

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 184 (XXVIII) — Nr. 753 bis

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 27 septembrie 2016

SUMAR

	<u>Pagina</u>
Anexele nr. 1—2 la Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 5.010/2016 privind aprobarea programelor școlare pentru clasele a III-a și a IV-a, alternativa educațională Waldorf	3–199

ACTE ALE ORGANELOR DE SPECIALITATE ALE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE CENTRALE

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

ORDIN

privind aprobarea programelor școlare pentru clasele a III-a și a IV-a, alternativa educațională Waldorf*)

În conformitate cu prevederile Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, și cu prevederile Ordinului ministrului educației naționale nr. 3.593/2014 pentru aprobarea Metodologiei privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar — planuri-cadru de învățământ și programe școlare,

în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 44/2016 privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, cu modificările și completările ulterioare,

ministrul educației naționale și cercetării științifice emite prezentul ordin.

Art. 1. — Se aprobă Lista programelor școlare pentru clasele a III-a și a IV-a, alternativa educațională Waldorf, cuprinsă în anexa nr. 1, care face parte integrantă din prezentul ordin.

Art. 2. — Se aprobă programele școlare pentru clasele a III-a și a IV-a, alternativa educațională Waldorf, cuprinse în anexa nr. 2, care face parte integrantă din prezentul ordin, după cum urmează: Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română; Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română pentru învățământul în limbile minorităților naționale; Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura maternă maghiară — versiune în limba maghiară; Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura maternă maghiară — traducere în limba română; Programa școlară pentru disciplina Limba modernă 1; Programa școlară pentru disciplina Limba modernă 2; Programa școlară pentru disciplina Limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale; Programa școlară pentru disciplina Matematică; Programa școlară pentru disciplina Științe ale naturii; Programa școlară pentru disciplina Cunoștințe despre ținutul natal; Programa școlară pentru disciplina Educație fizică; Programa școlară pentru disciplina Educație plastică; Programa școlară pentru disciplina Desen de forme; Programa școlară pentru disciplina Educație muzicală; Programa școlară pentru disciplina Euritmie; Programa școlară pentru disciplina Jocuri de mișcare; Programa școlară pentru disciplina Abilități practice.

Art. 3. — Programele școlare pentru clasele a III-a și a IV-a, cuprinse în anexa nr. 2, se aplică începând cu anul școlar 2016—2017.

Art. 4. — Direcția generală învățământ preuniversitar, Direcția minorități, Direcția generală management și resurse umane, Institutul de Științe ale Educației, inspectoratele școlare județene/al municipiului București, conducerile unităților de învățământ duc la îndeplinire prevederile prezentului ordin.

Art. 5. — Prezentul ordin se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

p. Ministrul educației naționale și cercetării științifice,
Monica Cristina Anisie,
secretar de stat

București, 24 august 2016.
Nr. 5.010.

*) Ordinul nr. 5.010/2016 a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 27 septembrie 2016 și este reprodus și în acest număr bis.

Anexa 1

LISTA PROGRAMELOR ȘCOLARE
PENTRU CLASELE A III - A IV-A
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

1. *Limba și literatura română*
2. *Limba și literatura română pentru învățământul în limbile minorităților naționale*
3. *Limba și literatura maternă maghiară – versiune în limba maghiară*
4. *Limba și literatura maternă maghiară – traducere în limba română*
5. *Limba modernă 1*
6. *Limba modernă 2*
7. *Limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale*
8. *Matematică*
9. *Științe ale naturii*
10. *Cunoștințe despre ținutul natal*
11. *Educație fizică*
12. *Educație plastică*
13. *Desen de forme*
14. *Educație muzicală*
15. *Euritmie*
16. *Jocuri de mișcare*
17. *Abilități practice*

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Disciplina *Limba și literatura română* se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară Limbă și comunicare. Disciplina are repartizate câte 5 ore/ săptămână pe parcursul claselor a III-a – a IV-a.

Studiul disciplinei *Limba și literatura română* se realizează în ciclul achizițiilor fundamentale numai în epoci, iar în clasele a III-a și a IV-a preponderent în epoci, existând și una sau două ore de exersare săptămânală, în funcție de numărul de săptămâni alocate epocilor.

Pedagogia Waldorf a dezvoltat un concept propriu cu privire la studiul limbii și literaturii materne. Acesta a luat naștere din analiza modului în care interacționează două forțe polare, cu legități specifice: *receptarea mesajului oral/ scris și formele convenționale de exprimare orală/ scrisă*. Din interacțiunea acestora ia naștere capacitatea de comunicare ce se concretizează la nivelul individului în posibilitatea de exprimare a gândurilor, stărilor, sentimentelor și opiniilor proprii. În esență, acesta este scopul comunicării în limba română.

Limba este un proces viu, în permanentă transformare, însă la baza ei stau legități general valabile – forme și structuri stabile – care își au originea în vremuri îndepărtate. De aici s-a născut necesitatea selectării de către învățător a acelor texte care au valoare artistică și care stau la baza creației literare actuale. Astfel, povestirea zilnică a învățătorului, în partea de final a cursului principal, indiferent de materia predată, ocupă un spațiu larg în desfășurarea activităților didactice din școlile Waldorf: basme în clasa pregătitoare și clasa I, fabule și legende în clasa a II-a, texte biblice din Vechiul Testament în clasa a III-a, mitologie în clasa a IV-a. Textele povestite sunt apoi repovestite de copii, care preiau cu ușurință elemente specifice de limbaj, astfel încât se realizează atingerea unui obiectiv esențial – *dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral*.

Un element specific pedagogiei Waldorf, prezent și în clasele a III-a și a IV-a, este *partea ritmică*. Aceasta presupune afectarea unui timp (de regulă 20-30 min.) la începutul fiecărui curs principal, în care învățătorul și copiii rostesc împreună poezii și jocuri de cuvinte, intonează cântece, în alternanță. Acest moment al zilei de școală se constituie ca fundament pentru latura socială a educației. În domeniul lingvistic este cu atât mai necesară o astfel de activitate, cu cât *dezvoltarea comunicării (capacitatea de exprimare proprie) nu se poate realiza decât prin interacțiune cu ceilalți, în sfera socialului*.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- lecturi recomandate;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba și literatura română* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Desprinderea de informații de detaliu dintr-un text audiat (literar/ nonliterar) • identificarea întâmplărilor petrecute într-o succesiune logică dintr-un text citit • identificarea determinantilor spațiali și temporali ai acțiunii etc. • delimitarea unor fragmente logice dintr-un text narativ • îndeplinirea unor instrucțiuni primite (învățarea regulilor unui joc nou, construirea unui obiect din materiale din natură/ reciclate pe baza unor pași simpli) 1.2. Deducerea sensului cuvintelor necunoscute într-un context audiat, pe baza altor mesaje audiate în contexte familiare • identificarea cuvintelor cunoscute și a celor necunoscute într-un context dat • determinarea/ deducerea sensului unor cuvinte necunoscute într-un context dat prin tehnici de încercare-eroare • explicarea sensului cuvintelor necunoscute prin mijloace verbale și nonverbale • alcătuire de enunțuri cu noile cuvinte 1.3. Sesizarea intuitivă a corectitudinii gramaticale a unui enunț audiat • sesizarea intuitivă a structurilor gramaticale (morfologice) corecte sau incorecte în fluxul enunțului • exerciții de acord, de modificare a formei adjectivului, prin schimbarea genului sau a numărului substantivului pe care îl determină etc. 1.4. Manifestarea unui interes constant față de interlocutor în diferite situații de comunicare • simulări de situații de comunicare diverse • exerciții de dialog: elevi-elevi, elev-învățător; jocuri de rol, de tipul vorbitor-ascultător, vizând formarea comportamentului de ascultător etc.	1.1. Sesizarea legăturii logice dintre secvențele unui mesaj oral (raporturi cauză-efect etc.) • formularea de întrebări pentru sesizarea raporturilor logice de tipul: „din ce cauză?”, „cu ce condiție?” • sesizarea aspectului esențial dintr-un mesaj ascultat • identificarea unor informații noi și stabilirea legăturii acestora cu cele achiziționate anterior etc. • formularea unor predicții, pe baza unor fragmente de text audiate 1.2. Deducerea sensului cuvintelor audiate, stabilind legături între informațiile cunoscute anterior și contextele previzibile • stabilirea sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la un context previzibil • integrarea cuvintelor explicate în serii sinonime • identificarea antonimelor și a omonimelor etc. • utilizarea părții ritmice și a celei narrative pentru îmbogățirea vocabularului 1.3. Sesizarea structurilor gramaticale (morfologice și sintactice) incorecte dintr-un mesaj ascultat • realizarea corectă a acordului predicatului cu subiectul • sesizarea și corectarea altor abateri din enunțurile audiate 1.4. Manifestarea atenției, toleranței și respectului față de partenerul de dialog • activități de grup pe teme diferite • exerciții cu argumente pro și contra pe o temă dată • exerciții de sesizare a aspectului esențial dintr-un mesaj ascultat

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.5. Semnalarea prin mijloace verbale și nonverbale (gesturi, mimică) a înțelegerii/ neînțelegerii unui mesaj transmis • exerciții de mimică • stabilirea unor coduri nonverbale pentru sesizarea cazurilor de neînțelegere a sensului unor cuvinte/ mesaje • sesizarea corespondenței elementelor verbale cu cele nonverbale (gesturi, mimică) etc.	1.5. Receptarea corectă a mesajului în funcție de condițiile comunicării • audierea unor mesaje în diferite condiții de comunicare • eliminarea unor cauze care împiedică înțelegerea mesajului (voce slabă, zgomot, pronunțare incorectă, neatenție etc.)
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Descrierea unui obiect/ unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu • observarea, descoperirea și numirea unor trăsături ale obiectelor/ ființelor din universul apropiat • identificarea orală, cu sprijin din partea profesorului, a caracteristicilor unor obiecte din mediul apropiat • identificarea trăsăturilor fizice și sufletești ale colegului de bancă, cu sprijin din partea profesorului sau a altui coleg • elaborarea orală a unui plan simplu de idei, prin activitate frontală	2.1. Descrierea unui personaj dintr-o poveste/ legendă/ carte/ din mediul familiar urmărind un set de repere • identificarea și discutarea trăsăturilor relevante ale unui personaj dintr-un text/ dintr-o carte • crearea unei prezentări orale a personajului pornind de la variate suporturi: (desen/ pictură, ritm/ melodii, pantomimă, modelaj etc.) de către cel care a realizat-o sau de un coleg • realizarea unei scurte dramatizări având ca scop prezentarea sumară a trăsăturilor fizice și sufletești ale personajelor
2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului • prezentarea nonverbală (pantomimă) a unei povestiri cunoscute – lucru pe echipe • relatarea prin cuvinte a ceea ce au văzut (a pantomimei) – lucru pe echipe • relatarea unei povestiri cunoscute ținând cont de întrebările: „cine?”, „ce?”, „unde?”, „când?”, „cum?”, „de ce?”, „cu cine?”, „cu ce?”	2.2. Relatarea unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin • discutarea textelor citite, în funcție de următorii parametri: „cine” (personajele), „când”, „unde” (plasarea acțiunii în timp și spațiu), „cum” (modul de desfășurare a acțiunii) etc. • imaginarea unei continuări a unei scene de poveste • inventarea unui alt final la o poveste • construirea unor monologuri informative, narative și descriptive etc. • punerea în scenă a unor povestiri
2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup • construirea unor texte orale pe baza unui șir de întrebări – „ce ai făcut?”, „ce ai făcut mai întâi?”, „și apoi?”, „dar în cele din urmă?” • construirea unui text oral pe baza unui plan de idei • reglarea intonației, a volumului, a vitezei proprii de a vorbi în prezentarea unor evenimente ale clasei (serbare, bazar etc.)	2.3. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ a unei activități derulate în școală sau extrașcolare • stabilirea ideilor/ pașilor în jurul cărora se organizează o temă dată prin discuții referitoare la realizarea unui proiect • identificarea elementelor semnificative dintr-un mesaj ascultat ținând cont de ordinea logică, cronologică a momentelor unei întâmplări

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme • dezvoltarea de proiecte interdisciplinare la clasă, în școală sau în comunitate în cadrul unui grup mic • organizarea unui eveniment (de exemplu: o serbare, o expoziție cu afișe realizate în urma lecturilor) 2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare dialogată • punerea în scenă a unor povestiri • organizarea de jocuri de rol • exprimare a propriilor opinii și gânduri, în legătură cu fapte și cu întâmplări cunoscute	• dezvoltarea inițiativei comunicative și a curajului de a interveni în actul comunicării prin aprecierea prezentării unor proiecte/ teme ale unor colegi 2.4. Inițierea și menținerea unei interacțiuni în vederea rezolvării de probleme individuale sau de grup • organizarea de jocuri care se bazează pe întrebări reciproce • realizarea de proiecte în perechi/ grupuri mici în care elevii stabilesc roluri și derularea activităților • realizarea de minidezbateri pe teme date sau la alegere 2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale • organizarea unui eveniment în școală/ comunitate • rezolvarea unor probleme în grup pentru dezvoltarea cooperării • participarea la campanii de susținere/ de atragere a atenției asupra unei probleme • exprimarea propriilor opinii în legătură cu un fapt cunoscut, o întâmplare trăită, un eveniment public etc.

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare • citirea explicativă și citirea selectivă • lectura activă, cu creionul în mână • lucru în perechi cu scopul de a lămurii aspecte neînțelese • identificarea determinantilor spațiali și temporali ai acțiunii • adresarea de întrebări reciproce • lectura unui text utilizând metoda SINELG • aplicarea instrucțiunilor dintr-un joc • descoperirea informațiilor din legenda unei hărți 3.2. Formularea unui răspuns subiectiv față de textul literar citit • exerciții de exprimare a primelor reacții față de cele citite folosind diverse modalități de exprimare – desen/ pictură, mimă, modelaj, ritm/ melodie etc.	3.1. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii textelor informative sau literare • identificarea secvențelor descriptive și a celor dialogate dintr-un text narativ • identificarea anumitor tipuri de texte (poezie, texte istorice, mitologice, geografice etc.) • realizarea, în perechi sau în grup, a unei diagrame Venn pornind de la aspectele comune și de la diferențele referitoare la anumite elemente din text • punerea în funcțiune a unui aparat simplu pe baza instrucțiunilor de folosire 3.2. Asocierea elementelor descoperite în textul citit cu experiențe proprii • reformularea unui mesaj din perspectiva diferiților receptori/ emițători

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
• exerciții de tipul „dacă aş fi (personajul) ..., m-aş simţi/ aş fi....”	• realizarea de discuții care vizează legăturile dintre lumea reală și cea imaginară prezentată în textele citite • realizarea de desene/ picturi pentru a indica relația dintre text (literar sau de informare) și experiențele proprii
3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia • formulări de întrebări și de răspunsuri vizând conținutul textelor citite • exprimare a propriilor opinii, gânduri, sentimente în legătură cu faptele și acțiunile personajelor prezentate în texte literare • exprimarea acordului/ dezacordului față de acțiunile, atitudinile unor personaje	3.3. Extragerea dintr-un text a unor elemente semnificative pentru a susține o opinie referitoare la mesajul citit • conversații în grup, în care elevii să pună întrebări și să dea răspunsuri referitoare la un text citit, pornind de la aspecte interesante ale textului • formularea ideilor principale într-o succesiune logică • rezolvarea unor controverse
3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvintele cheie și alte aspecte importante ale acestuia • realizarea de diagrame în perechi/ în echipe • realizarea de tabele pentru a evidenția relații	3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea de profunzime în cadrul lecturii • folosirea metodelor gândirii critice pentru explorarea textelor • transferarea informațiilor din text într-un tabel și dintr-un tabel într-un text
3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit • observarea unor mărci specifice (de ex. plural/ gen etc.) • observarea acordurilor gramaticale • sesizarea utilizării corecte a cuvintelor în flexiune	3.5. Sesizarea abaterilor din textele citite în vederea corectării acestora • observarea dezacordului și a altor abateri • observarea dezacordurilor gramaticale • sesizarea utilizării incorecte a cuvintelor în flexiune
3.6. Aprecierea valorii cărților • prezentarea unei cărți la intervale ritmice (o dată pe săptămână, o dată la două săptămâni etc.) • amenajarea unui colț de lectură în clasă • activități la bibliotecă	3.6. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare • proiecte de documentare la diverse discipline școlare sau în vederea unor activități extrașcolare (de ex., excursii, concursuri, serbări) • întâlniri cu scriitori, inițierea unei corespondențe • prezentări legate de conținutul cărților citite
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe, de ortografie și de punctuație în redactarea unui text propriu • scrierea corectă a cuvintelor care încep cu litera „e” (pronume, formele verbului „a fi”)	4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație dintr-un text dat • utilizarea cratimei în scrierea ortogramelor și în scrierea cuvintelor care nu încep la sfârșitul rândului

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
• scrierea corectă a cuvintelor care conțin vocale în hiat: „ii”, „ee” • folosirea corectă a majusculei; exerciții de utilizare corectă a ortogramelor • utilizarea corectă a semnelor de punctuație • scrierea corectă a textului și ilustrarea lui	• utilizarea corectă a semnelor de punctuație • jocuri gramaticale de corectare a greșelilor de ortografie și de punctuație etc.
4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal • realizarea unei invitații la o serbare de epocă, a programului acesteia • elaborarea unui fluturaș pentru prezentarea clasei/ școlii • jocuri care presupun comunicarea în scris între participanți	4.2. Redactarea unor texte funcționale scurte pe suport de hârtie • comunicarea între elevi sau cu profesorul, prin bilețele, pe subiecte diverse • scrierea unei invitații la o zi de naștere, la un eveniment al clasei etc. • completarea corectă a datelor destinatarului pe un plic/ o carte poștală
4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin • relatarea unor fapte și întâmplări personale • reducerea enunțurilor dezvoltate la informația esențială • structurarea compunerii în introducere, cuprins și încheiere	4.3. Redactarea unei descrieri tip portret pe baza unui plan simplu • expoziție de portrete (desen și descriere verbală) • proiect „Prietenii necuvântători” – descrierea unor animale de companie • prezentarea unui personaj de poveste/ nuvelă pentru copii • scrierea unui text scurt de autoprezentare
4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite • alegerea unor subiecte atractive și construirea unui „top al poveștilor” • antrenamente de scriere creativă, de înfrumusețare (chenar) a paginii scrise • proiect individual/ de grup: „Cartea mea” (realizarea unor caiete de epocă cât mai îngrijite, frumoase și expunerea acestora la serbarea de epocă) • folosirea în compuneri a unor paragrafe în care se folosesc conectori de tipul: „mai întâi”, „apoi”, „în cele din urmă”	4.4. Povestirea pe scurt a unei secvențe dintr-o poveste, a unei activități/ a unei întâmplări imaginate/ trăite • relatări în scris pe baza întrebărilor: „cine?”, „ce?”, „cum?”, „unde?”, „de ce a făcut?” • realizarea unui jurnal de lectură care să conțină elementele cheie de prezentare a unei cărți citite și desene care să ilustreze ceea ce își imaginează • realizarea unei benzi desenate, îmbinând desenul cu mesajele scrise (individual/ în perechi/ în grup) • antrenamente de scriere creativă în grup (avansare de idei, selectare de idei, construirea firului narativ, revenire asupra textului)
4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei • participarea alături de colegi și de profesor la realizarea programului unei serbări, a scenariului unei dramatizări • expoziții de afișe/ alte produse scrise realizate în urma activităților • participarea la realizarea unui jurnal al clasei	4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă și pentru redactarea de texte informative și funcționale • realizarea unor cărți individuale (caiete de epocă) pe teme propuse de profesor sau de clasă • realizarea de afișe pentru promovarea unor evenimente din școală

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Formarea competențelor de lectură/ citire ▪ Caietul de epocă ▪ Cartea (actualizare). Tipuri de litere de tipar. Scrierea veche românească. ▪ Textul literar Textul narativ. Delimitarea textului în fragmente logice. Formularea ideilor principale (numai în propoziții sau în frază). Recunoașterea personajelor. Povestirea orală a textului. Povestirea scrisă a unor fragmente din text. Dialogul ca element constitutiv al unui text narativ (recunoaștere). Textul biblic. Geneza. Psalmii lui David. Textul liric. Poezii cu tematică diversă. Strofa. Versul. ▪ Textul nonliterar: reclama, informații din ziar, cuvinte încrucișate etc.¹	1. Formarea competențelor de lectură / citire ▪ Caietul de epocă ▪ Cartea (actualizare). Rolul ilustrațiilor. ▪ Textul literar Textul narativ. Delimitarea textului în fragmente logice. Formularea ideilor principale (numai în propoziții sau în frază). Recunoașterea determinanților spațiali și temporali ai acțiunii. Povestirea orală a textului. Rezumatul narațiunii după planul simplu de idei. Personajul literar – trăsături fizice, trăsături morale. Dialogul. Descrierea ca element constitutiv al unui text narativ (recunoaștere). Delimitarea tablourilor și formularea titlurilor acestora. Textul liric. Poezii cu tematică diversă. Strofa. Versul. ▪ Textul nonliterar: afișul, mesajul publicitar, invitația.⁹
2. Formarea competențelor de comunicare ▪ Comunicarea orală Formularea mesajului Planul simplu de idei. Povestirea orală. Diferențierea dintre comunicarea orală și comunicarea scrisă. Propoziția (actualizare). Intonarea propozițiilor (actualizare). Elemente de comunicare nonverbală (gesturi, mimică) Dialogul – convorbirea dintre două sau mai multe persoane (actualizare) Formulele de prezentare, de identificare, de permisiune, de solicitare ▪ Comunicarea scrisă Procesul scrierii Organizarea textului scris. Scopul redactării (pentru a transmite o informație, pentru a răspunde la întrebări). Părțile componente ale unei compuneri (introducerea, cuprinsul, încheierea). Scrierea de mână și prezentarea textului. Scrierea caligrafică. Scrierea veche românească cu pana și tocul. Așezarea corectă în pagină (actualizare). Ortografia și punctuația. Scrierea corectă a cuvintelor. Utilizarea	2. Formarea competențelor de comunicare ▪ Comunicarea orală Comunicarea Componentele comunicării dialogate (actualizare). Mediul prin care este transmisă informația: telefon, radio, televizor (comunicare orală directă și indirectă), bilet, scrisoare (comunicare scrisă). Formularea mesajului Planul simplu de idei. Rezumatul oral. ▪ Comunicarea scrisă Procesul scrierii Organizarea textului scris. Planul inițial al compunerii. Ortografia și punctuația. Scrierea corectă a cuvintelor. Utilizarea ortogramelor „într-o”/ „într-un”, „dintr-o”/ „dintr-un”; „v-a”/ „va”; „n-ai”/ „nai”; „ce-l”/ „cel”; „nu-l”/ „n-o”/ „nu-i”; „n-am”/ „n-are”/ „n-ai”/ „n-au” etc. Semnele de punctuație (actualizare). Puncte de suspensie. ▪ Contexte de realizare Scrierea funcțională (cu scop practic, informativ). Scrisoarea. Jurnalul Scrierea imaginativă (compuneri libere). Compunerea după o ilustrație sau după un șir de ilustrații. Compunerea pe baza unor

ortogramelor „s-a”/„sa”; „s-au”/„sau”; „i-a”/„ia”; „i-au”/„iau”; „l-a”/„la”; „ne-a”/„nea”; „ne-am”/„neam”. Semnele de punctuație (actualizare). Cratima. Ghilimelele. ▪ Contexte de realizare Scrierea funcțională (cu scop practic, informativ). Cartea poștală. Scrisoarea. Scrierea după imaginație. Compuneri după un tablou sau după un șir de ilustrații. Compunerea după un plan de idei. Compunerea pe baza unor cuvinte de sprijin. Compunerea cu început dat. Compunerea narativă în care se introduce dialogul. Scrierea despre textul literar. Povestirea unor texte de mică întindere după un plan de idei.	cuvinte și a unor expresii date. Compunerea narativă liberă. Compunerea cu titlu dat. Compuneri care înfățișează o ființă sau un colț din natură (descrierea). Scrierea despre textul literar - inițiere. Transformarea textului dialogat în text narativ. Rezumatul
3. Elemente de construcție a comunicării ▪ Lexicul Cuvântul (actualizare). Cuvintele cu formă diferită și sens asemănător (actualizare). Cuvintele cu sens opus (actualizare).² Propoziția (actualizare). ▪ Noțiuni de fonetică Sunetul și litera. Vocalele și consoanele. Grupurile de sunete: „ea”, „ia”, „oa”, „ie”, „ua”, „uă”. Scrierea cu „mp” și „mb”. Scrierea cu literele „ă” și „î” (fără cuvintele derivate cu prefixe de la cuvintele care încep cu „î”). Scrierea și pronunțarea cuvintelor care încep cu „e” (proneume personale, verbul „a fi”). Scrierea și pronunțarea cuvintelor care conțin vocale în hiat: „ee”, „ii” (fără terminologia dată). Silaba. Despărțirea în silabe (actualizare). Silabe care conțin grupurile vocale menționate.³ ▪ Morfologia. Cuvântul – parte de vorbire Substantivul. Substantive comune și substantive proprii. Numărul. Genul.⁴ Adjectivul. Acordul adjectivului în număr și gen cu substantivul pe care îl determină. Poziția adjectivului față de substantiv în propoziție. Ortografia adjectivelor terminate în „-lu”⁵ Pronumele. Pronumele personal. Persoana. Numărul. Genul. Pronumele personal de politețe – recunoaștere și utilizare în	3. Elemente de construcție a comunicării ▪ Lexicul Cuvântul. Cuvintele cu aceeași formă dar cu sens diferit. Propoziția. Propoziția afirmativă și propoziția negativă. Propoziția enunțiativă. Propoziția exclamativă ▪ Noțiuni de fonetică (actualizare) ▪ Morfologia Verbul (actualizare). Timpul. Funcția sintactică: predicat verbal. Probleme de ortografie și de ortografie a verbelor „a fi”, „a lua” și „a vrea”¹⁰ Substantivul (actualizare). Genul. Numărul. Funcția sintactică: subiect; parte secundară de propoziție. Pronumele (actualizare). Pronumele personal. Genul. Funcția sintactică: subiect; parte secundară de propoziție.¹¹ Numeralul (actualizare). Funcția sintactică: subiect¹² Adjectivul (actualizare). Acordul adjectivului în gen și număr cu substantivul pe care îl determină.¹³ ▪ Sintaxa propoziției Predicatul. Predicatul verbal. Subiectul. Subiectul simplu și subiectul multiplu. Părțile de vorbire prin care se exprimă subiectul (substantiv, pronume personal, numeral). Acordul predicatului cu subiectul. Atributul – parte secundară de propoziție care determină un substantiv. Atributul exprimat prin adjectiv.

comunicare.⁶ Numeralul – recunoaștere. Probleme de ortografie și de ortoepie – fără terminologie⁷ Verbul. Persoana. Numărul. Timpurile. Probleme de ortografie și de ortoepie a verbelor „a fi” și „a lua”.⁸ Propoziția și analiza morfologică Identificarea substantivului, adjectivului, pronumelui, numeralului, verbului	Complementul – parte secundară de propoziție care determină un verb. Complementul exprimat prin substantiv. Complementul exprimat prin pronume.

SUGESTII METODOLOGICE

Pedagogia Waldorf se sprijină pe fantezia elevilor, încercând s-o dezvolte din ce în ce mai mult. Ea se bazează și pe personalitatea, pe prezența vie a profesorului. Prin intermediul lui, ca ființă umană, lumea trebuie să intre în clasă.

La începutul celui de-al nouălea an de viață, copilul își pierde din dezinvoltura cu care abordează relația cu oamenii și cu mediul înconjurător. Apar în schimb întrebări existențiale în legătură cu originea omului și cu creația: de unde vin florile, copacii, munții, locuitorii pământului. De unde vin eu?

Aceste întrebări sunt rezultatul unei transformări a conștientului pe baza căreia copilul se recunoaște ca ființă individuală, separată de lumea înconjurătoare. În relația cu oamenii din jur se remarcă o anumită distanță. Din acest proces rezultă o nouă relație între elev și profesor. De aceea, pentru această vârstă sunt recomandate povestirile din Vechiul Testament. Acestea reflectă starea sufletească a copilului la această vârstă. Copilul află cum a fost creată lumea și cum omul a trebuit să părăsească Paradisul din cauza nerespectării legilor divine. Așa va putea recunoaște elevul de clasa a III-a diferența dintre dreptate și nedreptate.

Mediul înconjurător va fi descoperit și cucerit cu bucurie, în clasa a IV-a, de copilul de 10 ani. El va fi terenul de exercițiu al forțelor propriului „eu”.

Cunoștințele despre patrie, istoria și zoologia sunt predate în clasa a IV-a, pentru că numai atunci copiii sunt apti să privească, având simțurile treze, lumea realității.

„După ce copiii, prin cotitura de la 9-10 ani, s-au «trezit» pentru lumea simțurilor, este important ca predarea să le vină în întâmpinare cu acele materii în care puterea de observație senzorială și setea lor tot mai mare de a învăța să se poată manifesta. Cunoașterea meseriilor, în clasa a III-a și cunoștințele despre patrie, în clasa a IV-a, sunt ca niște porți prin care copiii pătrund în lumea exterioară.” - Frans Carlgren, Arne Klingborg, Educație pentru libertate.

Lumea miturilor și a legendelor istorice și geografice este un „tărâm” fascinant pentru elevul de clasa a patra. Dacă în clasa a treia el a început să fie interesat și să emită judecăți despre realitatea apropiată: părinți, bunici, profesorii pe care îi are la școală, în clasa a patra interesul copilului se extinde asupra locului unde s-a născut, asupra strămoșilor, a faptelor acestora. Prin simpla audiere, dar și prin repovestirea sau dramatizarea de către elevi a conținuturilor legendelor, se aprofundează unele cunoștințe, se fixează altele și li se dezvoltă capacitatea de exprimare, de comunicare.

O inserție specială în cadrul cursului principal, dar nu numai, o constituie povestirile cu caracter moralizator. Acestea sunt, de regulă, creații spontane ale cadrului didactic și apar ca urmare a unor evenimente care au loc în cadrul clasei, pe parcursul orelor de curs sau al pauzelor. Astfel, pentru corectarea unor probleme comportamentale ale unor copii, se apelează la povestiri în care personajele, de multe ori din lumea plantelor sau a animalelor, sunt puse în situații asemănătoare celor ivite în cadrul colectivului de elevi, accentuându-se suferința pe care au provocat-o celor din jur prin ceea ce au făcut.

Folosirea instrumentelor de scris, de la creioane groase ceracolor (clasa pregătitoare și clasa I) la creioane colorate (clasa a II-a) - la stilou (abia din clasa a III-a), reprezintă pentru pedagogia Waldorf o cale firească și necesară de a răspunde cerințelor de vârstă ale copiilor, cărora li se dezvoltă treptat motricitatea mușchilor fini ai mâinii. În același timp se are în vedere dezvoltarea simțului estetic. Scrierea caligrafică este exersată în aceeași măsură ca și scrierea ortografică, realizându-se astfel dezvoltarea capacității de exprimare scrisă.

Caracterul de interdisciplinaritate reprezintă un alt element specific pedagogiei Waldorf. Conținuturile propuse spre abordare cuprind elemente specifice educației plastice, muzicale, științelor naturii, educației civice, iar limba română se regăsește în fiecare dintre acestea.

„Nevoia de fantezie, simțul pentru adevăr, simțul de răspundere, acestea sunt cele trei forțe care sunt nervii pedagogiei. Iar cel ce vrea să preia în sine pedagogie, acela să-și înscrie înaintea acestei pedagogii motto-ul: să te pătrunzi de abilitatea fanteziei, să ai curajul pentru adevăr, să-ți faci mai ageră simțirea pentru responsabilitate sufletească.” - Rudolf Steiner, Antropologia generală ca bază a pedagogiei.

- 1 Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, sau texte nonliterare, de mică întindere, până la 300 de cuvinte.
- 2 La toate tipurile de lecții, exercițiile de vocabular vor fi diverse, vizând și alte categorii semantice (omonime, paronime – fără a se menționa terminologia dată).
- 3 Aceste probleme de fonetică vor fi studiate aplicativ, în cadrul părților de vorbire (substantiv, adjectiv, verb etc.), neconstituind lecții teoretice de fonetică.
- 4 Pentru recunoaștere și pentru analiză, se utilizează texte care conțin substantive în cazurile nominativ, genitiv, dativ, acuzativ; articulate cu articol hotărât sau nearticulate; neprecedate de prepoziții (fără a folosi această terminologie). Se vor rezolva problemele de ortografie și de ortoepie.
- 5 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin adjective propriuzise variabile (cu una și cu două terminații) la gradul pozitiv și adjective provenite din participiu.
- 6 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin pronume personale cu formă accentuată, neprecedate de prepoziții, în cazul nominativ.
- 7 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin numerele cardinale simple și compuse.
- 8 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin verbe personale la diateza activă, modul indicativ (timpurile: prezent, perfect compus, viitor – forma literară), forma afirmativă și cea negativă. Verbul „a fi” este utilizat numai cu valoare predicativă. Nu este utilizată terminologia gramaticală.
- 9 Învățătorii pot utiliza texte literare, în proză sau în versuri, sau texte nonliterare, de mică întindere, până la 300 de cuvinte.
- 10 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin verbe personale la diateza activă, modul indicativ (timpurile prezent, trecut, viitor – forma literară de limbă scrisă și vorbită). Verbul „a fi” este utilizat numai cu valoare predicativă. Nu este utilizată terminologia gramaticală.
- 11 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin pronume personale cu formă accentuată sau neaccentuată, precedate sau neprecedate de prepoziții, în cazurile nominativ, genitiv, dativ, acuzativ. Nu este folosită terminologia gramaticală.
- 12 Pentru recunoaștere și pentru analiză, se utilizează texte care conțin numerele cardinale (simple și compuse) și numerele ordinale. Nu este folosită terminologia gramaticală.
- 13 Pentru recunoaștere și pentru analiză se utilizează texte care conțin adjective propriuzise și provenite din participiu, variabile la gradul pozitiv. Nu este folosită terminologia gramaticală.

BIBLIOGRAFIE

- Carlgren Frans, Klingborg Arne, *Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 1994.
- Eller Helmut, *Învățătorul de la școala Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Lanz Rudolf, *Pedagogia Waldorf. Un drum către un învățământ mai uman*, Ed. Didactică și Pedagogică, 1994.
- Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
- Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Antropologia generală ca bază a pedagogiei*, Ed. Triade, 1998.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Metodica predării și condițiile de viață ale educării*, Ed. Triade, 1994.

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățarea limbilor străine – inclusiv a limbii române ca limbă nematernă în școlile/secțiile cu predare în limbile minorităților naționale – în școlile Waldorf se caracterizează prin faptul că în centrul exersării și apoi al studiului stă limba ca instrument cu structură muzicală, purtător de gânduri și sentimente, cuprins de fiecare om în mod individual.

Limba, ca abilitate specific umană, este mai mult decât rezultatul unui studiu pur analitic, așa cum este realizat de către lingvistică și gramatica descriptivă. Limba este un rezultat al devenirii, dar în același timp și ceva viu, deschis formării. În arta poetică ea trece dincolo de funcția comunicării. Pe baza artei poetice, în sens larg, se formează lumea sentimentelor și a voinței omului. Aceasta este baza permanentă pentru fiecare mod de înțelegere și pentru orice comunitate umană.

Din acest motiv, predarea limbii române ca limbă nematernă în școala Waldorf nu se orientează numai spre stăpânirea instrumentală a limbii. Scopul predării trebuie să fie familiarizarea copilului cu acele calități sonore și stilistice care corespund limbii române. El trebuie să învețe să le perceapă în individualitatea și diferențele lor. El trăiește limba română ca o completare la forme de exprimare, de gândire și de comportament achiziționate prin intermediul limbii materne.

În limba maternă, elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate „pur și simplu”, fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare.

Acest spațiu sufletesc și spiritual, creat prin limba maternă, este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire prin limba română ca limbă nematernă. Acest lucru are loc, concret, prin diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: formarea sunetelor, vocabular, imagini lingvistice, expresii, proverbe, forme, structuri, organizarea textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba română, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

La începutul celui de-al nouălea an de viață, copilul își pierde din dezinvoltura cu care abordează relația cu oamenii și cu mediul înconjurător. Se „trezește”, devine mai critic, mai conștient. Predarea limbii române ca limbă nematernă încearcă să se adapteze acestor schimbări din viața copilului. În timp ce în primii trei ani de școală se are în vedere familiarizarea cu limba, în clasele a III-a și a IV-a, accentul se pune pe citit și scris. Apar texte scurte, simple, se vizează citirea fluentă, extragerea informațiilor de bază din textul citit, redactarea în scris a unor mesaje scurte. Sunt introduse noțiunile gramaticale fundamentale (părțile de vorbire), însă pe baza unor povestiri, fără a se folosi terminologia.

Mediul înconjurător va fi descoperit și cucerit cu bucurie, în clasa a IV-a, de copilul de 10 ani. El va fi terenul de exercițiu al forțelor propriului „eu”. Au simțurile treze, sunt mai atenți, mai activi, încep să înțeleagă noțiunile abstracte. Astfel textele alese pot ajuta acest proces. Se vizează familiarizarea copiilor cu cititul, cu lumea cărților, redactarea în scris a unor compuneri scurte, aplicând conștient regulile de ortografie și aprofundarea noțiunilor gramaticale fundamentale (părțile de propoziție).

Planul-cadru de învățământ pentru clasele a III-a – a IV-a al alternativei educaționale Waldorf prevede patru ore de limba și literatura română pentru învățământul în limbile minorităților naționale, în trunchiul comun.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba și literatura română pentru învățământul în limbile minorităților naționale* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare
5. Manifestarea atitudinilor de empatie culturală și interculturală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Identificarea tipului de enunț după conturul său intonațional • exerciții de ascultare a diferitelor mesaje și recunoașterea conturului intonațional • exerciții de identificare a tipului de enunț în funcție de conturul intonațional	1.1. Identificarea de mesaje/ părți ale unui mesaj în fluxul vorbirii • exerciții de înțelegere a sensului unui mesaj audiat și confirmarea înțelegerii prin executarea de sarcini de lucru simple • exerciții de selectare a unor părți din mesajul audiat
1.2. Desprinderea de informații de bază dintr-un text audiat • identificarea întâmplărilor petrecute într-o succesiune logică • identificarea determinantilor spațiali și temporali ai acțiunii etc. • delimitarea unor fragmente logice dintr-un text narativ • îndeplinirea unor instrucțiuni primite (învățarea regulilor unui joc nou)	1.2. Desprinderea de informații de detaliu dintr-un text audiat • sesizarea aspectului esențial dintr-un mesaj ascultat • identificarea informațiilor de detaliu dintr-un mesaj ascultat • identificarea unor informații noi și stabilirea legăturii acestora cu cele achiziționate anterior etc. • formularea unor predicții, pe baza unor fragmente de text audiate
1.3. Deducerea sensului cuvintelor necunoscute într-un context audiat, pe baza altor mesaje audiate în contexte familiare • identificarea cuvintelor cunoscute și a celor necunoscute într-un context dat • explicarea sensului cuvintelor necunoscute prin mijloace verbale și nonverbale • utilizarea părții ritmice și a celei narative pentru îmbogățirea vocabularului • alcătuire de enunțuri cu noile cuvinte	1.3. Deducerea sensului cuvintelor necunoscute într-un context audiat, stabilind legături între informațiile cunoscute anterior • integrarea cuvintelor explicate în serii sinonimice • utilizarea părții ritmice și a celei narative pentru îmbogățirea vocabularului • alcătuire de enunțuri cu noile cuvinte
1.4. Sesizarea intuitivă a corectitudinii gramaticale a unui enunț audiat • sesizarea intuitivă a structurilor gramaticale (morfologice) corecte sau incorecte în fluxul enunțului • exerciții de acord, exprimare	1.4. Sesizarea conștientă a structurilor gramaticale (morfologice și sintactice) dintr-un mesaj ascultat • realizarea corectă a acordurilor • exerciții de exprimare
1.5. Manifestarea unui interes constant față de interlocutor în diferite situații de comunicare • simulări de situații de comunicare diverse • exerciții de dialog pe teme uzuale	1.5. Manifestarea atenției, toleranței și respectului față de partenerul de dialog • activități de grup pe teme diferite • exerciții de dialog pe teme diverse • jocuri de rol

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.6. Semnalarea, prin mijloace verbale și nonverbale (gesturi, mimică), a înțelegerii/ neînțelegerii unui mesaj transmis • exerciții de mimică • stabilirea unor coduri nonverbale pentru sesizarea cazurilor de neînțelegere a sensului unor cuvinte/ mesaje	1.6. Receptarea corectă a mesajul în funcție de condițiile comunicării • eliminarea unor cauze care împiedică înțelegerea mesajului (voce slabă, zgomot, pronunțare incorectă, neatenție etc.)
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare	Clasa a III-a
2.1. Rostirea în cor și individual de poezii, cântece, respectând accentul și intonația specifice • exerciții de diferențiere sonoră • exerciții de imitare, repetiție, pronunție • recitarea de poezii în grup și individual	2.1. Rostirea în cor și individual de poezii, cântece și roluri din jocuri dramatice, improvizări • exerciții de imitare, repetiție, pronunție • recitarea de poezii în grup sau/ și individual • exerciții de redare a mesajului audiat
2.2. Descrierea pe scurt a unui obiect/ unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu • observarea, descoperirea și numirea unor trăsături ale obiectelor/ ființelor din universul apropiat • identificarea orală, cu sprijin din partea profesorului, a caracteristicilor unor obiecte din mediul apropiat • identificarea trăsăturilor fizice și sufletești ale colegului de bancă, cu sprijin din partea profesorului sau a altui coleg	2.2. Descrierea pe scurt a unui personaj din mediul familiar urmărind un set de repere • identificarea și discutarea trăsăturilor relevante ale unui personaj dintr-un text/ dintr-o carte • crearea unei prezentări orale a personajului pornind de la variate suporturi (desen/ pictură, ritm/ melodie, pantomimă, modelaj etc.)
2.3. Povestirea unei întâmplări proprii pe baza unui suport adecvat din partea profesorului • prezentarea nonverbală (pantomimă) a unei întâmplări • relatarea orală scurtă a unor întâmplări din viața cotidiană, cu ajutorul profesorului • relatarea pe scurt a unei povestiri cunoscute, cu ajutorul profesorului	2.3. Relatarea unei întâmplări cunoscute pe baza unor întrebări de sprijin • discutarea textelor citite, în funcție de următorii parametri: „cine” (personajele), „când”, „unde” (plasarea acțiunii în timp și spațiu) • inventarea unui alt final pentru o povestire • dramatizarea simplă a unor povestiri cunoscute
2.4. Prezentarea pe scurt a unei activități realizate în grup • construirea unor texte orale scurte pe baza unui șir de întrebări – „ce ai făcut?”, „ce ai făcut mai întâi?”, „și apoi?”, „dar în cele din urmă?” • reglarea intonației, a volumului, a vitezei proprii de a vorbi în prezentarea unor evenimente ale clasei (serbare, bazar etc.)	2.4. Prezentarea ordonată logic și cronologic a unui proiect/ unei activități pe baza unui suport dat • construirea unor texte orale pe baza unui suport dat • dezvoltarea inițiativei comunicative și a curajului de a interveni în actul comunicării

2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare dialogată • exerciții de dialog • punerea în scenă a unor povestiri • organizarea de jocuri de rol • exprimare a propriilor opinii și gânduri, în legătură cu fapte și cu întâmplări cunoscute	2.5. Manifestarea interesului pentru participarea la interacțiuni orale • exerciții de dialog • exerciții de dramaturgie, improvizație • exprimarea propriilor opinii în legătură cu un fapt cunoscut, o întâmplare trăită, un eveniment public etc.

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise

Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
3.1. Citirea corectă, fluentă a unor texte scurte, cunoscute • exerciții de accentuare și intonare • exerciții de reglare a ritmului citirii • lectură activă	3.1. Citirea corectă, fluentă, expresivă a unor texte cunoscute • lectură pe roluri • organizarea unor prezentări (citirea unor povești pentru clasele mai mici etc.)	3.2. Extragerea unor informații de bază din texte informative sau literare scurte, cunoscute • citirea explicativă și citirea selectivă • lectura activă, cu creionul în mână • lucru în grup cu scopul de a lămuri aspecte neînțelese • identificarea determinantilor spațiali și temporali ai acțiunii • denumirea personajelor • exerciții de tip adevărat/ fals, întrebare-răspuns • aplicarea instrucțiunilor dintr-un joc	3.2. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare • formularea unor întrebări reciproce pe baza textului • redactarea unui plan simplu de idei cu ajutorul profesorului • identificarea secvențelor descriptive și a celor dialogate dintr-un text narativ • punerea în funcțiune a unui aparat simplu pe baza instrucțiunilor de folosire
3.3. Formularea unui răspuns subiectiv față de textul citit • exerciții de exprimare a primelor reacții față de cele citite folosind diverse modalități de exprimare – desen/ pictură, pantomimă, modelaj, ritm/ melodie etc.	3.3. Formularea opiniei proprii față de textul citit • exerciții de formulare a opiniei proprii • reformularea unui mesaj din perspectiva diferiților receptori/ emițători • realizarea de discuții care vizează legăturile dintre lumea reală și cea imaginată prezentată în textele citite	3.4. Sesizarea și respectarea particularităților limbii (intonaj, semne de punctuație, acorduri) • exerciții de conștientizare a particularităților limbii pe baza textului citit	3.4. Sesizarea conștientă a unor regularități ale limbii • observarea unor mărci specifice (de ex. plural, gen etc.) • observarea acordurilor gramaticale

Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
3.5. Aprecierea valorii cărților	• amenajarea unui colț de lectură în clasă • activități la bibliotecă	3.5. Manifestarea interesului pentru lectura literară și de informare	• prezentarea unei cărți la intervale ritmice (o dată pe săptămână, o dată la două săptămâni etc.) • prezentări legate de conținutul cărților citite
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare			
Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
4.1. Conștientizarea regulilor de ortografie specifice limbii	• exerciții de observare a regulilor de ortografie în texte cunoscute • exerciții de despărțire în silabe • utilizarea corectă a semnelor de punctuație • copiere, dictare, corectare	4.1. Aplicarea regulilor de ortografie și de punctuație în redactarea unui text	• exerciții de utilizare corectă a ortogramelor • dictare, corectare • scrierea corectă a textului și ilustrarea lui
4.2. Reproducerea în scris a unor mesaje scurte pe baza unui suport din partea profesorului	• exerciții de copiere • completare de text lacunar • exerciții de tip întrebare-răspuns, corectare de enunțuri false	4.2. Reproducerea în scris a unor mesaje, texte scurte pe baza unui suport verbal/ unei imagini	• exerciții de completare, jocuri • exerciții de redactare de povestiri pe bază de suport vizual (întrebări, cuvinte de sprijin) • exerciții de descriere de imagini/ desene
4.3. Formularea în scris de întrebări și răspunsuri pe bază de model	• exerciții de completare • exerciții de tip întrebare-răspuns • exerciții de redactare după model	4.3. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite	• exerciții de redactare a unui text • antrenamente de scriere creativă, de înfrumusețare (chenar) a paginii scrise • proiect individual/ de grup: „Cartea mea” (realizarea unor caiete de epocă cât mai îngrijite, frumoase)
4.4. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei	• participarea alături de colegi și de profesor la realizarea programului unei serbări, a scenariului unei dramatizări • expoziții de afișe/ alte produse scrise realizate în urma activităților	4.4. Manifestarea interesului pentru redactarea de texte scrise	• realizarea unor cărți individuale (caiete de epocă) pe teme propuse de profesor sau de clasă • participarea la realizarea unui jurnal al clasei

5. Manifestarea atitudinilor de empatie culturală și interculturală

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
5.1. Participarea la evenimente, sărbători specific românești la nivelul școlii • exerciții de sensibilizare legate de obiceiurile, limba, modul de viață românesc • vizionarea/ participarea la unele activități specifice desfășurate în clase cu predare în limba română • conștientizarea asemănarilor și diferențelor dintre obiceiurile, sărbătorile românești și cele proprii 5.2. Organizarea unor evenimente interculturale la nivelul școlii • activități de sensibilizare față de diversitatea culturală • serbări de epocă, sărbători organizate împreună cu clasele române	5.1. Participarea activă la evenimente, sărbători specific românești, vizitarea muzeelor • participarea la unele activități specifice desfășurate în clase cu predare în limba română • organizarea/ participarea la evenimente extrașcolare culturale 5.2. Organizarea unor evenimente interculturale la nivelul orașului • activități de sensibilizare față de diversitatea culturală • participare la proiecte interculturale la nivelul localității

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Formarea competențelor de lectură/ citire ▪ Cartea - Tipuri de litere de tipar, rolul ilustrațiilor. ▪ Textul narativ - Delimitarea textului în fragmente logice. Formularea ideilor principale pe baza unui plan dat, cu ajutorul profesorului sau în grup. Recunoașterea personajelor. Exprimarea unor răspunsuri la întrebări legate de text. Dialogul ca element constitutiv al unui text narativ (recunoaștere). ▪ Textul biblic. ▪ Textul liric - Poezii cu tematică diversă. Strofa. Versul. 2. Formarea competențelor de comunicare <i>Comunicarea orală:</i> ▪ Formularea corectă a enunțurilor, mesajului. ▪ Propoziția - Intonarea propozițiilor (actualizare). Elemente de comunicare nonverbală (gesturi, mimică). ▪ Dialogul – convorbirea dintre două sau mai multe persoane. ▪ Formulele de prezentare, de identificare, de permisiune, de solicitare. <i>Comunicarea scrisă:</i> ▪ Organizarea textului scris. ▪ Scopul redactării (pentru a transmite o informație, pentru a răspunde la întrebări). ▪ Părțile componente ale unei compuneri (introducerea, cuprinsul, încheierea). ▪ Scrierea de mână și prezentarea textului - Scrierea caligrafică cu pana și toc. Așezarea corectă în pagină (actualizare). ▪ Ortografia și punctuația. ▪ Despărțirea în silabe. ▪ Utilizarea ortogramelor. ▪ Semnele de punctuație.	1. Formarea competențelor de lectură / citire ▪ Caietul de epocă ▪ Cartea (actualizare). ▪ Textul narativ - Delimitarea textului în fragmente logice. Formularea ideilor principale, individual, pe baza unui plan dat. Recunoașterea determinanților spațiali și temporali ai acțiunii. Povestirea orală, pe scurt a textului. Redactarea unui plan simplu de idei cu ajutorul profesorului. Personajul literar – trăsături fizice, trăsături morale. ▪ Dialogul. ▪ Textul liric - Poezii cu tematică diversă. Strofa. Versul. ▪ Textul nonlitar - afișul, reclama, invitația. 2. Formarea competențelor de comunicare <i>Comunicarea orală:</i> ▪ Componentele comunicării dialogate (actualizare). Mediul prin care este transmisă informația: telefon, radio, televizor (comunicare orală directă și indirectă), bilet, scrisoare (comunicare scrisă). Formularea mesajului. ▪ Povestirea orală a textului citit. Planul simplu de idei. Rezumatul oral. <i>Comunicarea scrisă:</i> ▪ Organizarea textului scris. ▪ Părțile componente ale unei compuneri (introducerea, cuprinsul, încheierea). Planul inițial al compunerii. ▪ Ortografia și punctuația. ▪ Despărțirea în silabe (actualizare). ▪ Utilizarea ortogramelor. ▪ Semnele de punctuație (actualizare) - Puncte de suspensie. Cratima. Ghilimelele.

<i>Contexte de realizare:</i> ▪ Scrierea după imaginație - Completarea unui text lacunar după un tablou sau după un șir de ilustrații. Terminarea pe scurt a unei întâmplări începute. ▪ Dialog scurt pe teme cotidiene.	<i>Contexte de realizare:</i> ▪ Scrierea funcțională (cu scop practic, informativ) - Cartea poștală. Scrisoarea. Jurnalul ▪ Scrierea imaginativă - Compunerea după o ilustrație sau după un șir de ilustrații. Compunerea pe baza unui plan de idei. Compunerea cu titlu dat. ▪ Scrierea despre textul literar - inițiere. Povestirea unor texte de mică întindere după un plan de idei. Rezumatul.
3. Elemente de construcție a comunicării ▪ Lexicul Cuvântul: Cuvintele cu formă diferită și sens asemănător. Cuvintele cu sens opus. ▪ Noțiuni de fonetică: Sunetul și litera. Vocalele și consoanele. Silaba. Despărțirea în silabe. ▪ Propoziția. ▪ Morfologia: Cuvântul – parte de vorbire Substantivul – recunoaștere, fără terminologie, utilizare în comunicare. Substantive comune și substantive proprii. Numărul. Genul. ▪ Adjectivul – recunoaștere, fără terminologie, utilizare în comunicare. Acordul adjectivului în număr și gen cu substantivul pe care îl determină. ▪ Pronumele – recunoaștere, fără terminologie, utilizare în comunicare. Pronumele personal. Persoana. Numărul. Genul. ▪ Numeralul – recunoaștere, fără terminologie, utilizare în comunicare. de ortografie și de ortoepie. Verbul - recunoaștere, fără terminologie, utilizare în comunicare. Persoana. Numărul. Timpurile. Probleme de ortografie ale verbelor „a fi” și „a lua”. ▪ Propoziția și analiza morfologică Identificarea substantivului, adjectivului, pronumelui, numeralului, verbului.	3. Elemente de construcție a comunicării ▪ Lexicul Cuvântul: Cuvintele cu aceeași formă dar cu sens diferit. Noțiuni de fonetică (actualizare) ▪ Propoziția: Propoziția afirmativă și propoziția negativă. Propoziția enunțiativă. Propoziția exclamativă ▪ Morfologia: Verbul (actualizare). Persoana. Numărul. Timpul. Funcția sintactică: predicat verbal. Probleme de ortografie ale verbelor „a fi”, „a lua” și „a vrea” Substantivul (actualizare). Tipul. Genul. Numărul. Funcția sintactică: subiect; parte secundară de propoziție. Pronumele (actualizare). Pronumele personal. Persoana. Numărul. Genul. Funcția sintactică: subiect; parte secundară de propoziție Numeralul (actualizare). Funcția sintactică: subiect Adjectivul (actualizare). Acordul adjectivului în gen și număr cu substantivul pe care îl determină. Sintaxa: Predicatul. Subiectul. Părțile de vorbire prin care se exprimă subiectul (substantiv, pronume personal, numeral). Acordul predicatului cu subiectul – utilizare în comunicare. Atributul – parte secundară de propoziție care determină un substantiv. Complementul – parte secundară de propoziție care determină un verb.

SUGESTII METODOLOGICE

Clasa a III-a

- Învățătorii pot utiliza texte literare mai simple, legate de viața cotidiană (ex. doar o singură formă de trecut în tot textul, puține arhaisme, regionalisme etc.), în proză sau în versuri, sau texte nonliterare de mică întindere.
- La toate tipurile de lecții, în partea ritmică vor fi exerciții de vocabular, de exprimare diverse.
- Citirea textelor se va face în cor și individual, cu mare atenție la pronunție, articulare.
- Exercițiile care vizează înțelegerea textului citit vor fi simple, asigurând repere pe baza cărora elevii vor lucra.
- Se vor organiza serbări de epocă în limba română.
- Redactarea mesajelor scurte, în scris, se va face pe bază de joc, frontal sau pe grupe.
- Pentru recunoașterea și pentru identificarea părților de vorbire se utilizează texte simple, legate de viața cotidiană.
- Se vor rezolva problemele de ortografie și de ortoepie.
- Nu se folosește terminologia gramaticală, recunoașterea părților de vorbire se face pe baza unor povestiri (ex. verbul – cuvintele lui Dumnezeu, substantivul – cuvintele lui Adam, adjectivul – cuvintele Evei).
- Învățătorii pot folosi metode alternative de apreciere, evaluare a muncii copiilor (ex. diferite tipuri de aplaudat, expoziții etc.).
- Se vor organiza evenimente interculturale.

Clasa a IV-a

- Învățătorii pot utiliza texte literare simple (ex. doar o singură formă de trecut în tot textul, puține arhaisme, regionalisme etc.), în proză sau în versuri, sau texte nonliterare de mică întindere.
- La toate tipurile de lecții, în partea ritmică vor fi exerciții de vocabular, de exprimare diverse.
- Citirea textelor se va face individual, cu mare atenție la pronunție, expresivitate.
- Exercițiile care vizează înțelegerea textului citit vor fi mai elaborate, evidențiind și detaliile extrase din textul citit.
- Se vor organiza serbări de epocă, reprezentații teatrale în limba română.
- Redactarea mesajelor scurte, în scris, se va face individual, pe baza unui suport dat.
- Pentru recunoașterea și pentru analizarea părților de vorbire se utilizează texte simple, legate de viața cotidiană.
- Se vor rezolva problemele de ortografie și de ortoepie.
- Învățătorii pot folosi metode alternative de apreciere, evaluare a muncii copiilor (ex. diferite tipuri de aplaudat, expoziții etc.).
- Se vor organiza evenimente interculturale.

BIBLIOGRAFIE

- Carlgren Frans, Klingborg Arne, *Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 1994.
- Eller Helmut, *Învățătorul de la școala Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Kiersch Johannes, *Limbile străine în Școala Waldorf*, Ed. Triade, 1999.
- Lanz Rudolf, *Pedagogia Waldorf. Un drum către un învățământ mai uman*, Ed. Didactică și Pedagogică, 1994.
- Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
- Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Antropologia generală ca bază a pedagogiei*, Ed. Triade, 1998.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Metodica predării și condițiile de viață ale educării*, Ed. Triade, 1994.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ MAGHIARĂ
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Tanterv az anyanyelv oktatásához a
Waldorf iskolák III. és IV. osztályában

București, 2016

BEVEZETÉS

A *Magyar nyelv és irodalom tanterv az anyanyelv oktatásához a III. és IV. osztályos tanulók számára* a Nyelv és kommunikáció műveltségi területhez tartozik. A kerettanterv heti 5 órát ír elő ennek a tantárgynak.

A Waldorf pedagógia sajátos szemléletet képvisel az anyanyelv tanításával kapcsolatban. Ez a szemlélet a két poláris erőnek: a *szóbeli/írásbeli szövegértés és a szóbeli/írásbeli szövegalkotás konvencionális formáinak* a tanulmányozásából alakult ki. Ezek interakciójából jön létre a *kommunikáció képessége*, amely az egyén szintjén a saját gondolatok, állapotok, érzések, vélemények stb. kifejezésében ölt testet.

A nyelv egy élő, állandóan változó folyamat, azonban alapját általános érvényű törvényszerűségek – formák és stabil struktúrák – képezik, melyek távoli időkből származnak. Emiatt szükséges a tanítónak olyan szövegeket választania, melyek művészi értéket képviselnek, és a jelenkori irodalmi alkotások alapjául is szolgálnak. A Waldorf iskolában a főoktatás végén – függetlenül a főoktatás tantárgyától – fontos szerepet kap az ún. mesélési rész: mesék az előkészítő és I. osztályban, fabulák és legendák a II. osztályban, az Ószövetség szövegei a III. osztályban, mitológiai történetek IV. osztályban stb. Az elmesélt szövegeket a gyermekek visszamesélik, könnyedén átvéve a jellegzetes nyelvi elemeket, és ezáltal megvalósítva egy alapvető fontosságú célt: a *szövegértés és szóbeli kifejezőképesség fejlesztését*.

A Waldorf pedagógia egyik jellegzetes eleme, amely a III., IV. osztályban is jelen van, a főoktatás eleji ún. *ritmikus rész*. Ebben a 20-25 perces részben a tanító és a gyermekek verseket, nyelvtöröket mondanak, énekelnek, furulyáznak, ritmusgyakorlatokat végeznek. E tanítási résznek alapvető szerepe van a nevelés szociális funkciójának megalapozásában. A nyelv területén még inkább szükség van egy ilyen tevékenységre, *mivel a kommunikáció (az önmagunk kifejezésének képessége) csak a társakkal való interakcióban, a közös szociális térben valósulhat meg*.

A Waldorf pedagógia a diákok képzelőerejére alapoz, megpróbálja azt egyre jobban megerősíteni. Ugyanakkor a tanár személyiségére, élő jelenlétére is épít. Az ő személyén keresztül jelenik meg a világ a diákok számára.

A 9. életévében a gyermek elveszti gondtalan viszonyulását az emberek és a külvilág irányába. Egzisztenciális kérdések fogalmazódnak meg benne az ember, a teremtett világ eredetére nézve: honnan jönnek a virágok, fák, hegyek, a Föld lakói? Honnan jövök én?

Ezek a kérdések egy belső átalakulás következményei, egy olyan átalakulásé, amely során a gyermek a környező világtól leválva, önálló lényként tapasztalja meg magát. A környezetében élőkkal szemben egy bizonyos távolságtartás figyelhető meg. Ebben a folyamatban a tanítóval is új viszony alakul ki. Erre a változásra, amit a Waldorf pedagógia Rubikonnak nevez, mintegy válaszként jelennek meg ebben az életkorban, a III. osztályban az Ótestamentum történetei. Ezek a történetek tükrözik a gyermek lelkiállapotát: választ kap arra, hogyan teremtődött a világ, és miként üzent ki az ember a Paradicsomból.

A környező világot örömmel fedezi fel a IV. osztályos gyermek, saját „én”-je erőinek valóságos edzőterepeként. Ebben az évben tanul a saját népe, országa történelméről, földrajzáról (a honismeret tárgy keretében), valamint állattant, mert ekkorra éretté válik a valóság éber érzékelésére, rátekintésére.

„Miután a 9-10 éves korszakhatár során «felébredtek» az érzékelhető világ számára, fontos, hogy a tanításban találkozzanak azokkal a tantárgyakkal, amelyekben a megfigyelési erők és az egyre nagyobb tanulás iránti vágyuk meg tudjon nyilvánulni. A mesterségek megismerése a III. osztályban, illetve a honismeret IV. osztályban olyanok, mint valami kapuk, amelyeken keresztül a gyermekek a külvilágba lépnek.” (Frans Carlgren, Arne Klingborg, *Szabadságra nevelés*)

A történelemi és földrajzi mítoszok és legendák elbűvölő „tájakra” kalauzolják a negyedikes diákokat. Míg a III. osztályban a legközelebbi környezetéről: szülőkről, nagyszülőkről, iskolatársairól és tanáiról kezdett érdeklődni és ítéleteket megfogalmazni, a IV. osztályban a gyermek érdeklődése kitágul: a szülőhelye, az ősei, azok tettei kezdik érdekelni. A legendák egyszerű meghallgatása által, de visszamesélés, dramatizálás révén

is ismeretek mélyülnek el, mások rögzülnek, és mindeközben fejlődik a kommunikációs készség.

Különleges helyet foglal el a főoktatásban, de nemcsak ott, a morális, célzottan nevelő szándékú mesék, történetek. (Ezek természetesen kisebb osztályban is használhatók). Ezek általában a tanító többé-kevésbé spontán alkotásai, amelyekkel az osztályban – tanórán vagy azokon kívül – történetekre reagál. Ezekben a mesékben, történetekben – amelyek szereplői gyakran növények vagy állatok –, hasonló helyzetek, konfliktusok jelennek meg, mint a gyermekközösségekben felmerülő valódiak, és pl. az okozott szenvedésekkel való szembenézés és feloldása is ezen a szimbolikus síkon történik meg.

A Waldorf iskolában az írószerek használata természetes folyamatként követi a kéz finommozgásokat lehetővé tevő izomzatának fokozatos fejlődését: előkészítő osztályban a vastag méhviasz kréták, ezt követi a méhviasz ceruzakréták vagy színes ceruzák (I. és II. osztály), majd III. osztálytól a toll használata. Ezáltal az esztétikai érzék fejlesztése is hangsúlyosan jelen van. A szép, kaligrafikus írás gyakorlása ugyanolyan fontosságú, mint a helyesírás.

A holisztikus, interdiszciplináris megközelítés szintén jellemző a Waldorf pedagógiára. A javasolt tartalmak megjelennek a képzőművészeti tárgyakban, zenében, természetismeretben stb., és fordítva, az anyanyelvi fejlesztés jelen van az összes többi, saját tartalmakkal rendelkező képzési területen is.

„A fantázia igénye, az igazság iránti érzék, a felelősség érzete: ez a három erő adja egy pedagógia idegszálaát. Aki pedig pedagógiát akar magába felvenni, az a pedagógia elé mottóként azt kell írnia: öntsön el a fantázia képessége, legyen bátorágod az igazsághoz, és tedd éberebbé érzületedet a lelki felelősség iránt.” (Rudolf Steiner, Általános embertan.)

A tanterv szerkezete:

- bevezetés
- alapkompentenciák
- sajátos kompetenciák és javasolt tanulási tevékenységek
- tartalmak
- módszertani ajánlások
- ajánlott irodalom
- bibliográfia

Alapkompentenciák: a beszédértést, a szóbeli szövegalkotást, az írott szöveg megértését és az írásbeli szövegalkotást követi.

Sajátos kompetenciák: az alapkompentenciákból vannak lebontva évfolyamokra.

Tanulási tevékenységek: tevékenységpéldák, melyek által megvalósulnak a sajátos kompetenciák.

Tanulási tartalmak: magukba foglalják a nyelvi funkciókat, a beszédaktusokat (funkcionális nyelvhasználat), különböző szövegtípusokat, intuitív nyelvi elemeket a helyesírás törvényszerűségeit illetően.

Módszertani útmutató: útbaigazítást adnak a pedagógusnak az oktatásszervezésben a tanterv által előírt kompetenciák fejlesztésére.

ALAPKOMPETENCIÁK

1. Beszédértés különböző kommunikációs helyzetekben
2. Szóbeli szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben
3. Az írott szöveg megértése különböző szövegkörnyezetben
4. Írásbeli szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben

SAJÁTOS KOMPETENCIÁK ÉS JAVASOLT TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK

1. Beszédértés különböző kommunikációs helyzetekben		IV. osztály
III. osztály 1.1. A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó (irodalmi) szövegek globális értése szövegre való reagálás kérdések megválaszolásával szöveg globális értésének bizonyítása képek, képsorok segítségével, visszameséléssel egyszerű utasítások teljesítése (új játék szabályainak megtanulása, tárgyak készítése természetes anyagokból stb.) 1.2. Szavak jelentésének megértése hallott szövegben elhangzó szövegben nem odailió szó felismerése játékos gyakorlatokkal ismeretlen szavak jelentésének és ismert szavak új jelentésének kontextusból való kikövetkeztetése szóismétlések szerepének felismerését célzó gyakorlatok mondatalkotás új szavakkal 1.3. A szövegek nyelvi megformálására való érzékenység a saját nyelvélváltozat és az iskola elvárta nyelvélváltozat különbségeinek felismerése a mondatok szörendjének és jelentésének megfigyelését célzó gyakorlatok adott kontextusban kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító mondatok és a kommunikációs helyzet kapcsolatának tudatosítása a kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító mondatok dallamíveinek (intonációjának) megfigyelése	IV. osztály 1.1. A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó ismeretterjesztő és irodalmi szövegek globális értése hallott közlés lényegének kiemelése hallott szöveg globális értésének bizonyítása visszameséléssel új információk felismerése ok-okozati összefüggések kiemelése hallott szövegből 1.2. Kifejezések, állandó szókapcsolatok (közmondások, szólások) megértése hallott szövegben szójelentések, kifejezések, állandósult szókapcsolatok értelmezése különböző típusú szóbeli szöveg alapján szólások és közmondások értelmezése dramatizálással az időrendiség érzékeltetését elősegítő nyelvi eszközök megfigyelése, használata a ritmikus és a mesélési rész szókincs bővítésre való használata 1.3. A szövegek nyelvi megformálására való érzékenység az egyes nyelvélváltozatok használati szintereinek tudatosítása a kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító mondatok dallamíveinek (intonációjának) megfigyelése a tagadás kifejezésének nyelvi lehetőségei a kommunikációban az oksági viszony kifejezésének nyelvi eszközei	

III. osztály		IV. osztály	
1.4. Az érthető és kifejező beszéd megfigyelése különböző beszédhelyzetekben elhangzó szövegek helyes tagolásának, a helyesejtésnek a megfigyelését, reprodukálását, tudatosítását célzó gyakorlatok: beszédhanghallást fejlesztő gyakorlatok a rövid és hosszú magánhangzók és mássalhangzók megkülönböztetését célzó gyakorlatok izoláltan hangok (zöngéesség szerinti) differenciálását szolgáló gyakorlatok pl. p-b, v-f, g-k stb. a hanglejteszt, mondathangsúlyt, beszédszünetet megfigyeltető játékos gyakorlatok	1.4. Az érthető és kifejező beszéd tudatosítása elhangzó szövegek helyes tagolásának, a helyesejtésnek tudatosítását célzó gyakorlatok: a beszédtempó, a hanglejteszt, a beszédszünet szerepének tudatosítását célzó játékos gyakorlatok a kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek (hangsúly, hanglejteszt, hangerő, mimika, gesztus, térközszabályozás) szerepének a megfigyelése		
1.5. Nyitott magatartás tanúsítása nem érthető kommunikációs helyzetben a hallgatói szerep gyakorlása szerepjátékok, helyzetjátékok, csoportjátékok, előadások alkalmazásával a belső képteremtés képességét fejlesztő tevékenységek különböző műfajú irodalmi szövegek hallgatásakor a beleélést, az empatikus magatartást fejlesztő helyzetek, gyakorlatok; beszédfelelem legyőzését célzó gyakorlatok a meg nem értést kifejező kérdések megfogalmazása	1.5. Nyitott magatartás tanúsítása a kommunikáció iránt beszédfelelem, a beszélgetés szabályainak (szabálytudat) alakítását célzó gyakorlatok (témaválasztás, közbevetés mellőzése, alkalmazkodás a címzethez stb.) párbeszéd megfigyelése, megértése és folytatása nonverbális kommunikációs játékok (gesztusok, arckifejezések, tekintet és különböző testmozdulatok jelentésének megértése és alkalmazása) szövegértési játékok zavart kommunikációs helyzetben		
III. osztály		IV. osztály	
2.1. Az életkori sajátosságoknak megfelelő, érthető és kifejező beszéd különböző beszédhelyzetekben elhangzó szövegek helyesejtésének tudatosítását, alkalmazását célzó gyakorlatok: artikulációs gyakorlatok a helyes hangképzés fejlesztésére a rövid és hosszú magánhangzók és mássalhangzók helyes ejtését célzó gyakorlatok	2.1. Kifejező, érthető és tudatos beszéd különböző beszédhelyzetekben elhangzó szövegek helyes tagolását, a helyesejtés tudatosítását, alkalmazását célzó gyakorlatok: hangok differenciálását (zöngéességszerint) szolgáló gyakorlatok pl. p-b, v-f, g-k stb. játékos gyakorlatok a kontextusnak megfelelő beszédtempó, hanglejteszt, beszédszünet fejlesztésére a kommunikációt kísérő nem nyelvi jeleknek (érzelmi hangsúly, hangerő, mimika, gesztus, térközszabályozás) kontextusnak		

III. osztály	IV. osztály
2.2. Rövid leírás alkotása tárgyokról, élőlényekről egyszerű terv alapján • tárgyak/élőlények megfigyelése, bizonyos tulajdonságainak felfedezése • körülrás megfigyelés alapján, tanítói segítséggel • személyek külső és belső tulajdonságainak megállapítása, tanár vagy osztálytárs segítségével • egyszerű ötletterv szóbeli kidolgozása közösen, frontálisan 2.3. Ismert történet elmesélése megfelelő segédanyag alapján • ismert történet néma bemutatása (pantomim) – csoportmunka • a látott történet elmesélése – csoportmunka • ismert történet visszamesélése, figyelve a ki?, mit?, hol?, mikor?, hogyan?, miért?, kivel?, mivel? kérdésekre	megfelelő alkalmazása - játékos gyakorlatok a szövegtagolás érzékeltetésére 2.2. Egy mese/történet/könyv szereplőjének jellemzése, támpontok alapján • szöveg/könyv szereplője tulajdonságainak felismerése és megbeszélése • egy szereplő szóbeli bemutatása segédeszközök felhasználásával: rajz/festmény, ritmus/dallam, pantomim stb. • dramatizálás a szereplők külső és belső tulajdonságainak bemutatására 2.3. Rövid elbeszélő szöveg alkotása • az olvasott szövegek megbeszélése a következő kérdések alapján: ki? (szereplők), mikor?, hol? (a cselekmény időbeli és térbeli elhelyezése), hogyan (a cselekmény mikéntje) stb. • történet folytatása • történet más befejezésének kitalálása • közlő, elbeszélő, leíró monológok létrehozása • történetek dramatizálása 2.4. A szövegek nyelvi megformálására való érzékenység szerepjátékok által • kommunikációs helyzetek teremtése új, ismeretlen jelentésű szavaknak az aktív szókincsbevaló integrálása céljából • szerepjátékok az adott kommunikációs helyzetnek megfelelő (témájú, stílusértékű, jelentésű stb.) szókincs és formulák (köszönés, megszólítás, tegezés-magázás stb.) kiválasztására és alkalmazására • beszédhelyzetek teremtése, melyek a kontextusnak megfelelő szörendű mondatok alkotását kezdeményezik és az adott szörendekhez és mondatfajtákhoz (kérdő, kijelentő, felkiáltó, felszólító) tartozó intonációs- és hangsúlymintázatok megfelelő alkalmazását indítványozzák
2.5. Nyitott magatartás tanúsítása a beszélgetőtárs és a kommunikáció iránt • a hallgatói és beszélői szerep gyakorlása szerepjátékok,	2.5. Aktív részvétel a kommunikációban • beszédfigyelem, a beszélgetés szabályainak megfigyelését és tudatosítását célzó gyakorlatok (a kapcsolatteremtés,

III. osztály	IV. osztály
helyzetjátékok, csoportjátékok, előadások alkalmával • a kapcsolatteremtés, szándéknyilvánítás, a kérdezés, a kapcsolat megszakítása nyelvi és nem nyelvi eszközeinek megfigyelését célzó gyakorlatok • a belső képteremtés képességét fejlesztő tevékenységek különböző műfajú irodalmi szövegek reprodukálásával • a beleélést, az empatikus magatartást fejlesztő gyakorlatok • a meg nem értést kifejező kérdések megfogalmazását segítő gyakorlatok	szándéknyilvánítás, kérdezés, a kapcsolat megszakításának nyelvi és nem nyelvi eszközei, tématarítás, szerepadogatás stb.) • a meg nem értést kifejező kérdések megfogalmazását segítő gyakorlatok • párbeszéd megfigyelése, megértése és folytatása szituációs játékokkal • nonverbális kommunikációs játékok (gesztusok, arckifejezések, tekintet és különböző testmozdulatok alkalmazása) • beszédfélelem legyőzését célzó gyakorlatok

3. Az írott szöveg megértése különböző szövegkörnyezetben

III. osztály	IV. osztály
3.1. Az olvasott szövegek globális és részinformációinak megértése • szövegértési, szövegfeldolgozási technikák (átfutás, jósítás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegek olvasásakor • az olvasott szöveg megértésének bizonyítása játékos feladatokkal; • rövid vázlat készítése tanítói segítséggel 3.2. Első benyomás megfogalmazása az olvasott szöveggel kapcsolatban • élmény kifejezése dramatizálással, bábozással, táncsal, mozgással • azonosulás a szereplőkkel: Melyik szereplő lennélnem lennél?, Mit tennél a helyében? 3.3. Az olvasott szöveggel kapcsolatos élmények, vélemény megfogalmazása és megosztása • kérdések és válaszok megfogalmazása az olvasott szöveg tartalmára vonatkozóan • saját vélemények, gondolatok, érzések megfogalmazása az adott irodalmi szöveg szereplőinek tetteivel kapcsolatban • egyetértés/egyet nem értés kifejezése adott szereplők tetteivel, hozzáállásával kapcsolatban 3.4. Szöveg tartalmának kiértékelése, kulcsszavak és egyéb fontos elemek felfedezése érdekében	3.1. Egyszerű következtetések levonása olvasott szövegek alapján • kooperatív módszerek alkalmazása pl. INSERT-módszer, TTM-táblázat (tudom, tudni akarom, megtanulom), szörforgó (beszámoló az olvasott témáról), diákkvartett (csapatban kidolgozzák a szöveg értésével kapcsolatos feladatot), dobókocka (cím, szereplők, helyszín stb.), csillagvita (érvek, ellenérvek megfogalmazása) stb. • vázlat készítése, szűkítése, bővítése 3.2. Az olvasott szöveg részleteinek és saját élményeknek az összekapcsolása • valóság és elképzelt világ kapcsolódását célzó beszélgetések • a szöveg és a saját élmények viszonyát ábrázoló rajzok, festmények létrehozása 3.3. Olvasott szöveggel kapcsolatos vélemény alátámasztása szövegből vett részlettel • csoportos beszélgetés az olvasott szövegről, annak érdekes mozzanataiból kiindulva • főbb gondolatok megfogalmazása logikus sorrendben • viták megoldása 3.4. Olvasmányok alapos, mély megértését lehetővé tevő szövegelemek értelmezése

III. osztály	IV. osztály
• ábrák létrehozása párbán/csoportban • táblázatok létrehozása a viszonyok bemutatására	• kritikus gondolkodás technikáinak alkalmazása a szöveg felfedezésében • szöveg információinak átalakítása táblázatba és fordítva
3.5. Nyelvi szabályok észlelése az olvasott szövegekben • jellegzetes jelek megfigyelése (pl. többes szám) • nyelvtani egyeztetések észrevétele • szavak helyes használatának észlelése	3.5. Hibák észlelése és javítása az olvasott szövegben • egyeztetések és más hibák észlelése • hibás szórend felismerése • hibás szóhasználat észlelése
3.6. A könyv értékének tudatosítása • rendszeresen ismétlődő könyvismertető (hetente, kéthetente stb.) • olvasósarok létrehozása az osztályteremben • könyvtárlátogatás	3.6. Olvasás iránti érdeklődés tanúsítása • dokumentálódás iskolai és iskolán kívüli tevékenységekre, projektekhez • részvétel író-olvasó találkozók, levelezés íróval • olvasott könyvek bemutatása

4. Az írásbeli szövegalkotás különböző kommunikációs helyzetekben

III. osztály	IV. osztály
4.1. Szótagolási, helyesírási, központosítási szabályok alkalmazása saját szöveg megalkotása során • az íráshasználat általános követelményeinek tiszteltben tartása • a hangok időtartamának a helyesírási szabályzatnak megfelelő jelölése a szavakban, szóvégeken • az írásjelek helyes használata	4.1. Helyesírási és központosítási hibák felismerése és kijavítása megadott szövegben • az írásjelek helyes használata • nyelvtani játékok a helyesírási és központosítási hibák kijavítására
4.2. Egyszerű funkcionális szövegek alkotása vizuális elemmel • vizuális és grafikus elemeket is tartalmazó hirdetés, meghívó (ünnepségre, versenyre, előadásra) megfigyelése, reprodukálása, alkotása • üzenet, értesítés írása különböző helyzetekben	4.2. Egyszerű funkcionális szövegek alkotása • levelezés a diákok között (házi feladat, gyakorlatok megbeszélése) • levél írása pl. családtagoknak, barátoknak (megszólítás, elköszönés, keltezés)
4.3. Rövid leírás alkotása közvetlen környezetünk tárgyairól kérdések, képek alapján • az olvasott szöveg leíró részeinek megfigyelése leírások, képek alapján • a leírás anyagának elrendezése: az egészről halad a rész felé, részekről az egész felé • reprodukív leírások, leírás folytatása, kiegészítése	4.3. Rövid leírás alkotása személyekről, állatokról, tárgyakról • mesehős bemutatása • bemutatkozás • állatok leírása • tréfás leírások

IV. osztály	III. osztály
4.4. Rövid elbeszélő szöveg alkotása • a szerkesztés arányosságának, a helyes tagolásnak a gyakorlása • párbeszédes rész beillesztése az elbeszélésbe (pl. Szólatasd meg a szereplőket!) • logikus sorrend, következetes gondolatvezetés, tématarítás gyakorlása • írásbeli gyakorlatok az olvasottak tartalmának tömörítésére, bővítésére • rövid elbeszélő szöveg alkotása megadott cím alapján 4.5. Kreatív, ismeretközlő és funkcionális szövegek alkotása iránti érdeklődés felkeltése • saját könyv (epochafüzet) alkotása tanár vagy osztály által javasolt témában • iskolai rendezvényeket népszerűsítő plakátok létrehozása	• rövid leírás készítése önállóan 4.4. Képzetelbeli/valós történet rövid elmesélése • az elbeszélés jellemzőinek (tartalmi és formai jegyeinek) a megfigyelése • mondatok logikai kapcsolása • összefüggő mondatok alkotása eseményképekről, megtörtént eseményről • eseménymozzanat előzményének, következményének leírása • egy bekezdés alkotása az időrendiség érzékeltetésével (pl. először, azután, később, végül) • az elbeszélés tagolása: bevezetés (előzmény, színhely, időpont), tárgyalás, befejezés (következmény, tanulság, egyéni vélemény) • igazodás a kommunikációs partnerhez, a kommunikáció céljához 4.5. Kreatív írás iránti érdeklődés tanúsítása • ünnepek műsorának, dramatizálás szöveggönyvének közös létrehozása • esemény plakátjának, egyéb írott anyagainak kiállítása • osztálynapló írása

TARTALMAK

III. osztály	IV. osztály
1. Olvasási kompetenciák kialakítása ▪ EPOCHAFÜZET ▪ A könyv (ismétlés). Nyomatott betűtípusok. ▪ Az irodalmi szöveg Epikai szöveg. Epikai szövegek tagolása. Bekezdések témáinak megnevezése (vázlatírás tételekkel). Szereplők jellemzése. Újramesélés. Újramesélés írásban. A párbeszéd felismerése az elbeszélő szöveg alkotóelemeként. Bibliai szöveg. A Teremtéstörténet. A lírai szöveg. Különböző tematikájú versek. Versszak. Verssor. ▪ Nem irodalmi szövegek: reklám, újsághír, keresztrejtvény stb.	1. Olvasási kompetenciák kialakítása ▪ EPOCHAFÜZET ▪ A könyv (ismétlés). Az illusztrációk szerepe. Rovásírás. ▪ Az irodalmi szöveg Epikai szöveg. Epikai szövegek tagolása. Bekezdések témáinak megnevezése (vázlatírás tételekkel). Szereplők jellemzése – külső és belső tulajdonságok. Epikai szövegek tér- és időmódozatai, cselekménye, események sorrendje, ok-okozati összefüggések. Párbeszéd. A leírás mint az elbeszélő szöveg alkotóeleme. Az Edda részletei, alliteratív költészet, Kalevala, magyar mondák és mítoszok A lírai szöveg. Különböző tematikájú versek. Versszak. Verssor. ▪ Nem irodalmi szövegek: plakát, reklám, meghívó.
2. Kommunikációs kompetenciák kialakítása ▪ Szóbeli kommunikáció - a közvetlen környezet tárgyait, élőlények szövegeinek bemutatása - ismert, átélt, látott, olvasott történet elmesélése - információ kérése hétköznapi helyzetekben - információ nyújtása hétköznapi helyzetekben - udvarias, illetudó tudakozódás megfogalmazása - személy, könyv és tevékenység bemutatása - párbeszéd kezdeményezése ▪ Írásbeli kommunikáció Az íráshasználat általános követelményeinek tiszteltben tartása Az írott munka elhelyezése a lapon: keletezés, cím, szerző, bekezdések/ versszakok A hangok időtartamának a helyesírás szabályzatnak megfelelő jelölése a szavakban, szóvégeken Az írásjelek (pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, párbeszéd jele) helyes használata	2. A kommunikációs kompetenciák kialakítása ▪ Szóbeli kommunikáció - képzeletbeli könyv/filmszereplők bemutatása - képzelt történet elmesélése - információ kérése az iskolai és szabadidős tevékenységekkel kapcsolatosan - információ nyújtása az iskolai és szabadidős tevékenységekkel kapcsolatosan - formális és informális kérés megfogalmazása - tevékenységek, projektek, eredmények bemutatása - párbeszéd kezdeményezése és párbeszédben való részvétel ▪ Írásbeli kommunikáció Az írásjelek (kettőspont, idézőjel) helyes használata Vázlatkészítés a követelmények betartásával Lényeges és lényegtelen információk megkülönböztetése Hosszabb terjedelmű szövegek alkotása: elbeszélő, leíró szöveg (növény, állat, személy, táj bemutatása) Az elbeszélő fogalmazás tagolása: bevezetés, tárgyalás, befejezés Események leírása párbeszéd formában

Mondatok bővítése, tömörítése Mondatok folytatása, kiegészítése Lényeges és lényegtelen információk megkülönböztetése Rövidebb terjedelmű szövegek reprodukálása, alkotása Az elbeszélő fogalmazás tagolása: bevezetés, tárgyalás, befejezés Események sorrendje, események előzménye, következménye Rövid terjedelmű leírás növényről, állatról, tárgyról Funkcionális szövegek alkotása: hirdetés, meghívó, üzenet, jegyzet, olvasónapló Egyszerűbb rejtvények	Funkcionális szövegek alkotása: üdvözlét, magán jellegű levél, boríték címzése, hirdetés, jegyzet, olvasónapló Rejtvények
3. Nyelvi és helyesírási tartalmak - a szavak szerkesztettségének felismerése: egyszerű vagy összetett szó (pl. vasmacska, gizgaz) - az időrendiség érzékeltetésének nyelvi eszközei: mondatrend és kronológia (Kimegy, és felveszi a kabátját), -t (elment, álmos volt), fog + -ni-végű szó (el fog menni), lesz (tanár lesz), időt jelölő szavak (később, majd, végül, tegnap, hátra stb.) - a szórend szabályszerűségei és a szórendi változatokhoz tartozó jelentés - az egyes szórendekhez kapcsolódó intonációs- és hangsúlymintázatok - a kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító mondatok dallamívei (intonációja) - kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító mondatok és a kommunikációs helyzet - az állítás és tagadás kifejezésének egyszerűbb nyelvi lehetőségei - megszólítási, köszönési és elköszönési formák, tegezés-magázás - a szavak stílusértéke és a közlési helyzet - a saját nyelvváltozat és az iskola elvárta nyelvváltozat különbségei Helyesírás: Szabályba foglalható és szabállyal nem leírható (egy- egyes szavakra külön megtanulandó) helyesírási tudnivalók: - mondatkezdés, új bekezdés - írásjelek: pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, párbeszéd jele - a hangok időtartamának a helyesírási szabályzatnak megfelelő jelölése a szavakban, szóvégeken - egyes tulajdonnevek: személynévek, állatnevek, földrajzi nevek	3. Nyelvi és helyesírási tartalmak - a szavak szerkesztettségének felismerése: tőszavak (pl. zokni, málna, sajt, fecske, óra) és szerkesztett szavak (pl. olvasni, olvasna, kért/vért, hajócska, szóra, vasmacska, gizgaz) - a kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító formájú mondatok és a velük végrehajtott beszédcselekvés (pl. Megmondanád, hány óra? – kérdő mondat felszólításra) - kijelentő, kérdő, felkiáltó, felszólító mondatok és a kommunikációs helyzet - a szavak stílusértéke és a közlési helyzet - az egyes nyelvváltozatok használati szinterei - a kérdezés, egyet nem értés, elutasítás nyelvi eszközei Helyesírás: Szabályba foglalható és szabállyal nem leírható (egy- egyes szavakra külön megtanulandó) helyesírási tudnivalók: - írásjelek: kettőspont, idézőjel - a hangok időtartamának a helyesírási szabályzatnak megfelelő jelölése a szavakban, szóvégeken - egyes tulajdonnevek: személynévek, gyakoribb hagyományos helyesírási családnevek, földrajzi nevek (helységnevek, utcanevek,

(helységnevek, országnevek, folyók neve) márkanamek, intézménynevek, címek írása - a j-ly jelölése az alapszókinccben - az -ó/-ő jelölése a -ból/-ből, -ról/-ről, -tól/-től végződéseken - az -u/-ú, -ü/-ű mint lehetséges szóvég (pl. kapu, falu, menü, koszorú, hegedű; színű, alakú stb.) - az -o/-ó, -ö/-ő mint lehetséges szóvég (pl. nono; esküvő, mikró, de; mikrohullámú, euró, esküvő, karkötő; olvasó, feljelentő stb.) - az eseményeknek a beszédirő előtt történtét jelző -t helyesírása (pl. várt, olvasott, aludt) - a hol?, hová? kérdésekre felelő szavak helyesírása: (-ba/-be, -ban/-ben) - a kije?, mije? kérdésekre felelő szavak helyesírása (pl. botja, bátyja, padja, nagya, alja, anyja, kinja; harkálya, gallya, könnye; asztala/asztalja) - az -ul/-ül (pl. elárul, szabadul; rosszul) és -ít (tanít) magánhangzójának helyesírása - a kivel?, mivel?, kivé?, mivé? kérdésre felelő szavak helyesírása (-val/-vel, -vá/-vé) - az egybeírás, különírás és kötőjelezés egyszerűbb esetei (pl. szemüveg, meleg víz, lőt-fut) - az igeikötős igék helyesírása (pl. elmegy, el akar menni, nem megy el) - a fokjel helyesírása (pl. legnagyobb) - milyen? kérdésre felelő szavak végén hallott [tt] helyesírása gyakoribb szavakban: → dt (pl. nyugodt, fáradt), → tt (pl. családott, halott) A szóelemző és hagyományos írásmód gyakoribb esetei igelakokban	domborzati formák neve), címek írása - a dunai típusú, -i képzős melléknevek írásmódja - ahány? hányad(ik)? hányszor? hányas? kérdésre válaszoló szavak írása (pl. egykettő, ötszázhuszonhatodik, hússzor, huszadik, húszas stb.) - a számok betűkkel való írása - a keltezés, dátum írása - a j-ly jelölése az alapszókinccben - a kije?, mije? kérdésekre felelő szavak helyesírása (pl. botja, bátyja, padja, nagya, alja, anyja, kinja; harkálya, gallya, könnye; asztala/asztalja) - az -ul/-ül (pl. elárul, szabadul; rosszul) és -l (hegedű-hegedül, fésű-fésül) toldalék helyesírása - a kivel?, mivel?, kivé?, mivé? kérdésre felelő, egy vagy kettőzött mássalhangzóra végződő szavak helyesírása (-val/-vel, -vá/-vé) - az egybeírás, különírás és kötőjelezés egyszerűbb esetei (pl. észrevev, mérges kigyó, él-hal, néha-néha) - az igeikötős igék helyesírása (pl. el nem tudom képzelni, el kell mennem, bele talál esni) - a fokjel helyesírása (pl. legszebb, kevésbé) - milyen? kérdésre felelő szavak végén hallott [tt] helyesírása gyakoribb szavakban - ság/-ség-et tartalmazó szavak helyesírása: [cs/ccs] → ts (pl. zsúfoltság, sötétség), → ds (pl. zöldség), → gys (pl. hegység) stb. A szóelemző és hagyományos írásmód gyakoribb esetei igelakokban
4. Nyelvtani ismeretek - a főbb szóosztályok (főnév, ige, melléknév, személyes névmás) tapasztalati úton való bevezetése a fogalomalkotás igénye nélkül A szóelemző és hagyományos írásmód gyakoribb esetei igelakokban	4. Nyelvtani ismeretek - a főbb szóosztályok (főnév, ige, melléknév, személyes névmás) tapasztalati úton való bevezetése a fogalomalkotás igénye nélkül - a mondatot alkotó tömbök (állítmány és bővítményei) szövegértési szempontú vizsgálata

MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK

Harmadik osztályban a fő téma az Ótestamentum történetei: a világ és az ember teremtése, a Paradicsomból való kiűzetés, nagy ótestamentumi alakok; emellett magyar költők versei. Egy kiválasztott olvasmányt is feldolgozhatnak a tanár vezetésével.

Az év egyik alapfeladata az olvasási készség és képesség fejlesztése. Általános megfigyelés: ha minden jól megy, a gyermekek harmadik osztályban elkezdik „falni” a könyveket.

A nyelvtan ebben az évben meseszerűen szövődik bele az oktatásba. A gyerekek megismerkednek a mondatfajtákkal a tartalmuk és a hangsúlyuk szerint. A gyakorlásból és az élethelyzetekből kinőve fogalmazódnak meg a szabályok, melyek memorizálása még nem kötelező.

A szófajok közül az igével („cselekvő szó”, az ótestamentumi történetekhez kapcsolódva nevezhető „Isten szavá”-nak is) kezdődik a nyelvtan tanítása, majd következik a főnév („megnevező szó”, „Ádám szava”) és a melléknév („tulajdonság szó”, „Éva szava”). A szófajok elsajátítása sok cselekvéssel, játékkal, tapasztalatszerzéssel történik. Rendszerbe foglalás helyett a nyelvtan tanításának célja a 3. osztályban, hogy az eltérő minőségeken keresztül ismerjék fel a gyermekek a különböző fajtájú mondatokat és szófajokat.

A negyedik osztály irodalmi anyaga az északi, germán-kelta mitológia, illetve a magyar mondavilág a honfoglalásig. Természetesen más népek teremtéstörténetét és mitológiáját is feldolgozhatjuk (pl. Kalevala). A mitológia nagy képei, elbeszélései közvetítik azt a lelki tartalmat, amelyre szüksége van a gyermeknek ebben az életkorban. A lelki kötődéssel megélt szövegek nagy lendületet adnak az olvasás technikájának is.

A közösen feldolgozott irodalmi művek mellett házi olvasmányt is kaphatnak a gyermekek, melynek témája kapcsolódik az év hangulatához, a főoktatás témáihoz; ebből olvasónapló is készülhet.

Nyelvtanból az előző év ismereteinek elmélyítése, bővítése mellett hangsúlyos a térbeli, időbeli viszonyok (pl. igeidők) megélése, tudatosítása, gyakorlása.

Törekedni kell a nehezebb helyesírási helyzetek gyakorlására: pl. emlékezetből írásra, illetve önálló gondolatok leírására, megfogalmazására.

A helyesírás fejlesztésében döntő szerepet játszhat a már előző években elkezdett munka: a hangos olvasás gyakorlása, a beszédművelési gyakorlatok, a figyelem koncentrációjának fejlesztése, a szóemlékezet fejlesztése, s annak az igénynek a kialakítása, amely a gyermeket ebben az életévben arra ösztönözheti, hogy írásbeli munkája igényes, pontos, szép legyen.

AJÁNLOTT IRODALOM

Népköltészeti alkotások: népmesék, mondák, közmondások, szólások, találós kérdések

Magyar írók, költők művei:

Balázs Imre József, Fekete Vince, Farkas Árpád, Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Nemes Nagy Ágnes, Devecsery László, Csoóri Sándor, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, Szabó T. Anna, Zelk Zoltán, Csukás István, Szilágyi Domokos, Tarbay Ede, Molnos Lajos, Tandori Dezső, Gryllus Vilmos, Tamkó-Sirató Károly, László Noémi, Laczkfi János, Páskándi Géza, Varró Dániel, Berg Judit, Kamarás István, Lázár Ervin, Gárdonyi Géza, Lengyel Balázs, Móra Ferenc, Zágoni Balázs, Fodor Sándor, Máté Angi, Balázs Ágnes, Demény Péter, Hervay Gizella stb.

Világirodalmi művek:

Ótestamentum

Kalevala

Edda: Germán-kelta regék és mondák

Selma Lagerlöf: *Krisztus-legendák*

Jacob Streit: *És lőn világosság*

Beke Margit: *Északi hősök*

Barbara L. Picard: *Történetek az északi istenekről és hősökéről*

Lengyel Dénes: *Régi magyar mondák*

Komjáthy István: *Mondák könyve*

Fekete István: *Kele, Vuk, Bogáncs stb.*

Rudyard Kipling: *A dzsungel könyve*

Eric Knight: *Lassie-regények*

Montágh Imre: *Tiszta beszéd*

BIBLIOGRÁFIA

Carlgren Frans, Klingborg Arne: *Szabadságra nevelés*. Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány, 2003.

Kulcsár Gábor: *Az írás-olvasás tanítása a Waldorf iskolában*, KFPT, Budapest, 2004.

Rawson Martyn, Richter Tobias: *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Steiner Rudolf: *Általános embertan*, Genius, Budapest, é.n.

Steiner Rudolf: *A nevelés művészete. Metodika-didaktika*, Genius, Budapest, é.n.

Steiner Rudolf: *A nevelés művészete. Szemináriumi beszélgetések*, Genius, Budapest, é.n..

Vekerdy Tamás: *A Waldorf iskola első három évének programjáról*. In: U.ö: *Milyen iskola kell a gyerekeknek*, Filum, 2003.

*** *A magyarországi Waldorf-iskolák kerettanterve*. MWSz, 2013

*** *Magyar nyelv és irodalom – Tanterv az anyanyelv oktatásához - III. és IV. osztály*.

Bukarest, 2014.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
LIMBA ȘI LITERATURA MATERNĂ MAGHIARĂ
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Tanterv az anyanyelv oktatásához a
Waldorf iskolák III. és IV. osztályában

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară pentru disciplina *Limba și literatura maternă maghiară* pentru clasele III-IV face parte din aria curriculară *Limba și comunicare*. În planul-cadru sunt prevăzute 5 ore pe săptămână pentru această disciplină.

Pedagogia Waldorf a dezvoltat un concept propriu cu privire la studiul limbii și literaturii materne. Acesta a luat naștere din analiza modului în care interacționează două forțe polare, cu legități specifice: *receptarea mesajului oral/ scris și formele convenționale de exprimare orală/ scrisă*. Din interacțiunea acestora ia naștere *capacitatea de comunicare* ce se concretizează la nivelul individului în posibilitatea de exprimare a gândurilor, stărilor, sentimentelor și opiniilor proprii.

Limba este un proces viu, în permanentă transformare, însă la baza ei stau legități general valabile – forme și structuri stabile – care își au originea în vremuri îndepărtate. De aici s-a născut necesitatea selectării de către învățător a acelor texte care au valoare artistică și care stau la baza creației literare actuale. Astfel, povestirea zilnică a învățătorului, în partea de final a cursului principal, indiferent de materia predată, ocupă un spațiu larg în desfășurarea activităților didactice din școlile Waldorf: basme în clasa pregătitoare și clasa I, fabule și legende în clasa a II-a, texte biblice din Vechiul Testament în clasa a III-a, mitologie în clasa a IV-a. Textele povestite sunt apoi repovestite de copii, care preiau cu ușurință elemente specifice de limbaj, astfel încât se realizează atingerea unui obiectiv esențial – *dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral*.

Un element specific pedagogiei Waldorf, prezent și în clasele a III-a și a IV-a, este *partea ritmică* de la începutul cursului principal. Aceasta presupune afectarea unui timp de cca. 20-30 min., în care învățătorul și copiii rostesc împreună poezii și jocuri de cuvinte, intonează cântece, cântă la blockflöte, fac exerciții de ritm etc. Acest moment al zilei de școală se constituie ca fundament pentru latura socială a educației. În domeniul lingvistic este cu atât mai necesară o astfel de activitate, cu cât *dezvoltarea comunicării (capacitatea de exprimare proprie) nu se poate realiza decât prin interacțiune cu ceilalți, în sfera socialului*.

Pedagogia Waldorf se sprijină pe fantezia elevilor, încercând s-o dezvolte din ce în ce mai mult. Ea se bazează și pe personalitatea, pe prezența vie a profesorului. Prin intermediul lui, ca ființă umană, lumea trebuie să intre în clasă.

La începutul celui de-al nouălea an de viață, copilul își pierde din dezinvoltura cu care abordează relația cu oamenii și cu mediul înconjurător. Apar în schimb întrebări existențiale în legătură cu originea omului și cu creația: de unde vin florile, copacii, munții, locuitorii pământului. De unde vin eu?

Aceste întrebări sunt rezultatul unei transformări a conștientului pe baza căreia copilul se recunoaște ca ființă individuală, separată de lumea înconjurătoare. În relația cu oamenii din jur se remarcă o anumită distanță. Din acest proces rezultă o nouă relație între elev și profesor. De aceea, pentru această vârstă sunt recomandate povestirile din Vechiul Testament. Acestea reflectă starea suflească a copilului la această vârstă. Copilul află cum a fost creată lumea și cum omul a trebuit să părăsească Paradisul din cauza nerespectării legilor divine.

Mediul înconjurător va fi descoperit și cucerit cu bucurie, în clasa a IV-a, de copilul de 10 ani. El va fi terenul de exercițiu al forțelor propriului „eu”. Cunoștințele despre istoria și geografia propriului popor și despre patrie (în cadrul materiei Cunoștințe despre ținutul natal) sunt predate în clasa a IV-a, pentru că numai atunci copiii sunt apti să privească, având simțurile treze, lumea realității.

„După ce copiii, prin cotitura de la 9-10 ani, s-au «trezit» pentru lumea simțurilor, este important ca predarea să le vină în întâmpinare cu acele materii în care puterea de observație senzorială și setea lor tot mai mare de a învăța să se poată manifesta. Cunoașterea meseriilor, în clasa a III-a și cunoștințele despre patrie, în clasa a IV-a, sunt ca niște porți prin care copiii pătrund în lumea exterioară.” (Frans Carlgren, Arne Klingborg, *Educație pentru libertate*.)

Lumea miturilor și a legendelor istorice și geografice este un „tărâm” fascinant pentru elevul de clasa a patra. Dacă în clasa a treia el a început să fie interesat și să emită judecăți despre realitatea apropiată: părinți, bunici, profesorii pe care îi are la școală, în clasa a patra

TRADUCERE DIN LIMBA MAGHIARĂ

interesul copilului se extinde asupra locului unde s-a născut, asupra strămoșilor, a faptelor acestora. Prin simpla audiere, dar și prin reповestirea sau dramatizarea de către elevi a conținuturilor legendelor, se aprofundează unele cunoștințe, se fixează altele și li se dezvoltă capacitatea de exprimare, de comunicare.

O inserție specială în cadrul cursului principal, dar nu numai, o constituie povestirile cu caracter moralizator. (Acestea se pot folosi bineînțeles și în clasele mai mici.) Acestea sunt, de regulă, creații mai mult sau mai puțin spontane ale cadrului didactic și apar ca urmare a unor evenimente care au loc în cadrul clasei, pe parcursul orelor de curs sau al pauzelor. Astfel, pentru corectarea unor probleme comportamentale ale unor copii, se apelează la povestiri în care personajele, de multe ori din lumea plantelor sau a animalelor, sunt puse în situații, conflicte asemănătoare celor ivite în cadrul colectivului de elevi, iar confruntarea, de ex. cu suferința pe care au provocat-o, se realizează în acest plan simbolic.

Folosirea instrumentelor de scris, de la creioane groase ceracolor (clasa pregătitoare și clasa I) la creioane colorate (clasa a II-a) și la stilou (din clasa a III-a), reprezintă pentru pedagogia Waldorf o cale firească și necesară de a răspunde cerințelor de vârstă ale copiilor, cărora li se dezvoltă treptat motricitatea mușchilor fini ai mâinii. În același timp se are în vedere dezvoltarea simțului estetic. Scrierea caligrafică este exersată în aceeași măsură ca și scrierea ortografică.

Caracterul holistic, interdisciplinar este la fel specific pedagogiei Waldorf. Conținuturile propuse spre abordare se regăsesc în materiile de educație plastică, muzică, științele naturii etc., iar dezvoltarea competențelor de comunicare în limba maternă se regăsește în toate domeniile de studiu având și un conținut propriu.

„Nevoia de fantezie, simțul pentru adevăr, simț de răspundere, acestea sunt cele trei forțe care sunt nervii pedagogiei. Iar cel ce vrea să preia în sine pedagogie, acela să-și înscrie înaintea acestei pedagogii motto-ul: să te pătrunzi de abilitatea fanteziei, să ai curajul pentru adevăr, să-ți faci mai ageră simțirea pentru responsabilitate sufletească.” (Rudolf Steiner, *Antropologia generală ca bază a pedagogiei*)

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- lecturi recomandate;
- bibliografie.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba și literatura maternă maghiară* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare variate	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Înțelegerea globală a textelor (literare/ nonliterare) întâlnite în situațiile zilnice de comunicare • reacție față de text prin răspuns la întrebări • dovedirea înțelegerii globale a textului cu ajutorul pozelor, succesiunii de poze • îndeplinirea unor instrucțiuni primite (învățarea regulilor unui joc nou, construirea unui obiect din materiale din natură etc.) 1.2. Înțelegerea semnificației cuvintelor în textul ascultat • recunoașterea în textul enunțat a cuvântului nepotrivit, prin exerciții-joc • deducerea din context a sensului unor cuvinte necunoscute sau cunoscute, dar cu înțeles nou, • exerciții pentru recunoașterea rolului repetării de cuvinte • construirea de propoziții folosind cuvintele noi	1.1. Înțelegerea globală a textelor informative și literare enunțate în situațiile zilnice de comunicare • extragerea informațiilor esențiale din textul ascultat • dovedirea înțelegerii globale a textului prin repovestire • recunoașterea informațiilor noi • extragerea relațiilor de cauză-efect din textul ascultat 1.2. Înțelegerea semnificației expresiilor și a structurilor lexicale (proverbe, zicători) în textul auzit • interpretarea semnificației cuvintelor, expresiilor, a structurilor lexicale, pe baza diferitelor tipuri de texte audiate • interpretarea proverbelor și zicătorilor, prin dramatizare • identificarea și folosirea instrumentelor lingvistice pentru percepția cronologiei • folosirea părții ritmice și a părții de povestire pentru îmbogățirea vocabularului 1.3. Sensibilitatea pentru formularea textelor • conștientizarea utilizării variantelor de limbă în contexte diferite • observarea intonației propozițiilor afirmative, interogative, exclamative, imperative • utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate pentru exprimarea negației • utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate pentru exprimarea relației de tip cauză-efect
1.3. Sensibilitatea pentru formularea textelor • recunoașterea diferențelor dintre varianta limbii proprii și varianta limbii standard • exerciții în scopul observării ordinii cuvintelor în propoziție și a semnificației acestora, într-un context dat • conștientizarea propozițiilor afirmative, interogative, exclamative, imperative și a relației cu situația comunicatională • observarea intonației propozițiilor afirmative, interogative, exclamative, imperative	1.3. Sensibilitatea pentru formularea textelor • conștientizarea utilizării variantelor de limbă în contexte diferite • observarea intonației propozițiilor afirmative, interogative, exclamative, imperative • utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate pentru exprimarea negației • utilizarea unor mijloace lingvistice adecvate pentru exprimarea relației de tip cauză-efect

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.4. Observarea pronunției clare și expresive • exerciții pentru observarea, reproducerea și conștientizarea articulării corecte a textelor enunțate în diferite situații de comunicare, a pronunției corecte: - exerciții pentru identificarea sunetelor vorbite - exerciții de identificare în mod izolat (nu în cadrul cuvintelor) pentru deosebirea vocalelor și consoanelor scurte și lungi - exerciții ce servesc pentru diferențierea consoanelor surde și sonore, de exemplu, p-b, v-f, g-k - exerciții-joc pentru observarea intonației, a accentului în propoziție, a pauzelor în vorbire	1.4. Conștientizarea pronunției clare și expresive • exerciții pentru conștientizarea pronunției corecte și a articulării corecte a textelor audiate în diferite situații de comunicare: - exerciții-joc pentru conștientizarea rolului pe care îl au ritmul, intonația și pauza în vorbire - observarea rolului semnelor nelingvistice care însoțesc comunicarea elementelor non-verbale și paraverbale în comunicare (accent, intonație, intensitate sonoră, volum, mimică, gestică, poziția corpului)
1.5. Manifestarea unui comportament deschis în situații de comunicare • exersarea rolului de ascultător cu ocazia jocurilor de rol, jocurilor de situație, jocurilor în grup, spectacolelor • activități de dezvoltare a capacității de formare a imaginilor interioare în timpul ascultării diferitelor tipuri de texte literare • situații, exerciții de dezvoltare a comportamentului empatic • exerciții pentru depășirea temerii față de vorbire • formularea întrebărilor care exprimă neînțelegerea	1.5. Manifestarea unei atitudini deschise pentru comunicare • exerciții pentru formarea disciplinei în vorbire, a regulilor dialogului (menținerea temei, evitarea întreruperii vorbitorului, acomodarea la interlocutor etc.) • observarea, înțelegerea și continuarea unui dialog • jocuri de comunicare nonverbală (înțelegerea și utilizarea diferitelor gesturi, mimică, poziții corporale, priviri) • jocuri de înțelegere a mesajului

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare Clasa a III-a 2.1. Exprimarea clară, expresivă, corespunzătoare particularităților de vârstă • exerciții pentru aplicarea articulării corecte a textelor enunțate în diferite situații de comunicare, a pronunției corecte: - exerciții de articulare și pronunțare corectă a sunetelor - exerciții de articulare pentru diferențierea vocalelor și consoanelor scurte și lungi	2.1. Exprimarea clară, expresivă și conștientă • exerciții pentru aplicarea și conștientizarea articulării corecte a textelor enunțate în diferite situații de comunicare, a pronunției corecte: - diferențierea sunetelor surde/ sonore: de exemplu, p-b, v-f, g-k - exerciții-joc pentru folosirea intonației corecte, a accentului în propoziție, a pauzei în vorbire, în funcție de context - exerciții-joc pentru aplicarea corespunzătoare contextului a semnelor nelingvistice care însoțesc comunicarea (accent emoțional, intensitate sonoră, mimică, gestică, reglarea distanței) - exerciții-joc pentru structurarea textului

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.2. Descrierea unui obiect/ unei ființe pe baza unui plan simplu observarea de obiecte/ ființe, descoperirea unor trăsături identificarea orală, cu sprijin din partea profesorului, a caracteristicilor unor obiecte din mediul apropiat identificarea trăsăturilor fizice și sufletești ale unor persoane, cu sprijin din partea profesorului sau a unui coleg elaborarea orală comună a unui plan simplu de idei, prin activitate frontală	2.2. Descrierea unui personaj dintr-o poveste/ legendă/ carte, urmărind un set de reperi identificarea și discutarea trăsăturilor relevante ale unui personaj dintr-un text/ dintr-o carte crearea unei prezentări orale a personajului pornind de la suporturi variate: (desen/ pictură, ritm/ melodie, pantomimă, modelaj etc.) dramatizare având ca scop prezentarea trăsăturilor fizice și sufletești ale personajelor
2.3. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat prezentarea nonverbală (pantomimă) a unei povestiri cunoscute – lucru pe echipe relatarea prin cuvinte a ceea ce au văzut (a pantomimei) – lucru pe echipe relatarea unei povestiri cunoscute ținând cont de întrebările: „cine?”, „ce?”, „unde?”, „când?”, „cum?”, „de ce?”, „cu cine?”, „cu ce?”	2.3. Relatarea unei întâmplări discutarea textelor citite, pe baza următoarelor întrebări: „cine?” (personajele), „când?”, „unde?” (plasarea acțiunii în timp și spațiu), „cum” (modul de desfășurare a acțiunii) etc. continuarea unei povestiri inventarea unui alt final la o poveste construirea unor monologuri informative, narative și descriptive etc. punerea în scenă a unor povestiri
2.4. Sensibilitatea pentru formularea textelor crearea situațiilor de comunicare și de interacțiune în scopul de a integra în vocabularul activ cuvinte noi cu semnificație necunoscută joc de rol, în diverse situații de comunicare, pentru alegerea și utilizarea vocabularului și formulei (salut, adresare, tutuire, exprimare politicoasă etc.) corespunzătoare situației de comunicare respective (tematică, valoare stilistică, semnificație etc.) antrenarea activă în acte de comunicare care invită la ordonarea cuvintelor în propoziții astfel încât să corespundă contextului, precum și la folosirea corespunzătoare a modelelor de intonare și accentuare în diferitele tipuri de propoziție (afirmative, interogative, exclamative, imperative) și în succesiunile de cuvinte date	2.4. Sensibilitatea pentru formularea textelor joc de rol în diverse situații de comunicare pentru integrarea în vocabularul activ a sinonimelor și antonimelor exerciții-joc prin care se urmărește utilizarea unor mijloace verbale mai complexe pentru exprimarea unei afirmații sau a unei negații, în diferite situații de comunicare activități în perechi: pe baza unor întrebări reciproce, exerciții pentru alegerea formei corespunzătoare a terminației cuvintelor (-a/ -e, -ja/ -je) care răspund la întrebările „kije?”, „mije?”
2.5. Manifestarea unui comportament deschis față de interlocutor și față de actul comunicării exersarea rolului de ascultător și vorbitor cu ocazia jocurilor de rol, jocurilor situaționale, jocurilor în grup, spectacolelor exerciții de observare a tehnicilor verbale și nonverbale pentru stabilirea de contact, exprimarea intențiilor, interogare, întreruperea	2.5. Participare activă în comunicare exerciții pentru observarea și conștientizarea disciplinei în vorbire, a regulilor dialogului (tehnici verbale și nonverbale pentru stabilirea de contact, exprimarea intențiilor, interogare, întreruperea interacțiunii, menținerea temei, schimbarea rolurilor etc.) exerciții de facilitare a formulării întrebărilor în cazul neînțelegerii

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
interacțiunii • activități de dezvoltare a capacității de formare a imaginilor interioare în timpul reproducerii diferitelor tipuri de texte literare • situații, exerciții de dezvoltare a comportamentului empatic • formularea întrebărilor care exprimă neînțelegerea	• observarea, înțelegerea și continuarea unui dialog prin jocuri situaționale • jocuri de comunicare nonverbală (înțelegerea și utilizarea diferitelor gesturi, mimică, poziții corporale, priviri) • exerciții pentru depășirea temerii față de vorbire
3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Înțelegerea informației globale și detaliate a textelor citite • aplicarea tehnicilor de înțelegere și prelucrare a textului (parcursere, prezicere, activarea cunoștințelor anterioare, sinteză, citire selectivă etc.), cu ocazia citirii unor texte diferite ca formă și tip • dovedirea înțelegerii textului citit prin exerciții-joc • elaborarea unui rezumat scurt cu ajutorul cadrului didactic	3.1. Formularea de deducții simple pe baza textelor citite • aplicarea metodelor de cooperare, de exemplu, metoda INSERT, tabelul TTM (știu, vreau să știu, învăț), ciorchine (raport asupra temei citite), cvartet de elevi (lucrează în grup sarcinile legate de înțelegerea textului), cubul (titlul, personajele, locul), dezbateri în stea (formularea de argumente și contraargumente) etc. • realizarea de rezumate; detalieri, contragere
3.2. Formularea primei impresii despre textul citit • exprimarea trăirii prin dramatizare, joc de păpuși, dans, mișcare • identificarea cu personajele: Care personaj ai dori/ nu ai dori să fii? Ce ai face în locul lui?	3.2. Conectarea detaliilor textului citit cu trăirile personale • discuții despre legăturile realității cu lumea imaginată • realizarea de picturi, desene prezentând relația între text și trăirile personale
3.3. Formularea și împărtășirea/ prezentarea impresiilor și a opiniei despre textul citit • formulări de întrebări și de răspunsuri vizând conținutul textelor citite • exprimare a propriilor opinii, gânduri, sentimente în legătură cu faptele și acțiunile personajelor prezentate în texte literare • exprimarea acordului/ dezacordului față de acțiunile, atitudinile unor personaje	3.3. Susținerea unei opinii referitoare la mesajul citit prin extragerea unor fragmente din text • conversații în grup, în care elevii să pună întrebări și să dea răspunsuri referitoare la un text citit, pornind de la aspecte interesante ale textului • formularea ideilor principale într-o succesiune logică • rezolvarea unor controverse
3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia • realizarea de diagrame în perechi/ în echipe • realizarea de tabele pentru a evidenția relații	3.4. Evaluarea elementelor textuale care conduc la înțelegerea în profunzime a lecturilor • folosirea metodelor gândirii critice pentru explorarea textelor • transferarea informațiilor din text într-un tabel și dintr-un tabel într-un text

TRADUCERE DIN LIMBA MAGHIARĂ

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.5. Sesizarea unor reguli lingvistice în textele citite • observarea unor semne specifice (de ex. plural) • observarea acordurilor gramaticale • sesizarea utilizării corecte a cuvintelor 3.6. Conștientizarea valorii cărților • prezentarea de cărți la intervale ritmice (o dată pe săptămână, o dată la două săptămâni etc.) • amenajarea unui colț de lectură în clasă • vizitarea bibliotecii	3.5. Sesizarea greșelilor și corectarea lor în textele citite • observarea dezaordului și a altor greșeli • observarea ordinii incorecte ale cuvintelor • sesizarea utilizării incorecte a cuvintelor 3.6. Manifestarea interesului pentru lectură • documentare la diverse discipline școlare sau în vederea unor activități extrașcolare • participare la întâlniri cu scriitori, inițierea unei corespondențe • prezentarea cărților citite
4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe, de ortografie și de punctuație în redactarea unui text propriu • respectarea cerințelor generale privind scrierea • utilizarea corectă a lungimilor sunetelor în interiorul și la capătul cuvintelor • utilizarea corectă a semnelor de punctuație 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin și elemente vizuale • observarea, reproducerea, elaborarea de anunțuri, invitații (la serbare, concurs, spectacol) care conțin și elemente vizuale, grafice • scrierea de mesaje, anunțuri în diverse situații 4.3. Realizarea unei scurte descrieri a unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări, imagini • observarea părților descriptive din textul citit • structurarea descrierii: avansarea de la întreg la parte și invers • descrieri reproductivă, continuarea, completarea unei descrieri • realizarea individuală a unei descrieri scurte 4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite • observarea caracteristicilor unei descrieri (de conținut și de formă) • ordonarea logică a propozițiilor • realizarea de propoziții interconectate despre imagini sau	4.1. Recunoașterea și remedierea greșelilor de ortografie și de punctuație dintr-un text dat • utilizarea corectă a semnelor de punctuație • jocuri gramaticale de corectare a greșelilor de ortografie și de punctuație 4.2. Redactarea unor texte funcționale simple • corespondență între elevi (tema de casă, discutarea exercițiilor) • redactarea de scrisori pentru membrii familiei, prieteni (adresare, rămas bun, dată) 4.3. Realizarea unei descrieri scurte despre o persoană, un animal, un obiect • prezentarea unui personaj dintr-o poveste • autoprezentare • descrierea unor animale • descrieri hazlii 4.4. Compunerea unui text narativ scurt • exersarea simetriei și a structurării corecte • încadrarea unei secvențe de dialog într-o narațiune (de exemplu, „Determină personajele să vorbească!”)

TRADUCERE DIN LIMBA MAGHIARĂ

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
evenimente reale • descrierea antecedentelor și consecințelor unui eveniment • redactarea unui paragraf cu evidențierea cronologiei (de exemplu, „pentru prima dată, apoi, mai târziu, în final”) • structurarea unei povestiri: introducere (antecedente, loc, timp), dezbateri, încheiere (consecințe, concluzii, opinie proprie) • adaptare la partenerul de comunicare, la scopul comunicării 4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă • realizarea comună a afișului unei serbări, a textului unei dramatizări • expunerea afișului, a altor materiale scrise a unui eveniment • redactarea jurnalului clasei	• exersarea succesiunii logice în povestire, în relatarea evenimentelor • exerciții în scris pentru contragerea, detalierea conținutului celor citite • realizarea unei scurte compuneri pornind de la un titlu dat
4.5. Manifestarea interesului pentru scrierea creativă • realizarea comună a afișului unei serbări, a textului unei dramatizări • expunerea afișului, a altor materiale scrise a unui eveniment • redactarea jurnalului clasei	4.5. Manifestarea interesului pentru realizarea de texte creative, informative și funcționale • redactarea de cărți proprii (caiete de epocă) având conținuturi propuse de dascăl sau de clasă • realizarea de afișe de promovare a unor evenimente organizate la nivel de școală

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Formarea competențelor de lectură/ citire ▪ Caietul de epocă ▪ Cartea (actualizare). Tipuri de litere de tipar ▪ Textul literar Textul epic. Delimitarea textului în fragmente logice. Formularea ideilor principale dintr-un paragraf (conspectare cu propoziții-cheie). Caracterizarea personajelor. Repovestirea orală. Repovestirea în scris. Recunoașterea dialogului ca element constitutiv al unui text narativ. Textul biblic. Geneza. Textul liric. Poezii cu tematică diversă. Strofa. Versul. ▪ Textul nonliterar: reclama, informații din ziar, cuvinte încrucișate etc.	1. Formarea competențelor de lectură/ citire ▪ Caietul de epocă ▪ Cartea (actualizare). Rolul ilustrațiilor. Scrierea în rune. ▪ Textul literar Textul epic. Delimitarea textului în fragmente logice. Formularea ideilor principale dintr-un paragraf (conspectare cu propoziții-cheie). Caracterizarea personajelor – trăsături fizice, trăsături morale. Recunoașterea determinantilor spațiali și temporali ai acțiunii, succesiunea evenimentelor, relații cauză-efect. Dialogul. Descrierea ca element constitutiv al unui text narativ. Părți din Edda, poezie aliterativă, Kalevala, mitologii și legende maghiare. Textul liric. Poezii cu tematică diversă. Strofa. Versul. ▪ Textul nonliterar: afișul, mesajul publicitar, invitația
2. Formarea competențelor de comunicare ▪ <i>Comunicarea orală:</i> Prezentarea orală a obiectelor, vieții din mediul înconjurător Povestirea unor evenimente cunoscute, trăite, văzute, citite Cererea de informații în situații cotidiene Oferirea de informații în situații cotidiene Formularea politicoasă de solicitări Prezentarea de persoane, cărți și activități Inițierea dialogului ▪ <i>Comunicarea scrisă:</i> Respectarea regulilor generale de scriere Așezare în pagină: dată, titlu, autor, aliniate/ strofe Marcarea duratei la vocale și consoane în conformitate cu regulile de ortografie a limbii maghiare Utilizarea corectă a semnelor de punctuație (punct, virgulă, semnul întrebării, semnul exclamării, liniuța de dialog) Dezvoltarea și contragerea propozițiilor Continuarea, completarea propozițiilor	2. Formarea competențelor de comunicare ▪ <i>Comunicarea orală:</i> Prezentarea unor personaje de carte/ film imaginare Povestirea de evenimente imaginare Cererea de informații privind activitățile școlare și de timp liber Oferirea de informații privind activitățile școlare și de timp liber Formularea de solicitări formale și informale Prezentarea de activități, proiecte, rezultate Inițierea dialogului și participarea la dialog ▪ <i>Comunicarea scrisă</i> Utilizarea corectă a semnelor de punctuație (două puncte, ghilimele) Întocmirea unui conspect cu respectarea cerințelor Distingerea informațiilor importante de detaliile mai puțin importante Reproducerea, compunerea de texte scurte: narațiune, text descriptiv (prezentarea unei plante, unui animal, unei persoane, unui peisaj) Realizarea compunerii narative pe diverse teme: introducere, descriere, încheiere

TRADUCERE DIN LIMBA MAGHIARĂ

Reproducerea, compunerea de texte scurte Ordinea evenimentelor: antecedente și consecințe Scurtă descriere despre plante, animale, obiecte Redactarea textelor funcționale: afiș, reclamă, invitație, mesaj, notiță Rebus cu grad de dificultate scăzută	Descrierea evenimentelor sub formă de dialog Redactarea textelor funcționale: urare, scrisoare cu caracter personal, scrierea adresei pe plic, anunț, jurnal de carte Rebus
3. Conținuturi lingvistice și ortografice - Recunoașterea structurii cuvintelor: cuvinte simple sau compuse - Instrumentele lingvistice pentru redarea temporalității: ordinea propozițiilor și cronologia - Topica propoziției și implicațiile semantice ale modificărilor în ordinea cuvintelor (exemple simple) - Intonație și accent în funcție de ordinea cuvintelor (exemple simple) - Intonația caracteristică propozițiilor enunțative, interogative, exclamative, imperative - Propoziții enunțative, interogative, exclamative, imperative și situația de comunicare - Posibilitățile lingvistice mai simple pentru exprimarea afirmativă și negativă - Forme de adresare, salut și rămas-bun, tutuire și exprimare politicoasă - Valoarea stilistică a cuvintelor și situația comunicațională - Recunoașterea diferențelor dintre limba vorbită în familie și limba literară/ standard Ortografie: Aplicarea cunoștințelor de ortografie care pot fi incluse în reguli și a celor care nu pot fi descrise prin reguli: - silabisire și despărțirea cuvintelor (cuvinte simple și compuse) - începerea propoziției, aliniat nou - semne de punctuație: punct, virgulă, semnul întrebării, semnul exclamării, liniuța de dialog - marcarea duratei la vocale și consoane în conformitate cu regulile de ortografie a limbii maghiare - scrierea unor nume proprii: nume de persoane, nume de animale, nume geografice (localități, țări, râuri), nume de marcă, instituții, titluri - marcare a <i>j - ly</i> în vocabularul de bază - marcare a <i>-ó/ -ő</i> în terminațiile „<i>-ból/ -ből, -ról/ -ről, -tól/ -től</i>”	3. Conținuturi lingvistice și ortografice - Recunoașterea structurii cuvintelor: cuvinte rădăcină (de exemplu: „<i>zokni, málna, sajt, fecske, óra</i>”) și cuvinte sufixate (de exemplu: „<i>olvasni, olvas-na, kér-t/ver-t, hajó-cska, szó-ra</i>”) - Propoziții enunțative, interogative, exclamative, imperative și actele ilocuționare (de exemplu: „<i>Megmondanád, hány óra?</i>” – propoziție interogativă ca act de vorbire directivă) - Propoziții enunțative, interogative, exclamative, imperative și situația de comunicare - Valoarea stilistică a cuvintelor și situația de comunicare - Arile de utilizare a anumitor variante ale limbii - Instrumentele lingvistice ale interogării, dezacordului, refuzului Ortografie: Aplicarea cunoștințelor de ortografie care pot fi incluse în reguli și a celor care nu pot fi descrise prin reguli: - folosirea adecvată a semnelor de punctuație: două puncte, ghilimele - marcare a duratei la vocale și consoane în cuvinte mai rar întâlnite, în conformitate cu regulile de ortografie a limbii maghiare - scrierea corectă a unor nume proprii: nume de persoane scrise cu ortografie tradițională, nume geografice (străzi, forme de relief), titluri de reviste, titluri cu sufixe, adrese - scrierea cuvintelor care răspund la întrebările „<i>Hány? Hányad(ik)? Hányszor? Hányas?</i>” (de exemplu: „<i>egyketted, ötszázhuszonhatodik, hússzor, huszadik, húszas</i>” etc.) - scrierea cifrelor cu litere

TRADUCERE DIN LIMBA MAGHIARĂ

-ul/-ú, -ül/-ű la sfârșitul lexemelor (de exemplu: „<i>kapu, falu, menü, koszorú, hegedű; színű, alakú</i>” etc.) -o/ó, -ő/-ő ca posibil text (de exemplu, „<i>nono; esküvő, mikró, dar: mikrohullámú, euró, esküvő, karkötő; olvasó, fejjelentő</i>” etc.) - scrierea corectă a cuvintelor care răspund la întrebările „<i>Hol?, Hová?</i>”: (-<i>ba/-be, -ban/-ben</i>) - scrierea corectă a vocalelor în sufixele -ul/-ül (de exemplu: „<i>elárvul, szabadul; rosszul</i>”) și -ít (de exemplu: „<i>tanít</i>”) - scrierea corectă a cuvintelor care răspund la întrebările „<i>Kivel?, Mivel?, Kivé?, Mivé?</i>” (-<i>val/-vel, -vá/-vé</i>) - cazurile mai simple ale scrierii legate, separate și cu liniuță de unire (de exemplu: „<i>szeműveg, meleg víz, lőt-fut</i>”) - scrierea corectă a verbelor cu preverbe (de exemplu: „<i>elmegy, el akar menni, nem megy el</i>”) - scrierea corectă a superlativului (de exemplu: „<i>legnagyobb</i>”) - scrierea corectă a lui [tj] auzit la finele cuvintelor care răspund la întrebarea „<i>milyen?</i>”, în cuvintele mai frecvente: →dt (de exemplu: „<i>nyugodt, fáradt</i>”), →tt (de exemplu: „<i>csalódott, halott</i>”) Cazurile mai frecvente ale modului de scriere analitic și tradițional, în formele verbale.	- scrierea datării, datei - marcarea <i>j - ly</i> în cuvinte mai dificile - scrierea corectă a sufixului -t: marcarea acțiunilor petrecute înaintea momentului vorbirii (de exemplu: „<i>várt, olvasott, aludt</i>”), -t acuzativ (de exemplu: „<i>házat vesz</i>”) și -t participiu (de exemplu: „<i>fáradt, szórakozott</i>”); - scrierea corectă a cuvintelor care răspund la întrebările „<i>Kije?, Mije?</i>” (de exemplu: „<i>bojja, bátyja, padja, nagya, alja, anyja, kinja; harkálya, gallya, könnye; asztala/asztalja</i>”); - scrierea corectă a vocalelor în sufixele -ul/-ül și -l (de exemplu: „<i>elárvul, szabadul; rosszul, dar: hegedű-hegedül, fésű-fésül</i>”); - scrierea corectă a cuvintelor terminate în diferite consoane simple și dublate, care răspund la întrebările „<i>Kivel?, Mivel?, Kivé?, Mivé?</i>” (-<i>val/-vel, -vá/-vé</i>); - cazurile mai complexe ale scrierii legate, separate și cu liniuță de unire (de exemplu, „<i>észrevesz, mérges kígyó, él-hal, néha-néha</i>”); - scrierea corectă a verbelor cu preverbe (de exemplu, „<i>el nem tudom képzelné, el kellennem, bele talál esni</i>”); - scrierea corectă a superlativului (de exemplu, „<i>legszebb, kevésbé</i>”) - scrierea corectă a lui [tj] auzit la finele cuvintelor care răspund la întrebarea „<i>Milyen?</i>”, în cuvintele mai rar întâlnite: → dt (de exemplu: „<i>hervadt, rekedt</i>”), →tt (de exemplu: „<i>gyűrött, rakott, fedett</i>”) - scrierea corectă a cuvintelor mai frecvent întâlnite care conțin sufixul -ság/-ség: [cs/cos] →ts (de exemplu: „<i>zsúfoltság, sötétség</i>”), →ds (de exemplu: „<i>zöldség</i>”), →gys (de exemplu: „<i>hegység</i>”) etc. Cazurile mai frecvente ale modului de scriere analitic și tradițional, în formele verbale.
4. Cunoștințe de gramatică - Intuirea claselor morfologice (substantiv, adjectiv, pronume personal, verb) fără utilizarea terminologiei și a formării de noțiuni	4. Cunoștințe de gramatică - Intuirea claselor morfologice (substantiv, adjectiv, pronume personal, verb) fără utilizarea terminologiei și a formării de noțiuni - Intuirea claselor sintactice (predicatul și valența sa), fără utilizarea terminologiei

SUGESTII METODOLOGICE

În clasa a III-a tema principală sunt povestirile din Vechiul Testament: Geneza, izgonirea din Paradis, marile figuri ale Vechiului Testament; pe lângă acestea, poezii ale unor scriitori maghiari. Poate fi prelucrată și o lectură cu îndrumarea profesorului.

Una din sarcinile principale ale acestui an este dezvoltarea deprinderii și capacității de citire/ lectură. Este o observație generală: dacă totul merge bine, în clasa a III-a copiii încep să citească cărți pe nerăsuflete.

Gramatica apare în predare sub formă de basme. Copiii se întâlnesc cu tipurile de propoziții în funcție de conținutul și accentul lor. Regulile „cresc” din exersare și din situațiile de viață, iar memorarea acestor reguli încă nu este obligatorie.

Dintre părțile de vorbire prima dată învață despre verb („cuvântul de acțiune”, făcând conexiune cu povestirile Vechiului Testament, verbele pot fi numite și „cuvintele Domnului”), după care urmează substantivul („cuvântul care numește”, „cuvântul lui Adam”), și, în sfârșit, adjectivul („cuvântul însușirii”, „cuvântul Evei”). Însușirea părților de vorbire se face prin multă acțiune, jocuri, experiențe proprii. În loc să se facă o structurare, scopul predării gramaticii în clasa a III-a este ca elevii să recunoască diferitele tipuri de cuvinte și de propoziții pe baza calităților lor diferite.

Materia literară în clasa a IV-a este mitologia nordică germano-celtică, respectiv mitologia maghiară până la întemeierea statului maghiar. Bineînțeles, poate fi prelucrată și geneza/ mitologia altor popoare (de ex. Kalevala). Imaginile vaste, povestirile mitologiilor transmit acele conținuturi sufletești de care are nevoie copilul la această vârstă. Textele trăite cu atașament sufletesc dau avânt considerabil și tehnicii de citire/ lectură.

Pe lângă operele literare prelucrate împreună, elevii pot primi și lecturi individuale suplimentare, care să aibă legătură cu atmosfera anului respectiv, cu tematica cursului principal; din aceste lecturi se pot naște jurnale individuale.

La gramatică, pe lângă aprofundarea și lărgirea temelor din anul precedent, primesc un accent deosebit trăirea, conștientizarea și exersarea relațiilor spațiale și temporale (de ex. timpurile verbelor).

Trebuie exersate situațiile de ortografie mai dificile: de ex., prin scriere din memorie, respectiv formularea, compunerea de gânduri proprii.

În dezvoltarea ortografiei poate juca un rol hotărâtor munca începută deja în anii precedenți: exersarea citirii cu voce tare, exercițiile de cultivare a limbii, dezvoltarea concentrării atenției, dezvoltarea memoriei de cuvânt, formarea exigenței interioare, care în acest an școlar îl poate stimula ca scrierea să fie pretențioasă, corectă, frumoasă.

LITERATURĂ RECOMANDATĂ

Literatura populară: povești, legende, zicale, proverbe, ghicitori

Creațiile scriitorilor, poezilor maghiari:

Balázs Imre József, Fekete Vince, Farkas Árpád, Kányádi Sándor, Kovács András Ferenc, Nemes Nagy Ágnes, Devecsery László, Csoóri Sándor, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, Szabó T. Anna, Zelk Zoltán, Csukás István, Szilágyi Domokos, Tarbay Ede, Molnos Lajos, Tandori Dezső, Gryllus Vilmos, Tamkó-Sírató Károly, László Noémi, Laczkfi János, Páskándi Géza, Varró Dániel, Berg Judit, Kamarás István, Lázár Ervin, Gárdonyi Géza, Lengyel Balázs, Móra Ferenc, Zágonyi Balázs, Fodor Sándor, Máté Angi, Balázs Ágnes, Demény Péter, Hervay Gizella etc.

Din literatura universală:

Ótestamentum [Vechiul Testament]

Kalevala

Edda; *germán-kelta regék és mondák* [Edda: mituri și legende germano-celtice]

Selma Lagerlöf: *Krisztus-legendák*

Jacob Streit: *És Ión világosság*

Beke Margit: *Északi hősök*

Barbara L. Picard: *Történetek az északi istenekről és hősökről*

Lengyel Dénes: *Régi magyar mondák*

Komjáthy István: *Mondák könyve*

Fekete István: *Kele, Vuk, Bogács* stb.

Rudyard Kipling: *A dzsungel könyve*

Eric Knight: *Lassie-regények*

Montágh Imre: *Tiszta beszéd*

BIBLIOGRAFIE

Carlgren Frans, Klingborg Arne: *Szabadságra nevelés. [Educație pentru libertate]* Török Sándor Waldorf-pedagógiai Alapítvány, 2003.

Kulcsár Gábor: *Az írás-olvasás tanítása a Waldorf iskolában. [Predarea scris-cititului în școala Waldorf]* KFPT, Budapest, 2004.

Rawson Martyn, Richter Tobias: *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Steiner Rudolf: *Átalános embertan. [Antropologia generală ca bază a pedagogiei]* Genius, Budapest, é.n.

Steiner Rudolf: *A nevelés művészete. Metodika-didaktika [Arta educației. Metodică și didactică]* Genius, Budapest, é.n.

Steiner Rudolf: *A nevelés művészete. Szemináriumi beszélgetések. [Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ.]* Genius, Budapest, é.n..

Vekerdy Tamás: *A Waldorf iskola első három évének programjáról. [Despre programa primilor 3 ani ai școlii Waldorf]* In: U.ö: *Milyen iskola kell a gyerekeknek*, Filum, 2003.

*** *A magyarországi Waldorf-iskolák kerettanterve. [Curriculum-ul școlilor Waldorf din Ungaria]* MWSZ, 2013

*** *Magyar nyelv és irodalom – Tanterv az anyanyelv oktatásához - III. és IV. osztály.*

[Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura maternă maghiară – clasele a III-a – a IV-a, aprobată prin OMEN nr. 5003/ 2014].

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

LIMBA MODERNĂ 1

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Introducerea clasei pregătitoare, alături de clasele I și a II-a, în ciclul primar, a condus la revizuirea planului-cadru și implicit a programelor școlare. Disciplina *Limba modernă 1* se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Limbă și comunicare*. Disciplina *Limba modernă 1* are repartizate câte 2 ore/ săptămână pe parcursul claselor a III-a – a IV-a.

Învățarea limbilor străine în școlile Waldorf se caracterizează prin faptul că limba este privită ca un instrument cu structură muzicală, purtător de gânduri și sentimente.

Limba, ca abilitate specific umană, este mai mult decât rezultatul unui studiu pur analitic, așa cum este realizat de către lingvistică și gramatica descriptivă. Limba este un rezultat al devenirii, dar în același timp și ceva viu, deschis formării.

Predarea limbilor străine în școala Waldorf nu se orientează numai spre stăpânirea formelor și structurilor specifice acelor limbi străine. Scopul predării trebuie să fie familiarizarea copilului cu acele calități sonore și stilistice care corespund limbii respective. Elevul trebuie să învețe să le perceapă în individualitatea și diferențele lor. El trăiește limba străină ca pe o completare a formelor de exprimare, de gândire și de comportament achiziționate prin intermediul limbii materne.

În limba maternă elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate „pur și simplu”, fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare. Spațiul sufletesc și spiritual creat prin limba maternă este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba străină. Concret, acestea au la bază diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: sunete, vocabular, expresii, proverbe, forme ale categoriilor gramaticale, structuri și forme de organizare a textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba străină, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

Dacă în primii trei ani (clasele pregătitoare, I și a II-a) în care se studiază *Limba modernă 1* se lucrează preponderent oral, deci ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, începând cu clasa a III-a se realizează fixarea cunoștințelor de limbă prin scris și citit.

În ceea ce privește metodologia predării-învățării, se continuă exercițiile de reproducere și de transformări ușoare de forme, dar treptat vor apărea în prim-plan activitatea și inițiativa elevului, iar capacitatea lui de exprimare orală și în scris se dezvoltă.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- lecturi recomandate;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba modernă 1* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale simple
2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală
3. Receptarea de mesaje scrise simple
4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale simple	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Identificarea tipului de enunț după conturul său intonațional • exerciții de ascultare a diferitelor mesaje și recunoașterea conturului intonațional • exerciții de identificare a tipului de enunț în funcție de conturul intonațional 1.2. Identificarea părților unui enunț, în fluxul verbal • exerciții de identificare • exerciții de distingere a unor sintagme, cuvinte și sunete 1.3. Reacția verbală/ nonverbală adecvată la un mesaj audiat, la enunțuri, comenzi, întrebări simple • exerciții de ascultare și confirmare a înțelegerii, prin îndeplinirea unei sarcini simple sau oferirea unei reacții adecvate 1.4. Desprinderea de informații particulare dintr-un mesaj audiat • realizarea de desene, aranjarea de obiecte conform mesajului audiat	1.1. Identificarea de mesaje/ părți ale unui mesaj în fluxul vorbirii • exerciții de confirmare a înțelegerii globale a mesajului audiat, prin sarcini de lucru simple sau prin desen 1.2. Recunoașterea unor forme simple ale categoriilor gramaticale fundamentale • exerciții de discriminare auditivă a unor mărci gramaticale simple 1.3. Desprinderea sensului global al unei povestiri/ situații • exerciții de confirmare a înțelegerii globale a unui text audiat, prin realizarea unui desen 1.4. Reacția adecvată la diferite tipuri de mesaje • exerciții de răspuns la comenzi, întrebări, formule de comunicare în societate 1.5. Desprinderea și organizarea informațiilor particulare dintr-un mesaj audiat • exerciții de selectare și grupare a unor personaje, acțiuni etc.
2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Articulare sunetelor, izolat și în cuvânt/ grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația, specifice limbii străine • exerciții de recunoaștere a sunetelor • exerciții de pronunție 2.2. Reproducerea unor enunțuri simple/ părți ale unui enunț • exerciții de repetare după model a unor cuvinte, sintagme, propoziții • recitare de poezii, interpretare de cântece	2.1. Reproducerea unor scurte mesaje/ părți ale unui mesaj • exerciții de repetare după model • exerciții de pronunție • exerciții de recitare de poezii și dialoguri 2.2. Producerea unor mesaje scurte în situații de interacțiune • alcătuire de enunțuri cu elemente de vocabular și structuri gramaticale noi • joc de rol • dialoguri și discuții pe teme familiare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.3. Producerea unor enunțuri simple adecvate unor situații de comunicare uzuală • activități în perechi (dialoguri simple) • jocuri de rol (la magazin) • descrierea unor obiecte, persoane, imagini	2.3. Realizarea unor descrieri, narațiuni/ prezentări simple • descrieri simple cu suport vizual, verbal (întrebări, cuvinte de sprijin)

3. Receptarea de mesaje scrise simple

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Recunoașterea literelor/ grupurilor de litere în cuvinte și a cuvintelor în spațiul grafic • exerciții de identificare a unor litere/ grupuri de litere în cuvinte • exerciții de identificare a unor cuvinte dintr-un grup tematic în text 3.2. Desprinderea sensului global al unui text citit cu voce tare • exerciții de citire, cu/ fără model • exerciții de tip adevărat/ fals 3.3. Desprinderea și organizarea de informații particulare dintr-un text citit • exerciții de corelare text-imagini • exerciții de ordonare a imaginilor în concordanță cu textul	3.1. Citirea fluentă și expresivă a unui text scurt • exerciții de citire cu voce tare pe roluri, în grup, individual • lectură în ritm propriu • recunoașterea și folosirea corespunzătoare a semnelor de punctuație 3.2. Desprinderea sensului global al unui text citit cu voce tare sau în gând • exerciții de citire, cu/ fără model • exerciții de tip adevărat/ fals • exerciții de citire urmate de răspunsuri la întrebări 3.3. Desprinderea și organizarea de informații particulare dintr-un text citit • exerciții de selectare și grupare a unor informații conform unor cerințe date • corelarea elementelor/părților dintr-un text cu detalii din ilustrațiile corespunzătoare • întrebări și răspunsuri pe marginea textului și a ilustrațiilor ce însoțesc textul

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Reproducerea în scris a literelor, grupurilor de litere, cuvintelor, sintagmelor, enunțurilor • exerciții de copiere	4.1. Reproducerea în scris a unor mesaje scurte/ părți ale unui mesaj • exerciții de copiere • completare de text lacunar

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.2. Realizarea legăturii între scriere și pronunție la nivelul cuvântului și al grupului de cuvinte • exerciții de scriere după dictare	4.2. Realizarea conștientă a legăturii dintre rostire și scriere, la nivelul grupului de cuvinte și al enunțului • exerciții de scriere după dictare • jocuri de cuvinte
4.3. Scrierea unor cuvinte, propoziții, pe baza unui suport vizual • exerciții de completare în scris • jocuri	4.3. Reproducerea în scris a unor scurte enunțuri/ mesaje, pe baza unui suport verbal/ unei imagini • exerciții de completare, jocuri • exerciții de redactare de povestiri pe bază de suport vizual (întrebări, cuvinte de sprijin) • exerciții de descriere de imagini/ desene • exerciții de tip întrebare-răspuns • exerciții de completare pe baza unui suport vizual
4.4. Scrierea unor mesaje de felicitare pentru diferite ocazii • exerciții de folosire în scris a formulelor specifice	4.4. Formularea în scris de întrebări și răspunsuri pe bază de model • exerciții de completare • exerciții de redactare după model
	4.5. Alcătuirea în scris a unor liste, felicitări, scrisori simple • exerciții de redactare

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Organizare tematică	Organizare tematică
▪ activități zilnice ▪ școala ▪ casa și camerele ▪ animale domestice și sălbatice ▪ timpul liber, vacanțe, sărbători ▪ alimente ▪ părțile corpului ▪ îmbrăcăminte ▪ ocupații (meșteșuguri) ▪ cumpărături ▪ natură - anotimpuri ▪ cultură și civilizație: nume și prenume tipice, cântece și poezii.	▪ zile, luni, anotimpuri, momentele zilei ▪ ceasul și data ▪ activități curente ▪ casa și mobilierul ▪ familia ▪ orașul, satul ▪ animale domestice și sălbatice ▪ timpul liber, vacanțe, sărbători ▪ mesele zilei și feluri de mâncare ▪ ocupații ▪ cumpărături ▪ cultură și civilizație: nume și prenume tipice, monumente, nume de orașe ▪ vremea
Acte de comunicare	Acte de comunicare
▪ salutul și prezentarea propriei persoane ▪ solicitarea și oferirea de informații (referitoare la vârstă, prețuri, cantitate) ▪ descrierea simplă (persoane, animale, peisaje, ocupații, activități) - câteva trăsături și localizare în spațiu ▪ felicitarea orală sau în scris cu diferite ocazii ▪ cererea și exprimarea unei păreri (ce îți place și ce nu îți place) ▪ exprimarea intenției și recunoștinței ▪ exprimarea posesiei ▪ solicitarea și acordarea permisiunii ▪ solicitarea ajutorului	▪ salutul, prezentarea propriei persoane și a însoțitorilor ▪ solicitarea și oferirea de informații (referitoare la data nașterii, produse etc.) ▪ descrierea simplă (de obiecte, oameni, animale, locuri, pasiuni, tradiții, activități specifice unor meserii, mesele zilei, relații familiale) ▪ relatarea la prezent ▪ solicitarea și oferirea de informații referitoare la exprimarea orei ▪ inițierea și menținerea unui schimb verbal ▪ identificarea unor elemente ale mediului înconjurător și executarea unor indicații de orientare ▪ exprimarea și acceptarea scuzelor ▪ solicitarea sau propunerea unor acțiuni
Elemente de construcție a comunicării	Elemente de construcție a comunicării
▪ substantivul: numărul singular și plural, genul ▪ adjectivul: calificativ, demonstrativ, posesiv (pers. I și a III-a) ▪ pronumele personal ▪ numeralul cardinal: 20-100	▪ substantivul: pluralul regulat și neregulat; genul; cazul genitiv ▪ adjectivul: demonstrativ, posesiv (toate persoanele) ▪ pronumele demonstrativ ▪ numeralul cardinal (100-1000) și ordinal

▪ verbul: indicativul prezent al verbelor a fi, a avea, indicativul prezent afirmativ, negativ al unor verbe noționale ▪ adverbe de timp, de loc ▪ prepoziția de loc	▪ verbul: indicativul prezent al verbelor a voi, a putea; indicativul prezent interogativ și imperativul afirmativ, negativ al unor verbe noționale ▪ adverbe de timp, de loc ▪ prepoziția de loc

LECTURI RECOMANDATE

Limba engleză

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>Little Golden Leaves, Golden is the Garden, My Little House, What Are You Going to Be?, The Choice of Trades din</i> Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School, Stuttgart, 1982	<i>The Pancake and Other Stories</i> de James H. Fassett <i>Hay for My Ox</i> de I. Wyatt și J. Rudell <i>Silly Simon - an English Folk Tale</i> de Mollie Clarke <i>The Gingerbread Boy</i> de U. Taylor- Weaver <i>Hazy Mountain-The Story of an Indian Boy and a Horse</i> de Donald Bisset <i>The Water of Life din</i> Plays for the Lower and Middle School, editat de Christoph Jaffke

Limba germană

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>Das Bächlein, Lauter Hirsche, Die Frösche, Bauer Kohlschrunk, Die Mutter Sonne din</i> Der Sonne Licht. Lesebuch der freien Waldorfschule Jahreszeitengedichte <i>Zwei Fragen, Wer ist ein guter Freund? din</i> Mein erstes Buch - Textsammlung de Lydia Dumitru	<i>Die drei Schmetterlinge, Die drei Freunde din</i> Zusammen lesen de Roswitha Garff <i>Der Wind vor dem Richter- www.waldorf-daf.info</i> <i>Die Ziege und die sieben Geisslein - www.waldorf-daf.info</i> <i>Die Sonne liebt die ganze Welt din</i> Der summande Baum Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe de N. Petersen

Limba franceză

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>La bonne ménagère, Je vais mettre le couvert, La soupe, Ma tante Cerise, Il passe une voiture, Eh Patoche! il faut te lever!, Bonjour monsieur le boulanger!</i> din Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines, Stuttgart 1984	<i>Le petit chat et les amis du jardin</i> de Fernand Nathan <i>La maison que Pierre a bâtie</i> de Fernand Nathan <i>Le petit renard avec les animaux des bois</i> de Fernand Nathan <i>Avec un berger fidèle</i> de Luce-André Lagarde <i>Suzette et Nicolas dans leur jardin</i> de Satomi Ichikawa <i>Roule Gallette</i> din <i>Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines</i>

Mențiune:

Alte poezii, cântece, frământări de limbă și scenete pot fi selectate de către profesor conform cu recomandările autorilor și caracteristicile colectivului de elevi ai clasei, din culegerile special dedicate predării limbilor moderne în școlile Waldorf sau de pe site-urile dedicate învățământului Waldorf.

***, Tongue Twisters and Speech Exercises, Editat de Christoph Jaffke

***, Early One Morning – Folk Songs-Rounds-Ballads-Madrigals-Spirituals and plantation Songs-Madrigals, Editat de Christoph Jaffke și Magda Maier, Stuttgart, 1987

***, Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School, Editat de Christoph Jaffke, Stuttgart, 1982

***, Plays for the Lower and Middle School, Editat de Christoph Jaffke

***, Riddles, Editat de Christoph Jaffke, 1983

Garff, Roswitha, Zusammen lesen

Slezak-Schindler, Christa: Sprüche und Lautspiele als sprachpflegende Heifer für die Kinder, Stuttgart, 1996

Petersen, N., Der summende Baum Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe, Selbstverlag Bochum, 2013

Heydebrand, Caroline von: Der Sonne Licht. Lesebuch der Freien Waldorfschule, Mellinger Verlag, Stuttgart, 2011

Dumitru, Lydia, Mein erstes Buch - Textsammlung, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977

***, Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines, Stuttgart, 1984

Burghardt Angela, Wiecken Annette - Verse,Spiele,Gedichte,Lieder für den Unterricht der Unter-und Mittelstufe-Arbeitsmaterial, Eigenverlag der

Federația Waldorf din România, București, 2004

www.waldorf-daf.info

SUGESTII METODOLOGICE

În clasele a III-a – a IV-a se folosesc în continuare jocuri, frământări de limbă, cântece, scurte poezii și povestiri prezente în fluxul fiecărei ore pentru a transmite și exersa sunetul și ritmul limbii străine studiate. Mici discuții în limba străină despre conținuturi îl ajută pe fiecare elev să folosească activ vocabularul.

Prin exersare elevii își însușesc, în primii trei ani de studiu, structuri gramaticale ce stau la baza multor acte de vorbire. Elevii le folosesc, dar fără a fi conștienți de existența gramaticii și a regulilor ei.

Scrisul și cititul din clasa a treia se leagă de conținutul și adesea și de forma materiei studiate oral în primii ani. Astfel, elevii se întâlnesc cu texte deja cunoscute, auzite, dramatizate, exersate sonor, acum într-o nouă formă, cea scrisă.

Primele elemente de scriere din clasa a treia sunt realizate în texte cu sens, într-un context clar conturat. Scrierea pe tablă a cuvintelor în limba străină va avea caracter de dezvăluire a personalității limbii și trebuie să fie însoțită de un moment deosebit, printr-un text sau o imagine.

Scrierea este însoțită, pe parcursul anilor, de desene ilustrative. Această parte decorativ-artistică este esențială, pentru a crea în cadrul orelor de limbi străine un spațiu de comunicare interpersonală între copii, de așezare a informației și de verificare indirectă a asimilării conținuturilor. Modul de raportare individuală la aceste elemente de învățare poate fi un bun mijloc de evaluare pentru profesor. Acesta este tratat prin prisma realizării temei și poate să crească odată cu calitatea muncii sale.

Profesorii trebuie nu numai să stăpânească limba predată, să o vorbească cu drag și să citească literatura ei, ci și să dovedească un interes profund pentru culturile în care se vorbesc limbile străine respective.

Pe lângă aceasta, este nevoie de o înțelegere a exprimării lingvistice bazate pe antropologia lui Rudolf Steiner, a naturii evoluției copilului, precum și o stăpânire a gesticii, mimicii și a capacității de a dramatiza.

Fără acest fundament, metoda de învățare sugerată aici va fi foarte dificil de realizat.

Clasa a III-a

În clasa a III-a elevii învață să scrie pornind de la poezii sau cântece învățate în clasele anterioare sau pe parcursul anului școlar respectiv. Este important ca textul să fie cunoscut și înțeles cu ajutorul gesturilor, imaginilor sau a contextului (se evită, pe cât posibil, traducerea cuvintelor în limba maternă) înainte să trecem la scrierea lui. Textele vor fi scrise în caiete cu deosebită atenție și grijă pentru aspect și corectitudine. Caietul devine astfel o frumoasă culegere de texte însoțită de imagini sugestive care ajută la fixarea înțeleșului.

Citirea textelor scrise se face în cor și individual și se acordă atenție pronunției corecte. Se pune un accent mai mare pe citirea în cor, ca apoi să se treacă treptat la cea individuală.

Elevii continuă să-și îmbogățească vocabularul și cunoștințele de limbă prin extinderea numărului de cuvinte din ariile tematice abordate și în anii anteriori (animale, fructe, anotimpuri), dar și prin studierea unor noi teme (orașul, satul, cumpărături, ocupații). Vocabularul nou introdus apare într-o poezie, într-un desen care trebuie descris, un joc (sau alte mijloace) și astfel copiii învață să-l rostească, să-l folosească mai întâi în context. După ce este bine înțeles și fixat, textul respectiv poate fi scris și citit.

Jocuri de rol, scurte dialoguri (la cumpărături) pot fi dezvoltate pornind de la tematica nouă. Copiii folosesc bucuria limbii străine pentru a juca pe roluri un scurt dialog dacă vom crea împreună cu ei spațiul, decorul și recuzita potrivite pentru situația imaginată.

Punerea în scenă și prezentarea unor povești vor contribui la o exprimare orală mai fluentă în limba străină, la îmbunătățirea interacțiunii cu alți vorbitori, la construirea încrederii în sine. Un astfel de demers implică și lucrul în echipă, care îi poate încuraja pe cei mai timizi și face mai toleranți pe cei mai îndrăzneți.

Este de așteptat ca la sfârșitul clasei a III-a elevul să poată citi corect un text cunoscut, să reacționeze corect, verbal sau nonverbal, la un mesaj audiat, să facă descrieri simple și să redacteze un enunț scurt pe baza unei imagini.

Clasa a IV-a

În centrul atenției va sta citirea unor texte de mai lungă întindere, povești, povestiri, pe parcursul mai multor ore consecutive. Accentul se schimbă de pe citirea în cor pe citirea individuală. Textul trebuie cunoscut într-o anumită măsură înainte de a fi citit individual, cu voce tare, de către elevi. Putem povesti oral o parte din poveste, putem face o lectură model pe fragmente sau putem folosi imaginile din cartea cu povestea pentru a ghici întâmplările descrise în text. Alte modalități pot fi găsite în funcție de creativitatea profesorului și a elevilor. Copiii pot repovesti ceea ce a fost citit la orele anterioare și apoi se continuă lectura. Este de dorit ca elevul să poată citi un text scurt și la prima vedere, mai ales dacă este continuarea unui fragment cunoscut din poveste.

Pentru că tot ceea ce reprezintă convențiile între oameni are, la această vârstă, o mare însemnătate pentru copii, este util să-i încurajăm să experimenteze. Pot folosi diferite reguli de politețe în cadrul unor interacțiuni, dialoguri și aplica anumite convenții privind salutul, solicitarea și furnizarea unor informații. Putem folosi un dialog dat ca model, pe care unii elevi îl vor interpreta întocmai, în vreme ce alții vor adăuga cu plăcere detalii sau schimbări de situații pe care și le imaginează.

Copierea unor fragmente din textul studiat, redactarea unor enunțuri sau scurte dialoguri în contexte date, descrierea în scris a unor imagini pot constitui activități de învățare a scrisului.

Dramatizarea unora dintre poveștile citite va constitui un bun prilej pentru lucrul pe grupe și în echipă, pentru creșterea încrederii și posibilităților de exprimare în limba străină.

BIBLIOGRAFIE

- Kiersch Johannes, *Limbile străine în Școala Waldorf*, Ed. Triade, 1999.
Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
Stockmeyer E. A. Karl, *Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht*, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen Stuttgart, 2001.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
LIMBA MODERNĂ 2
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Introducerea clasei pregătitoare, alături de clasele I și a II-a, în ciclul primar, a condus la revizuirea planului-cadru și implicit a programelor școlare. Disciplina *Limba modernă 2* se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Limbă și comunicare*. Disciplina *Limba modernă 2* are repartizate câte 2 ore/ săptămână pe parcursul claselor a III-a – a IV-a.

Învățarea limbilor străine în școlile Waldorf se caracterizează prin faptul că limba este privită ca un instrument cu structură muzicală, purtător de gânduri și sentimente.

Limba, ca abilitate specific umană, este mai mult decât rezultatul unui studiu pur analitic, așa cum este realizat de către lingvistică și gramatica descriptivă. Limba este un rezultat al devenirii, dar în același timp și ceva viu, deschis formării.

Predarea limbilor străine în școala Waldorf nu se orientează numai spre stăpânirea formelor și structurilor specifice acelor limbi străine. Scopul predării trebuie să fie familiarizarea copilului cu acele calități sonore și stilistice care corespund limbii respective. Elevul trebuie să învețe să le perceapă în individualitatea și diferențele lor. El trăiește limba străină ca pe o completare a formelor de exprimare, de gândire și de comportament achiziționate prin intermediul limbii materne.

În limba maternă elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate „pur și simplu”, fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare. Spațiul sufletesc și spiritual creat prin limba maternă este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba străină. Concret, acestea au la bază diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: sunete, vocabular, expresii, proverbe, forme ale categoriilor gramaticale, structuri și forme de organizare a textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba străină, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

Dacă în primii doi ani (clasele I și a II-a) în care se studiază *Limba modernă 2* se lucrează preponderent oral, deci ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, începând cu clasa a III-a se realizează fixarea cunoștințelor de limbă prin scris și citit.

În ceea ce privește metodologia predării-învățării, se continuă exercițiile de reproducere și de transformări ușoare de forme, dar treptat vor apărea în prim plan activitatea și inițiativa elevului, iar capacitatea lui de exprimare orală și în scris se dezvoltă.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- lecturi recomandate;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba modernă 2* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale simple
2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală
3. Receptarea de mesaje scrise simple
4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale simple	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Identificarea tipului de enunț după conturul său intonațional • exerciții de ascultare a diferitelor mesaje și recunoașterea conturului intonațional • exerciții de identificare a tipului de enunț în funcție de conturul intonațional 1.2. Identificarea părților unui enunț, în fluxul verbal • exerciții de identificare • exerciții de distingere a unor sintagme, cuvinte și sunete 1.3. Reacția verbală/ nonverbală adecvată la un mesaj audiat, la enunțuri, comenzi, întrebări simple • exerciții de ascultare și confirmare a înțelegerii, prin îndeplinirea unei sarcini simple 1.4. Desprinderea de informații particulare dintr-un mesaj audiat • realizarea de desene, aranjarea de obiecte conform celor auzite	1.1. Identificarea de mesaje/ părți ale unui mesaj în fluxul vorbirii • exerciții de confirmare a înțelegerii globale a mesajului audiat, prin sarcini de lucru simple sau prin desen 1.2. Recunoașterea unor forme simple ale categoriilor gramaticale fundamentale • exerciții de discriminare auditivă a unor mărci gramaticale simple 1.3. Desprinderea sensului global al unei povestiri/ situații • exerciții de confirmare a înțelegerii globale a unui text audiat, prin realizarea unui desen 1.4. Reacția adecvată la diferite tipuri de mesaje • exerciții de răspuns la comenzi, întrebări, formule de comunicare în societate 1.5. Desprinderea și organizarea informațiilor particulare dintr-un mesaj audiat • exerciții de selectare și grupare a unor personaje, acțiuni etc.

2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală

Clasa a III-a		Clasa a IV-a
2.1. Articulare sunetelor, izolat și în cuvânt/ grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația, specifice limbii străine • exerciții de recunoaștere a sunetelor • exerciții de pronunție 2.2. Reproducerea unor enunțuri simple/ părți ale unui enunț • exerciții de repetare după model a unor cuvinte, sintagme, propoziții • recitare de poezii, interpretare de cântece	2.1. Reproducerea unor scurte mesaje/ părți ale unui mesaj • exerciții de repetare după model • exerciții de pronunție 2.2. Rostirea diferitelor enunțuri cu intonație corespunzătoare • exerciții de recitare de poezii și dialoguri	

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.3. Reproducerea unor segmente intonaționale specifice • exerciții de ascultare și imitare 2.4. Producerea unor enunțuri simple, adecvate unor situații de comunicare uzuală • activități în perechi (dialoguri simple) • jocuri de rol (la magazin) 2.5. Realizarea unor descrieri simple pe bază de suport vizual • exerciții de descriere simplă, pe baza unor obiecte, desene etc.	2.3. Producerea unor mesaje scurte în situații de interacțiune • alcătuire de enunțuri cu elemente de vocabular și structuri gramaticale noi • joc de rol • dialoguri și discuții pe teme familiare 2.4. Realizarea unor descrieri, narațiuni/ prezentări simple • descrieri simple, cu suport vizual, verbal (întrebări, cuvinte de sprijin) și imagine
3. Receptarea de mesaje scrise simple	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Recunoașterea literelor/ grupurilor de litere în cuvinte și a cuvintelor în spațiul grafic • exerciții de identificare a unor litere/ grupuri de litere în cuvinte • exerciții de identificare a unor cuvinte dintr-un grup tematic în text 3.2. Desprinderea sensului global al unui text citit cu voce tare • exerciții de citire, cu/ fără model • exerciții de tip adevărat/ fals 3.3. Desprinderea și organizarea de informații particulare dintr-un text citit • exerciții de corelare text-imagine • exerciții de ordonare a imaginilor în concordanță cu textul	3.1. Citirea fluentă și expresivă a unui scurt text cunoscut • exerciții de citire cu voce tare pe roluri, în grup, individual • lectură în ritm propriu • recunoașterea și folosirea corespunzătoare a semnelor de punctuație 3.2. Desprinderea sensului global al unui text citit cu voce tare sau în gând • exerciții de citire, cu/ fără model • exerciții de tip adevărat/ fals • exerciții de citire urmate de răspunsuri la întrebări 3.3. Desprinderea și organizarea de informații particulare dintr-un text citit • exerciții de selectare și grupare a unor informații conform unor cerințe date • corelarea elementelor/părților dintr-un text cu detalii din ilustrațiile corespunzătoare • întrebări și răspunsuri pe marginea textului și a ilustrațiilor ce însoțesc textul

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Reproducerea în scris a literelor, grupurilor de litere, cuvintelor, sintagmelor, enunțurilor • exerciții de copiere	4.1. Reproducerea în scris a unor mesaje scurte/ părți ale unui mesaj • exerciții de copiere • completare de text lacunar
4.2. Realizarea legăturii între scriere și pronunție la nivelul cuvântului și al grupului de cuvinte • exerciții de scriere după dictare	4.2. Realizarea conștientă a legăturii dintre rostire și scriere, la nivelul grupului de cuvinte și al enunțului • exerciții de scriere după dictare • jocuri de cuvinte
4.3. Scrierea unor cuvinte, propoziții pe baza unui suport vizual • exerciții de completare în scris • jocuri	4.3. Reproducerea în scris a unor scurte enunțuri/ mesaje, pe baza unui suport verbal/ unei imagini • exerciții de completare, jocuri • exerciții de redactare de povestiri pe bază de suport vizual (întrebări, cuvinte de sprijin) • exerciții de descriere de imagini/ desene • exerciții de tip întrebare-răspuns • exerciții de completare pe baza unui suport vizual
4.4. Scrierea unor mesaje de felicitare pentru diferite ocazii • exerciții de folosire în scris a formulelor specifice	4.4. Formularea în scris de întrebări și răspunsuri pe bază de model • exerciții de completare • exerciții de redactare după model
	4.5. Alcătuirea în scris a unor liste, felicitări, scrisori simple • exerciții de redactare

CONȚINUTURI

Clasa a III-a Organizare tematică	Clasa a IV-a Organizare tematică
▪ activități zilnice ▪ școala ▪ casa ▪ animale domestice și sălbatice ▪ timpul liber, vacanțe, sărbători ▪ mâncare ▪ părțile corpului ▪ îmbrăcăminte ▪ ocupații (meșteșuguri) ▪ cumpărături ▪ natură, anotimpuri ▪ cultură și civilizație: nume și prenume tipice, cântece și poezii Acte de comunicare ▪ salutul și prezentarea propriei persoane ▪ solicitarea și oferirea de informații (referitoare la vârstă, prețuri, cantitate) ▪ descrierea simplă (persoane, animale, peisaje, ocupații, activități) - câteva trăsături și localizare în spațiu ▪ felicitarea orală sau în scris cu diferite ocazii ▪ cererea și exprimarea unei păreri (ce îți place și ce nu îți place) ▪ exprimarea intenției și recunoștinței ▪ exprimarea posesiei ▪ solicitarea și acordarea permisiunii	▪ activități curente ▪ casa ▪ familia ▪ orașul, satul ▪ animale domestice și sălbatice ▪ timpul liber, vacanțe, sărbători ▪ ocupații ▪ cumpărături ▪ cultură și civilizație: nume și prenume tipice, monumente, nume de orașe ▪ zile, luni, anotimpuri, momentele zilei ▪ vremea Acte de comunicare ▪ salutul, prezentarea propriei persoane și a însoțitorilor ▪ solicitarea și oferirea de informații (referitoare la data nașterii, produse etc.) ▪ descrierea simplă (de obiecte, oameni, animale, locuri, tradiții, activități, mesele zilei, relații familiale etc.) ▪ relatarea la prezent ▪ solicitarea și oferirea de informații referitoare la exprimarea orei ▪ inițierea și menținerea unui schimb verbal ▪ identificarea unor elemente ale mediului înconjurător și executarea unor indicații de orientare ▪ exprimarea și acceptarea scuzelor ▪ solicitarea sau propunerea unor acțiuni ▪ solicitarea ajutorului
Elemente de construcție a comunicării ▪ substantivul: numărul singular și plural, genul ▪ adjectivul: calificativ, demonstrativ, posesiv (pers. I și a III-a) ▪ pronumele personal ▪ numeralul cardinal: 20-100	Elemente de construcție a comunicării ▪ substantivul: pluralul regulat și neregulat; genul ▪ adjectivul: demonstrativ, posesiv (toate persoanele) ▪ pronumele demonstrativ ▪ numeralul cardinal (100-1000) și ordinal

▪ verbul: indicativul prezent al verbelor a fi, a avea, indicativ prezent afirmativ, negativ al unor verbe noționale ▪ prepoziția de loc	▪ verbul: indicativul prezent al verbelor a voi, a putea; indicativ prezent afirmativ, negativ, interogativ; imperativ afirmativ, negativ ▪ adverbe de timp, de loc ▪ prepoziția de loc

LECTURI RECOMANDATE

Limba engleză

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>Little Golden Leaves, Golden is the Garden, My Little House, What Are You Going to Be?, The Choice of Trades din</i> Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School, Stuttgart, 1982	<i>The Pancake and Other Stories</i> de James H. Fassett <i>Hay for My Ox</i> de I. Wyatt și J. Rudell <i>Silly Simon - an English Folk Tale</i> de Mollie Clarke <i>The Gingerbread Boy</i> de U. Taylor- Weaver <i>Hazy Mountain-The Story of an Indian Boy and a Horse</i> de Donald Bisset <i>The Water of Life din</i> Plays for the Lower and Middle School, editat de Christoph Jaffke

Limba germană

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>Das Bächlein, Lauter Hirsche, Die Frösche, Bauer Kohlschrunk, Die Mutter Sonne din</i> Der Sonne Licht. Lesebuch der freien Waldorfschule <i>Jahreszeitengedichte din</i> Der sumrende Baum Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe de N. Petersen <i>Zwei Fragen, Wer ist ein guter Freund? din</i> Mein erstes Buch - Textsammlung de Lydia Dumitru	<i>Die drei Schmetterlinge, Die drei Freunde</i> din culegerea Zusammen lesen de Roswitha Garff <i>Der Wind vor dem Richter-</i> www.waldorf-daf.info <i>Die Ziege und die sieben Geisslein</i> - www.waldorf-daf.info <i>Die Sonne liebt die ganze Welt</i> din Der sumrende Baum. Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe de N. Petersen

Limba franceză

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>La bonne ménagère, Je vais mettre le couvert, La soupe, Ma tante Cerise, Il passe une voiture, Eh Patoche! il faut te lever!, Bonjour monsieur le boulanger! din Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines, Stuttgart 1984</i>	<i>Le petit chat et les amis du jardin</i> de Fernand Nathan <i>La maison que Pierre a bâtie</i> de Fernand Nathan <i>Le petit renard avec les animaux des bois</i> de Fernand Nathan <i>Avec un berger fidèle</i> de Luce-André Lagarde <i>Suzette et Nicolas dans leur jardin</i> de Satomi Ichikawa <i>Roule Gallette din Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines</i>

Mențiuni:

Alte poezii, cântece, frământări de limbă și scenete pot fi selectate de către profesor conform cu recomandările autorilor și caracteristicile colectivului de elevi ai clasei, din culegerile special dedicate predării limbilor moderne în școlile Waldorf sau de pe site-urile dedicate învățământului Waldorf.

***, Tongue Twisters and Speech Exercises, Editat de Christoph Jaffke

***, Early One Morning – Folk Songs-Rounds-Ballads-Madrigals-Spirituals and plantation Songs-Madrigals, Editat de Christoph Jaffke și Magda Maier, Stuttgart, 1987

***, Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School, Editat de Christoph Jaffke, Stuttgart, 1982

***, Plays for the Lower and Middle School, Editat de Christoph Jaffke

***, Riddles, Editat de Christoph Jaffke, 1983

Garff, Roswitha, Zusammen lesen

Slezak-Schindler, Christa: Sprüche und Lautspiele als sprachpflegende Helfer für die Kinder, Stuttgart, 1996

Petersen, N., Der summende Baum Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe, Selbstverlag, Bochum, 2013

Heydebrand, Caroline von: Der Sonne Licht. Lesebuch der Freien Waldorfschule, Mellinger Verlag, Stuttgart, 2011

Dumitru, Lydia, Mein erstes Buch - Textsammlung, Editura Didactică și Pedagogică București, 1977

***, Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines, Stuttgart, 1984

Burghardt Angela, Wiecken Annette - Verse, Spiele, Gedichte, Lieder für den Unterricht der Unter- und Mittelstufe-Arbeitsmaterial, Eigenverlag der

Federația Waldorf din România, București, 2004

www.waldorf-daf.info

SUGESTII METODOLOGICE

În clasele a III-a – a IV-a se folosesc în continuare jocuri, frământări de limbă, cântece, scurte poezii și povestiri prezente în fluxul fiecărei ore pentru a transmite și exersa sunetul și ritmul limbii străine studiate. Mici discuții în limba străină despre conținuturi îl ajută pe fiecare elev să folosească activ vocabularul.

Prin exersare elevii își însușesc, în primii trei ani de studiu, structuri gramaticale ce stau la baza multor acte de vorbire. Elevii le folosesc, dar fără a fi conștienți de existența și regulile gramaticii.

Scrisul și cititul din clasa a treia se leagă de conținutul și adesea și de forma materiei studiate oral în primii ani. Astfel, elevii se întâlnesc cu texte deja cunoscute, auzite, dramatizate, exersate sonor, acum într-o nouă formă, cea scrisă.

Primele elemente de scriere din clasa a treia sunt realizate în texte cu sens, într-un context clar conturat. Scrierea pe tablă a cuvintelor în limba străină va avea caracter de dezvăluire a personalității limbii și trebuie să fie însoțită de un moment deosebit, printr-un text sau o imagine.

Scrierea este însoțită, pe parcursul anilor, de desene ilustrative. Această parte decorativ-artistică este esențială, pentru a crea în cadrul orelor de limbi străine un spațiu de comunicare interpersonală între copii, de așezare a informației și de verificare indirectă a asimilării conținuturilor. Modul de raportare individuală la aceste elemente de învățare poate fi un bun mijloc de evaluare pentru profesor și aduce un plus de autoritate în fața elevului. Acesta este tratat prin prisma realizării temei și poate să crească odată cu calitatea muncii sale.

Profesorii trebuie nu numai să stăpânească limba predată, să o vorbească cu drag și să citească literatura ei, ci și să dovedească un interes profund pentru culturile în care se vorbesc limbile străine respective.

Pe lângă aceasta, este nevoie de o înțelegere a exprimării lingvistice bazate pe antropologia lui Rudolf Steiner, a naturii evoluției copilului, precum și o stăpânire a gesticii, mimicii și a capacității de a dramatiza.

Fără acest fundament, metoda de învățare sugerată aici va fi foarte dificil de realizat.

Clasa a III-a

În clasa a III-a elevii învață să scrie pornind de la poezii sau cântece învățate în clasele anterioare sau pe parcursul anului școlar respectiv. Este important ca textul să fie cunoscut și înțeles cu ajutorul gesturilor, imaginilor sau a contextului (se evită, pe cât posibil, traducerea cuvintelor în limba maternă) înainte să trecem la scrierea lui. Textele vor fi scrise în caiete cu deosebită atenție și grijă pentru aspect și corectitudine. Caietul devine astfel o frumoasă culegere de texte însoțită de imagini sugestive care ajută la fixarea înțeleșului.

Citirea textelor scrise se face în cor și individual și se acordă atenție pronunției corecte. Se pune un accent mai mare pe citirea în cor, ca apoi să se treacă treptat la cea individuală.

Elevii continuă să-și îmbogățească vocabularul și cunoștințele de limbă prin extinderea numărului de cuvinte din ariile tematice abordate și în anii anteriori (animale, fructe, anotimpuri), dar și prin studierea unor noi teme (orașul, satul, cumpărături, ocupații). Vocabularul nou introdus apare într-o poezie, într-un desen care trebuie descris, un joc (sau alte mijloace) și astfel copiii învață să-l rostească, să-l folosească mai întâi în context. După ce este bine înțeles și fixat, textul respectiv poate fi scris și citit.

Jocuri de rol, scurte dialoguri (la cumpărături) pot fi dezvoltate pornind de la tematica nouă. Copiii folosesc bucuria limbii străine pentru a juca pe roluri un scurt dialog dacă vom crea împreună cu ei spațiul, decorul și recuzita potrivite pentru situația imaginată.

Punerea în scenă și prezentarea unor povești vor contribui la o exprimare orală mai fluentă în limba străină, la îmbunătățirea interacțiunii cu alți vorbitori, la construirea încrederii în sine. Un astfel de demers implică și lucrul în echipă, care îi poate încuraja pe cei mai timizi și face mai toleranți pe cei mai îndrăzneți.

Este de așteptat ca la sfârșitul clasei a III-a elevul să poată citi corect un text cunoscut, să reacționeze corect, verbal sau nonverbal, la un mesaj audiat, să facă descrieri simple și să redacteze un enunț scurt pe baza unei imagini.

Clasa a IV-a

În centrul atenției va sta citirea unor texte de mai lungă întindere, povești, povestiri, pe parcursul mai multor ore consecutive. Accentul se schimbă de pe citirea în cor pe citirea individuală. Textul trebuie cunoscut într-o anumită măsură înainte de a fi citit individual, cu voce tare, de către elevi. Putem povesti oral o parte din poveste, putem face o lectură model pe fragmente sau putem folosi imaginile din cartea cu povestea pentru a ghici întâmplările descrise în text. Alte modalități pot fi găsite în funcție de creativitatea profesorului și a elevilor. Copiii pot repovesti ceea ce a fost citit la orele anterioare și apoi se continuă lectura. Este de dorit ca elevul să poată citi un text scurt și la prima vedere, mai ales dacă este continuarea unui fragment cunoscut din poveste.

Pentru că tot ceea ce reprezintă convențiile între oameni are, la această vârstă, o mare însemnătate pentru copii, este util să-i încurajăm să experimenteze. Pot folosi diferite reguli de politețe în cadrul unor interacțiuni, dialoguri și aplica anumite convenții privind salutul, solicitarea și furnizarea unor informații. Putem folosi un dialog dat ca model, pe care unii elevi îl vor interpreta întocmai, în vreme ce alții vor adăuga cu plăcere detalii sau schimbări de situații pe care și le imaginează.

Copierea unor fragmente din textul studiat, redactarea unor enunțuri sau scurte dialoguri în contexte date, descrierea în scris a unor imagini pot constitui activități de învățare a scrisului.

Dramatizarea unora dintre poveștile citite va constitui un bun prilej pentru lucrul pe grupe și în echipă, pentru creșterea încrederii și posibilităților de exprimare în limba străină.

BIBLIOGRAFIE

Kiersch Johannes, *Limbile străine în Școala Waldorf*, Ed. Triade, 1999.

Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.

Stockmeyer E. A. Karl, *Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht*, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen Stuttgart, 2001.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
LIMBA MODERNĂ 1
PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR
NAȚIONALE
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Introducerea clasei pregătitoare, alături de clasele I și a II-a, în ciclul primar, a condus la revizuirea planului-cadru și implicit a programelor școlare.

Disciplina *Limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale* se înscrie în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Limbă și comunicare*. Disciplina *Limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale* are repartizate câte 2 ore pe săptămână pe parcursul claselor a III-a – a IV-a.

Învățarea limbilor străine în școlile Waldorf se caracterizează prin faptul că limba este privită ca un instrument cu structură muzicală, purtător de gânduri și sentimente.

Limba, ca abilitate specific umană, este mai mult decât rezultatul unui studiu pur analitic, așa cum este realizat de către lingvistică și gramatica descriptivă. Limba este un rezultat al devenirii, dar în același timp și ceva viu, deschis formării.

Predarea limbilor străine în școala Waldorf nu se orientează numai spre stăpânirea formelor și structurilor specifice acelor limbi străine. Scopul predării trebuie să fie familiarizarea copilului cu acele calități sonore și stilistice care corespund limbii respective. Elevul trebuie să învețe să le perceapă în individualitatea și diferențele lor. El trăiește limba străină ca pe o completare a formelor de exprimare, de gândire și de comportament achiziționate prin intermediul limbii materne.

În limba maternă elevul este întâmpinat de gânduri, sentimente și impulsuri de voință care sunt preluate „pur și simplu”, fără perceperea conștientă a rezonanței limbii, a propozițiilor, a fiecărui cuvânt în parte. În nuanțările lor cele mai fine, ele sunt totuși auzite foarte precis și realizate ca atare.

Spațiul sufletesc și spiritual creat prin limba maternă este lărgit și îmbogățit prin posibilitățile de trăire din limba străină. Concret, acestea au la bază diferențele dintre fenomenele lingvistice de la toate nivelurile: sunete, vocabular, expresii, proverbe, forme ale categoriilor gramaticale, structuri și forme de organizare a textului, stil. Exprimarea diferită a conținuturilor cognitive, modalitățile diferite de concepere din limba străină, față de care copilul poate realiza mai repede o distanțare decât în atitudinea uzuală față de limba maternă, susțin emanciparea interioară.

Dacă în primii doi ani (clasele I și a II-a) în care se studiază *Limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale*, se lucrează preponderent oral, deci ascultând, înțelegând, vorbind, cântând, începând cu clasa a III-a se realizează fixarea cunoștințelor de limbă prin scris și citit.

În ceea ce privește metodologia predării-învățării, se continuă exercițiile de reproducere și de transformări ușoare de forme, dar treptat vor apărea în prim plan activitatea și inițiativa elevului, iar capacitatea lui de exprimare orală și în scris se dezvoltă.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- lecturi recomandate;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Limba modernă 1 pentru învățământul în limbile minorităților naționale* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea de mesaje orale simple
2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală
3. Receptarea de mesaje scrise simple
4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Receptarea de mesaje orale simple	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Identificarea tipului de enunț după conturul său intonațional • exerciții de ascultare a diferitelor mesaje și recunoașterea conturului intonațional • exerciții de identificare a tipului de enunț în funcție de conturul intonațional 1.2. Identificarea părților unui enunț, în fluxul verbal • exerciții de identificare • exerciții de distingere a unor sintagme, cuvinte și sunete 1.3. Reacția verbală/ nonverbală adecvată la un mesaj audiat, la enunțuri, comenzi, întrebări simple • exerciții de ascultare și confirmare a înțelegerii, prin îndeplinirea unei sarcini simple 1.4. Desprinderea de informații particulare dintr-un mesaj audiat • realizarea de desene, aranjarea de obiecte conform celor auzite	1.1. Identificarea de mesaje/ părți ale unui mesaj în fluxul vorbirii • exerciții de confirmare a înțelegerii globale a mesajului audiat, prin sarcini de lucru simple sau prin desen 1.2. Recunoașterea unor forme simple ale categoriilor gramaticale fundamentale • exerciții de discriminare auditivă a unor mărci gramaticale simple 1.3. Desprinderea sensului global al unei povestiri/ situații • exerciții de confirmare a înțelegerii globale a unui text audiat, prin realizarea unui desen 1.4. Reacția adecvată la diferite tipuri de mesaje • exerciții de răspuns la comenzi, întrebări, formule de comunicare în societate 1.5. Desprinderea și organizarea informațiilor particulare dintr-un mesaj audiat • exerciții de selectare și grupare a unor personaje, acțiuni etc.
2. Exprimarea orală în situații de comunicare uzuală	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Articulare sunetelor, izolat și în cuvânt/ grupuri de cuvinte, respectând accentul și intonația, specifice limbii străine • exerciții de recunoaștere a sunetelor • exerciții de pronunție 2.2. Reproducerea unor enunțuri simple/ părți ale unui enunț • exerciții de repetare după model a unor cuvinte, sintagme, propoziții • recitare de poezii, interpretare de cântece	2.1. Reproducerea unor scurte mesaje/ părți ale unui mesaj • exerciții de repetare după model • exerciții de pronunție • exerciții de recitare de poezii și dialoguri 2.2. Producerea unor mesaje scurte în situații de interacțiune • alcătuire de enunțuri cu elemente de vocabular și structuri gramaticale noi • joc de rol

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.3. Producerea unor enunțuri simple, adecvate unor situații de comunicare uzuală • activități în perechi (dialoguri simple) • jocuri de rol (la magazin)	• dialoguri și discuții pe teme familiare 2.3. Realizarea unor descrieri, narațiuni/ prezentări simple • descrieri simple, cu suport vizual, verbal (întrebări, cuvinte de sprijin)
3. Receptarea de mesaje scrise simple	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Recunoașterea literelor/ grupurilor de litere în cuvinte și a cuvintelor în spațiul grafic • exerciții de identificare a unor litere/ grupuri de litere în cuvinte • exerciții de identificare a unor cuvinte dintr-un grup tematic în text 3.2. Desprinderea sensului global al unui text citit cu voce tare • exerciții de citire, cu/ fără model • exerciții de tip adevărat/ fals 3.3. Desprinderea și organizarea de informații particulare dintr-un text citit • exerciții de corelare text-imagini • exerciții de ordonare a imaginilor în concordanță cu textul	3.1. Citirea fluentă și expresivă a unui scurt text cunoscut • exerciții de citire cu voce tare pe roluri, în grup, individual • lectură în ritm propriu • recunoașterea și folosirea corespunzătoare a semnelor de punctuație 3.2. Desprinderea sensului global al unui text citit cu voce tare sau în gând • exerciții de citire, cu/ fără model • exerciții de tip adevărat/ fals • exerciții de citire urmate de răspunsuri la întrebări 3.3. Desprinderea și organizarea de informații particulare dintr-un text citit • exerciții de selectare și grupare a unor informații conform unor cerințe date • corelarea elementelor/părților dintr-un text cu detalii din ilustrațiile corespunzătoare • întrebări și răspunsuri pe marginea textului și a ilustrațiilor ce însoțesc textul

4. Redactarea de mesaje simple în situații de comunicare uzuală	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Reproducerea în scris a literelor, grupurilor de litere, cuvintelor, sintagmelor, enunțurilor • exerciții de copiere	4.1. Reproducerea în scris a unor mesaje scurte/ părți ale unui mesaj • exerciții de copiere • completare de text lacunar
4.2. Realizarea legăturii între scriere și pronunție la nivelul cuvântului și al grupului de cuvinte • exerciții de scriere după dictare	4.2. Realizarea conștientă a legăturii dintre rostire și scriere, la nivelul grupului de cuvinte și al enunțului • exerciții de scriere după dictare • jocuri de cuvinte
4.3. Scrierea unor cuvinte, propoziții pe baza unui suport vizual • exerciții de completare în scris • jocuri	4.3. Reproducerea în scris a unor scurte enunțuri/ mesaje, pe baza unui suport verbal/ unei imagini • exerciții de completare, jocuri • exerciții de redactare de povestiri pe bază de suport vizual (întrebări, cuvinte de sprijin) • exerciții de descriere de imagini/ desene • exerciții de tip întrebare-răspuns • exerciții de completare pe baza unui suport vizual
4.4. Scrierea unor mesaje de felicitare pentru diferite ocazii • exerciții de folosire în scris a formulelor specifice	4.4. Formularea în scris de întrebări și răspunsuri pe bază de model • exerciții de completare • exerciții de redactare după model
	4.5. Alcătuirea în scris a unor liste, felicitări, scrisori simple • exerciții de redactare

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Organizare tematică	Organizare tematică
▪ activități zilnice ▪ școala ▪ casa și camerele ▪ animale domestice și sălbatice ▪ timpul liber, vacanțe, sărbători ▪ alimente ▪ părțile corpului ▪ îmbrăcăminte ▪ ocupații (meșteșuguri) ▪ cumpărături ▪ natură, anotimpuri ▪ cultură și civilizație: nume și prenume tipice, cântece și poezii	▪ zile, luni, anotimpuri, momentele zilei ▪ ceasul și data ▪ activități curente ▪ casa și mobilierul ▪ familia ▪ orașul, satul ▪ animale domestice și sălbatice ▪ timpul liber, vacanțe, sărbători ▪ mesele zilei și feluri de mâncare ▪ ocupații ▪ cumpărături ▪ cultură și civilizație: nume și prenume tipice, monumente, nume de orașe ▪ vremea
Acte de comunicare	Acte de comunicare
▪ salutul și prezentarea propriei persoane ▪ solicitarea și oferirea de informații (referitoare la vârstă, prețuri, cantitate) ▪ descrierea simplă (persoane, animale, peisaje, ocupații, activități) - câteva trăsături și localizare în spațiu ▪ felicitarea orală sau în scris cu diferite ocazii ▪ cererea și exprimarea unei păreri (ce îți place și ce nu îți place) ▪ exprimarea intenției și recunoștinței ▪ exprimarea posesiei ▪ solicitarea și acordarea permisiunii	▪ salutul, prezentarea propriei persoane și a însoțitorilor ▪ solicitarea și oferirea de informații (referitoare la data nașterii, produse etc.) ▪ descrierea simplă (de obiecte, oameni, animale, locuri, tradiții, activități, mesele zilei, relații familiale etc.) ▪ relatarea la prezent ▪ solicitarea și oferirea de informații referitoare la exprimarea orei ▪ inițierea și menținerea unui schimb verbal ▪ identificarea unor elemente ale mediului înconjurător și executarea unor indicații de orientare ▪ exprimarea și acceptarea scuzelor ▪ solicitarea sau propunerea unor acțiuni ▪ solicitarea ajutorului
Elemente de construcție a comunicării	Elemente de construcție a comunicării
▪ substantivul: numărul singular și plural, genul ▪ adjectivul: calificativ, demonstrativ, posesiv (pers. I și a III-a)	▪ substantivul: pluralul regulat și neregulat; genul ▪ adjectivul: demonstrativ, posesiv (toate persoanele)

▪ pronumele personal ▪ numeralul cardinal: 20-100 ▪ verbul: indicativul prezent al verbelor a fi, a avea, indicativul prezent afirmativ, negativ al unor verbe noționale ▪ prepoziția de loc	▪ pronumele demonstrativ ▪ numeralul cardinal (100-1000) și ordinal ▪ verbul: indicativul prezent al verbelor a voi, a putea; indicativul prezent afirmativ, negativ, interogativ; imperativul afirmativ, negativ al unor verbe noționale ▪ adverbe de timp, de loc ▪ prepoziția de loc

LECTURI RECOMANDATE

Limba engleză

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>Little Golden Leaves, Golden is the Garden, My Little House, What Are You Going to Be?, The Choice of Trades din Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School, Stuttgart, 1982</i>	<i>The Pancake and Other Stories</i> de James H. Fassett <i>Hay for My Ox</i> de I. Wyatt și J. Rudell <i>Silly Simon - an English Folk Tale</i> de Mollie Clarke <i>The Gingerbread Boy</i> de U. Taylor- Weaver <i>Hazy Mountain-The Story of an Indian Boy and a Horse</i> de Donald Bisset <i>The Water of Life din Plays for the Lower and Middle School</i>, editat de Christoph Jaffke

Limba germană

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>Das Bächlein, Lauter Hirsche, Die Frösche, Bauer Kohlschrunk, Die Mutter Sonne din Der Sonne Licht. Lesebuch der freien Waldorfschule Jahreszeitengedichte din Der summende Baum</i> Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe de N. Petersen <i>Zwei Fragen, Wer ist ein guter Freund? din Mein erstes Buch-Textsammlung</i> de Lydia Dumitru	<i>Die drei Schmetterlinge, Die drei Freunde</i> din culegerea Zusammen lesen de Roswitha Garff <i>Der Wind vor dem Richter- www.waldorf-daf.info</i> <i>Die Ziege und die sieben Geisslein - www.waldorf-daf.info</i> <i>Die Sonne liebt die ganze Welt</i> din <i>Der summende Baum. Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe</i> de N. Petersen

Limba franceză

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Poezii și cântece despre vreme, anotimpuri, animale, meserii: <i>La bonne ménagère, Je vais mettre le couvert, La soupe, Ma tante Cerise, Il passe une voiture, Eh Patoche! il faut te lever!, Bonjour monsieur le boulanger! din Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines, Stuttgart 1984</i>	<i>Le petit chat et les amis du jardin de Fernand Nathan</i> <i>La maison que Pierre a bâtie de Fernand Nathan</i> <i>Le petit renard avec les animaux des bois de Fernand Nathan</i> <i>Avec un berger fidèle de Luce-André Lagarde</i> <i>Suzette et Nicolas dans leur jardin de Satomi Ichikawa</i> <i>Roule Gallette din Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines</i>

Mențiuni:

Alte poezii, cântece, frământări de limbă și scenete pot fi selectate de către profesor conform cu recomandările autorilor și caracteristicile colectivului de elevi ai clasei, din culegerile special dedicate predării limbilor moderne în școlile Waldorf sau de pe site-urile dedicate învățământului Waldorf.

***, Tongue Twisters and Speech Exercises, Editat de Christoph Jaffke

***, Early One Morning – Folk Songs-Rounds-Ballads-Madrigals-Spirituals and plantation Songs-Madrigals, Editat de Christoph Jaffke și Magda Maier, Stuttgart, 1987

***, Rhythms, Rhymes, Games and Songs for the Lower School, Editat de Christoph Jaffke, Stuttgart, 1982

***, Plays for the Lower and Middle School, Editat de Christoph Jaffke

***, Riddles, Editat de Christoph Jaffke, 1983

Garff, Roswitha, Zusammen lesen

Slezak-Schindler, Christa: Sprüche und Lautspiele als sprachpflegende Helfer für die Kinder, Stuttgart, 1996

Petersen, N., Der sumrende Baum Materialien für den mündlichen Deutschunterricht in der Unterstufe, Selbstverlag, Bochum, 2013

Heydebrand, Caroline von: Der Sonne Licht. Lesebuch der Freien Waldorfschule, Mellinger Verlag, Stuttgart, 2011

Dumitru, Lydia, Mein erstes Buch - Textsammlung, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977

***, Recueil de poèmes, chants, jeux et comptines, Stuttgart, 1984

Burghardt Angela, Wiecken Annette - Verse, Spiele, Gedichte, Lieder für den Unterricht der Unter- und Mittelstufe - Arbeitsmaterial, Eigenverlag der Föderation Waldorf din România, București, 2004

www.waldorf-daf.info

SUGESTII METODOLOGICE

În clasele a III-a – a IV-a se folosesc în continuare jocuri, frământări de limbă, cântece, scurte poezii și povestiri prezente în fluxul fiecărei ore pentru a transmite și exersa sunetul și ritmul limbii străine studiate. Mici discuții în limba străină despre conținuturi îl ajută pe fiecare elev să folosească activ vocabularul.

Prin exersare elevii își însușesc, în primii trei ani de studiu, structuri gramaticale ce stau la baza multor acte de vorbire. Elevii le folosesc, dar fără a fi conștienți de existența și regulile gramaticii.

Scrisul și cititul din clasa a treia se leagă de conținutul și adesea și de forma materiei studiate oral în primii ani. Astfel, elevii se întâlnesc cu texte deja cunoscute, auzite, dramatizate, exersate sonor, acum într-o nouă formă, cea scrisă.

Primele elemente de scriere din clasa a treia sunt realizate în texte cu sens, într-un context clar conturat. Scrierea pe tablă a cuvintelor în limba străină va avea caracter de dezvăluire a personalității limbii și trebuie să fie însoțită de un moment deosebit, printr-un text sau o imagine.

Scrierea este însoțită, pe parcursul anilor, de desene ilustrative. Această parte decorativ-artistică este esențială, pentru a crea în cadrul orelor de limbi străine un spațiu de comunicare interpersonală între copii, de așezare a informației și de verificare indirectă a asimilării conținuturilor. Modul de raportare individuală la aceste elemente de învățare poate fi un bun mijloc de evaluare pentru profesor. Acesta este tratat prin prisma realizării temei și poate să crească odată cu calitatea muncii sale.

Profesorii trebuie nu numai să stăpânească limba predată, să o vorbească cu drag și să citească literatura ei, ci și să dovedească un interes profund pentru culturile în care se vorbesc limbile străine respective.

Pe lângă aceasta, este nevoie de o înțelegere a exprimării lingvistice bazate pe antropologia lui Rudolf Steiner, a naturii evoluției copilului, precum și o stăpânire a gesticii, mimicii și a capacității de a dramatiza.

Fără acest fundament, metoda de învățare sugerată aici va fi foarte dificil de realizat.

Clasa a III-a

În clasa a III-a elevii învață să scrie pornind de la poezii sau cântece învățate în clasele anterioare sau pe parcursul anului școlar respectiv. Este important ca textul să fie cunoscut și înțeles cu ajutorul gesturilor, imaginilor sau a contextului (se evită, pe cât posibil, traducerea cuvintelor în limba maternă) înainte să trecem la scrierea lui. Textele vor fi scrise în caiete cu deosebită atenție și grijă pentru aspect și corectitudine. Caietul devine astfel o frumoasă culegere de texte însoțită de imagini sugestive care ajută la fixarea înțelesului.

Citirea textelor scrise se face în cor și individual și se acordă atenție pronunției corecte. Se pune un accent mai mare pe citirea în cor, ca apoi să se treacă treptat la cea individuală.

Elevii continuă să-și îmbogățească vocabularul și cunoștințele de limbă prin extinderea numărului de cuvinte din ariile tematice abordate și în anii anteriori (animale, fructe, anotimpuri), dar și prin studierea unor noi teme (orașul, satul, cumpărături, ocupații). Vocabularul nou introdus apare într-o poezie, într-un desen care trebuie descris, un joc (sau alte mijloace) și astfel copiii învață să-l rostească, să-l folosească mai întâi în context. După ce este bine înțeles și fixat, textul respectiv poate fi scris și citit.

Jocuri de rol, scurte dialoguri (la cumpărături) pot fi dezvoltate pornind de la tematica nouă. Copiii folosesc bucuria limbii străine pentru a juca pe roluri un scurt dialog dacă vom crea împreună cu ei spațiul, decorul și recuzita potrivite pentru situația imaginată.

Punerea în scenă și prezentarea unor povești vor contribui la o exprimare orală mai fluentă în limba străină, la îmbunătățirea interacțiunii cu alți vorbitori, la construirea încrederii în sine. Un astfel de demers implică și lucrul în echipă, care îi poate încuraja pe cei mai timizi și face mai toleranți pe cei mai îndrăzneți.

Este de așteptat ca la sfârșitul clasei a III-a elevul să poată citi corect un text cunoscut, să reacționeze corect, verbal sau nonverbal, la un mesaj audiat, să facă descrieri simple și să redacteze un enunț scurt pe baza unei imagini.

Clasa a IV-a

În centrul atenției va sta citirea unor texte de mai lungă întindere, povești, povestiri, pe parcursul mai multor ore consecutive. Accentul se schimbă de pe citirea în cor pe citirea individuală. Textul trebuie cunoscut într-o anumită măsură înainte de a fi citit individual, cu voce tare, de către elevi. Putem povesti oral o parte din poveste, putem face o lectură model pe fragmente sau putem folosi imaginile din cartea cu povestea pentru a ghici întâmplările descrise în text. Alte modalități pot fi găsite în funcție de creativitatea profesorului și a elevilor. Copiii pot repovesti ceea ce a fost citit la orele anterioare și apoi se continuă lectura. Este de dorit ca elevul să poată citi un text scurt și la prima vedere, mai ales dacă este continuarea unui fragment cunoscut din poveste.

Pentru că tot ceea ce reprezintă convențiile între oameni are, la această vârstă, o mare însemnătate pentru copii, este util să-i încurajăm să experimenteze. Pot folosi diferite reguli de politețe în cadrul unor interacțiuni/ dialoguri și aplică anumite convenții privind salutul, solicitarea și furnizarea unor informații. Putem folosi un dialog dat ca model, pe care unii elevi îl vor interpreta întocmai, în vreme ce alții vor adăuga cu plăcere detalii sau schimbări de situații pe care și le imaginează.

Copierea unor fragmente din textul studiat, redactarea unor enunțuri sau scurte dialoguri în contexte date, descrierea în scris a unor imagini pot constitui activități de învățare a scrisului.

Dramatizarea unora dintre poveștile citite va constitui un bun prilej pentru lucrul pe grupe și în echipă, pentru creșterea încrederii și posibilităților de exprimare în limba străină.

BIBLIOGRAFIE

- Kiersch Johannes, *Limbile străine în Școala Waldorf*, Ed. Triade, 1999.
Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
Stockmeyer E. A. Karl, *Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht*, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen Stuttgart, 2001.

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

pentru disciplina

MATEMATICĂ

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă și nerestrictivă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native. Studiul matematicii contribuie la perfecționarea percepției senzoriale, la dobândirea unor reprezentări corecte asupra realității fizice și la formarea competențelor de bază privind calculul aritmetic, noțiunile intuitive de geometrie, măsurarea și măsurile.

Astfel, matematica apare ca o disciplină dinamică, strâns legată de domeniul său volitiv-acțional, de unde este treptat extinsă și consolidată. Se acordă o deosebită importanță modului în care se formează primele noțiuni de matematică, urmărindu-se evoluția acestora în ontogeneză. În primele clase geometria, aritmetica și practica nu sunt distincte.

Pornind de la considerarea calitativ-concretă a numerelor și de la procesele de mișcare ce însoțesc numărarea și calculul, se poate dezvolta la copil o formă de inteligență ce îi permite orientarea în spațiul numeric interior. Structurarea și educarea memoriei se realizează și prin învățarea prin numărare ritmică, însoțită de mișcare (pășit ritmic, bătăi de palme etc.), a tablei înmulțirii. Introducerea aritmeticii urmează principiul „de la întreg la parte”. Se urmărește astfel stabilirea unui raport echilibrat între gândirea analitică și cea sintetică.

Planul-cadru de învățământ pentru clasele a III-a – a IV-a al alternativei educaționale Waldorf prevede patru ore de matematică, în trunchiul comun.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Matematică* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclul primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Numere și operații cu numere
- Elemente intuitive de geometrie
- Unități și instrumente de măsură
- Organizarea și reprezentarea datelor

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea numerelor în calcule elementare
2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător
3. Manifestarea curiozității pentru fenomene/ relații/ regularități din mediul apropiat
4. Organizarea datelor în scopul rezolvării de probleme
5. Compararea unor mărimi din mediul apropiat prin intermediul unor măsuri

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea numerelor în calcule elementare	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Numărarea în spațiul numeric 0 – 10.000 crescător și descrescător, cu start și pas date • numărare crescătoare și descrescătoare din 1 în 1, din 2 în 2, din 3 în 3 etc. cu precizarea limitelor intervalului (de la ... până la ..., mai mic decât ... dar mai mare decât ...) • exerciții-joc de reprezentare a numerelor punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor • numărare din zece în zece, din sută în sută, cu precizarea limitelor intervalului (de la ... până la ..., mai mic decât ... dar mai mare decât ...)	1.1. Numărarea în spațiul numeric 0 – 1.000.000 crescător și descrescător, cu start și pas date • numărare crescătoare și descrescătoare din 1 în 1, din 2 în 2, din 3 în 3 etc. cu precizarea limitelor intervalului (de la ... până la ..., mai mic decât ... dar mai mare decât ...) • exerciții-joc de reprezentare a numerelor punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor • numărare din zece în zece, din sută în sută, din mie în mie, cu precizarea limitelor intervalului (de la ... până la ..., mai mic decât ... dar mai mare decât ...) • generarea de numere mai mici decât 1.000.000, care îndeplinesc condiții date
1.2. Recunoașterea numerelor naturale din concentrul 0 – 10.000 • citirea, ordonarea numerelor naturale de la 0 la 10.000 • scrierea numerelor naturale de la 0 la 10.000 cu cifre/ litere • identificarea, într-un număr, a cifrei unităților/ zecilor/ sutelor/ miilor • compunerea și descompunerea numerelor în/ din mii, sute, zeci și unități • aproximarea (rotunjirea) numerelor naturale la diferite ordine	1.2. Recunoașterea numerelor naturale din concentrul 0 – 1.000.000 și a fracțiilor cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100 • citirea, ordonarea numerelor naturale de la 0 la 1.000.000 • scrierea numerelor naturale de la 0 la 1.000.000 cu cifre/ litere • identificarea, într-un număr, a cifrei unităților/ zecilor/ sutelor/ miilor/ zecilor de mii/ sutelor de mii/ milioane • compunerea și descompunerea numerelor în/ din sute de mii, zeci de mii, mii, sute, zeci și unități • formarea, scrierea și citirea numerelor folosind cifrele romane • utilizarea cifrelor romane în situații uzuale (de exemplu, scrierea datei, scrierea cu cifre romane a unor numere ordinale) • transcrierea cu cifre romane a unor numere scrise cu cifre arabe
	1.3. Recunoașterea fracțiilor subunitare sau echivalente, cu numitori mai mici sau egali cu 10, respectiv egali cu 100 • scrierea unor fracții pornind de la situații familiare • reprezentarea intuitivă a unei fracții utilizând desene, hașuri, decupaje etc. pornind de la experiența cotidiană

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Clasa a III-a	• citirea și scrierea fracțiilor subunitare, supraunitare și a celor echivalente, în situații familiare sau în reprezentări • identificarea număratorilor și numitorilor fracțiilor • determinarea unei fracții când numărătorul și/ sau numitorul îndeplinesc anumite condiții • marcarea pe o axă a unor părți dintr-un întreg, pornind de la experiențe familiare elevilor • scrierea procentuală (numai 25%, 50%, 75%), cu suport intuitiv • marcarea, prin pliere, a $\frac{1}{2}$, respectiv $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$, 50%, 25%, 75% din suprafața unei figuri geometrice, cu ajutorul unor exerciții practice • jocuri de rol: la cumpărături (utilizarea numerelor cu virgulă și a procentelor)
Clasa a III-a 1.4. Ordonarea numerelor naturale în centrul 0 – 10.000 și respectiv a fracțiilor subunitare sau echivalente care au același numitor, mai mic sau egal cu 10 • precizarea succesivului și/ sau predecesorului unui număr • ordonarea crescătoare/ descrescătoare a unor numere mai mici sau egale cu 10.000 • rotunjirea/ aproximarea numerelor în contexte similare unor situații din viața cotidiană • determinarea unor numere care să respecte condiții date (mai mic decât ... mai mare sau egal cu ... etc.)	1.4. Ordonarea numerelor naturale în centrul 0 – 10.000 și respectiv a fracțiilor care au același numărator sau același numitor, mai mic sau egal cu 10 sau numitor egal cu 12 sau 100 • precizarea succesivului și/ sau predecesorului unui număr • ordonarea crescătoare/ descrescătoare a unor numere mai mici sau egale cu 10.000 • rotunjirea/ aproximarea la zeci/ sute/ mii/ zeci de mii/ sute de mii a unor valori numerice (prețuri, distanțe etc.) • determinarea unor numere care să respecte condiții date (mai mic decât ... mai mare sau egal cu ... etc.) • ordonarea unor fracții folosind exemple din viața cotidiană sau reprezentări grafice • ordonarea fracțiilor subunitare, folosind exemple practice din viața cotidiană sau reprezentări grafice • completarea numărătorului unei fracții, cu respectarea unor condiții date (de exemplu $\frac{2}{5} < \frac{\square}{5}$), pe baza unor exemple familiare, practice, sau a unor reprezentări grafice
1.5. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în centrul 0 – 10.000 • efectuarea de adunări/ scăderi de numere naturale, fără trecere și cu trecere peste ordin, în centrul 0 – 1.000	1.5. Efectuarea de adunări și scăderi de numere naturale în centrul 0 – 1.000.000 sau cu numere fracționare • compunerea și descompunerea numerelor naturale în centrul 0 – 1.000.000, utilizând adunarea și scăderea, fără trecere și cu trecere

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
• descompunerea numerelor în centrul 0 – 1.000, utilizând adunarea și scăderea, fără trecere și cu trecere peste ordin • descompunerea numerelor în centrul 0 – 10.000, utilizând adunarea și scăderea, fără trecere și cu trecere peste ordin • jocuri care solicită compunerea/ descompunerea numerelor în centrul 0 – 10.000 • efectuarea de adunări/ scăderi de numere naturale, fără trecere și cu trecere peste ordin, în centrul 0 – 10.000, utilizând algoritmi de calcul, descompuneri numerice și proprietăți ale operațiilor • efectuarea probei operației de adunare, respectiv de scădere • utilizarea proprietăților adunării în calcule (comutativitate, asociativitate, element neutru) • estimarea rezultatului unui calcul din centrul 0 – 10.000, fără efectuarea lui • folosirea unor tehnici de calcul rapid (proprietățile operațiilor, descompuneri de numere etc.)	peste ordin • jocuri care solicită compunerea/ descompunerea numerelor în centrul 0 – 1.000.000 • efectuarea de adunări/ scăderi de numere naturale, fără trecere și cu trecere peste ordin, în centrul 0 – 1.000.000, utilizând algoritmi de calcul, descompuneri numerice și proprietăți ale operațiilor • efectuarea probei operației de adunare, respectiv de scădere • utilizarea proprietăților adunării în calcule (comutativitate, asociativitate, element neutru) • estimarea rezultatului unui calcul din centrul 0 – 1.000.000, fără efectuarea lui • folosirea unor tehnici de calcul rapid (proprietățile operațiilor, descompuneri de numere etc.) • intuirea echivalenței unei fracții cu o sumă sau cu o diferență de fracții cu același numitor, cu ajutorul unor reprezentări grafice sau exemple familiare
1.6. Efectuarea de înmulțiri de numere în centrul 0 – 10.000 și de împărțiri folosind tabla înmulțirii, respectiv tabla împărțirii • rezolvarea de exerciții utilizând tabla înmulțirii (până la 9x90) efectuarea de înmulțiri cu 10, 100 • rezolvarea de exerciții folosind tabla împărțirii • efectuarea de înmulțiri între numere formate cu două sau trei cifre și numere formate cu o cifră • efectuarea de înmulțiri între numere formate cu două cifre • utilizarea unor proprietăți ale înmulțirii în calcule • scrierea unui număr ca produs de doi sau trei factori • rezolvarea de probleme cu operații de același ordin/ ordine diferite; metoda reprezentării grafice • estimarea ordinului de mărime a rezultatului unui calcul fără efectuarea acestuia (de exemplu, 200x2 va fi mai mic decât 200x3) • efectuarea probei unei operații de înmulțire/ împărțire • rezolvarea de exerciții respectând ordinea efectuării operațiilor și semnificația parantezelor rotunde	1.6. Efectuarea de înmulțiri de numere în centrul 0 – 1.000.000 când factorii au cel mult trei cifre și de împărțiri la numerele cu o cifră sau două cifre • efectuarea de înmulțiri și împărțiri cu 10, 100, 1.000 • tabla mare a înmulțirii (până la tabla înmulțirii cu 20) • efectuarea de înmulțiri în care factorii au cel mult trei cifre • efectuarea de înmulțiri a unui număr mai mic decât 1.000.000 cu un număr format cu o cifră • utilizarea unor proprietăți ale înmulțirii în calcule • efectuarea de înmulțiri de numere din centrul 0 – 1.000.000, în scris • scrierea unui număr ca produs de doi sau mai mulți factori • efectuarea de împărțiri la numere cu o cifră sau cu două cifre în centrul 0 – 1.000.000 • efectuarea probei unei operații de înmulțire/ împărțire • rezolvarea de exerciții respectând ordinea efectuării operațiilor și semnificația parantezelor (numai paranteze rotunde și pătrate)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	• rezolvarea de probleme cu operații de același ordin/ de ordine diferite; metoda reprezentării grafice, metoda comparației, metoda mersului invers
2. Evidențierea caracteristicilor geometrice ale unor obiecte localizate în spațiul înconjurător	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și în reprezentări, în situații familiare • descrierea poziției obiectelor în spațiu, în raport cu alte obiecte • descrierea structurii unui ansamblu de obiecte • realizarea unor desene, respectând condiții date • inițierea și participarea la diferite jocuri de strategie în care este necesară localizarea pieselor (țintar, domino, șah, go etc.) • utilizarea (citirea) unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană” • jocuri de orientare în spațiu • găsirea unor obiecte folosind indicii	2.1. Localizarea unor obiecte în spațiu și a unor simboluri în diverse reprezentări • descrierea poziției obiectelor în spațiu, în raport cu alte obiecte (paralele, perpendicular) • identificarea structurii unui ansamblu de obiecte spațiale din perspective diferite • realizarea și completarea unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană” • stabilirea coordonatelor unui obiect într-o reprezentare grafică sub formă de rețea • utilizarea unor planuri și hărți (de exemplu, pentru a localiza școala în comunitate, pentru a vizualiza trasee între diverse locații) • reprezentarea, sub forma unor desene sau planuri, a unor trasee reale sau imaginare • utilizarea unei reprezentări simple pentru orientare în spațiu, în condiții familiare; jocuri de orientare
2.2. Explorarea caracteristicilor simple ale figurilor și corpurilor geometrice în contexte familiare • identificarea și denumirea figurilor geometrice plane (triunghi, pătrat, dreptunghi, cerc) • jocuri tip origami • modelarea unor corpuri geometrice din lut (sferă, cilindru, cub, con) • jocuri de construcții cu corpuri geometrice	2.2. Explorarea caracteristicilor, relațiilor și a proprietăților figurilor și corpurilor geometrice identificate în diverse contexte • realizarea, fără utilizarea instrumentelor geometrice, a construcțiilor geometrice simple (figuri geometrice înscrise în cerc) • identificarea și denumirea figurilor geometrice plane (triunghi, pătrat, dreptunghi, cerc) • identificarea unor segmente de dreaptă perpendicularare, paralele • identificarea figurilor geometrice plane dintr-un desen dat/ dintr-o figură geometrică „fragmentată” • identificarea unor elemente comune pentru figuri geometrice diferite (laturi, vârfuri, unghiuri etc.)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	• stabilirea axelor de simetrie ale unor figuri geometrice prin diferite modalități (pliere, desen) • completarea desenului unei figuri geometrice după o axă de simetrie • descrierea unor obiecte și recunoașterea unor forme geometrice uzuale (triunghi, pătrat, dreptunghi) sau a unor corpuri geometrice uzuale (cub, paralelipiped, piramidă, sferă, cilindru, con) • estimarea mărimii unor suprafețe desenate pe o rețea, utilizând ca unitate de măsură pătratul cu latura de 1 cm • compararea volumelor unor corpuri geometrice (cub, paralelipiped) folosind ca unitate de măsură cubul cu latura de 1 cm

3. Manifestarea curiozității pentru fenomene/ relații/ regularități din mediul apropiat

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Observarea unor modele/ regularități din cotidian pentru crearea de raționamente proprii • identificarea elementelor repetitive/ ciclice în cotidian/ natură/ imagini/ machete • identificarea ritmurilor/ elementelor ritmice în natură • identificarea regulii de construcție a unui șir de numere sau de simboluri • manifestarea inițiativei de a propune modalități diverse de abordare a unei probleme	3.1. Explicarea unor modele/ regularități din cotidian pentru crearea de raționamente proprii • identificarea și explicarea elementelor repetitive/ ciclice în cotidian/ natură/ imagini/ machete • identificarea ritmurilor/ elementelor ritmice în natură și expunerea caracteristicilor acestora • identificarea unor corespondențe între două mulțimi de numere, în situații practice • descrierea unei reguli pornind de la un șir dat • identificarea unor procedee de lucru care pot fi utilizate în diverse situații • manifestarea inițiativei de a propune modalități diverse de abordare a unei probleme 3.2. Generarea unor modele repetitive/ regularități • realizarea unor modele repetitive cu obiecte date • construirea unor regularități simple cu numere, respectând una sau mai multe reguli diferite
3.2. Aplicarea unor reguli pentru continuarea unor modele repetitive • realizarea unor modele repetitive (cu obiecte sau cu desene), respectând o regulă dată • generarea/ completarea unor șiruri de simboluri sau de numere folosind o regulă dată	

4. Organizarea datelor în scopul rezolvării de probleme	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Explorarea modalităților de formulare și rezolvare a problemelor, pe baza indicațiilor explorarea modalităților de descompunere a numerelor naturale mai mici decât 1.000, utilizând oricare dintre operațiile învățate efectuarea împărțirii cu rest la un număr de o cifră și corelarea cu formula împărțirii cu rest, prin scădere repetată sau prin cuprindere, pe baza tablei înmulțirii descoperirea/recunoașterea corespondențelor simple și a succesiunilor de numere sau acțiuni asociate după reguli date folosirea simbolului „căsuță” pentru a pune în evidență numere necunoscute în rezolvarea de probleme rezolvarea problemelor de tipul $a \pm b = \square$; $a \pm b \pm c = \square$; $axb = \square$; $axb + \square = c$; $a : b = \square$ în centrul 1 – 1.000	4.1. Explorarea modalităților de formulare și rezolvare a problemelor, pe baza indicațiilor și/sau autonom explorarea modalităților de descompunere a numerelor naturale mai mici decât 1.000, utilizând oricare dintre operațiile învățate sau combinații ale lor descoperirea/recunoașterea și utilizarea unor corespondențe simple și succesiuni de numere sau acțiuni asociate după reguli date folosirea simbolului „?” pentru a pune în evidență numere necunoscute în rezolvarea de probleme rezolvarea problemelor de tipul $a \pm b = ?$; $a \pm b \pm c = ?$; $axb = ?$; $axb + ? = c$; $a : b = ?$ în centrul 1 – 1.000 rezolvarea și compunerea problemelor cu text
4.2. Rezolvarea de probleme cu operațiile aritmetice studiate, în centrul 0 – 10.000 identificarea și analiza datelor din ipoteza unei probleme identificarea, în enunțurile problemelor, a cuvintelor/ sintagmelor care sugerează operațiile aritmetice studiate (a dat, a primit, a distribuit în mod egal, de două ori mai mult etc.) rezolvarea și compunerea de probleme folosind simboluri sau numere asocierea rezolvării unei probleme cu o reprezentare prin desen sau cu o expresie numerică dată rezolvarea de probleme prin mai multe metode identificarea unor situații concrete care se pot transpune în limbaj matematic verificarea rezultatelor obținute în urma rezolvării unei probleme	4.2. Rezolvarea de probleme cu operațiile aritmetice studiate, în centrul 0 – 1.000.000 identificarea și analiza datelor din ipoteza unei probleme identificarea, în enunțurile problemelor, a cuvintelor/ sintagmelor care sugerează operațiile aritmetice studiate (a dat, a primit, a distribuit în mod egal, de două ori mai mult etc.) rezolvarea și compunerea de probleme folosind simboluri sau numere asocierea rezolvării unei probleme cu o reprezentare prin desen sau cu o expresie numerică dată rezolvarea de probleme prin mai multe metode identificarea unor situații concrete care se pot transpune în limbaj matematic verificarea rezultatelor obținute în urma rezolvării unei probleme
4.3. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/ sau compunerea de probleme cu raționamente simple utilizarea simbolurilor ($<$, \leq, $>$, \geq, $=$) pentru compararea unor numere sau a rezultatelor unor operații aritmetice	4.3. Utilizarea terminologiei specifice și a unor simboluri matematice în rezolvarea și/ sau compunerea de probleme cu raționamente diverse identificarea și utilizarea terminologiei sau a unor simboluri matematice în situații cotidiene (de exemplu, utilizarea procentelor)

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
• rezolvarea de exerciții de tipul: „Află produsul/ câtul/ jumătatea/ sfertul/ dublul etc.” • utilizarea unor simboluri pentru numere sau cifre necunoscute, în diverse calcule sau pentru rezolvarea unor probleme • aflarea unui termen necunoscut, folosind metoda balanței sau prin efectuarea probei adunării/ scăderii • identificarea rolului parantezelor rotunde asupra rezultatului final al unui exercițiu • formularea de probleme pornind de la situații concrete, reprezentări și/ sau relații matematice, imagini, desene, scheme, exerciții, tabele • formularea și rezolvarea unor probleme pornind de la o tematică dată/ de la numere date/ expresii care sugerează operații • transformarea unei probleme rezolvate prin schimbarea datelor numerice sau a întrebării, prin înlocuirea cuvintelor care sugerează operația, prin adăugarea unei întrebări etc.	• rezolvarea de exerciții de tipul: „Află jumătatea/ sfertul/ dublul/ trei sferturi, zecimea, sutimea etc.” • identificarea unor fracții, folosind suport concret sau desene (pizza, tort, măr, pâine, tablete de ciocolată, cutie de bomboane etc.) • folosirea fracțiilor în contexte familiare • aflarea unui termen necunoscut, folosind metode diverse • identificarea rolului parantezelor rotunde și a celor pătrate asupra rezultatului final al unui exercițiu • formularea de probleme pornind de la situații concrete, reprezentări și/ sau relații matematice, imagini, desene, scheme, exerciții, tabele • formularea și rezolvarea unor probleme pornind de la o tematică dată/ de la numere date/ expresii care sugerează operații • transformarea unei probleme rezolvate prin schimbarea datelor numerice sau a întrebării, prin înlocuirea cuvintelor care sugerează operația, prin adăugarea unei întrebări etc. • transformarea unor probleme prin schimbarea operațiilor aritmetice
4.4. Formarea capacității de a comunica utilizând limbajul matematic • expunerea orală a rezultatelor unor calcule • exprimarea clară și concisă a semnificației calculelor făcute în rezolvarea unei probleme	4.4. Comunicarea utilizând limbajul matematic • identificarea și expunerea orală a datelor problemei (ce se cunoaște, ce trebuie aflat) • exprimarea orală a demersului parcurs pentru rezolvarea unei probleme
4.5. Înregistrarea în tabele a unor date observate în cotidian • ordonarea unor evenimente/ obiecte din cotidian după anumite criterii (după dimensiuni, preferințe etc.) • înregistrarea în tabele a datelor obținute din investigații • extragerea și sortarea de numere dintr-un tabel, pe baza unor criterii date • identificarea datelor din grafice cu bare și din tabele • realizarea unor grafice cu bare pe baza unor informații date/ culese	4.5. Organizarea datelor în tabele și reprezentarea lor grafică • interpretarea datelor prin compararea numerelor implicate, prin stabilirea de asemănări și deosebiri, prin extragerea unor informații semnificative etc. • înregistrarea în tabele a datelor obținute din investigații • extragerea și sortarea de numere dintr-un tabel, pe baza unor criterii date • identificarea datelor din grafice cu bare

5. Compararea unor mărimi din medii apropiat prin intermediul unor măsuri	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
5.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete • utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură non-standard (tradiționale), adecvate, în realizarea unor măsurători • utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători • măsurarea unor dimensiuni, capacități/ volume, mase, folosind instrumentele adecvate • înregistrarea și interpretarea rezultatelor unor măsurători, folosind exemple din viața cotidiană • compararea rezultatelor unor măsurători efectuate cu unități standard cu rezultatele unor măsurători efectuate cu unități de măsură non-standard • alegerea unităților de măsură adecvate pentru a măsura intervale de timp • identificarea și compararea valorilor monedelor și a bancnotelor 5.2. Operarea cu unități de măsură standardizate, fără transformări • cunoașterea unităților de măsură non-standard și standard cu multipli și submultipli uzuali pentru lungime, capacitate, masă, timp și unitățile monetare • operarea cu unități de măsură în efectuarea de activități practice/ experimentale • efectuarea unor calcule folosind unități de măsură pentru lungime, masă, capacitate (volum), unități monetare • rezolvarea de probleme practice în care intervin unități de măsură standard • ordonarea unor date în funcție de succesiunea derulării lor în timp (de exemplu, activități într-o zi/ săptămână) • înregistrarea activităților desfășurate în clasă/ școală/ natură într-un interval de timp stabilit (de exemplu, într-o săptămână)	5.1. Utilizarea unor instrumente și unități de măsură standardizate, în situații concrete, inclusiv pentru validarea unor transformări • selectarea și utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard pentru efectuarea unor măsurători în cadrul unor investigații • transformarea rezultatelor unor măsurători, folosind operațiile cunoscute • determinarea de suprafețe (din situații practice și/ sau din reprezentări, folosind ca unitate de măsură pătratul cu latura de 1 cm) • determinarea și compararea capacităților (volumelor) unor vase în situații practice/ experimentale • determinarea de volume (pentru cub și paralelipiped, din reprezentări, folosind cubul cu latura de 1 cm) • analiza și interpretarea rezultatelor obținute din rezolvarea unor probleme practice, cu referire la unitățile de măsură studiate 5.2. Operarea cu unități de măsură standardizate, folosind transformări • operarea cu unități de măsură în efectuarea de activități practice/ experimentale • efectuarea unor calcule folosind unități de măsură pentru lungime, masă, capacitate (volum), unități monetare • efectuarea de transformări cu unități de măsură standard în limita operațiilor studiate • rezolvarea de probleme în care intervin unități de măsură standard (inclusiv cu transformări) • ordonarea unor evenimente istorice sau personale în funcție de succesiunea derulării lor în timp și completarea unei axe a timpului • identificarea unei date sau calcularea unui interval temporal folosind un calendar (de exemplu, identificarea unei zile de sâmbătă care cade într-o zi de 13; calcularea numărului de zile dintre 23 februarie și 25 aprilie etc.)

CONȚINUTURI

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Numere și operații cu numere	Numere naturale cuprinse între 0 – 10.000 ▪ formare, citire, scriere, comparare, ordonare, rotunjire ▪ reprezentarea numerelor punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor ▪ trecerea de la o formă de reprezentare la alta ▪ numărarea cu start și pași dați, crescător și descrescător, cu și fără sprijin în obiecte ▪ gruparea și regruparea obiectelor în funcție de pasul numărării ▪ scrierea unui număr ca o sumă de produse în care unul dintre factori este 10, 100, 1.000 ▪ jocuri de numărare cu obiecte în care grupurile de câte 10, 100, 1.000 se înlocuiesc cu alt obiect ▪ jocuri în care se pune în evidență ideea de schimburi echivalente ▪ reprezentarea prin obiecte sau desene sugestive a numerelor studiate ▪ compararea și ordonarea numerelor utilizând modele semnificative ▪ completarea unor șiruri numerice ordonate după o anumită regulă ▪ crearea de șiruri pe baza unor reguli date Adunarea și scăderea numerelor naturale în concentrul 0 – 10.000, fără trecere și cu trecere peste ordin ▪ adunarea și scăderea; proprietăți ale adunării ▪ terminologia specifică: termeni, sumă, „cu atât mai mult”, „cu atât mai puțin” ▪ număr necunoscut: aflare prin diferite metode (metoda mersului invers, metoda balanței) ▪ evidențierea unor proprietăți ale adunării (comutativitate, asociativitate, element neutru) cu ajutorul obiectelor și al reprezentărilor, fără a folosi terminologia	Numere naturale cuprinse între 0 – 1.000.000 ▪ formare, citire, scriere, comparare, ordonare, rotunjire ▪ reprezentarea numerelor punând în evidență sistemul pozițional de scriere a cifrelor ▪ numărarea cu start și pași dați, crescător și descrescător, cu sau fără sprijin în obiecte sau desene ▪ scrierea unui număr ca o sumă de produse în care unul din factori este 10, 100, 1.000 ș.a.m.d. ▪ ordonarea numerelor utilizând șirurile numerice ▪ completarea unor șiruri numerice ordonate după o anumită regulă ▪ crearea de șiruri pe baza unor reguli date ▪ formarea, citirea, scrierea numerelor cu cifre romane I, V, X, L, C, D, M Adunarea și scăderea numerelor naturale în concentrul 0 – 1.000.000, fără trecere și cu trecere peste ordin ▪ adunarea și scăderea; proprietăți ale adunării ▪ terminologia specifică: termeni, sumă, „cu atât mai mult”, „cu atât mai puțin” ▪ recunoașterea situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea uneia dintre operațiile învățate („cu atât mai mult”, „cu atât mai puțin” etc.) ▪ număr necunoscut: aflare prin diferite metode (metoda mersului invers, metoda balanței)

	▪ rezolvarea de exerciții de adunare și scădere fără și cu trecere peste ordin în concentrul 1 – 10.000 ▪ folosirea proprietăților adunării pentru efectuarea unor calcule rapide ▪ observarea legăturilor între adunarea și scăderea numerelor naturale ▪ efectuarea probei Înmulțirea numerelor naturale în concentrul 0 – 10.000 ▪ înmulțirea a două numere cu o cifră (tabla înmulțirii) ▪ înmulțirea numerelor naturale folosind adunarea repetată de termeni egali; terminologia specifică: factor, produs, „de atâtea ori mai mare” ▪ exerciții de adunare și înmulțire cu același număr ▪ înmulțirea unui număr cu 10, 100 ▪ înmulțirea a două numere dintre care unul este scris cu o cifră ▪ proprietățile înmulțirii ▪ înmulțirea când factorii au cel puțin două cifre și rezultatul nu depășește 10.000 ▪ evidențierea unor proprietăți ale înmulțirii (comutativitate, asociativitate, element neutru) cu ajutorul obiectelor și al reprezentărilor, fără a folosi terminologia ▪ exerciții de înmulțire și împărțire în concentrul 1 – 10.000 ▪ observarea legăturilor între înmulțirea și împărțirea exactă a numerelor naturale Împărțirea numerelor naturale în concentrul 0 – 100 ▪ împărțirea numerelor naturale folosind scăderea repetată și relația cu înmulțirea; terminologia specifică: deîmpărțit, împărțitor, cât, „de atâtea ori mai mic” ▪ utilizarea de obiecte și reprezentări variate ▪ împărțirea numerelor de două cifre la un număr de o cifră cu rest 0 (tabla împărțirii dedusă din tabla înmulțirii) ▪ efectuarea probei împărțirii exacte prin înmulțire și invers ▪ verificarea corectitudinii câtului și a restului prin efectuarea probei împărțiri	▪ rezolvarea de exerciții variate care solicită aflarea unui număr necunoscut ▪ folosirea proprietăților adunării pentru efectuarea unor calcule rapide ▪ efectuarea probei Înmulțirea numerelor naturale în concentrul 0 – 1.000.000 ▪ înmulțirea unui număr cu 10, 100, 1.000 ▪ înmulțirea numerelor când factorii au cel mult trei cifre ▪ proprietățile înmulțirii ▪ exerciții ritmice de adunare și înmulțire cu același număr ▪ rezolvarea de exerciții variate care solicită aflarea unui număr necunoscut ▪ recunoașterea situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea uneia dintre operațiile învățate („de atâtea ori mai mult”, „de atâtea ori mai puțin”, „sunt n obiecte, câte p pe fiecare rând” etc.) Împărțirea numerelor naturale în concentrul 0 – 1.000.000 ▪ împărțirea unui număr cu 10, 100, 1.000 ▪ împărțirea numerelor mai mici de 1.000.000 la un număr de cel mult două cifre (cu rest zero sau diferit de zero) ▪ împărțirea cu rest; relația dintre deîmpărțit, împărțitor, cât; condiția restului ▪ rezolvarea de exerciții variate care solicită aflarea unui număr necunoscut ▪ recunoașterea situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea uneia dintre operațiile învățate („de

	Ordinea efectuării operațiilor și folosirea parantezelor rotunde ▪ identificarea și aplicarea unor reguli pentru efectuarea operațiilor învățate ▪ recunoașterea situațiilor concrete sau a expresiilor care presupun efectuarea operațiilor aritmetice elementare ▪ exerciții de calcul cu numere naturale, urmărind respectarea ordinii efectuării operațiilor și folosirea corectă a parantezelor ▪ exerciții de calcul folosind proprietățile operațiilor ▪ exerciții reprezentative care să scoată în evidență folosirea proprietăților operațiilor cu numere ▪ explorarea sistematică a posibilităților de descompunere a numerelor naturale pe baza operațiilor învățate (cu și fără sprijin concret) Calcul oral ▪ efectuarea de succesiuni de calcule mentale cu numere de cel mult două cifre, pe principiul „preluării ștafetei”, implicând majoritatea elevilor clasei ▪ identificarea unor metode pentru descompuneri echivalente ale unui număr și folosirea lor în calculul mental ▪ rezolvare de exerciții orale variate care solicită aflarea unui număr necunoscut ▪ jocuri în grup Probleme ▪ probleme care se rezolvă prin operațiile aritmetice cunoscute; metoda reprezentării grafice ▪ probleme care se rezolvă prin mai mult de două operații ▪ crearea de probleme utilizând tehnici variate: cu sprijin concret în obiecte pornind de la numere date	atâtea ori mai puțin”, „se distribuie în mod egal n obiecte la p persoane” etc.) Ordinea efectuării operațiilor și folosirea parantezelor rotunde și pătrate ▪ identificarea și aplicarea unor reguli pentru efectuarea operațiilor învățate ▪ exerciții de calcul cu numere naturale, urmărind respectarea ordinii efectuării operațiilor și folosirea corectă a parantezelor ▪ explorarea sistematică a posibilităților de descompunere a numerelor naturale pe baza operațiilor învățate (cu și fără sprijin concret) ▪ exerciții de calcul folosind proprietățile operațiilor ▪ exerciții reprezentative care să scoată în evidență folosirea proprietăților operațiilor cu numere ▪ exerciții care să scoată în evidență faptul că scăderea și împărțirea nu sunt comutative și nici asociative ▪ folosirea proprietăților operațiilor pentru efectuarea unor calcule rapide ▪ exerciții pentru observarea legăturilor între operațiile cu numere naturale; efectuarea probei Calcul oral ▪ efectuarea de calcule mentale cu numere de cel mult două cifre – „preluarea ștafetei” ▪ identificarea unor metode pentru descompuneri echivalente ale unui număr și folosirea lor în calculul mental ▪ jocuri în grup Probleme ▪ probleme care se rezolvă prin operațiile aritmetice cunoscute; metoda reprezentării grafice, metoda comparației, metoda mersului invers ▪ probleme care se rezolvă prin mai mult de două operații ▪ transpunerea unei situații-problemă în limbaj matematic

	▪ crearea de probleme pornind de la exerciții și transformarea problemelor în exerciții ▪ schimbarea numerelor într-o problemă dată cu păstrarea tematicii ▪ transformarea problemelor păstrând numerele neschimbate ▪ identificarea cuvintelor care sugerează operații aritmetice ▪ exerciții de transpunere a unor enunțuri simple din limbaj matematic în limbaj cotidian și invers ▪ exerciții de găsire a cât mai multor soluții la anumite probleme	▪ analiza unor probleme: identificarea datelor și a necunoscutelor, identificarea operațiilor prin care se ajunge la rezolvare ▪ utilizarea unor metode simple pentru a figura, pe scurt, datele și pașii de rezolvare a unei probleme ▪ alcătuire de probleme ▪ formularea și rezolvarea unor probleme cu text pe baza unor modele, reguli date ▪ crearea de probleme utilizând tehnici variate: cu sprijin concret în obiecte pornind de la numere date; fără sprijin ▪ crearea de probleme pornind de la exerciții și transformarea problemelor în exerciții ▪ crearea de probleme pornind de la unele expresii: $a+b=?$, $a-b=?$ etc. ▪ analiza părților componente ale unei probleme ▪ schimbarea componentelor unor probleme fără ca tipul de problemă să se modifice ▪ transformarea problemelor de adunare în probleme de scădere și invers ▪ schimbarea numerelor într-o problemă dată cu păstrarea tematicii ▪ transformarea problemelor păstrând numerele neschimbate ▪ identificarea cuvintelor care sugerează operații aritmetice ▪ stimularea creșterii treptate a vitezei de operare cu numere prin probe date într-un interval de timp precizat inițial Fracții cu numitorul mai mic sau egal cu 10 sau cu numitorul egal cu 100 ▪ introducerea intuitivă a noțiunii de fracție, prin activitate practică, decupare, desene (hașurare, colorare) sau modelare ▪ diviziuni ale unui întreg: doime, treime, ..., zecime, sutime; reprezentări prin desene ▪ scrierea și citirea unei fracții ▪ terminologie specifică: fracție, numitor, numărător ▪ compararea și ordonarea fracțiilor, utilizând cât mai multe

		metode ▪ exerciții practice de obținere a unor fracții echivalente cu fracții date ▪ scrierea întregului sub forma unor fracții echivalente ▪ fracții subunitare, echiunitare, supraunitare ▪ adunarea și scăderea fracțiilor cu același numitor ▪ calcularea sumei și diferenței a două fracții apelând la diferite suporturi intuitive ▪ calcularea sumei și diferenței a două fracții cu același numitor ▪ scrierea unei fracții ca sumă de două fracții cu același numitor ▪ compararea, ordonarea fracțiilor subunitare cu același numitor ▪ scrierea procentuală (numai 25%, 50%, 75%)
Elemente intuitive de geometrie	Localizarea unor obiecte ▪ descrierea poziției obiectelor în spațiu, în raport cu alte obiecte ▪ ordonarea unor obiecte date, în funcție de lungimea, grosimea, întinderea sau forma lor ▪ descrierea structurii unui ansamblu de obiecte ▪ realizarea unor desene, respectând condiții date ▪ inițierea și participarea la diferite jocuri de strategie în care este necesară localizarea pieselor (șah, domino, șah, go etc.) ▪ utilizarea (citirea) unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană” ▪ jocuri de orientare în spațiu Figuri geometrice ▪ punct, linie dreaptă, linie curbă, linie frântă, semidreaptă, segment ▪ recunoașterea conturului și a suprafeței pentru o figură geometrică dată ▪ poligoane: pătrat, dreptunghi, triunghi ▪ determinarea perimetrelor poligoanelor prin măsurare și	Localizarea unor obiecte ▪ coordonate într-o reprezentare grafică sub formă de rețea ▪ hărți ▪ terminologia specifică: paralele, perpendicular ▪ realizarea unor desene, respectând condiții date ▪ inițierea și participarea la diferite jocuri de strategie în care este necesară localizarea pieselor (șah, domino, șah, go etc.) ▪ utilizarea (citirea) unor tabele respectând instrucțiuni în care se folosesc cuvintele „rând” și „coloană” Figuri geometrice ▪ punct, linie dreaptă, linie curbă, linie frântă, semidreaptă, segment ▪ drepte perpendiculare, paralele ▪ poligoane: pătrat, romb, dreptunghi, paralelogram, triunghi ▪ unghiuri drepte, ascuțite, obtuze ▪ cerc

	calcul ▪ unghi ▪ cerc	▪ desenarea formelor plane cu mâna liberă ▪ identificarea și numirea elementelor constitutive ale figurilor geometrice plane ▪ reprezentarea figurilor geometrice prin desen Axa de simetrie ▪ desenarea unor modele geometrice simple utilizând simetria și translația ▪ determinarea și reprezentarea prin desen a diferitelor axe de simetrie ale unei figuri geometrice plane Perimetrul ▪ determinarea perimetrelor poligoanelor prin măsurare și calcul Aria unei suprafețe (prin reprezentări, estimând cu ajutorul unei rețele de pătrate cu latura de 1 cm)
Unități și instrumente de măsură	Unități de măsură pentru lungime ▪ unități de măsură non-standard, vechi: palma, șchioapa, cotul, stânjenul, pasul etc. ▪ unități de măsură: metrul cu submultiplii și multiplii ▪ instrumente de măsură: rigla, metrul de tâmplărie, metrul de croitorie, ruleta ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ compararea măsurilor unor mărimi ▪ ordonarea unor obiecte date, în funcție de lungimea, grosimea, întinderea sau forma lor ▪ operații cu unitățile de măsură pentru lungime (fără transformări) Unități de măsură pentru volumul lichidelor ▪ unități de măsură non-standard, vechi: ocaua, litra, banița etc. ▪ unități de măsură: litrul cu submultiplii și multiplii ▪ instrumente de măsură: vase gradate ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ compararea măsurilor unor mărimi	Unități de măsură pentru lungime ▪ unități de măsură: metrul cu submultiplii și multiplii ▪ instrumente de măsură: rigla, metrul de tâmplărie, metrul de croitorie, ruleta ▪ activități practice de măsurare și comparare ▪ ordonarea unor obiecte date, în funcție de lungimea, grosimea, întinderea sau forma lor ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ operații cu unitățile de măsură pentru lungime Unități de măsură pentru volumul lichidelor ▪ unități de măsură: litrul cu submultiplii și multiplii ▪ instrumente de măsură: vase gradate ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ activități practice de măsurare și comparare ▪ transformări pentru volum în limita operațiilor cunoscute ▪ operații cu unitățile de măsură pentru volumul lichidelor

	▪ operații cu unitățile de măsură pentru volumul lichidelor (fără transformări) Unități de măsură pentru masă ▪ unități de măsură: kilogramul cu multiplii și submultiplii ▪ instrumente de măsură: cântarul, balanța ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ compararea măsurilor unor mărimi ▪ operații cu unitățile de măsură pentru masă (fără transformări) Unități de măsură pentru timp ▪ unități de măsură: ora, minutul, secunda (citirea ceasului); ziua, săptămâna, luna, anul ▪ instrumente de măsură: lumânarea, clepsidra, ceasul solar, ceasul cu apă, ceasul cu mecanism ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ citirea ceasului, reprezentarea pe un ceas model a diverselor ore Unități de măsură monetare ▪ unități de măsură: leul și banul, euro și eurocentul ▪ schimburi monetare echivalente în aceeași unitate monetară, compararea sumelor de bani	Unități de măsură pentru masă ▪ unități de măsură: kilogramul cu multiplii și submultiplii (inclusiv chintalul și tona) ▪ instrumente de măsură: cântarul, balanța ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ activități practice de măsurare și comparare ▪ transformările unităților de măsură în limita operațiilor cunoscute ▪ operații cu unitățile de măsură pentru masă Unități de măsură pentru timp ▪ instrumente de măsură: ceasul, cronometrul ▪ utilizarea instrumentelor și a unităților de măsură standard adecvate în realizarea unor măsurători ▪ activități practice de măsurare și comparare ▪ plasarea în timp a unor evenimente ▪ scrierea datei ▪ calculul unor intervale temporale ▪ transformări de unități mai mari în unități mai mici de timp Unități de măsură monetare ▪ unități de măsură: leul și banul, euro și eurocentul (monede și bancnote în uz) ▪ schimburi monetare echivalente în aceeași unitate monetară, compararea sumelor de bani ▪ utilizarea monedelor și a bancnotelor pentru a obține descompuneri de numere
Organizarea și reprezentarea datelor	Organizarea și reprezentarea datelor ▪ completarea unor șiruri numerice ordonate după o anumită regulă ▪ tabel: rând, coloană, celulă a tabelului, date din tabel ▪ date din tabele: sortare, extragere, ordonare ▪ înregistrarea activităților desfășurate într-un interval de timp ▪ colectarea și prelucrarea numerelor după criterii simple;	Organizarea și reprezentarea datelor ▪ completarea unor șiruri numerice ordonate după o anumită regulă ▪ date din tabele: analiza datelor, interpretare ▪ înregistrarea activităților desfășurate într-un interval de timp ▪ grafice cu bare: construire, extragerea unor informații și prelucrarea lor

	reprezentarea lor în forme precizate ▪ compararea numerelor implicate, găsirea de asemănări și deosebiri	▪ colectarea și prelucrarea datelor numerice▪ găsirea de asemănări și deosebiri prin compararea numerelor implicate▪ rezolvări și compuneri de probleme care implică utilizarea măsurilor unor mărimi

SUGESTII METODOLOGICE

După cum se arată în *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, pe parcursul celui de-al zecelea an de viață copilul realizează un pas important în evoluția sa, care trebuie observat și luat cu grijă în considerare. Copilul părăsește definitiv starea anterioară de copilărie și abordează lumea înconjurătoare cu o conștiință de Eu trezită. El începe să pună la îndoială și chiar să verifice autoritatea, până acum de la sine înțeleasă, a învățătorului. Încep emanciparea și cucerirea propriei căi în viață. Privirea îndreptată afară, spre lume, este specifică și predării matematicii începând cu clasa a treia.

Prin predarea matematicii avem o influență determinantă asupra dezvoltării morale și a caracterului copilului. Rudolf Steiner a accentuat de mai multe ori importanța principiului de a se merge de la întreg la parte și a arătat diversele evoluții ce pot avea loc, în acest mod, în sufletele copiilor.

În clasa a treia se realizează trecerea la tratarea abstractă a celor patru operații. Se exersează, mai mult decât în clasele anterioare, forma scrisă a calculelor cu cele patru operații. Prin exercițiile cu cifre crește interesul copiilor față de calcule, atunci când rezultatul are ceva deosebit sau exprimă ceva: numere rotunde, numere cu mai multe poziții formate cu aceeași cifră, date de naștere exprimate în numere etc. Copiii sunt acum receptivi și la mici subtilități, probleme de gimnastică a minții, pătrate magice și altele de acest gen (numere sărace, numere bogate, numere perfecte – vezi *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*). Prin calculul cu numere abstracte, copiii exersează o gândire ce nu mai este legată de lucruri sensibile, de obiecte concrete.

Pentru consolidarea noțiunii de număr se pot rezolva oral exerciții diverse:

- a) Întrebări despre numărul posterior, respectiv anterior:
 - indicați numărul care se află după: 8.899; 5.999; 3.099; 3.459; 6.009; 5.499; 2.999
 - indicați numărul care se află înainte de: 6.900; 4.460; 3.500; 8.000; 3.450; 4.100; 5.010
 - indicați numerele care se află înainte și după: 6.000; 4.020; 7.460; 5.801; 8.999; 7.010
- b) Numărat într-un anumit interval, în ordine crescătoare, respectiv descrescătoare:
 - de la 997 la 1.008; de la 8.997 la 9.011
 - de la 6.007 la 5.996; de la 8.004 la 7.986
- c) Numărat în pași de mii, respectiv sute sau zeci, în ordine crescătoare sau descrescătoare:
 - de la 2.345 la 7.345 (în pași de mii)
 - de la 2.345 la 2.945 (în pași de sute)
 - de la 2.345 la 2.445 (în pași de zeci)
- d) Adunarea sau scăderea miilor, respectiv sutelor sau zecilor la numere rotunde
 - 3.000 ± 800 ; 6.000 ± 70 ; 5.000 ± 36 ; 2.000 ± 7 ; 2.000 ± 45 ; 4.000 ± 358
- e) Completarea numerelor până la mii rotunde
 - 2.800; 7.350; 8.992; 6.269
- f) Completarea unui număr pornind de la un număr dat:
 - 2.996 la 3.001; 5.948 la 6.040; 7.926 la 8.100
- g) Calcule în care termenii au număr diferit de cifre, cu trecere peste ordin:
 - $4.996 + 5$; $2.004 - 7$; $5.010 - 60$; $4.972 + 50$; $6.994 + 37$

Este bine ca aritmetica să rămână legată de aspectele practice ale vieții, venind astfel în întâmpinarea transformărilor trăite de copii, întărind sentimentul de luare în stăpânire a lumii, de înțelegere a structurii acesteia. Disciplinele practice sunt o sursă generoasă de probleme pentru matematică. Din aspectele practice (construcția casei, meșteșuguri) rezultă și necesitatea utilizării măsurilor și a exersării măsurătorilor. Acestea – în special măsurile pentru lungime – pot fi aduse mai viu în trăirea copiilor dacă se pornește de la vechile măsuri, care mai erau încă preluate de pe corpul omenesc: cotul, piciorul, palma, lățimea mâinii și a degetelor. Sunt necesare exerciții pregătitoare pentru măsurarea lungimii, pentru cântărire și pentru măsurarea volumului și a timpului. Este necesar ca fiecare copil să aibă o trăire solidă în această privință: să estimeze, să măsoare singur, utilizând la început propriile sale măsuri corporale, să aibă experiența concretă a propriei greutate corporale și a sentimentului subiectiv al scurgerii timpului. Se va trece curând la măsurile actuale, la

utilizarea corectă a instrumentelor de măsură adecvate, la compararea rezultatelor măsurătorilor exprimate prin diferite unități de măsură.

Introducerea unităților monetare se poate face trecând de la socoteli bazate pe schimb, de exemplu ovăz pe grâu. Dar dacă este vorba de schimbul unor produse care nu se coc în aceeași perioadă, ca de exemplu căpșuni pe struguri, rezultă necesitatea unui „bon de plată”.

Tabla înmulțirii se introduce riguros în clasa a treia și se exersează atât în clasa a treia cât și în clasa a IV-a; fără exersare intensă, foarte mulți copii o vor uita repede. Sunt recomandate metode active de exersare: ritmuri, jocuri în grup sau pe grupe, perechi, probe, ștafete etc. Copiii trebuie să stăpânească tabla înmulțirii (până la 20) nu numai la rostirea în cor, ci și individual. Se poate trezi interesul copiilor față de anumite legități care stau la baza alcătuirii tablei înmulțirii. Calcule după diverse criterii, probleme de gimnastică a gândirii, probleme distractive și „nucile tari” exersează puterile de gândire active și înviorează atmosfera de lucru.

Odată cu concentrarea sentimentului de Eu, în sufletul copilului apare posibilitatea de a reține lăuntric un punct de referință trăit ca unitate și de a porni împărțirea de la el. Calculul cu fracții abordează tocmai acest procedeu analitic, căci urmărirea cifrelor până la fracțiile lor constituie un proces de analiză. Ca urmare, calculul cu fracții se introduce cu răbdare și pe larg: înțelegerea intuitivă a calității fracțiilor, legarea de viață a calculului cu fracții (exemple: o treime din 12, jumătatea lui 36; numitorul este un număr la care se împarte, numărătorul este un număr cu care se înmulțește; ce parte reprezintă 2 din 8, din 6, din 4) și apoi simplificarea și amplificarea și calculul cu fracții.

În perioada de început a predării împărțirii se poate include tabelul cu întrebări ajutătoare:

Coloana I	II	III	IV	V
Coboară cifra/ cifrele din familia cea mai mare a deîmpărțitului	Numărul format este pe șirul împărțitorului? Da/ Nu	<i>Pentru când răspunsul este nu: Care este cel mai apropiat număr din șir mai mic decât numărul ales?</i>	De câte ori îl întâlnești pe împărțitor până la numărul din șir?	Diferența dintre cifra coborâtă și numărul din șir găsit $I - IV = V$

Exemplul 1: Efectuarea împărțirii $12.456 : 4 = 3.114$

Cifra din familia cea mai mare este 1. 1 este mai mic decât 4, astfel îl va însoți și a doua cifră, adică 2. Numărul de început este 12.

			<i>Coloana cifrelor care formează împărțitorul</i>	<i>Dacă diferența este diferită de 0, se trece nr. obținut la începutul tabelului și apoi se coboară cifrele</i>
Coboară cifra/ cifrele din familia cea mai mare	Numărul format este pe șirul lui 4?	Care este cel mai apropiat număr mai mic decât numărul ales?	De câte ori se cuprinde 4 în numărul tău?	Diferența dintre numărul coborât și numărul din șir găsit
12	da	-	3	0
4	da	-	1	0
5	nu	4	1	1
16	da	-	4	0

Exemplul 2: Efectuarea împărțirii $78.505 : 5 = 15.701$

Coboară cifra/ cifrele din familia cea mai mare	Este pe șirul lui 5?	Care este cel mai apropiat număr mai mic decât numărul ales?	De câte ori se cuprinde 5 în numărul tău?	Diferența dintre numărul coborât și numărul din șir găsit
7	nu	5	1	2
28	nu	25	5	3
35	da	35	7	0
0	da	-	0	0
5	da	-	1	0

Introducerea procentelor se va face strict intuitiv, în legătură cu sutimile, ca modalitate de exprimare echivalentă; de exemplu un sfert dintr-un întreg reprezintă 25 de sutimi; acestea se mai pot numi 25 de procente, adică 25%.

În primii patru ani de școală, la Desen de forme, au fost exersate, în mod artistic liber, și forme geometrice. În clasa a patra se poate trece prin desenul cu mâna liberă la cuprinderea raporturilor dintre diversele elemente ale formelor geometrice. Astfel, geometria aduce trecerea de la cuprinderea volitivă a formelor și spațiului, la o descriere și înțelegere mai mult cognitivă a celor observate.

Aceste sugestii metodologice oferă o scurtă incursiune în abordarea matematicii din punctul de vedere al antropologiei steineriene. Pentru aspectele de proiectare a demersului didactic recomandăm și lectura sugestiilor metodologice cuprinse în *Programa școlară pentru disciplina Matematică, clasele a III-a – a IV-a*, aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 5003/ 02.12.2014.

BIBLIOGRAFIE

- Baravalle Hermann von, *Rechenunterricht und der Waldorfschul-Plan*, Mellinger, 1995.
- Keller Thor, *Aus der Praxis des Mathematikunterrichtes (Rechnen) der 1.-5. Klasse der Waldorfschule*, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen, 2015.
- Klein Wolf, *Să calculăm cu toate simțurile*, Ed. Triade, 2004.
- Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Schuberth Ernst, *Der Anfangsunterricht in der Mathematik an Waldorfschulen*, Freies Geistesleben, 2012.
- Schuberth Ernst, *Der Geometrieunterricht an Waldorfschulen. Band 1: Das Formenzeichnen als tätige Geometrie in den Klassen 1 bis 4*, Freies Geistesleben, 1999.
- Schuberth Ernst, *Predarea geometriei în școala Waldorf. Vol. 2: Desen comparativ al formelor și construcții geometrice de bază în clasele a 4-a și a 5-a*, Ed. Triade, 2002.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Forțele spiritual-sufletești fundamentale ale artei educative*, Ed. Triade, 2000.
- Steiner Rudolf, *Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știința spirituală*, Centrul pentru pedagogie Waldorf din România, 1991.
- ***, *Temperamente*, Ed. Triade, 1993.
- ***, *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.
- Programa școlară pentru disciplina Matematică, clasele a III-a – a IV-a*, aprobată prin O.M.E.N. nr. 5003/ 02.12.2014.

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

ȘTIINȚE ALE NATURII

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară pentru disciplina *Științe ale naturii* pentru clasele a III-a și a IV-a face parte din aria curriculară *Matematică și științe ale naturii*. În planul-cadru este prevăzută o oră pe săptămână pentru această disciplină. Ea are în vedere atât studiul integrat al științelor naturii la clasele a III-a și a IV-a, cât și de criteriile internaționale general acceptate pentru programa actuală a Școlilor Waldorf.

În cadrul pedagogiei Waldorf, disciplina *Științe ale naturii* dobândește o identitate aparte începând cu clasa a III-a, moment în care copiii manifestă dorința de a cunoaște și de a înțelege legile naturii. Abordarea modului în care omnia a descoperit legăturile care guvernează natura reprezintă o cale de cunoaștere accesibilă pentru copiii de această vârstă. Strategiile de învățare sunt centrate în special pe activități practice, precum cultivarea pământului, prelucrarea cerealelor, construirea casei, practicarea meșteșugurilor etc.

Prin aceste activități se urmărește în special îmbogățirea experienței de viață a copilului și menținerea legăturii sale afective cu natura. Din această legătură se va putea dezvolta, în mod firesc, responsabilitatea adultului față de lumea înconjurătoare.

La clasa a IV-a, disciplina *Științe ale naturii* urmărește tratarea specifică a omului în relație cu celelalte regnuri, în special cu cel animal, din care rezultă un mod cuprinzător de a concepe omul și o atitudine responsabilă față de natură. În felul acesta, copiii sunt îndrumați către identificarea și folosirea resurselor de informare auxiliare și rămân deschiși la receptarea informațiilor științifice în cadrul următoarelor cicluri de învățământ.

Prin această programă se urmărește crearea condițiilor favorabile de a forma și dezvolta competențele elevilor într-un ritm individual, de a putea transfera cunoștințele acumulate dintr-un domeniu de studiu într-altul.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Științe ale naturii* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Explorarea/ investigarea și experimentarea realității prin folosirea unor instrumente și procedee adecvate
2. Comunicarea observațiilor prin valorificarea terminologiei specifice învățate
3. Manifestarea interesului față de menținerea unui mediu natural echilibrat și propice vieții

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Clasa a III-a	
1. Explorarea/ investigarea realității și experimentarea prin folosirea unor instrumente și procedee adecvate	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1 Efectuarea unor operații experimentale simple pentru a descoperi însușiri ale plantelor de cultură în relație cu mediul de viață • activități practice de mânăuire a unor instrumente de măsurare și observare a calităților elementelor de mediu: termometru, lupă, riglă, pahare etc. • compararea elementelor de mediu în cadrul anotimpurilor • explorarea mediului natural din zona școlii • exerciții de observare a poziției Soarelui și a Lunii în cadrul anotimpurilor • experimente simple prin care să se evidențieze: însușirile solului, ale apei, reacțiile plantelor față de lumină, căldură, apă și aer, caracteristici ale plantelor de cultură în comparație cu flora spontană etc.	1.1. Punerea în evidență a regularității fenomenelor, pe baza măsurătorilor efectuate, prezentând adecvat rezultatele • argumentarea prezenței unor fenomene într-o succesiune • punerea în evidență a caracteristicilor psiho-fizice a organismelor studiate • prezentarea în forme variate (desen, ilustrații, compuneri etc.) a unor rezultate experimentale • comunicarea în moduri variate de observații asupra asemănărilor și deosebirilor morfologice și funcționale dintre membrele, trunchiul și capul omului și cele ale altor viețuitoare
1.2. Realizarea unor experimente pe teme date, pe baza unei liste de operații • experimente simple pe teme ca: germinația semințelor, obținerea răsadului, relația dintre vreme și diferitele comportamente ale plantelor etc. • realizarea unor colecții de plante de cultură (de ex.: spice de grâu, secară, orz, ovăz) • exprimarea unor concluzii cu privire la fenomenele observate • discutarea unor metode de protejare a plantelor și a mediului lor de viață	1.2. Realizarea unor experimente simple pe baza unor ipoteze date • realizarea în situații variate a echilibrului corpului • compararea abilităților senzoriale ale unor viețuitoare • efectuarea de experimente simple privind corpurile vii (creșterea, dezvoltarea, reacția la factorii de mediu) • construirea unui acvariu/ terariu pentru studiul modificărilor suferite de un animal și a influenței factorilor de mediu • îngrijirea animalelor și plantelor din colțul viu al clasei • dezbateri pe marginea experimentelor realizate
1.3. Confecționarea unor produse sau a unor machete ce reprezintă case sau instalații din mediul rural • compararea uneltelor agricole folosite de oameni în trecut cu cele folosite în prezent • urmărirea evoluției uneltelor agricole în decursul istoriei omenirii • confecționarea unor unelte simple pentru lucrări agricole • confecționarea unor machete reprezentând case sau instalații dintr-o așezare rurală, folosind materiale naturale	1.3. Reprezentarea prin modele a unor aspecte familiare din mediul înconjurător • reprezentarea artistică a diferitelor animale studiate (cal, leu, miel, șoarece, vultur, șarpe etc.) • evidențierea caracteristicilor esențiale ale animalelor studiate

2. Comunicarea observațiilor prin valorificarea terminologiei specifice învățate	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Descrierea însușirilor plantelor de cultură în relație cu mediul realizarea unor descrieri empirice ale plantelor cultivate în mediul apropiat, în corelație cu solul, aspectele climatice și formele de relief realizarea unor desene, schițe în care să se reflecte caracteristicile esențiale ale principalelor plante de cultură din mediul apropiat, precum și evoluția plantelor de-a lungul anotimpurilor realizarea unor desene care înfățișează principalele lucrări agricole realizate de țărani pe parcursul unui an 2.2. Descrierea relației omului cu mediul observarea principalelor aspecte din agricultura locală, a transformărilor de mediu produse de oameni de-a lungul timpului descrierea aspectelor prin care oamenii au influențat mediul jocuri de rol având ca temă anotimpurile, lucrările agricole, prelucrarea recoltelor etc. activități de asumare a rolurilor în cadrul activităților practice 2.3. Prezentarea rezultatelor unui experiment propriu folosind termenii științifici învățați activități de grup în care se comunică experiența dobândită în cadrul activităților practice de semănat, plantat, recoltat etc. descrierea condițiilor de desfășurare a experimentelor formulare de întrebări consultarea unor atlase, albume, enciclopedii, reviste etc.	2.1. Descrierea relațiilor dintre părțile componente ale unui sistem familiar descrierea relației dintre componentele unui mediu de viață identificarea particularităților unui animal, precum: reacția la stimuli, hrănirea, modul de viață 2.2. Explicarea relațiilor dintre diferite sisteme din mediul înconjurător colectarea de informații despre un sistem în cadrul unei excursii, drumeții, expediții etc. realizarea de observații asupra relației dintre însușirile organismelor și mediul lor de viață gruparea organismelor dintr-un mediu, în funcție de modul de hrănire determinarea unor caracteristici specifice ale organismelor dintr-un mediu de viață acvatic/terestru 2.3. Comunicarea în maniere diverse a relațiilor dintre părțile componente ale unui sistem și/ sau sistemele studiate descrierea verbală, orală, prin desene, planșe, imagini, modele, construcții etc. a relațiilor dintre organisme și mediu realizarea unor colecții de fotografii, desene etc. despre viețuitoarele din diferite medii de viață compararea percepției mediului înconjurător de către om și animale la nivelul simțurilor
3. Dezvoltarea interesului față de menținerea unui mediu natural echilibrat și propice vieții	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Manifestarea interesului față de fenomenele științifice întâlnite activități practice de amenajare a spațiului școlii cu plante activități practice de îngrijire a plantelor din mediul apropiat activități practice de menținere a unei diete sănătoase	3.1. Manifestarea interesului față de fenomenele științifice întâlnite activități practice de hrănire și îngrijire a animalelor

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	3.2. Conștientizarea efectelor mediului asupra propriului organism • descrierea unor măsuri posibile de protejare față de factorii de poluare
	3.3. Protejarea propriului corp față de factorii dăunători din mediu • dezbateri privind modalități de prevenire a acțiunii factorilor de mediu cu efecte nocive pentru om • compararea unor animale cu omul, din punctul de vedere al rezistenței acestora la unii factori nocivi și a adaptării la mediu

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Anotimpurile. Pozițiile Soarelui și ale Lunii față de Pământ. Echinocțiile și solstițiile. 2. Cultivarea plantelor în funcție de relief 3. Pregătirea pământului pentru semănat - lucrări agricole - unelte agricole - gospodăria țărănească 4. Semănatul de toamnă/ primăvară - semănatul - germinația semințelor - îngrijirea culturilor - recoltarea culturilor - factorii de mediu 5. Grădina de legume - obținerea răsadului - plantarea în sere sau în câmp - îngrijirea straturilor de legume 6. Prelucrarea grâului pentru obținerea pâinii și a altor produse necesare hranei omului - drumul grâului de la semănat până la moară (obținerea făinii) - drumul grâului de la moară la brutărie (legătura interdisciplinară cu meseriile)	1. Structura lumii naturale: regnul mineral, regnul vegetal, regnul animal și omul 2. Considerații despre om – sinteză a celor trei regnuri naturale pe o treaptă superioară 3. Înfățișarea omului – elementele constitutive: cap, trunchi și membre 4. Funcțiile cele mai importante ale corpului omenesc: - cap: funcția neuro-senzorială, care îi dă omului posibilitatea să cunoască lumea exterioară; - trunchi: respirația și digestia, care permit omului schimbul de substanțe cu lumea exterioară; - membre: mișcarea, care permite omului să se deplaseze (picioarele) și să lucreze în mod liber (brațele și mâinile). 5. Animale reprezentative pentru cele trei funcții: sepia, șoarecele, vaca/ oaia, leul, vulturul etc. 6. Asemănări și deosebiri ale animalelor inferioare și superioare față de om (în special privind organizarea membrilor) 7. Mâinile și brațele ca simboluri ale creativității și libertății ființei umane în comparație cu regnul animal.

SUGESTII METODOLOGICE

În **clasa a III-a**, programa școlară pentru disciplina *Științe ale naturii* prelucrează cunoștințele despre cultivarea plantelor, prelucrarea lor de către om și meșteșugurile conexe (morărit, brutărit). Momentul Genezei din Vechiul Testament este cel care conține în mod imaginativ formarea pământului, a plantelor, a animalelor și a omului. Descrierea individuală și concretă a plantelor va fi tratată în epoca de Agricultură, în cadrul disciplinei Științe ale naturii. Aceste conținuturi pot fi tratate de învățători în funcție de condițiile locale și de posibilitățile proprii de investigare a mediului înconjurător, astfel: aratul unui teren agricol, grăpatul, semănatul cerealelor, folosirea îngrășământului natural, plivitul buruienilor, seceratul cerealelor.

Predarea acestei materii se va face în cadrul orelor de epocă, modular, pe timp de 3 săptămâni, câte două ore la începutul orelor de curs. Ca la fiecare materie predată în acest mod, pedagogia Waldorf prevede însoțirea materiei de poezii, cântece sau povești specifice, care susțin, prin conținutul lor, baza științifică prelucrată în partea cognitivă a cursului de bază.

Astfel, vor putea fi prelucrate, în cor sau individual, cântece și poezii din obiceiurile semănatului și recoltatului, despre natură și fenomene ale naturii, despre sensul activităților umane în relație cu natura. Va fi realizat un demers de cunoaștere a agriculturii prin legende biblice despre originea ei, prin legende ale regiunii respective și prin folosirea unor descrieri din literatură. Tratarea materii științifice la nivelul descriptiv și practic al acestei trepte școlare conține elementele pedagogice de pregătire a înțelegerii viitoare a corelațiilor/ implicațiilor sociale, economice și ecologice.

De-a lungul anului școlar, cunoștințele din cadrul disciplinei *Științe ale naturii* se vor completa pe baza unor conexiuni interdisciplinare. Astfel, în cadrul epocilor de limba și literatura română, în epoca despre Vechi îndeletniciri și meșteșuguri, copiii descoperă în evoluția meșteșugurilor ajutorul celor patru elemente ale naturii (pământul, apa, aerul și focul).

În epoca despre Construcția casei, unitățile de măsură pentru lungimi, formele geometrice se exersează într-o lucrare practică: o construcție, un gard, o bibliotecă, un spațiu de joacă etc.

Principalele rezultate ale procesului de învățământ vor fi consemnate în *caietul de epocă*, cu accent pe latura artistică și ornamentală a spațiului de lucru. Ilustrațiile ce însoțesc lecțiile vor fi făcute cu aceeași atenție ca și scrierea textelor.

În **clasa a IV-a**, programa școlară pentru disciplina *Științe ale naturii* prelucrează aspectele esențiale legate de activitățile de observare a omului și a regnului animal.

Predarea acestei materii se va face în cadrul orelor de epocă, modular, timp de 3 săptămâni, câte două ore la începutul orelor de curs. Pentru materiile predate în epocă, pedagogia Waldorf prevede însoțirea materiei de poezii, cântece sau povești specifice, care susțin prin conținutul lor baza științifică prelucrată în partea cognitivă a cursului de bază.

Astfel, vor putea fi prelucrate, în cor sau individual, cântece și poezii din viața omului și a animalelor, despre sensul activităților umane în relație cu natura și cultura. Va fi realizat un demers de cunoaștere a omului și a animalelor prin legende biblice, legende ale animalelor respective și prin folosirea unor descrieri din literatură.

Strategiile de învățare vor fi explorarea realității imediate, observarea directă și descrierea experiențelor proprii de viață, evitându-se termenii abstracți și definițiile.

Studierea unor animale superioare se va face prin observarea și descrierea comportamentelor diferite în funcție de predominanța unor procese biologice. Demersul va susține ideea specializării animalelor pentru viața într-un anumit mediu și a nespecializării omului, în sensul posibilităților nelimitate de specializare pe parcursul vieții. Prin acest mod de abordare se poate construi o imagine specifică pentru relația omului cu regnul animal, în care omul este extractul și concentrarea sintetică, pe o treaptă superioară, a întregii lumi animale.

Tratarea materii științifice, la nivelul descriptiv și practic al acestei trepte școlare, conține elementele pedagogice de pregătire a înțelegerii viitoare a corelațiilor/ implicațiilor

economice și ecologice. Aspectele științifice ale biologiei sau anatomiei vor fi prezentate la nivel gimnazial și liceal.

Principalele rezultate ale procesului de învățământ vor fi consemnate în *caietul de epocă*, cu accent pe latura artistică și ornamentală a spațiului de lucru. Ilustrațiile ce însoțesc lecțiile vor fi făcute cu aceeași atenție ca și scrierea textelor.

BIBLIOGRAFIE

- Grohmann Gerbert, Lecturi despre plante, Ed. Triade, 2000.
Grohmann Gerbert, Lecturi despre animale, Ed. Triade, 2000.
Kranich Ernst-Michael, Imagini și trăsături caracteristice ale animalelor, Ed. Triade, 2002.
Rawson Martyn, Richter Tobias, The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
Richter Tobias, Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf, Ed. Triade, 2001.
Steiner Rudolf, Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ. Ed. Triade, 2001.
Steiner Rudolf, Arta educației. Metodică și didactică. Ed. Triade, 2001.
Stockmeyer E. A. Karl, Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen Stuttgart, 2001.
***, Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner, Ed. Triade, 2005.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
CUNOȘTINȚE DESPRE ȚINUTUL NATAL
Clasa a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Pedagogia Waldorf propune o denumire sintetică pentru elementele de studiu specific domeniului istoriei și al geografiei României, abordabile la vârsta de 10-11 ani corespunzătoare clasei a IV-a de școlarizare.

Sintagma „ținut natal” desemnează mediul înconjurător al copilului privit în mod concentric: casa, școala, strada, cartierul (satul), orașul (comuna), județul, țara. Această denumire – *Cunoștințe despre ținutul natal* – s-a născut din necesitatea de a corela interdisciplinar cele două domenii – istoria și geografia. Ele nu se pot încă diferenția prea bine ca discipline la această clasă, întrucât obiectivul general este acela de a dobândi noțiuni, cunoștințe și capacități elementare referitoare la cadrul geografic și socio-istoric în care trăiește copilul. Se pornește astfel în mod treptat de la mediul apropiat, concret, cunoscut din proprie experiență pentru ca, în clasele următoare, să se poată extinde privirea către spațiul geografic, respectiv timpul istoric al omenirii.

Programa școlară pentru disciplina *Cunoștințe despre ținutul natal* orientează activitatea de învățare înspre formarea capacităților de înțelegere a faptelor și fenomenelor caracteristice mediului geografic înconjurător, în procesul dezvoltării sale istorice, din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Accentul cade astfel pe formarea deprinderilor de investigare și orientare, prin activități de învățare, care au ca punct de pornire contactul direct cu faptul studiat – descoperirea. Se urmărește în acest fel transformarea relației distanțate a copilului față de lume într-un sentiment de apartenență socială.

Conținuturile programei școlare *Cunoștințe despre ținutul natal* sunt structurate într-un mod care permite delimitarea clară a elementelor specifice istoriei de cele ale geografiei, dar în același timp oferă libertate cadrului didactic în decizia sa de a alege modul în care le parcurge.

Prin parcurgerea programei școlare *Cunoștințe despre ținutul natal*, alternativa educațională Waldorf urmărește stabilirea unui echilibru între studiul elementelor istoriei și geografiei locale și naționale, astfel încât să răspundă în mod concret cerințelor de vârstă ale elevilor, pentru crearea unui mod de raportare optim la acestea în studiul ulterior al acestor materii.

Caracterul interdisciplinar al programei școlare *Cunoștințe despre ținutul natal* se relevă în mod deosebit și prin integrarea elementelor de limba și literatura română/maternă, muzică, educație plastică și abilități practice, care dau astfel activităților de învățare un caracter preponderent formativ.

Pentru programa de *Cunoștințe despre ținutul natal* sunt prevăzute, la clasa a IV-a, 2 ore săptămânal, în trunchiul comun al planului-cadru pentru alternativa educațională Waldorf.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Cunoștințe despre ținutul natal* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Recunoașterea și reprezentarea spațiului geografic și a timpului istoric
2. Descrierea și relaționarea elementelor de mediu geografic și istoric pe baza diverselor surse geografice și istorice
3. Comunicarea folosind limbajul specific geografiei și istoriei
4. Explorarea surselor relevante pentru înțelegerea faptelor și a proceselor istorice
5. Dezvoltarea atitudinilor favorabile ameliorării relațiilor dintre om și mediul înconjurător

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Recunoașterea și reprezentarea spațiului geografic și a timpului istoric

Clasa a IV-a
1.1. Localizarea corectă a elementelor ce aparțin spațiului geografic și istoric   identificarea în teren a punctelor cardinale identificarea în teren a construcțiilor reprezentative și a locurilor cu rezonanță istorică ordonarea unor obiecte aparținând familiei sau localității (fotografii, documente, monede etc.) folosind criteriul „vechi-nou” sau „mai vechi-mai nou”
1.2. Orientarea în teren   orientarea după repere naturale orientarea folosind instrumente și metode neconvenționale realizarea unor trasee turistice, expediții, excursii
1.3. Reprezentarea în plan a elementelor ținutului natal   identificarea și redarea proporțiilor în plan citirea și înțelegerea semnelor și a altor reprezentări convenționale utilizate pe hărți ale orizontului local, localității și regiunii desenarea de simboluri proprii precizarea poziției școlii pe hărți ale localității precizarea poziției localității în cadrul regiunii și al țării elaborarea unor planuri ale clasei, camerei personale, școlii, cartierului și localității, folosind culori adecvate realizarea unor machete din lut ale împrejurimilor imediate, ale formelor de relief, precum și ale unor obiective istorice relevante
1.4. Precizarea în cuvinte proprii, a unor aspecte referitoare la legăturile dintre mediul istorico-geografic și viața oamenilor   recunoașterea diferitelor ocupații ale oamenilor, tipuri de construcții, așezări omenești și îmbrăcăminte

2. Descrierea și relaționarea elementelor de mediu geografic și istoric pe baza diverselor surse geografice și istorice

Clasa a IV-a
2.1. Identificarea elementelor specifice mediului geografic și istoric   participarea la activități de observare în natură completarea unor fișe de observare observarea unor obiective istorice, a unor texte și imagini
2.2. Utilizarea unor proceduri de înregistrare a datelor observate   realizarea unor desene / schițe ilustrative pentru elementele observate direct
2.3. Recunoașterea caracteristicilor specifice elementelor geografice și istorice   realizarea unor descrieri orale și scrise (scrisori, povestiri, reclame, afișe) a formelor de relief, a unui oraș, sat, a unor obiective istorice, culturale, industriale, turistice etc.

3. Comunicarea folosind limbajul specific geografiei și istoriei**Clasa a IV-a****3.1. Utilizarea corectă a termenilor geografici și istorici în situații de comunicare orală și scrisă**

- repovestirea unor legende despre ținutul natal
- realizarea unor compuneri/ desene/ schițe/ scenarii simple pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă consultată individual sau în grup

3.2. Manifestarea interesului pentru cunoașterea și folosirea termenilor geografici și istorici

- formularea de întrebări și răspunsuri cu privire la fenomenele studiate
- realizarea și prezentarea unor proiecte tematice
- dramatizarea unor lecturi istorice cunoscute

4. Explorarea surselor relevante pentru înțelegerea faptelor și a proceselor istorice**Clasa a IV-a****4.1. Descrierea, cu propriile cuvinte, a unui eveniment istoric după sursele istorice studiate**

- alcătuirea unor texte și povestiri pentru a prezenta un fapt istoric
- realizarea de desene ilustrative pentru faptele istorice studiate
- prezentarea impresiilor după vizite la muzee și case memoriale

4.2. Observarea evenimentelor istorice, punând în evidență schimbările survenite

- prezentarea stilului de viață a oamenilor din diferite perioade de timp
- comentarea unor texte și imagini
- realizarea unor albume sau postere despre ținutul natal
- realizarea unor expoziții de desene/picturi care arată felul în care au evoluat uneltele, armele, vestimentația oamenilor, arhitectura locuințelor

5. Dezvoltarea atitudinilor favorabile ameliorării relațiilor dintre om și mediul înconjurător**Clasa a IV-a****5.1. Stimularea interesului pentru înțelegerea rolului mediului înconjurător pentru viața și activitatea societății**

- înțelegerea necesității protecției mediului de viață
- plantarea unor pomi
- întreținerea zonei în care se află școala
- sortarea materialelor re folosibile
- exersarea conduitei civilizate în excursii, drumeții

5.2. Manifestarea interesului pentru cunoașterea și înțelegerea diversității naturale și umane

- prezentarea unor elemente observabile referitoare la diversitatea naturală și umană (peisaje, grupuri și colectivități umane etc.)
- realizarea unor excursii, drumeții, vizite

CONȚINUTURI

Clasa a IV-a
Orientarea în orizontul apropiat   ▪ Locul geografic, linia orizontului, orizontul apropiat ca parte a mediului înconjurător ▪ Poziția soarelui în momentele principale ale zilei ▪ Punctele cardinale și roza vânturilor ▪ Orientarea în teren, metode de orientare ▪ Drumul de acasă la școală (descriere sau reprezentare prin desen)
Reprezentarea suprafeței terestre   ▪ Planul clasei, al camerei, al școlii ▪ Planul localității (sau al cartierului) ▪ Observarea localității din diferite perspective ▪ Dezvoltarea în timp a localității ▪ Harta județului sau a regiunii ▪ Harta României
Observarea cerului   ▪ Mișcarea unor corpuri cerești în timpul zilei sau al nopții ▪ Constelații ce determină Steaua Polară ▪ Elemente de meteorologie (temperatură, mișcarea aerului, precipitații, nori etc.)
Elemente ale cadrului natural   ▪ Forme de relief: - munți și lanțuri muntoase - dealuri și podișuri - câmpii ▪ Apele de suprafață: - ape curgătoare (râuri locale și râuri importante ale țării) - ape stătătoare (diferite tipuri de lacuri: lacuri vulcanice, de acumulare etc.)
Elemente de geografie umană   ▪ Populația regiunii și ocupații tradiționale (agricultură, meșteșuguri, comerț și industrie) ▪ Dezvoltarea turismului local și regional; obiective turistice importante ▪ Protecția și conservarea mediului înconjurător
Elemente de istorie locală   ▪ Din istoria familiei ▪ Din istoria localității ▪ Legende, povestiri, întâmplări istorice semnificative ▪ Personalități din istoria localității ▪ Ocupații ale locuitorilor regiunii natale ▪ Manifestări culturale și spirituale locale
Elemente de istoria națională   ▪ Personalități și evenimente reprezentative (legende)

SUGESTII METODOLOGICE

Studierea geografiei la acest nivel se realizează, în mod predominant, pe observarea directă a realității înconjurătoare sau a unor imagini. Pe baza acestora pot fi puse în evidență anumite caracteristici ale elementelor analizate. Este un demers preponderent exploratoriu, care își propune:

- observarea atentă a elementelor ce formează realitatea înconjurătoare;
- înțelegerea și explicarea elementelor observate;
- interpretarea unor hărți diferite și grafice.

Pentru dobândirea competențelor specifice asumate de programa școlară, sunt sugerate o serie de activități de învățare, care au un caracter orientativ, în sensul că recomandările nu epuizează diversitatea acestora.

Activitățile menționate mai sus se pot nuanța și concretiza în raport cu elementele oferite de conținuturile parcurse. În acest context, varietatea activităților de învățare este mult mai mare și poate nuanța foarte mult schema generală prezentată mai sus. Există, de asemenea, posibilitatea realizării unor activități de învățare cum ar fi: jocul de rol, activitatea practică, activitățile extrașcolare, portofoliile, investigațiile.

Epoca de cunoștințe despre ținutul natal include atât noțiuni de istorie locală cât și elemente legate de mediul înconjurător și orientare în natură.

Dacă prin observația geografică privirile copiilor sunt îndreptate spre întinderile lumii, descrierile istorice le conduc mai mult spre interior.

Predarea noii epoci de cunoștințe despre ținutul natal poate să fie începută imediat după ce s-au studiat din perspectiva biologică omul și animalele la epoca de Cunoștințe despre om și animale, deoarece elevii vor fi conștienți și interesați să realizeze conexiuni în ceea ce privește mediul înconjurător și relațiile dintre om și exteriorul său. De vreme ce copiii caută o nouă relație cu lumea, poate să înceapă și studiarea geografică a locului natal. Copiii vor afla din povestirile învățătorului cum a luat naștere, într-un loc sau altul, un lucru sau altul și cum s-a dezvoltat până în zilele noastre: adică istoria mediului ambiant cel mai apropiat. În acest fel ei devin conștienți de spațiu și timp.

Se încearcă să se arate copilului ce oferă trecerea de la situarea în mijlocul unui anumit ținut la contemplarea lui din perspectiva sau prin perspectiva aeriană, transpunerea pe hartă a ținutului cunoscut cel mai îndeaproape.

Un prim pas în studiul acestei epoci ar putea fi conștientizarea locului geografic în care ne aflăm. Astfel elevii vor experimenta și vor realiza că locul geografic al fiecăruia dintre noi este diferit. În acest loc geografic, în același timp, există două categorii de lucruri și ființe: unele care rămân mereu în același loc geografic (forme de relief, case, plante etc.) și altele care se pot mișca de la un loc la altul (oameni, animale, mașini etc.). Elevii constată că prin același loc geografic pot trece succesiv diferite ființe.

La încheierea epocii elevii pot remarca importanța acesteia în informarea, pregătirea și dezvoltarea simțului de orientare în teren cu ajutorul diverselor mijloace de orientare (busolă, puncte cardinale, plan, hartă etc.). Cu cât cunoștințele predate au fost legate de practică, cu atât însușirea lor a fost mai eficientă și cu siguranță va rămâne mai mult în amintirea lor.

În consecință, așa după cum spunea și Rudolf Steiner, dacă ne vom ocupa de acest domeniu într-un mod plastic, intuitiv și interactiv, atunci copilul va putea fi plasat în spațiu, vom reuși să educăm în el îndeosebi acele aspecte care îi vor trezi interesul pentru lume, iar aceste fapte își vor arăta efectul în modul cel mai practic, în viața de zi cu zi a adultului care se află acum în devenire.

BIBLIOGRAFIE

- Carlgren Frans, Klingborg Arne, *Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 1994.
- Eller Helmut, *Învățătorul de la școala Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Antropologia generală ca bază a pedagogiei*, Ed. Triade, 1998.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Cunoașterea omului și structurarea învățământului*, Ed. Triade, 2005.
- Steiner Rudolf, *Metodica predării și condițiile de viață ale educării*, Ed. Triade, 2002.
- Steiner Rudolf, *Misiunea sufletelor popoarelor. În legătură cu mitologia germano-nordică*, Ed. Univers Enciclopedic, 2006.
- Steiner Rudolf, *Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știința spirituală*, Centrul de Pedagogie Waldorf, 1991.
- ***, *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EDUCAȚIE FIZICĂ
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa disciplinei *Educație fizică* utilizată de alternativa educațională Waldorf este elaborată în concordanță cu noul model de proiectare curriculară, centrat pe competențe, inițiat de minister, în conformitate cu principiile invocate de Legea educației naționale nr. 1/2011, în special cu cel al promovării educației pentru sănătate, inclusiv prin educația fizică și practicarea activităților sportive.

Scopul principal al educației fizice este armonizarea psiho-motrică cu dezvoltarea fizică.

Educația fizică din ciclul primar urmărește exersarea deprinderilor și dezvoltarea calităților psiho-motrice individuale. Cultivarea unei mișcări organizate formează baza deprinderilor comportamente sociale sănătoase.

Vorbind despre: „Dezvoltarea fizică sănătoasă ca bază a dezvoltării unei componente sufletesc-spirituale libere”, Rudolf Steiner descrie cum, între 9 și 12 ani, copilul își primește impulsurile de creștere, prin stabilirea unui raport just între sistemul muscular și cel ritmic (circulator și respirator).

La îndemnul lui Rudolf Steiner, Fritz Graf von Bothmer (1883-1941), primul profesor de educație fizică al primei școli Waldorf, ajunge la tipul aparte de gimnastică al jocurilor în cerc, create special pentru clasele a III-a și a IV-a. Prin aceste jocuri, mișcările copiilor sunt conduse de cuvintele rostite ritmic de către profesor. Reprezentările în imagini stimulează, simultan cu mișcarea, și trăirea sufletească a copiilor. Limbajul, ritmul, reprezentările în imagini și mișcarea corporală formează o unitate. Țelul principal constă în cultivarea progresivă a unei atitudini, care trece dincolo de o simplă antrenare a corpului.

Planul-cadru cuprinde și disciplina *Jocuri de mișcare*. Abordarea integrată a acestei discipline arată importanța jocului în această etapă de dezvoltare a copiilor. Pornind de la particularitățile vârstei se pot utiliza valențele pedagogice ale jocurilor.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme, în diferite contexte particulare.

Competențele generale vizate de disciplina *Educație fizică* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice derivă din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora, având ca orizont de timp un an școlar. Pentru achiziția acestor competențe, în programă sunt propuse activități de învățare pe care profesorul le poate realiza adoptând strategii didactice adecvate unor contexte de învățare diverse.

Conținuturile învățării sunt organizate conform următoarelor domenii:

- Capacitatea de organizare
- Dezvoltarea fizică armonioasă
- Calitățile motrice de bază
- Deprinderi motrice de bază
- Deprinderi utilitar-aplicative
- Deprinderi sportive elementare

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Valorificarea achizițiilor psiho-motrice în menținerea sănătății și a dezvoltării fizice armonioase
2. Exersarea deprinderilor și a calităților motrice în funcție de capacitatea psiho-motrică individuală
3. Participarea la jocurile și activitățile motrice organizate sau spontane

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Clasa a III-a		Clasa a IV-a
1. Valorificarea achizițiilor psiho-motrice în menținerea sănătății și a dezvoltării fizice armonioase		
Clasa a III-a	1.1. Întărirea sănătății prin fortificarea organismului • alegerea adecvată a vestimentației care să favorizeze treptat fortificarea organismului • activități fizice în aer liber, pentru întărirea sănătății • fortificarea sau menținerea potențialului biologic • activități fizice pentru creșterea capacității de adaptare a organismului și a modului de a reacționa, la variațiile de temperatură ale mediului extern	1.1. Identificarea factorilor de mediu care asigură fortificarea organismului • activități fizice în condiții de mediu variate • echiparea în conformitate cu starea atmosferică și a locului de desfășurare a activității • activități fizice desfășurate în condiții atmosferice variate • utilizarea exercițiilor de înviorare în vederea fortificării organismului • exersarea procedurilor de fortificare a organismului • recunoașterea exagerărilor în fortificarea organismului și evitarea influențelor nocive
Clasa a IV-a	1.2. Adoptarea unei ținute corecte și armonioase • menținerea echilibrului între efort și odihnă • formarea și perfecționarea mișcărilor coordonate • aprecieri ale posturii corporale corecte, estetice • exerciții pentru stimularea autocontrolului, ca urmare a controlului mobilității • exerciții de învingere conștientă a forței de gravitație • armonizarea mișcărilor cu respirația • sărituri ritmice, ușoare, cu ajutorul corzii de sărit și a cercului • exerciții cu mingea • deplasări cu menținerea în echilibru pe role, bicicletă etc.	1.2. Coordonarea achizițiilor psiho-motrice • coordonarea mișcărilor cu respirația • exersarea mișcărilor armonioase, cu sens • exersarea ținutei și a mișcărilor estetice • exersarea complexelor de dezvoltare fizică • exerciții pentru echilibrul dinamic (jocuri de aruncare și prindere în situații din ce în ce mai dificile – în echilibru pe o bancă) • creșterea indicilor de mobilitate și suplețe • exerciții fizice pentru stimularea mobilității și combaterea tendinței de obezitate • exerciții cu mingea, coarda de sărit, cercul
	1.3. Aplicarea regulilor de igienă • aplicarea regulilor de igienă personală • aplicarea măsurilor de igienă în timpul și după activitățile motrice • sesizarea importanței echipamentului adecvat și a stării de igienă a acestuia • menținerea igienei materialelor didactice și a spațiilor de practicare a exercițiilor fizice • menținerea stării de bună dispoziție, prielnică sănătății	1.3. Aplicarea regulilor de igienă personală și de grup • utilizarea vestimentației curate și adecvate desfășurării activităților motrice • menținerea curăteniei echipamentului sportiv și a spațiilor de practicare a exercițiilor fizice • aplicarea măsurilor de igienă în timpul și după activitățile motrice • exerciții și reguli pentru pregătirea organismului pentru efort • exerciții și reguli pentru refacerea organismului după efort

2. Exersarea deprinderilor și a calităților motrice în funcție de capacitatea psiho-motrică individuală	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Exersarea deprinderilor motrice de bază • efectuarea exercițiilor de pregătire a organismului pentru efort • exerciții și jocuri înveșmântate în mici povești care conțin mers liber, alergare și sărituri după un ritm simplu, mijlocit prin limbaj • jocuri în cerc, de alergare, de prindere • exerciții cu mingea, coarda de sărit, cercul • mișcări libere pe aparate • exersarea cățărutului, săriturilor, rostogolirilor (de-a berbeleacul), echilibrului (jocurile de tip „junglă” folosind imagini precum cățărutul în copaci prin junglă, cățărutul pe zidurile castelelor, pe un munte abrupt... - spalierele) • exersarea echilibrului (banca de gimnastică devine „Zidul chinezesc”; • menținerea echilibrului pe o navă în furtună) • exersarea deprinderilor însușite, în condiții variabile	2.1. Exersarea deprinderilor și a calităților motrice • exerciții gimnastice pregătitoare • armonizarea mișcărilor cu respirația • exersarea siguranței de mișcare în spațiu • exerciții de coordonare, dexteritate • coordonarea mișcărilor cu ritmul cuvintelor rostite • exerciții de alergare în tempo uniform - moderat, urmărind progresia duratei • exerciții de prindere, alergare (jocuri) • utilizarea imaginilor pentru a descrie elementele exercițiilor, precum rostogolirile înainte și înapoi • jocuri de gimnastică în cerc și gimnastică de îndemânare • jocuri dinamice și parcurhuri aplicative care solicită calități motrice • mișcări libere pe aparate • efectuarea de exerciții localizate la nivelul principalelor grupe musculare, cu învingerea greutății propriului corp
2.2. Exersarea mișcărilor coordonate • coordonarea mișcărilor cu respirația • coordonarea mișcărilor cu ritmul cuvintelor rostite • tipuri de alergare executate în cerc • tipuri de alergare executate în perechi • jocuri ritmice în cerc și în perechi • exerciții și jocuri redând mișcările specifice unor meserii tradiționale • exerciții și jocuri înveșmântate în mici povești, imagini • „Primul joc în cerc” conceput de Fritz von Bothmer	2.2. Perfecționarea coordonării și calității mișcărilor • coordonarea mișcărilor cu respirația și ritmul cuvintelor rostite • activități motrice de orientare spațială (sus și jos, stânga și dreapta, față și spate) • exersarea de acțiuni motrice combinate • rostogoliri înainte și înapoi (bușteanul, butoiul, de-a berbeleacul) • jocuri de reflex: „Jocul junglei” • „Al doilea joc în cerc” conceput de Fritz von Bothmer
2.3. Integrearea activă în activitățile motrice a componentelor artistice (dans, euritmie, gimnastică ritmică etc.) • improvizarea unor ritmuri, plecând de la unul propus • improvizarea unor fragmente melodice, pe un ritm dat • exerciții ritmice de mobilitate și sulețe • exerciții de stimulare a copiilor, prin care aceștia să poată pune în legătură simțirea și fantezia cu exercițiile fizice	2.3. Manifestarea motricității prin componente artistice • stimularea încrederii în sine • exerciții de mobilitate și sulețe • corelarea ținutei vestimentare cu activitățile artistice desfășurate • dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau/ și în grup • exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
• exprimarea, prin mișcări corporale, a unor dansuri, în grup sau/ și în perechi • jocuri de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/ rapide, individuale/ colective • activități motrice prin care corpul devine mijloc de expresie a stărilor sufletești	stare emoțională, impresie etc. • jocuri de dramatizare, prin mișcare, a unor scurte povestiri • exerciții pentru educarea ritmului și a simțului muzical • dansuri libere, de societate, moderne

3. Participarea la jocurile și activitățile motrice organizate sau spontane

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Respectarea regulilor de joc în desfășurarea activităților motrice organizate sau spontane • ascultarea și acceptarea regulilor jocului • aplicarea, în condiții concrete, a regulilor jocului, respectarea acestora și acceptarea consecințelor • jocuri pentru exersarea încrederii în sine: „Încetul cu încetul se fabrică oțetul”, „Munților, mișcați-vă!”, „Măgarul între ori”, „Țările” • jocuri pentru exersarea încrederii în ceilalți – jocuri „de salvare”: „Omul de zăpadă”, „Statuile” • exersarea colaborării în cadrul echipei: „Țară, țară, vrem ostași”, „Șarpele cu clopoței” • activități motrice cu menținerea echilibrului între efort și odihnă: sărituri ritmice cu ajutorul corzii de sărit, cercului, elasticului	3.1. Utilizarea deprinderilor de acțiune în mod organizat • exersarea grupării pentru instrucție și a întoarcerii după activitate • încredințarea elevilor, prin rotație, a urmării respectării regulilor stabilite în activitate • exersarea spiritului de cooperare • implicarea elevilor prin repartizarea de sarcini motrice și organizatorice corespunzătoare particularităților individuale • implicarea elevilor în stabilirea unor reguli ad-hoc de desfășurare a jocului (acceptate înainte de desfășurarea acestuia); noi sarcini care necesită noi decizii – stimulează dezvoltarea atitudinii morale • întărirea reflexului de atitudine corectă • exersarea spiritului de cinste și ținută morală • formarea și întărirea relațiilor de prietenie • jocuri cu urmărire și prindere, schimbări rapide de rol - de la urmărit la urmăritor • jocuri implicând grupul împotriva unui adversar („Dragonul”) sau a unuia contra grup 3.2. Stimularea interesului pentru mișcare în vederea practicării independente a jocurilor / exercițiilor • exersarea încrederii în sine și în ceilalți • activități motrice atractive pentru petrecerea cât mai plăcută a timpului liber • activități motrice de orientare spațială (sus și jos, stânga și dreapta, față și spate) și integrarea acestora în activitatea proprie
3.2. Utilizarea deprinderilor motrice de bază pentru realizarea unor activități ludice • exersarea grupării pentru instrucție și a revenirii după încheierea activității • jocuri care presupun ieșirea din cerc; toate jocurile de prins și jocurile după modelul „Omul negru” • participarea la repartizarea rolurilor în cadrul grupului	

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
• exersarea încrederii în sine și în ceilalți • ascultarea și acceptarea opiniilor celorlalți • manifestarea spiritului de echipă, grup • jocuri cu urmărire și prindere cu schimbări rapide de rol - de la urmărit la urmăritor („Șoarecele și pisica”) • joc liber plin de fantezie, la aparate (căluțul, capra) • activități motrice complexe, organizate (trasee tematice, ștafete, jocuri dinamice și pregătitoare) • jocuri dinamice, întreceri cu caracter distractiv 3.3. Asumarea rolului individual în activități de grup • colaborarea la stabilirea sistemului de reguli, pentru diferite activități • activități motrice, conform potențialului dezvoltării individuale conducând copilul spre trăirea bucuriei performanței personale • activități de educare a respectului față de diferențiere, grija față de slăbiciune și nevoia de ajutor – ca element social • aplicarea unor imagini sugerate de copii pentru caracterizarea jocurilor sau a sarcinilor • exerciții de stimulare a copiilor pentru ca aceștia să poată pune în legătură simțirea și fantezia lor cu exercițiile fizice (activități meșteșugărești) • jocuri implicând tot grupul împotriva unui adversar: „Rechin și caracatițe”, „Dragonul”	• practicarea sistematică a exercițiilor fizice, sub diversele lor forme • exerciții, mișcări și posturi cu sens, adecvate activităților vieții zilnice • participarea la repartizarea rolurilor în cadrul grupului • jocuri distractive cuprinzând întreceri de îndemânare, perspicacitate, cu caracter inclusiv hazliu 3.3. Orientarea comportamentului individual spre colaborare • inițierea unor activități motrice atractive, în timpul liber • activități care presupun gruparea, separarea pentru desfășurarea activității și reîntoarcerea la grup • realizarea unor sarcini de colaborare în practicarea activităților de joc și mișcare • exersarea (prin joc) valorilor sociale și morale, precum: cinstea și corectitudinea, onoarea și cooperarea • manifestarea spiritului de echipă, grup • activități de educare a respectului față de diferențiere, corespunzătoare disponibilităților individuale • activități motrice prin care să-i conducem pe copii spre trăirea bucuriei performanței, care poate fi realizată de oricine – onestitate socială

CONȚINUTURI

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Capacitatea de organizare	▪ formații de adunare în linie pe un rând ▪ formații de adunare în linie pe două rânduri (organizare în perechi) ▪ trecerea, în mers, din coloană câte unul în coloană câte doi (deplasare în perechi) și invers ▪ trecerea, în alergare, din coloană câte unul în coloană câte doi (alergare în perechi) și invers ▪ trecerea, în mers/ alergare, din coloană în formațiile de lucru semicerc și cerc ▪ întoarceri la stânga și la dreapta	▪ formații de adunare în linie pe un rând și pe două rânduri ▪ trecerea, în mers/ alergare, din coloană în formațiile de lucru semicerc și cerc ▪ deplasare în coloană ▪ alergare în coloană după variațiunile ritmului cuvintelor rostite ▪ întoarceri, prin săritură, la stânga și la dreapta ▪ exersarea grupării pentru instrucție și a întoarcerii după activitate
2. Dezvoltarea fizică armonioasă	▪ pregătirea organismului pentru efort ▪ menținerea posturii corporale corecte, estetice, în poziții și acțiuni motrice variate, dar fără constrângere ▪ poziții de bază și derivate realizate prin intermediul jocului: stând, stând depărtat, ghemuit, șezând și culcat etc. ▪ mișcări specifice segmentelor corpului, realizate prin intermediul jocului ▪ ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din legende ▪ jocuri pentru susținerea relației juste dintre circulația sanguină și respirație; reglarea respirației în efort	▪ pregătirea organismului pentru efort ▪ menținerea posturii corecte în poziții și acțiuni dinamice, dar fără constrângere ▪ poziții de bază și derivate realizate prin intermediul jocului: stând depărtat și mișcările de ducere, îndoire, întindere, răsucire și rotare etc. ▪ mișcări specifice pentru folosirea abilităților propriului corp ▪ jocuri/ exerciții pentru susținerea relației juste dintre circulația sanguină și respirație; reglarea respirației în efort ▪ ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din mitologie
3. Calitățile motrice de bază	▪ viteza (viteza de reacție la stimuli vizuali, auditivi, tactili; viteza de execuție cu obiecte portative; viteza de deplasare) ▪ îndemânarea (acțiuni motrice individuale și în perechi; purtări, depuneri și culegeri de obiecte) ▪ rezistență (armonizarea mișcărilor cu respirația; creștere progresivă a efortului) ▪ forța (învingerea greutății propriului corp; învingerea conștientă a forței de gravitație) ▪ mobilitate și stabilitate articulară	▪ viteza (viteza de reacție la stimuli vizuali, auditivi, tactili; viteza de execuție cu obiecte portative; viteza de execuție în acțiuni motrice complexe) ▪ îndemânarea (acțiuni motrice individuale și în perechi; purtări, depuneri și culegeri de obiecte; relații motrice de colaborare cu partenerii) ▪ rezistență (armonizarea mișcărilor cu respirația; creștere progresivă a efortului; exerciții de alergare în tempo uniform-moderat, urmărind progresia duratei) ▪ forța (învingerea forței gravitaționale; forță dinamică segmentară și generală; forță explozivă)

4. Deprinderi motrice de bază	▪ mers și variante de mers (mers obișnuit, pe vârfuri, pe călcâie; mers înșoțit de mișcări ale brațelor și bății din palme; mers cu bății puternice din picioare; răsuciri pe vârful picioarelor; mers în cerc, condus în spirală – spirala se deschide, din nou, în cerc) ▪ alergare și variante de alergare (alergare individuală și în perechi; alergare în cerc; alergare cu schimbarea direcției; jocuri de alergare; jocuri de prindere) ▪ săritură (săritură cu desprindere de pe unul și de pe ambele picioare; săritură cu trecere peste obstacole joase; ușoare sărituri ritmice cu ajutorul corzii de sărit și a cercului) ▪ aruncare și prindere (aruncări prin diferite procedee la distanță, de pe loc; prinderi cu două mâini din autoaruncări – în sus, în poada, la perete, prinderea cu două mâini). ▪ „Primul joc în cerc” conceput de Fritz von Bothmer	▪ mers și variante de mers (mers înșoțit de mișcări ale brațelor și bății din palme; mers cu bății puternice din picioare; mers cu schimbarea direcției de deplasare; mers cu purtare de obiecte) ▪ alergare și variante de alergare (alergare individuală și în perechi; alergare în cerc; alergare cu schimbarea direcției; alergare cu diferite sarcini: opriri, ocoliri, întoarceri, alergare cu accelerare, alergare cu transport de obiecte; cu ocoliri de obstacole). ▪ săritură (sărituri succesive pe loc și cu deplasare, cu desprindere pe unul și ambele picioare; sărituri puternice adaptate ritmului cuvintelor rostite; sărituri ritmice cu ajutorul corzii de sărit și a cercului) ▪ aruncare și prindere (aruncare lansată cu două mâini la distanță sau țintă; jocuri de aruncare și prindere în situații din ce în ce mai dificile – în echilibru pe o bancă). ▪ „Al doilea joc în cerc” conceput de Fritz von Bothmer
5. Deprinderi utilitar-aplicative	▪ echilibru (poziții statice, pe sol; suprafețe mobile, pe sol; suprafețe înălțate) ▪ cățărare-coborâre (pe plan înclinat sau vertical) ▪ escaladare (escaladare cu apucarea și încălțecarea obstacolului) ▪ tracțiuni-împingeri (deplasarea unui obiect sau partener, realizare individuală în perechi; tragere peste linie; împingeri palme în palme; palme pe umeri; „Urșii se luptă”) ▪ transport (transport de obiecte ușoare, apucate cu ambele mâini, sprijinite la piept, pe umăr, individual; transport în grup)	▪ echilibru (deplasări pe suprafețe înălțate; mers în echilibru cu purtare și pașire peste obstacole) ▪ cățărare-coborâre (pe plan înclinat - banca de gimnastică sau vertical - spalierul) ▪ escaladare (escaladare cu apucarea și încălțecarea obstacolului; cu apucare și pașire peste obstacole; escaladare și transport sub formă de parcurs aplicativ) ▪ tracțiune (deplasarea unui obiect sau partener, prin tractare cu brațele realizată individual și pe perechi) ▪ împingere (deplasarea unor obiecte/ a unui partener prin împingere) ▪ transport (transport cu 1-2 mâini, susținut-sprrijinit; transport prin apucare; individual și în perechi)
6. Deprinderi sportive elementare	▪ mișcări corporale specifice dansului, cu manifestare în grup sau/ și în perechi ▪ parcurhuri aplicative și jocuri dinamice	▪ abilități corporale specifice dansului, în grup sau/ și în perechi sau/ și individual ▪ mișcare liberă pe patine cu role sau pe gheață (înainte, înapoi, rotire) ▪ activități pregătitoare pentru handbal sau/ și baschet, ale căror principii de bază sunt introduse prin jocuri ▪ parcurhuri aplicative și jocuri dinamice

SUGESTII METODOLOGICE

Copilul de 9-10 ani aleargă, sare și se cațără cu ușurință, calm și sigur. Începând de acum se pun bazele metodologiei pentru clasele superioare. De aceea, se recomandă desfășurarea activităților într-o sală de sport sau în aer liber. Acest lucru oferă mai mult spațiu și amenajări adecvate. Copiii vor purta echipament sportiv adecvat și estetic. Ei trebuie să se simtă bine în noul spațiu, să se familiarizeze cu normele de protecție și cu regulile de comportare. Echipamentul de gimnastică (spalieri, bârnă, bancă de gimnastică, saltele, capră etc.) va fi prezentat copiilor prin intermediul jocurilor (bârna, banca de gimnastică pot reprezenta poduri; saltelele pot fi insule de refugiu; spalierile – munți înalți), facilitându-le astfel familiarizarea.

Un aspect-cheie constă în a-i învăța pe elevi cum să se manifeste într-un spațiu larg: să se strângă în grup, pentru prezentarea sarcinilor; să părăsească grupul și să se întoarcă la el ori de câte ori este nevoie. Acest ritm al grupării, al separării pentru activitate și al reîntoarcerii este fundamental pentru aplicațiile practice ale programei și esențial pentru dezvoltarea componentei sociale. Rolurile jucate acum pregătesc asumarea sarcinilor de mai târziu, în folosul grupei, echipei.

Profesorul stimulează copilul pentru ca acesta să-și poată pune în legătură simțirea și fantezia cu exercițiile, pentru ca ele să nu fie doar activitate corporală pură și nici competiție sau sport de performanță. Astfel, se stilizează activități meșteșugărești sau mișcări de animale: obstacole ce trebuie escaladate sau sărite, reprezentate de diferite obiecte, se transformă în peisaje, în care trebuie parcurse aventuri sau realizate acțiuni de ajutor. Jocul mușchilor și circulația sanguină se exersează curajos și vioi prin parcursuri aplicative.

În clasa a III-a este importantă gimnastica pe aparate, deoarece copilul se viețuiește cel mai puternic pe sine în membrele sale. Astfel, voința, mai mult sau mai puțin haotică, se adună în fața piedicilor și dificultăților exterioare, aduse în fața copilului sub înfățișarea aparatelor. Prin aceste provocări, indirecte, el învață să-și domine forțele sau să le stimuleze în raport cu ceilalți.

Copiii nu vor fi formați pentru a avea performanțe deosebite la anumite aparate, ci puși, cât mai des posibil, în fața unor sarcini noi care necesită decizii noi și o altfel de implicare a forțelor, stimulându-le dezvoltarea atitudinii morale.

Este perioada în care copilul sănătos, vivifiat sau înfrânat prin ritm, începe să-și întindă mușchii săi delicați asupra sistemului osos. Un bun ajutor îl oferă exercițiile ritmice, amplificate, de exemplu, în forma mișcărilor specifice diferitelor meserii.

Este vârsta în care căile copiilor se despart. Băiatul se desparte cu mândrie de fată. Eu și tu, paradisul copilăriei, s-a încheiat. „Noi”, în sensul social mai înalt, încă nu s-a trezit în copil, dar se anunță deja, și prin acest „noi” îi putem introduce treptat pe copii în gimnastica propriu-zisă.

Sunt recomandate următoarele tipuri de activități:

- „Primul joc în cerc” conceput de Fritz von Bothmer – accentuează experiența de grup: „noi”. Spiritul colectiv iese în lume spre a înfrunța provocările: „Din depărtări noi ne adunăm...”. Trăirea mișcării individuale este amplificată din exterior prin trăirea mișcării comune (alergare pe perechi, în cerc închis, bătai ritmice din picioare). Doar înălțimea (coloanele) și depărtarea (ferestrele), ca mișcări, sunt executate fără parteneri. Este o participare de tip „noi”: noi ne adunăm; noi construim. Ulterior se va realiza separarea progresivă a individului de grup și cultivarea capacității de acțiune singur: „Eu și tu, tu și eu”.
- Jocurile ce presupun ieșirea din cerc; toate jocurile de prins și jocurile după modelul „Omul negru”; în timpul jocului avem schimbarea între ușor și greu, între repaos și alergare.
- Jocuri prin care copiii vor fi provocați a se adapta la spațiu și a-și găsi locul în cadrul acestuia. Sarcinile vor fi date folosind imagini puternic sugestive. Asemenea imagini („Trebuie să mergi pe acest pod îngust, dar să fii atent să nu cazi în fâlcile rechinilor flămânzi de dedesubt”) constituie provocarea prin reguli simple, generează căldura emoției și asigură o apropiere imaginativă și eficientă de disciplină. Implică acel tip de suspans necesar și dorit de elev, oferindu-i în același timp libertate. Activitatea de grup și

calitatea sarcinilor îi antrenează pe copii în organizarea „caldă”, emoțională. Într-o etapă următoare, copiii pot sugera imagini și sarcini noi – stimularea creativității.

- Jocuri de control / coordonare a mișcărilor („Împărate luminate, cât e ceasul?” / „Munților mișcați-vă!” / „1-2-3, la perete STAI!”); acestea obligă menținerea unei anumite poziții corporale, câteva secunde, sub control; nerăbdarea te poate întoarce la linia de plecare și duce la îndepărtarea de țel; copilul se confruntă astfel cu el însuși pe drumul spre un țel – etapă pregătitoare pentru viitor.
- Exerciții și jocuri înveșmântate în mici povești, imagini; alergare, mers liber și sărituri după un ritm simplu, mijlocit prin limbaj. Astfel, banca de gimnastică devine „Zidul chinezesc”, peretele – un munte abrupt etc.
- Jocuri tip „jungla” folosind imagini precum cățărutul în copacii din junglă, cățărutul pe zidurile castelelor, statul pe o navă în furtună; copiii participă la o cursă cu obstacole constituite din aparatele de gimnastică, implicând cățărutul, săritul, rostogolirea, târârea și echilibrul. Punându-i mereu în fața unor sarcini noi, care necesită decizii noi și o implicare diferită a forțelor, le stimulăm dezvoltarea atitudinii morale.

În clasa a IV-a copiii pot începe să provoace regulat autoritatea sau să se simtă izolați de grup. La această vârstă, aspectele morale și sociale ale adultului și respectarea regulilor devin foarte importante.

Dacă reușim să stimulăm copiii în așa fel încât să nu tindă în mod unilateral spre victoria prin performanță în concursuri, ci să-i aducem să simtă bucuria performanței, ce poate fi realizată de oricine, atunci este împlinită o parte însemnată a învățământului gimnastic: siguranța în mișcare, în spațiu, care generează întărirea sănătoasă a voinței și a puterii de decizie.

Lupta cu greutatea crescândă trebuie abordată din ce în ce mai conștient. Mecanica oaselor și a tendoanelor cere să fie activată și stăpânită. Puterea și hotărârea se concentrează pentru depășirea provocărilor și încercărilor. Pentru stăpânirea dinamică a simțului spațial și a echilibrului forței gravitaționale este implicată tot mai conștient voința.

Sunt recomandate următoarele activități:

- „Al doilea joc în cerc” conceput de Fritz von Bothmer, prin care elevul se regăsește ca punct central al forțelor ce radiază înăuntru și în afară, fiind condus de la „noi” către „eu”. („Eu stau. Eu merg...”); jocul mișcării devine mai individual, mișcarea însăși este mai puternic viețuită lăuntric. Expresia elementelor arhetipale ale conștienței spațiului și ale planurilor mișcării sunt introduse și integrate într-un mod mai degrabă „jucăuș” decât formal. Cuvintele rostite ritmic joacă un rol important, armonizator. Întreaga ființă a copilului este prezentă în mișcare.

Prin jocurile gimnastice în cerc putem aduce în conștiența copilului spațiul cu direcțiile lui de forță, într-un mod plin de viață. Din aceste jocuri derivă, ulterior, exercițiile de gimnastică în sine.

- Exerciții cu mingea, coarda de sărit și cercul
- Joc liber, plin de fantezie; mișcare liberă pe aparate
- Jocuri dinamice cu schimbări de direcție și viteză de reacție („Crabii și creveții”)
- Jocuri care implică concentrarea asupra unui scop: „Foc și gheață”, „Sperietorile de ciori”, „Vânători și iepuri”.
- Jocuri care implică înfruntări cu forțe negative: „Bandiții de la râu”, „Fălcile rechinului”.
- Activități care sunt pregătitoare pentru handbal și baschet, care introduc principiile de bază prin jocuri, cum ar fi: „Trenuri și gări”, „Jocul suedez”.
- Jocuri de teren: tenis la perete, jocuri de reflex („Săritura broaștei” sau „Fălcile crocodilului”).
- Provocări mai dificile la „Aventuri în junglă”
- Jocuri de aruncare și prindere în situații din ce în ce mai dificile (în echilibru pe o bancă).

Ar trebui evitate, încă, jocurile cu aspect de concurs și cultivate, în schimb, cele în cadrul cărora copilul poate sesiza rolul său în cadrul grupului.

BIBLIOGRAFIE

Bothmer Fritz von, *Educație prin gimnastică*, Ed. Triade, 2006.

Kischnick Rudolf, *Was die Kinder spielen. 250 Bewegungsspiele für Schulkinder*, Verlag Freies Geistesleben, 1995.

Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, *Dezvoltarea sănătoasă a ființei umane*, Ed. Triade, 2001.

***, *Programa școlară pentru disciplina Educație fizică, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf*, aprobată prin O.M.E.N. nr. 4825/ 28.10.2014.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EDUCAȚIE PLASTICĂ
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Planul-cadru de învățământ pentru clasele a III-a și a IV-a al alternativei educaționale Waldorf prevede o oră de educație plastică, oră care aparține trunchiului comun.

Alături de celelalte discipline artistice, *Educația plastică* reprezintă, pe tot parcursul școlarității, una dintre căile de conducere a copilului către cunoașterea lumii și cunoașterea de sine, precum și unul dintre domeniile în care creativitatea fiecăruia se poate exprima cu mijloace specifice. Oricât de neîndemânatic ar fi un copil, activitatea artistică trezește în el forțele de simțire. În această activitate el simte cum este ridicat dincolo de neajunsurile proprii și astfel dobândește un al doilea nivel de umanitate: copilul este plin de fantezie creatoare, pe care o aduce cu sine în existența sa și pe care vrea să o folosească în maturizarea sa și în raporturile de viață de pe pământ. Educația plastică are și sarcina de a face plină de viață, în moduri cât mai variate, legătura dintre lumea creatoare lăuntrică și lumea formatoare exterioară. Procesul de creație, participarea la viața culorilor, la „faptele și suferințele lor, lupta lor victorioasă și renunțarea plină de umilință” sunt mai importante decât rezultatul concret în sine.

Pictura mai contribuie, alături de abilitățile practice, și la obținerea motricității fine, a unei bune coordonări și, prin aceasta, poate fi considerată un factor armonizator al ființei copilului pe mai multe planuri.

O nouă abordare a educației plastice devine astfel necesară, aceasta fiind o disciplină cu rol important în dezvoltarea complexă a școlarului.

Elementul formator al desenului este cultivat separat. Desenul de forme, care are loc în paralel cu orele de pictură, este tratat în mod amănunțit; elementele grafice decorative au fost cuprinse exclusiv în programa de desen de forme.

Conținutul este astfel conceput încât derularea activităților în clasă va solicita din partea cadrului didactic o minimă documentare obligatorie: calitățile culorilor, culori complementare, cercul culorilor, tehnici de lucru cu culoarea, reproduceri de artă etc.

Actuala programă prezintă următoarele caracteristici:

- învățarea este activă, realizată prin exerciții variate, în care activitățile și cunoștințele sunt înlănțuite logic;
- curriculumul este centrat pe raționalizarea activităților de învățare, în funcție de competențele generale și competențele specifice
- curriculumul este adaptat posibilităților de exprimare și de asimilare ale elevilor;
- curriculumul este predominant intuitiv și formativ;
- există posibilitatea de valorizare socio-culturală a disciplinei, în vederea dezvoltării personalității elevilor;
- sunt stimulate unele percepții senzoriale și trăiri sufletești diferențiate și conștientizate;
- este stimulată fantezia, prin imagini plastice.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Educația plastică* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice
2. Obținerea amestecurilor utilizând culorile primare
3. Utilizarea elementelor de limbaj plastic
4. Manifestarea interesului pentru realizarea unor compoziții

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea materialelor, a instrumentelor de lucru și a unor tehnici specifice artelor plastice	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Pregătirea materialelor specifice (culori de apă, culori de ceară și creioane colorate, ceară și lut pentru modelaj etc.) pentru realizarea lucrărilor plastice, respectând indicațiile primite • activități de pregătire și strângere autonomă a materialelor necesare pentru desen • activități de pregătire și strângere autonomă a materialelor necesare pentru pictură • activități de pregătire și strângere autonomă a materialelor necesare pentru modelaj	1.1. Identificarea și pregătirea materialelor de lucru adecvate posibilităților de expresivitate ale elevilor • activități de pregătire și strângere autonomă/ în echipă a materialelor necesare pentru desen • activități de pregătire și strângere autonomă/ în echipă a materialelor necesare pentru pictură • activități de pregătire și strângere autonomă/ în echipă a materialelor necesare pentru modelaj • utilizarea conștientă a diverse materiale (culori de apă, culori de ceară, creioane, pensule, ceară de modelat, lut etc.), în vederea obținerii unor rezultate anticipate
1.2. Utilizarea adecvată a instrumentelor de lucru specifice artelor plastice, respectând indicațiile primite • exerciții de identificare în grup a instrumentelor necesare/ potrivite realizării unei anumite compoziții plastice • exerciții de utilizare a instrumentelor de lucru indicate, specifice artelor plastice • exerciții de curățare și depozitare a instrumentelor de lucru specifice, în cadrul unui grup desemnat	1.2. Utilizarea adecvată a instrumentelor de lucru specifice artelor plastice, urmând instrucțiuni și/ sau autonom • exerciții de identificare autonomă a instrumentelor necesare/ potrivite realizării unei anumite compoziții plastice • exerciții de utilizare a instrumentelor și materialelor de lucru alese individual/ în grup, specifice artelor plastice • exerciții de curățare și depozitare a instrumentelor și materialelor de lucru specifice, în cadrul unui grup desemnat sau individual
1.3. Însușirea și aplicarea unor tehnici variate specifice artelor plastice, urmând instrucțiuni • exerciții ce presupun identificarea și respectarea tehnicii de desenare a unei compoziții • exerciții de lucru cu cuburile și creioanele cerate pentru redarea mișcării specifice elementelor naturii • exerciții de așternere a culorilor pigment pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului, prin tehnica „ud pe ud”	1.3. Însușirea și aplicarea unor tehnici variate specifice artelor plastice, urmând instrucțiuni și/ sau autonom • utilizarea tehnicilor specifice materialelor selectate • exerciții ce presupun identificarea și respectarea tehnicii de desenare a unei compoziții • exerciții de lucru cu cuburile și creioanele cerate pentru redarea mișcării specifice elementelor naturii • exerciții de așternere a culorilor pigment pe suport umed, cu diferite consistențe ale pigmentului, prin tehnica „ud pe ud”

2. Obținerea amestecurilor utilizând culorile primare

Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
2.1. Recunoașterea culorilor primare, binare, calde și reci, a noulor și a semnificațiilor acestora • exerciții de identificare a acordului (armoniei)/ dezacordului culorilor în diferite momente ale anului • exerciții de identificare a culorilor și combinațiilor de culori pentru redarea stărilor sufletești, a atmosferei specifice temei alese/ indicate	2.1. Recunoașterea culorilor calde și reci, primare și binare, a amestecurilor lor, precum și a semnificațiilor afective ale acestora • exerciții de identificare și realizare a acordului (armoniei)/ dezacordului culorilor în diferite momente ale anului • exerciții de identificare și realizare a culorilor și combinațiilor de culori pentru redarea stărilor sufletești, a atmosferei specifice temei alese/ indicate		
2.2. Obținerea unei dominante de culoare • obținerea unei dominante de culoare prin folosirea unei culori în cantitate mai mare în amestec, cât și ca întindere pe suport • obținerea unei dominante de culoare prin folosirea unei culori în cantitate mai mare ca întindere pe suport	2.2. Folosirea culorilor și a amestecurilor dintre culori pentru a obține armonii cromatice • obținerea unor armonii cromatice prin folosirea echilibrată a alăturării și combinării culorilor ca intensitate și concentrație • obținerea unor armonii cromatice prin folosirea echilibrată a alăturării și combinării culorilor ca întindere pe suport		

3. Utilizarea elementelor de limbaj plastic

Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
3.1. Obținerea petei picturale prin folosirea amestecurilor de culori, în tehnici diferite • identificarea în spațiul înconjurător a petelor de culoare în diferite ipostaze • valorificarea petelor de culoare în realizarea lucrărilor	3.1. Utilizarea petei picturale și a semnificației culorilor calde și reci pentru realizarea atmosferei sufletești a lucrărilor • evidențierea în spațiul înconjurător a petelor de culoare în diferite ipostaze și a efectelor sufletești ale acestora • valorificarea petelor de culoare în realizarea atmosferei sufletești a lucrărilor		
3.2. Compunerea spațiului plastic valorificând potențialul expresiv al dominantei cromatice, conform indicațiilor primite • compunerea suprafeței plastice obținând intenționat o anumită dominantă • identificarea unor moduri diferite de organizare a spațiului plastic pe lucrări ale elevilor	3.2. Compunerea spațiului plastic valorificând potențialul expresiv al dominantei cromatice, conform propriilor intenții • identificarea elementelor de limbaj plastic, în diferite ipostaze (puncte, linii, pete cromatice și valorice, forme) • compunerea suprafeței plastice obținând intenționat o anumită dominantă • identificarea unor moduri diferite de organizare a spațiului plastic pe lucrări ale elevilor • generarea petelor cromatice și a formelor expresive • valorificarea ipostazelor elementelor de limbaj plastic, în reprezentări expresive intenționate		

4. Manifestarea interesului pentru realizarea unor compoziții

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Organizarea echilibrată a unei suprafețe folosind elementele de limbaj plastic, pentru realizarea unor compoziții • identificarea culorilor și a amestecurilor acestora, pe lucrările proprii și în natură • organizarea spațiului plastic cromatic, cu accent pe valoarea expresivă a dominantei cromatice 4.2. Compunerea echilibrată a suprafeței decorative și a spațiului plastic urmând indicațiile primite, pentru realizarea unor compoziții • realizarea de compoziții după diferite sugestii tematice, folosind linii și forme plastice intenționate, în dominante cromatice • aprecierea modului de utilizare a elementelor de limbaj plastic, în propriile lucrări și în lucrările celorlalți	4.1. Organizarea unui echilibru compozițional, folosind toate elementele de limbaj plastic, pentru realizarea unor compoziții • organizarea intenționată de compoziții, cu ajutorul elementelor de limbaj plastic • realizarea de compoziții pe o temă dată, organizând intenționat spațiul plastic, folosind potențialul expresiv al petelor și al culorilor 4.2. Compunerea echilibrată a suprafeței decorative și a spațiului plastic în mod autonom, pentru realizarea unor compoziții • realizarea de compoziții după diferite sugestii tematice, folosind linii și forme plastice intenționate, în dominante cromatice • aprecierea modului de utilizare a elementelor de limbaj plastic, în propriile lucrări și în lucrările celorlalți • formularea de opinii argumentate referitoare la propriile compoziții plastice (claritatea mesajului intenționat, ipostaze ale elementelor de limbaj plastic folosite sau dominantă cromatică, sau amestecuri cromatice folosite)

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
▪ Materiale și tehnici de lucru ▪ Amestecuri de culori; dominante de culoare, armonii cromatice ▪ Tratarea picturală și decorativă a suprafeței ▪ Pata vibrată (picturală) ▪ Compoziția echilibrată a spațiului plastic	▪ Materiale și tehnici de lucru ▪ Amestecuri de culori; semnificațiile culorilor, griuri colorate ▪ Pata vibrată (picturală) ▪ Punctul și linia și rolul lor de semne plastice ▪ Rolul de semnificant al punctului și liniei ▪ Compunerea echilibrată a suprafeței decorative și a spațiului plastic ▪ Forme naturale și forme elaborate în compoziția plastică ▪ Potențialul expresiv al elementelor de limbaj plastic, în comunicarea vizuală

SUGESTII METODOLOGICE

Pentru orele speciale de pictură se evidențiază efectul educativ al acuarelilor. Întâlnirea cu ființa culorilor, în cea mai mare puritate și vitalitate cu putință, chiar de la începutul școlii, înseamnă o îmbogățire a trăirilor sensibile pentru copil. Copiii din marile orașe le lipsesc, considerabil mai mult, trăirile directe ale naturii, cu variatele lor impresii sensibile. Când un copil vede pe suprafața albă din fața sa frumoase pete de culori strălucitoare - roșu, albastru, galben, verde și așa mai departe, trasate de propria sa mână, în raporturi de mărimi autodeterminate, atunci are pe lângă impresia vizuală și o trăire sufletească specifică. Pe lângă impresia sensibilă (ce ține de senzații și percepții) el află și ceva sufletească-spiritual. Astfel de experiențe sensibile pot acționa și mai direct decât impresiile din natură. Și prin aceasta se dispune, printr-o sferă de experiență sensibil-suprasensibilă, de un mijloc ce compensează sărăcirea percepțiilor sensibile naturale cauzată de civilizație. Se pictează și se desenează și în relație cu alte discipline pentru aprofundarea conținuturilor predate - de exemplu lectură, religie, în epocile de agricultură și construcția caselor din cadrul cunoștințelor despre natură. La aceste ore activitatea de pictură are mai mult un caracter ajutător; culorile cerate sunt potrivite pentru aceasta.

Orele de pictură din clasele a III-a și a IV-a contribuie la educarea simțurilor și astfel la hrănirea percepțiilor afective. Atunci când o culoare este percepută prin simțuri, un element ne-senzorial lucrează și duce într-o lume obiectivă, a calităților morale.

Scopul este, la această vârstă, cunoașterea tocmai a acestor mișcări sufletești: copiii învață să caracterizeze trăirile și personajele pictate, atunci când lucrările sunt discutate la încheierea orei sau la începutul următoarei ore.

Este importantă crearea unei atmosfere liniștite în oră. Timpul necesar pregătirii și strângerii instrumentelor de lucru este tot un timp al învățării, pe care copiii îl petrec împreună cu învățătorul, îndeplinind fiecare o sarcină clară.

Povestirile despre culori sunt transformate în exerciții de nuanțare a posibilităților de expresie a culorilor. Perceperea calității culorilor trebuie să fie întotdeauna linia directoare a picturii.

Crearea impresiei de lumină sau de întuneric în aplicarea culorilor, crearea diferitelor nuanțări și intensități de culoare, precum și formarea pe hârtie a culorilor complementare din suprapunerea culorilor primare, sunt teme de studiat aparte cu elevii.

Pe măsură ce au fost prelucrate o serie de elemente de culoare și de combinații de culori primare și secundare, se pot realiza picturi care ilustrează conținutul narativ al lecțiilor, basme, povestiri, fabule, legende și mituri. Acest lucru este valabil pentru toate clasele.

La început se caută mai mult reflectarea atmosferei povestirii, dar rând pe rând picturile pot deveni mai figurative, arătând forme de plante, animale sau figuri omenești.

Întotdeauna strădania este de a realiza figura din culoarea însăși și nu de a o identifica prin liniaritate sau prin folosirea stilului de grafică pictată. Culorile de apă folosite tind să accentueze această tehnică, deci nu va fi foarte greu să o inducem, și ne vor sluji în evitarea formelor naturaliste.

Tehnicile deprinse în anii precedenți vor sprijini cu folos strădania actuală de a ilustra, de a da imagine subiectelor studiate la științe sau personajelor din povestirile și legendele audiate. Exercițiile de acum conduc culorile spre forme care ilustrează figurat esența subiectului. Forma trebuie găsită prin culoare, iar culoarea dedusă din tema zilei.

Astfel, un urs poate să se nască din fundalul realizat cu grijă, nu prea ud, în care culorile pădurii se îngemănează și contribuie la nașterea din ele a formei caracteristice. În alt sens, ursul polar poate lua naștere din păstrarea foi albe intacte și înconjurarea albului cu albastrul pal al gheții, până ce rămâne sub forma animalului.

Suprafețe întinse de peisaj, păduri, diferiți copaci, vor susține aplicarea tehnicii studiate până acum. O variantă de lucru ar putea fi și pictura pe foi colorate, care creează ele însele o atmosferă specifică și cer o atenție mărită în aplicarea nuanțelor potrivite.

Modelajul poate completa devenirea unei forme pure. Dintr-un boț de lut se modelează cu multă grijă o sferă, nivelându-se umflăturile și adânciturile. Prin presare ușoară, sfera se alungește la un capăt și devine mai grea într-o parte. Se presează și se transformă sfera într-un cub etc.

BIBLIOGRAFIE

- Carlgren Frans, Klingborg Arne, *Educație pentru libertate*, Ed. Triade, 1994.
- Goethe Johann Wolfgang, *Despre teoria culorilor: partea didactică*, Ed. Economică, 2005.
- Jünemann Margrit, Weitmann Fritz, *Învățământul artistic în Școala Waldorf. Desenul și pictura*, Ed. Triade, 2004.
- Martin Michael (coord.), *Predarea lucrului manual meșteșugăresc-artistic în școala Waldorf*, Ed. Triade, 2000.
- Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodica și didactica*, Ed. Triade, 2001.
- Șușală Ion N., *Culoarea cea de toate zilele*, Ed. Albatros, 1982.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
DESEN DE FORME
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Documentul de față reprezintă programa școlară pentru disciplina *Desen de forme* pentru clasele a III-a și a IV-a. Planul-cadru de învățământ pentru clasele a III-a și a IV-a al alternativei educaționale Waldorf prevede o oră de desen de forme, în trunchiul comun.

Este recomandabil ca orele de desen de forme să se desfășoare, în clasele ciclului primar, sub formă de epoci. Modul de organizare a epocilor, structura orei de epocă și materialul de recitat și de povestit sunt prevăzute în programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă și nerestrictivă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native. Programa pentru disciplina *Desen de forme* continuă în mod firesc demersul propus pentru învățământul artistic, asigurând unitatea conceptuală a studiului artelor plastice și a geometriei în învățământul alternativ Waldorf. *Desenul de forme* își propune să realizeze o incursiune în desenarea nonfigurativă. Copiii vor trăi prin formele desenate calitățile mișcării, care devine contrariul ei prin așternerea pe hârtie. Mișcarea oprită în semn este cea care trece prin transfigurări și transformări succesive și din ce în ce mai complexe pe parcursul anilor. Această activitate îi ajută pe copii să înțeleagă gesturile concretizate în formele exterioare, atât în lucrurile și ființele naturale, cât și în obiectele create. Privirea este astfel completată de forța de creație și descoperirea procesului de devenire a formei. Această capacitate conduce ființa umană dincolo de suprafața celor vizibile și o poartă spre profunzimile fiecărei ființe sau lucru.

Desenul de forme are ca obiective explorarea domeniului sensibil al formelor și inițierea în geometrie. Copilul este îndrumat să sesizeze, pe lângă legitățile ce acționează în formă și frumusețea ei, jocul strict și ordonat al raporturilor. Cunoașterea spațiului fizic este activată prin configurații geometrico-plastice în care intervin ritmul, simetria, analogia, similitudinea, gradația, radiația, mișcarea și contra-mișcarea, repetiția și amplificarea. Desenul este realizat exclusiv cu mâna liberă.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Desen de forme* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Aplicarea formelor plastice specifice spațiului fizic
2. Comunicarea folosind limbajul specific desenului de forme
3. Manifestarea interesului pentru studiul și aplicarea desenului de forme/ geometric în contexte variate

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Aplicarea formelor plastice specifice spațiului fizic	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Completarea desenelor de simetrie în axă impară desenarea unor forme complexe cu axă desenată, bazate pe axă triunghiulară, pentagonală etc. desenarea unor forme complexe fără axă desenată, bazate pe axă triunghiulară, pentagonală etc. 1.2. Realizarea formelor corespondente desenarea de forme care au un spațiu interior și exterior, cu modele de linii corespondente 1.3. Evidențierea proprietăților formelor identificarea proprietăților simple de simetrie evidențierea prin culoare a proprietăților de simetrie	1.1. Desenarea benzilor împletite desenarea formelor în benzi împletite, urmărind caracterul spațial al acestora (treccarea liniei pe deasupra și pe dedesubt) 1.2. Desenarea cu mână liberă a formelor geometrice desenarea metamorfozelor unor forme geometrice 1.3. Evidențierea proprietăților benzilor împletite și a formelor geometrice observarea spațialității benzilor împletite identificarea proprietăților formelor geometrice prin culoare
2. Comunicarea folosind limbajul specific desenului de forme	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Folosirea termenilor potriviți pentru a descrie formele realizate descrierea formelor realizate, după model dat	2.1. Folosirea termenilor potriviți pentru a descrie formele realizate descrierea formelor realizate, după model dat
3. Manifestarea interesului pentru studiul și aplicarea desenului de forme/ geometric în contexte variate	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Asumarea diverselor roluri de învățare în cadrul unui grup formularea de probleme pentru colegi rezolvarea unor probleme propuse de colegi 3.2. Folosirea în alte lucrări a formelor studiate sau combinații ale lor aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate	3.1. Asumarea diverselor roluri de învățare în cadrul unui grup formulare de probleme pentru colegi rezolvarea unor probleme propuse de colegi 3.2. Folosirea în alte lucrări a formelor studiate sau combinații ale lor aplicarea în caietele altor materii a ilustrațiilor sau a ornamentelor folosind elemente sau forme studiate realizarea de cusături cu benzi împletite

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
▪ simetria față de două axe și simetria de rotație ▪ forme echilibrate, după concepția proprie ▪ exerciții de completare pentru echilibrarea formei ▪ forme obținute prin procedeu polarizării: aflarea corespondentului unei forme interioare printr-o linie exterioară ▪ forme construite pe axele de simetrie/ bisectoarele triunghiului, pătratului, pentagonului etc. ▪ forme spațiale: cub, sferă, cilindru, con ▪ spirale și forme circulare care se suprapun sau se întrepătrund	▪ benzi împletite și motive ornamentale împletite din ornamentica românească, irlandeză, scandinavă etc. ▪ observarea de decorații de agrafe, broșe, gravuri de brățări, ornamente ale armelor, coifurilor, prorei navelor etc. ▪ noduri marinărești - desen și lucru practic ▪ cercul transformat în elipsă ▪ elipsa transformată în lemniscată ▪ cercul transformat în pătrat ▪ cercul transformat în triunghi

SUGESTII METODOLOGICE

Este recomandabil ca, în clasele ciclului primar, orele de Desen de forme să se desfășoare sub formă de epoci. Modul de organizare a epocilor, structura orei de epocă și materialul de recitat și de povestit sunt prevăzute în programa de limba și literatura română de la respectiva clasă.

Desenul de forme realizat în **clasa a III-a** va aprofunda temele elementului plan pe mai multe axe. Formele care se completează în alternanță, lucrate în clasa a II-a, vor fi realizate mai complex și mai exact, continuând cu mărirea numărului de axe, lucrul pe un număr impar de axe, pentru a se aprofunda capacitatea de percepere și de concentrare.

Descoperirea de modele proprii va fi stimulată în mai mare măsură datorită formelor uneori asimetrice care pot fi create, cu păstrarea aspectului echilibrat al desenului.

Desenarea unor forme care cer completarea calitativă, deci cu o linie/ formă polară, va crește complexitatea activității plastice. Aceste exerciții sunt potrivite pentru cultivarea capacității de imaginare a interiorului/ exteriorului unei forme, pentru concepția, echilibrul și coerența formelor și pentru cultivarea sesizării formelor contrastante.

Modelele dezvoltate vor putea fi utilizate atât pentru ilustrarea diferitelor caiete sau lucrări, cât și pentru aplicarea la orele de abilități practice, în realizarea broderiilor.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

Desenul de forme realizat în **clasa a IV-a** va aduce un element calitativ nou în ceea ce privește perspectiva din care se lucrează. Modelele de benzi împletite vor fi urmărite din punctul de vedere al realizării impresiei de spațialitate.

Se pot folosi exerciții de pregătire pentru observarea trecerii firelor textile pe deasupra și pe dedesubt: împletirea diferitelor noduri (marinărești) sau înfășurarea firelor textile pe suprafețe pregătite și desenate în acest scop. Apoi formele se pot desena pe coala de hârtie.

De la formele simple, de suprapunere a unei bucle, copiii vor descoperi forme cu două și trei bucle. Apoi se va trece la forme asemănătoare cu cele lucrate în anii anteriori, dar cu accent pe această suprapunere și asupra impresiei de spațialitate.

Pe măsură ce tehnica este stăpânită, se vor lua ca modele împletituri practicate în ornamentica românească și străină.

Tehnica de transpunere a acestora va urmări următoarele faze:

- însemnarea pe hârtie cu un creion de culoare deschisă a punctelor care urmează să fie ocolite de diferitele bucle;
- desenarea cu o culoare deschisă (eventual culoarea mai deschisă dintre cele ce vor fi utilizate la acel desen) pentru a trasa cu o linie continuă modelul împletit;
- evidențierea prin umbrire a locurilor de suprapunere;
- desenarea formei împletite, cu respectarea locurilor de buclă și de suprapunere;
- completarea desenului cu una sau două culori potrivite.

Realizarea de modele proprii va fi stimulată și aici, cu respectarea elementelor de tehnică specifice.

Modelele dezvoltate vor putea fi utilizate atât pentru ilustrarea diferitelor caiete sau lucrări, cât și pentru aplicarea la orele de abilități practice, în realizarea broderiilor.

Întotdeauna se va avea în vedere elementul de culoare, care subliniază caracteristica modelului ales, dar va fi în același timp un mijloc de lucru al învățătorului cu personalitatea copilului. Culoarea și forma se vor putea astfel completa reciproc, acordându-se în același timp cu strădania de armonizare interioară.

BIBLIOGRAFIE

Kranich Ernst-Michael et al., *Desenul formelor. Dezvoltarea simțului pentru formă în educație*, Ed. Triade, Cluj-Napoca, 2002.

Kutzly Rudolf, *Desen de forme creativ*, Ed. Biodin, București, 2005.

Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.

Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.

Schuberth Ernst, *Der Geometrieunterricht an Waldorfschulen. Band 1: Das Formenzeichnen als tätige Geometrie in den Klassen 1 bis 4*, Freies Geistesleben, 1999.

Schuberth Ernst, *Predarea geometriei în școala Waldorf. Volumul 2: Desen comparativ al formelor și construcții geometrice de bază în clasele a 4-a și a 5-a*, Ed. Triade, 2002.

Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.

Stockmeyer E. A. Karl, *Angaben Rudolf Steiners für den Waldorfschulunterricht*, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen Stuttgart, 2001.

***, *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.

PROGRAMA ȘCOLARĂ
pentru disciplina
EDUCAȚIE MUZICALĂ
Clasele a III-a – a IV-a
ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Documentul de față reprezintă programa școlară de educație muzicală pentru clasele a III-a și a IV-a Waldorf.

Pentru clasele a III-a și a IV-a, planul-cadru prevede două ore de educație muzicală. În una din cele două ore se studiază instrumentul muzical blockflöte sopran (flautul drept – acordat în Do). Această oră poate fi predată de profesorul de specialitate.

În clasa a III-a, sunetele muzicale vor fi scrise și apoi citite. Cântecul noi vor aduce sunete noi, care vor fi descoperite și pe blockflöte sopran. Munca de la clasă cu un instrument muzical poate fi continuată prin implicarea studiului în particular a instrumentelor cu coarde și arcuș. Studiul instrumentului nu presupune virtuozitate.

În clasa a IV-a se acordă o atenție sporită duratelor muzicale. Cântecul studiate vocal vor fi predate și instrumental la blockflöte sopran (și alte instrumente muzicale), după partitură.

Repertoriul clasei va conține cântece accesibile, potrivite cu vârsta copiilor, bogate în conținut.

Planificarea cântecelor va fi făcută în strânsă legătură cu conținuturile celorlalte discipline.

Educația muzicală nu este privită ca educație de specialitate, ci ca educație care formează omul, dezvoltă voința, lucrează asupra sufletescului.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii pentru repertoriul de cântece;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Educație muzicală* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Însușirea unui repertoriu de cântece și a unor elemente de limbaj muzical
2. Interpretarea unui repertoriu de cântece, cu mijloace specifice vârstei
3. Exprimarea liberă cu ajutorul muzicii

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Însușirea unui repertoriu de cântece și a unor elemente de limbaj muzical	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Interpretarea repertoriului de cântece, urmărind intonația, dicția și notația muzicală • cântarea în corul clasei, cu intonație, respirație, dicție corectă • folosirea corectă a semnelor grafice pentru redarea înălțimii sunetelor muzicale • descifrarea unor cântece simple în care se întâlnesc elementele de notație muzicală învățate (do¹ – do²)	1.1. Interpretarea repertoriului de cântece, demonstrând controlul intonației și al dicției și urmărirea notației muzicale • folosirea corectă a semnelor grafice pentru redarea înălțimii sunetelor muzicale do¹ – sol² • descifrarea unor cântece simple, demonstrând cunoașterea elementelor de bază ale citit-scrisului muzical • învățarea scris-cititului muzical este important să fie legată de exerciții de cântat la prima vedere	
1.2. Redarea ritmică a cântecelor • scrierea și citirea corectă a duratelor muzicale de pătrime, doime, optime și a pauzelor corespunzătoare • descifrarea unor exerciții ritmice simple în care se întâlnesc elementele de notație muzicală învățate	1.2. Dirijarea cântecelor din repertoriul clasei • scrierea și citirea corectă a duratelor muzicale de la nota întreagă până la șaisprezecime și a pauzelor corespunzătoare • interpretarea cântecelor și în ritm complementar, când este posibil	
1.3. Interpretarea unor elemente ritmice cu instrumente muzicale de percucie • realizarea unor combinații ritmice cu ajutorul instrumentelor din instrumentarul Orff, pe duratele muzicale cunoscute	1.3. Interpretarea unor elemente ritmice de complexitate sporită cu instrumente muzicale de percucie • realizarea unui ritm complementar pentru cântecul care este interpretat • realizarea unor frumoase acompaniamente ritmice pentru cântecele, melodiile studiate • redarea cântecelor prin mers, pe durate, concomitent cu executarea timpilor din măsură la un instrument de percucie	
1.4. Interpretarea la blockflöte sopran a cântecelor studiate vocal • redarea corectă la blockflöte sopran a cântecelor din repertoriul clasei • recunoașterea sunetului studiat în cântecele învățate • interpretarea unor melodii instrumentale simple	1.4. Interpretarea la blockflöte sopran a cântecelor studiate vocal a unor melodii de joc românești și a unor piese instrumentale la două voci • încercări de transpunere în altă tonalitate, cu ajutorul instrumentului, a unor melodii studiate • elevii mai dotați pot cânta variațiuni la cântecele, melodiile studiate	
1.5. Descoperirea structurii unui cântec • sesizarea fragmentelor muzicale repetate • sesizarea structurii strofă-refren în cântecele studiate	1.5. Descoperirea structurii unui cântec • compararea unor fragmente melodice și recunoașterea repetării • folosirea unor elemente noi de notație: prima și secunda volta, D.C.	

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
al FINE, Dal segno al FINE • sesizarea structurii de RONDO	
2. Interpretarea unui repertoriu de cântece, cu mijloace specifice vârstei	
Clasa a III-a	
2.1. Interpretarea la unison, în corul clasei, a cântecelor studiate • reproducerea cântecelor din repertoriul clasei în cor, în grup, în canon, în dialog • recunoașterea cântecelor studiate după interpretarea unui fragment	2.1. Interpretarea la unison, la două voci, în corul clasei a cântecelor studiate • reproducerea cântecelor din repertoriul clasei, în grup, pe roluri, cu solist, cu ison, în canon • cântecele simple pot fi completate cu o voce a doua, care poate să fie limitată la patru sunete
2.2. Interpretarea cântecelor însoțite de dirijat intuitiv • redarea duratelor studiate, cu ajutorul mâinilor	2.2. Interpretarea cântecelor însoțite de dirijat în măsurile de doi, trei și patru timpi • interpretarea unui cântec de către două grupuri: un grup interpretează, mergând pe durate, iar celălalt dirijează, cântând
2.3. Interpretarea la unison a cântecelor din repertoriul clasei, cu acompaniament ritmic la instrumentele de percucie din dotare • realizarea unui frumos acompaniament ritmic pentru cântecele studiate, cu duratele muzicale învățate	2.3. Interpretarea la unison sau la două voci, cu acompaniament ritmic • realizarea unor frumoase acompaniamente ritmice pentru cântecele studiate
2.4. Interpretarea cântecelor folosind tempouri și nuanțe diferite • alegerea tempoului potrivit pentru cântecele din repertoriul clasei • realizarea unei interpretări nuanțate • aprecierea esteticului și inesteticului	2.4. Interpretarea cântecelor și pieselor instrumentale folosind tempouri și nuanțe diferite • realizarea tempoului potrivit pentru fiecare cântec, piesă instrumentală • cântarea expresivă și nuanțată • aprecierea esteticului și inesteticului
2.5. Interpretarea vocal-instrumentală a cântecelor studiate • pot fi realizate interpretări precum tutti (întreaga clasă) și concertini (grup de soliști), chiar și pe un cântec simplu • serbări, momente muzicale	2.5. Interpretarea vocal-instrumentală a cântecelor studiate • însușirea cântecelor studiate și la alte instrumente muzicale acordate diatonic (blockflöte tenor, instrumente cu coarde și arcuș) • integrarea în orchestra clasei a instrumentelor muzicale învățate și realizarea unor frumoase serbări, momente muzicale • elevii care studiază alte instrumente, într-o școală de muzică sau în lecții private, pot cânta colegilor piesele învățate

3. Exprimarea liberă cu ajutorul muzicii

Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
3.1. Descoperirea unei melodii cu ajutorul instrumentelor acordate diatonic • improvizații instrumentale	3.1. Descoperirea unei melodii audiate cu ajutorul instrumentelor muzicale • copiii scriu ce au auzit, apoi cântă ce au scris • improvizații instrumentale		
3.2. Realizarea unor jocuri cu ajutorul instrumentelor muzicale cunoscute • povestiri muzicale simple legate de epocile studiate (de ex. povestea pârâiașului care trece prin lume) • jocuri pe cântecele legate de meșteșuguri	3.2. Redarea unor obiceiuri românești cu ajutorul instrumentelor muzicale cunoscute • obiceiuri românești: Ursul, Capra, Plugușorul ș.a.		
3.3. Ilustrarea muzicală a unor momente din povestiri vechi cunoscute • interpretarea unor melodii cu sonoritate bisericască, cu acompaniament simplu de liră sau alt instrument	3.3. Ilustrarea muzicală a unor momente din povestiri istorice • ilustrarea muzicală a unor legende • cântece despre figuri legendare		

CONȚINUTURI

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Practica muzicală (cântarea vocală și instrumentală): ▪ cântarea în corul clasei la unison, în canon, cu ison ▪ deprinderi specifice de cânt: ținută corporală, respirație, emisie, dicție, frazare ▪ corectitudine în modalitatea de obținere a sunetelor la blockflöte sopran, la toate instrumentele muzicale folosite 2. Elemente de limbaj muzical: - Sunetul muzical ▪ corelația sunet - notă muzicală în cadrul octavei do¹ - do² ▪ modalități de producere a sunetului muzical - Ritmul muzical ▪ duratele muzicale: pătrime, optime, doime ▪ pauzele muzicale corespunzătoare duratelor studiate ▪ combinații ritmice în măsura de doi timpi ▪ combinații ritmice în măsura de trei timpi - Melodia ▪ portativul ▪ cheia sol ▪ formule melodice cu sunetele învățate - Nuanțe ▪ termeni de nuanțe întâlniți în partitură - Tempoul ▪ termeni de tempo întâlniți în partitură - Timbrul ▪ timbrul vocal ▪ timbrul instrumental - instrumente cu coarde și arcuș, blockflöte sopran, instrumente de percuție din instrumentarul Orff - Forma ▪ structura strofă – refren ▪ canon două voci ▪ variațiuni incipiente la blockflöte sopran	1. Practica muzicală (cântarea vocală și instrumentală): ▪ deprinderi specifice de cânt ▪ respectarea comenzilor și gesturilor dirijorului ▪ modalități de cântare: cor cu solist, cor pe două voci egale, în canon, cu ison ▪ instrumente muzicale - blockflöte sopran, blockflöte tenor ▪ acompaniamentul ritmic (tamburină, clopote, gong, tobă) 2. Elemente de limbaj muzical: - Sunetul muzical ▪ corelația sunet - notă muzicală (do¹ – sol²) ▪ modalități de producere a sunetului muzical - Ritmul muzical ▪ duratele muzicale: nota întreagă, șaisprecimeea ▪ pauzele muzicale corespunzătoare duratelor studiate ▪ prelungirea sunetelor (legato de durată, punctul muzical) ▪ combinații ritmice în măsura de patru timpi ▪ semne de prescurtare utilizate în notația muzicală: prima și secondă volta, D.C. al FINE, Dal segno al FINE - Melodia ▪ sunetele și notele muzicale do¹ - sol² ▪ gama DO Major - tonica - arpeggiul - Nuanțe ▪ termeni de nuanțe întâlniți în partitură - Tempoul ▪ termeni de tempo întâlniți în partitură - Timbrul ▪ timbrul vocal ▪ timbrul instrumental – instrumente cu coarde și arcuș, blockflöte sopran, blockflöte tenor, instrumente de percuție - Forma ▪ forme strofice simple, ▪ rându melodic ▪ canon două-trei voci

	▪ forma de rondo ▪ forme concertante simple: solo - tutti ▪ menuet ▪ polcă
3. Creație muzicală:	▪ creație muzicală: ▪ improvizații instrumentale ▪ crearea atmosferei pentru povestiri istorice și legende ▪ jocuri muzicale
4. Elemente de cultură muzicală:	▪ date despre lucrări muzicale: titlul, compozitorul, autorul textului, tematica

Note: Elementele de limbaj vor fi abordate exclusiv prin practicare. Audițiile se vor realiza, de preferință, „pe viu”, în cadrul serbărilor, în sălile de recital și concert.

Sugestii pentru repertoriul de cântece:

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
▪ cântece diatonice cu teme din natură ▪ cântece despre meserii ▪ cântece despre munca câmpului ▪ melodii populare ▪ cântece religioase ▪ cântece ebraice ▪ colinde ▪ cântece de sărbători ▪ melodii simple instrumentale ▪ canon două voci	▪ cântece din creația românească și universală ▪ cântece patriotice ▪ cântece populare ▪ cântece religioase ▪ cântece de drumeție ▪ colinde ▪ canoane două, trei voci ▪ dansuri renascentiste ▪ melodii de joc românești ▪ menuete simple

SUGESTII METODOLOGICE

Clasa a III-a

În predarea elementelor de bază ale scrierii notelor se vor folosi, ca puncte de plecare, cântecele învățate în clasele anterioare. Copilul face cunoștință, cântând, cu toate sunetele, care vor fi apoi scrise și citite sub formă de partitură. Solfegiul va fi realizat pe cântecele învățate după auz. Prima partitură la două voci este bine să fie un canon. Scrierea și recunoașterea simbolurilor grafice pentru duratele, pauzele muzicale, termenii de nuanțe și tempo se vor realiza prin jocuri și cântece. Elementele studiate anterior sunt repetate în primele minute ale orei în curs.

În interpretarea vocală și instrumentală punctul de plecare rămâne cântatul pe o voce și, dacă se poate, canon la două voci. Se va practica interpretarea în cor, în dialog, cu ison. Ținând cont de epoca de meșteșuguri, cu clasa a III-a se vor cânta cântece legate de meserii, obiceiuri, sărbători. Tema nouă nu începe brusc. Fiecare cântec este prezentat printr-o scurtă povestire despre meseria, obiceiul, sărbătoarea respectivă și despre compozitor, când este cazul. Cântecele noi va aduce în atenția elevilor 3 până la 5 elemente noi. În mare parte cântecele vor fi în tonalități majore. Toți copiii cântă vocal și instrumental la blockflöte sopran. În clasa a III-a pot să apară și cântece pur instrumentale și melodii simple de dans. Momentul final al orei de muzică va conține răspunsul la întrebarea: ce am realizat azi?

Copiii din clasa a III-a pot începe studiul unui alt instrument în mod privat, jumătate de oră săptămânal, individual.

Elevul este apreciat privind calea proprie a evoluției sale.

Clasa a IV-a

În centrul atenției va sta notarea duratelor muzicale, în strânsă legătură cu fracțiile din matematică. Relația dintre duratele muzicale va fi studiată cu ajutorul exercițiilor ritmice. Acestea vor fi realizate cu instrumentele de percuție din dotare, care reprezintă cel mai bine caracterul fiecărei durate. Sunt posibile mici teme de compoziție ritmică, cu patru instrumente de percuție. Cântecele studiate poate fi acum acompaniat (bătăi din palme) cu ritmul lui complementar. Exercițiul trebuie să-i ajute pe elevi să facă legătura între melodie și ritmul ei. Este important să afle, de fiecare dată, ce efect are asupra cântecului ritmul adăugat.

Se vor studia, cu ajutorul cântecelor, noțiuni cum ar fi: prima și secunda volta, D.C. al Fine, Dal segno al Fine, legato, punctul muzical. Pentru că tot ceea ce reprezintă convențiile între oameni are la această vârstă o mare însemnătate pentru copii. Acum se pot cânta cântece și melodii la prima vedere. Se va continua studiul instrumentelor muzicale (blockflöte sopran, blockflöte tenor), în paralel cu interpretarea vocală. Pentru repertoriu se recomandă cântece în tonalități majore, cât mai puține în tonalități minore, la una-două voci, cu o tematică variată. Prin tematica abordată elevii vor fi ajutați să descopere țara, munții, bradul, să-și îmbogățească cunoștințele despre om și natură. Fiecare cântec este preluat printr-o scurtă povestire despre compozitor, când este cazul. La blockflöte vor fi studiate piese instrumentale la una sau două voci, după partitură. Elevul poate fi și dirijor, conduce cântând la un instrument. Dirijorul poate fi reprezentat și printr-un grup mic care stă față în față cu grupul mai mare. Elevii mai dotați pot să cânte variațiuni la cântecele studiate. În caietul de muzică va apare din când în când și o melodie proprie, care va fi interpretată de întreaga clasă.

Se continuă studiul individual al instrumentului muzical, început în clasa a III-a, în sistem privat, o oră săptămânal.

Elevul este apreciat privind calea proprie a evoluției sale. Este de dorit ca, la sfârșitul clasei a IV-a, elevul să fie capabil să citească melodii simple, să cânte cu bucurie în orchestra clasei, chiar dacă el cântă doar la trianțlu.

BIBLIOGRAFIE

- Carlgren Frans, Klingborg Arne, *Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 1994.
- Gregorat Claudio, *L'expérience spirituelle de la musique*, Editions du Centre Triades, 1980.
- Orff Carl, *Metoda Orff de educație muzicală: Schulwerk*, Ed. Anima, 1995.
- Rawson Martin, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Cunoașterea omului și structurarea învățământului*, Ed. Triade, 2005.
- Wünsch Wolfgang, *Educația prin muzică. Predarea muzicii în școlile Waldorf*, Ed. Triade, 1999.

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

EURITMIE

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Ca artă a mișcării, euritmia modernă exprimă prin forme de mișcare a corpului omenesc, în special a membrilor, coerența interioară, ce se manifestă în vorbire și muzică.

Făcând vizibil ceea ce în rostire și în muzică se exprimă sonor, euritmia este astfel „vorbire vizibilă” și „muzică vizibilă”, o artă ce n-a existat în trecut și care a fost creată în anul 1912 de către Rudolf Steiner.

Prin gesturi și mișcări ale membrilor superioare și ale corpului sunt redată în principal sunetele vorbirii și stările sufletești, tonurile, intervalele și armoniile muzicale.

Prin formele coregrafice parcurse individual sau configurate în grup sunt reprezentate elementele formale, conținuturile ideatice, sensul și structurile ce stau la baza creațiilor poetice și a compozițiilor muzicale. Componenta afectivă exprimată prin intonație și topică, tactul, ritmul și melodia pieselor muzicale se dezvăluie prin mișcarea în spațiu, forma devenind expresia artistică a acestor calități.

Atunci când se euritmizează un text poetic sau o lucrare muzicală, vorbirea și muzica acționează ordonator asupra constituției omenești.

Se câștigă agilitate și îndemânare nu numai în mișcarea propriu-zisă, ci și în împrejurări sociale. Prezența de spirit și reacția promptă se dezvoltă.

Ușurința, amplitudinea și expresivitatea artistică a mișcărilor permit euritmiei să fie folosită în educație ca o gimnastică însuflețită, străbătută de elementul artistic, dând copilului posibilitatea de a fi activ cu întreaga sa ființă aflată în devenire.

Prezența programă școlară pentru euritmie cuprinde competențe care sunt centrate pe formarea de capacități și atitudini esențiale în formarea personalității elevilor și asigură continuitate în progresul copiilor, de la o clasă la alta.

Orele de euritmie poetică pot alterna cu cele de euritmie muzicală sau pot fi tratate ambele aspecte în cadrul aceleiași ore. În predarea euritmiei este necesară prezența unui corepetitor.

Având în vedere că euritmia completează specificul pedagogiei Waldorf, pedagogie ce se bazează pe rezultatele cercetărilor antropologice ale lui Rudolf Steiner și pe actualizarea lor în cadrul Universității Libere pentru Științe de la Goetheanum, Dornach-Elveția, euritmia poate fi predată numai de către acele cadre didactice care au studii recunoscute de Universitatea Liberă pentru Științe de la Goetheanum, Dornach-Elveția.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- propuneri pentru texte literare și pentru piese muzicale;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Euritmie* jalonează achizițiile elevului pentru întregul ciclul primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice privind integrarea conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților, adaptarea acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea elementelor de euritmie poetică pentru dezvoltarea personalității
2. Utilizarea elementelor de euritmie muzicală pentru dezvoltarea personalității
3. Realizarea mobilității, îndemânării și expresivității artistice în mișcare

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Utilizarea elementelor de euritmie poetică pentru dezvoltarea personalității	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Redarea prin mișcare a ritmurilor din diferite texte poetice • exerciții pentru diferențierea ritmurilor • redarea variației de ritm dintr-un text poetic	1.1. Redarea prin mișcare euritmică a aliterațiilor poetice • euritmizarea unor poezii românești cu aliterații • euritmizarea unor texte poetice cu aliterații traduse din limbile germanice
1.2. Recunoașterea și redarea prin mișcare euritmică a vocalelor și consoanelor din texte literare vechi, Vechiul Testament, Geneza • euritmizarea unor texte literare vechi preponderent vocalice • euritmizarea unor texte literare vechi preponderent consonantice	1.2. Recunoașterea și redarea prin gesturi euritmice a sunetelor vorbirii • euritmizarea unor piese poetice folosind gesturile corespunzătoare sunetelor vorbirii • euritmizarea unor texte poetice cu caracter de dreptate și înțelepciune
1.3. Exprimarea prin mișcare și ținută corporală a gesturilor și preocupărilor descrise în texte literare despre meșteșuguri • euritmizarea unor texte literare despre construcția casei • euritmizarea unor texte literare despre muncile agricole • euritmizarea unor texte literare despre meșteșuguri	1.3. Exprimarea prin mișcare și ținută corporală a întâmplărilor descrise în mitologia nordică și mitologia autohtonă • euritmizarea unor fragmente din poemele mitologice germane • euritmizarea unor fragmente din povestirile mitologice românești
1.4. Redarea euritmică a motivelor „întrebare și răspuns” și „eu și tu” • realizarea formei spațiale euritmice pentru motivul „întrebare și răspuns” • realizarea formei spațiale euritmice pentru formele pronominale „eu”, „tu”, „noi”	1.4. Redarea euritmică a formelor euritmice spațiale pentru categoriile gramaticale: verb, substantiv, adjectiv • euritmizarea unor texte literare cu accent pe mișcare • euritmizarea unor texte literare preponderent descriptive

2. Utilizarea elementelor de euritmie muzicală pentru dezvoltarea personalității

Clasa a III-a		Clasa a IV-a
2.1. Redarea euritmică a intervalelor muzicale de cvintă și terță		2.1. Redarea prin gesturi euritmice a primelor tonuri din gama do major
euritmizarea unor piese muzicale simple		euritmizarea unor piese muzicală scrise în gama do major
2.2. Diferențierea prin mișcare a ritmurilor muzicale		2.2. Redarea euritmică a dispoziției muzicale majore și minore
jocuri de mișcare cu suport muzical preponderent ritmic și în tonalități majore		euritmizarea unor bucăți muzicale în tonalități majore și minore
2.3. Redarea prin mișcare euritmică a melodiei unor piese muzicale		2.3. Redarea euritmică a unei melodii folosind tempouri și nuanțe diferite
urmărirea liniei melodice prin mișcarea euritmică a brațelor		exerciții euritmice pentru intervalele exersate, cu variațiuni de ritm

3. Exprimarea mobilității, îndemânării și expresivității artistice în mișcare

Clasa a III-a		Clasa a IV-a
3.1. Parcurgerea unui traseu cu forma șerpuită a lemniscatei cu intersecție		3.1. Parcurgerea forme geometrice de pătrat (latari și diagonale) pe motivul căutării
exerciții de mers pe formă cu suport poetic sau/ și muzical		exercițiul euritmice „Noi ne căutăm”
3.2. Realizarea alternanței între execuția accelerată și cea a reducerii tempoului		3.2. Realizarea mișcărilor euritmice vocale cu brațele și cu picioarele
joc euritmice „Hampelmann”		exerciții de îndemânare cu suport poetic alert exerciții de agilitate pentru redarea euritmice a vocalelor cu mâinile și cu picioarele
3.3. Realizarea mișcărilor euritmice cu amplitudine, ușurință și bucurie		3.3. Realizarea mișcărilor euritmice pe baza unei ținute corporale cultivate e chilibrate
euritmizarea unor piese muzicale sau/ și poetice cu motive vesele		exerciții euritmice pentru dezvoltarea amplitudinii și siguranței mișcării brațelor exerciții de coordonare a mișcărilor corpului, trunchiului, membrilor și controlul ținutei corporale

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
▪ Ritmuri poetice ▪ Ritmuri muzicale ▪ Euritmizarea unor poezii despre natură, anotimpuri și sărbători ▪ Euritmizarea unor texte literare despre construcția casei, agricultura și meșteșuguri ▪ Euritmizarea unor texte literare din Vechiul testament ▪ Exerciții euritmice „eu și tu”, „întrebare și răspuns” ▪ Parcurgerea în mers a formelor geometrice elementare: triunghi, pătrat, cerc ▪ Parcurgerea în mers a formei de „spirală” pe motivul „întrebare și răspuns” ▪ Parcurgerea în mers a formei de lemniscată cu intersecție ▪ Mișcări euritmice arhetipale pentru vocale și consoane ▪ Mișcări euritmice pentru intervalele muzicale cvintă și terță	▪ Poezii românești cu aliterații ▪ Traduceri din poezii nordice cu aliterații ▪ Forma geometrică de pătrat și variații sau metamorfoze ale acestei forme ▪ Euritmizarea unor fragmente poetice cu caracter de „sentență” ▪ Euritmizarea unor fragmente din poemele mitologice germane ▪ Euritmizarea unor fragmente din povestirile mitologice românești ▪ Exerciții euritmice pe melodii cu accentuarea intervalelor de terță majoră sau terță minoră ▪ Piese muzicale în tonalități majore și minore ▪ Gama do major

Propuneri pentru texte literare:

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
▪ M. Eminescu - „Poezii” ▪ O. Cazimir - „Poezii” ▪ V. Alecsandri - „Poezii” ▪ G. Coșbuc - „Poezii” ▪ A. Crișan - „Drumul tăcerii” ▪ M. v. Heiden - „Zidarul” ▪ Traduceri din Hedwig Diestel – „Verse für die pädagogische Eurythmie” ▪ Texte și poezii despre diferite meserii ▪ Textul biblic al Genezei	▪ M. Eminescu - „Poezii” ▪ V. Alecsandri - „Poezii” ▪ G. Coșbuc - „Poezii”, „Antologie sanscrită” ▪ V. Voiculescu - „Poezii” ▪ A. Crișan - „Drumul tăcerii” ▪ Traduceri din Hedwig Diestel – „Verse für die pädagogische Eurythmie” ▪ Legende istorice ▪ Mitologia nordică ▪ Mitologia autohtonă ▪ Poezii cu aliterații

Propuneri pentru piese muzicale:

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
▪ J. Ph. Rameau - „Menuet” ▪ The Galway Piper - folclor irlandez ▪ Bon Voyage, Mr. Dumolet - cântec popular francez ▪ Alunelul - dans românesc ▪ Ruf - W. A. Mozart – Do major ▪ Allegro - W. A. Mozart ▪ Arabesque - F. Burgmüller ▪ Trocheu, lambic, Anapest - G. Metaxa - „Euritmia pentru copii” ▪ K. Karow - „Ceasul”	▪ Dansuri românești ▪ Dansuri germane ▪ J. S. Bach - „Cât de frumos strălucește steaua de dimineață” (Do major) ▪ K. Karow - „Ceasul” ▪ L. Mozart - „Poloneză” (Notenbuch für Wolfgang) ▪ Jh. Ph. Kirnberger - „Menuet” ▪ B. Bartok - „Menuet”

SUGESTII METODOLOGICE

În clasa a III-a se va continua lucrul în formația cerc, iar în clasa a IV-a se părăsește orientarea spre centrul cercului și se lucrează în poziția frontală.

Se va lucra atât cu grupe mici, folosindu-se forme geometrice simple ca triunghiul și cercul, cât și cu grupe mari, folosindu-se forme mari cu intersecție. Euritmia pentru tonurile muzicale se face în „stând”.

Gesturile și mișcărilor euritmice vor fi învățate în continuare de elevi prin imitarea mișcărilor cadrului didactic.

Leția se desfășoară ținând cont de atmosfera specifică dată de conținutul părții narative a cursului principal, iar formele de mișcare și gesturile euritmice sunt adecvate caracterului imaginativ al acestuia.

În cadrul orelor se utilizează texte poetice, texte literare despre meșteșuguri, munci agricole, construcția casei și texte din Vechiul Testament.

Piese muzicale vor fi integrate în contextul unitar al lecției ca suport pentru părțile ritmico-melodice sau de sine stătătoare, în vederea redării mișcării euritmice a intervalelor muzicale de cvintă și terță.

Interpretarea pieselor muzicale va fi realizată de către corepetitor, iar rostirea textelor poetice și a povestirilor va fi realizată de profesorul de euritmie.

BIBLIOGRAFIE

Baditz Nora von, *Über die pädagogische Eurythmie für Unterrichtende*, Bund der Freien Waldorfschulen, 1991.

Bittrich Luci, *Musik für pädagogische Eurythmie*, Verlag Walter Keller, 1980.

Carlgrén Frans, Klingborg Arne, *Educație pentru libertate. Pedagogia lui Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 1994.

Dubach Annemarie, *Die Grundelemente der Eurythmie*, Verlag am Goetheanum, 1988.

Müller Hilde, *Lebendiger Eurythmie-Unterricht*, Verlag Ch. Möllmann, 2000.

Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.

Siegloch Magdalene, *Euritmie. O introducere*, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodică și didactică*, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, *Arta în misiunea ei cosmică*, Ed. Triade, 2004.

Steiner Rudolf, *Dezvoltarea sănătoasă a ființei umane. O introducere în pedagogia și didactica antroposofică*, Ed. Triade, 2001.

Steiner Rudolf, *Die Entstehung und Entwicklung der Eurythmie*, Rudolf Steiner Verlag, 1982.

Steiner Rudolf, *Metodica predării și condițiile de viață ale educării*, Ed. Triade, 1994.

***, *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.

***, *Erziehung durch Eurythmie*, Pädagogische Forschungsstelle beim Bund der Freien Waldorfschulen, 1982.

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

JOCURI DE MIȘCARE

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa disciplinei *Jocuri de mișcare* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Construcția programei este realizată astfel încât să contribuie la dezvoltarea profilului de formare a elevului din ciclul primar. Din perspectiva disciplinei de studiu, orientarea demersului didactic, pornind de la competențe, permite accentuarea dimensiunii acționale în formarea personalității elevului.

Disciplina *Jocuri de mișcare* reprezintă o ofertă curriculară pentru învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare Arte și Educație fizică, sport și sănătate, această disciplină este prevăzută în planul-cadru de învățământ pentru clasele a III-a – a IV-a al alternativei educaționale Waldorf cu 1 oră/ săptămână. Aceasta va fi realizată în situația în care școala nu poate asigura încadrarea disciplinei *Euritmie* în acord cu precizările incluse în Planul-cadru de învățământ al alternativei educaționale Waldorf pentru învățământul primar.

Prin caracterul său integrat, disciplina *Jocuri de mișcare* are un caracter de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar în alternativa educațională Waldorf. Principalul motiv care a determinat abordarea integrată a acestei discipline o reprezintă importanța jocului în această etapă de dezvoltare a copiilor. Pornind de la particularitățile de vârstă ale acestora se pot utiliza valențele pedagogice ale jocurilor în sfera sprijinirii dezvoltării fizice armonioase, a coordonării motrice, a dezvoltării simțului estetic, a dezvoltării afective și morale, a dezvoltării intelectuale.

Prin disciplina *Jocuri de mișcare* este vizat scopul realizat preponderent prin activitățile orelor de educație fizică, acela de desfășurare a unor activități care să ajute copilul să-și canalizeze energia la locul și la timpul potrivit, împiedicând conștient direcționarea acestor forțe către violență. Dezvoltarea organizată a mișcării formează baza pentru deprinderea unor comportamente sociale sănătoase.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;
- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme, în diferite contexte particulare.

Competențele generale vizate de disciplina *Jocuri de mișcare* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice derivă din competențele generale și reprezintă etape în dobândirea acestora, având ca orizont de timp un an școlar. Pentru achiziția acestor competențe, în programă sunt propuse activități de învățare pe care profesorul le poate realiza adoptând strategii didactice adecvate unor contexte de învățare diverse.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru comunicare și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Autocontrolul propriului corp prin cunoașterea și exersarea mișcărilor cu sens
2. Explorarea forțelor corporale prin raportare la bine și frumos
3. Dobândirea unor deprinderi motrice și a unor deprinderi de relaționare în grup

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Autocontrolul propriului corp prin cunoașterea și exersarea mișcărilor cu sens	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Percepția propriului corp • jocuri de orientare spațială • jocuri pentru exersarea lateralității • jocuri de coordonare oculo-motorie • jocuri de indicare a schemei corporale proprii și a celorlalți, aflați în diferite poziții 1.2. Exersarea mișcărilor cu sens • jocuri de percepție senzorială: „Omul de zăpadă”/ „Statuile”, „Baba Oarba” • jocuri cu mici probe de curaj, pentru antrenarea voinței: săritul corzii, balansarea, mersul pe catalige • curse cu obstacole implicând: alergări, cățărări, sărituri, rostogoliri 1.3. Formarea unei ținute corecte prin intermediul componentelor artistice • exersarea mișcărilor armonioase, cu sens • jocuri cu ziceri ritmice • pași de dans • postura corectă în poziții și acțiuni dinamice • jocuri pentru stimularea creativității	1.1. Abilități în folosirea propriului corp • jocuri de îndemânare în raport cu obiectele • jocuri pentru orientarea spațială, copiii fiind puși în situații deosebite (legați la ochi) • jocuri pentru orientare într-un spațiu nou 1.2. Autocontrolul forțelor corporale • jocuri pentru manifestarea curajului • jocuri de perseverență • jocuri pentru stimularea încrederii în sine • jocuri pentru cunoașterea și stăpânirea forțelor corpului • jocuri pentru stimularea rezistenței la tentații 1.3. Manifestarea motricității prin componentele artistice • jocuri ritmice • pași de dans popular, modern, de societate etc. • exerciții de coordonare („Mergi cum se cântă”), dexteritate • jocuri de îndemânare, rezistență • jocuri ce contribuie la cultivarea simțului estetic prin caracterul sincronizat al mișcărilor
2. Explorarea forțelor corporale prin raportare la bine și frumos	
Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Utilizarea forțelor corporale în scopul binelui și frumosului • jocuri pentru coordonarea mișcărilor cu respirația • jocuri de mișcare în aer liber • jocuri cu elemente din natură: apă, lemn, pietre, lut etc. • jocuri pentru conștientizarea limitelor corporale • jocuri pentru stimularea sentimentului de autocontrol • jocuri pentru cultivarea mișcării și a unei ținute corporale adecvate	2.1. Menținerea organismului într-o stare armonioasă • jocuri în aer liber pentru aprecierea pozitivă a factorilor naturali de mediu • jocuri cu îndreptarea atenției asupra diferențelor subtile de culoare din natură • jocuri libere; patine cu rotile (înainte și înapoi, rotirea) • jocuri de prindere, alergare, rostogolire

Clasa a III-a		Clasa a IV-a	
Clasa a III-a	unor teme din Vechiul Testament 2.2. Exprimarea bucuriei mișcării • mers liber și sărituri după un ritm simplu, mijlocit prin limbaj • joc liber, plin de fantezie; rostogoliri: bușteanul, butoiul, de-a berbeleacul • jocuri însoțite de cântec și muzică; perceperea variațiilor de ritm • jocuri de mișcare cu tematici din domeniul meșteșugurilor • exprimarea liberă și creativă, prin mișcare, a unor stări emoționale și impresii • jocuri dinamice cu caracter distractiv	• jocuri pentru cultivarea mișcării și a unei ținute corporale adecvate unor teme din mitologie 2.2. Stimularea și menținerea stărilor de bună dispoziție • improvizarea unor ritmuri, plecând de la unul propus • jocuri pentru perceperea variațiilor de ritm; de diferențiere a mișcărilor între dansuri lente/ rapide, individuale/ colective • dansuri populare cu caracteristici diverse, cu manifestare individuală, pe perechi sau în grup - dansuri libere, de societate, moderne • exprimarea liberă, creativă, cu ajutorul sunetelor și mișcării, față de o stare emoțională, impresie etc. • jocuri de dramatizare, prin mișcare, a unor teme din mitologie	
3. Dobândirea unor deprinderi motrice și a unor deprinderi de relaționare în grup			
Clasa a III-a	Clasa a IV-a		
3.1. Orientarea comportamentului către colaborare • jocuri de alergare • jocuri de prindere (de-a prinselea) • realizarea unor sarcini motrice și organizatorice corespunzătoare particularităților individuale • realizarea unor sarcini de colaborare în practicarea activităților de joc și mișcare 3.2. Participarea la organizarea unor activități de joc și mișcare • participarea la repartizarea rolurilor în cadrul grupurilor • organizarea spontană a unor activități de joc și mișcare • jocuri în aer liber • dansuri libere cu suport muzical 3.3. Facilitarea relațiilor de prietenie • jocuri pentru exersarea încrederii în sine și în ceilalți • jocuri pentru stimularea sentimentului de independență și utilitate • jocuri în cerc și pe perechi • activități utile petrecerii timpului liber, în excursii, tabere, drumeții	3.1. Manifestarea spiritului de echipă • exprimarea susținerii și aprecierilor pentru încurajarea coechipierilor • îndeplinirea rolului fiecărui membru în beneficiul lucrului în echipă • implicarea activă în evitarea/ medierea conflictelor în activitățile de joc și mișcare • jocuri de echipă • ștafete cuprinzând variante de alergare și activități distractive 3.2. Asumarea responsabilității individuale repartizate în cadrul grupului • jocuri care stimulează cooperarea • jocuri care amplifică interacțiunea • participarea la constituirea echipelor • jocuri pentru exersarea ascultării și acceptării opiniilor celorlalți 3.3. Întărirea relațiilor de prietenie • jocuri pentru consolidarea încrederii în sine și în ceilalți • jocuri pentru întărirea sentimentului de independență și utilitate • jocuri pentru exersarea unor roluri pentru oferirea de sprijin necondiționat		

CONȚINUTURI

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1. Capacitatea de relaționare	▪ tipuri de mers însoțite de ritm și bătaie din palme, menținând ritmul grupului ▪ dansuri libere cu suport muzical ▪ jocuri în cerc și pe perechi ▪ jocuri de mișcare pentru realizarea unor ținute care redau prezența și atitudinea unor personaje din Vechiul Testament	▪ jocuri de mișcare cuprinzând variante de mers cu schimbări de direcție (ex. de jocuri: deplasări în diferite variante de mers) ▪ jocuri de mișcare vizând dezvoltarea calităților motrice combinate („Rațele și vânătorii”, „Perseverează, frate!”/ „Nu te lăsa, frate!” - variantă) ▪ ștafete cuprinzând variante de alergare și activități distractive
2. Dezvoltarea fizică armonioasă	▪ jocuri de mișcare pentru susținerea relației juste dintre circulația sangvină și respirație ▪ jocuri de mișcare pentru cultivarea unor posturi corecte în poziții și acțiuni dinamice ▪ jocuri de mișcare pentru exersarea orientării spațio-temporale („Ocupă locul”, „Poșta merge”, „Cercurile zburătoare”) ▪ jocuri de alergare, de prindere („Omul negru”; „Șarpele cu clopoțel”; „Unde te doare?”)	▪ jocuri de prindere (de-a prinselea), alergare, rostogolire exerciții cu mingea, coarda de sărit și cercul ▪ jocuri libere; mișcare liberă la aparate (căluțul, capra) ▪ jocuri de mișcare prin combinarea armonioasă și firească a pozițiilor corpului (stând depărtat, ghemuit, șezând, culcat etc.) ▪ parcurgerea unor trasee aplicative cuprinzând deprinderi motrice complexe: tracțiune-împingere, cățărare-coborâre („Derdelușul”, „Toboganul”, „Avionul”)
3. Deprinderi utilitar-aplicative	▪ tehnici de comunicare eficientă în jocuri de mișcare (ex. gesturi, semne, semnale) ▪ jocuri de mișcare vizând dezvoltarea calităților motrice: viteză de deplasare în relație cu un partener („Vânătorul”, „Vrabia și albina”, „Nu te lăsa, frate!”) ▪ activități utile petrecerii timpului liber, în excursii, tabere, drumeții	▪ deplasarea pe trasee aplicative cu solicitări motrice complexe, utilitar-aplicative („Lupta cocoșilor”, „Transportul rânitului”, „Remorcarea”, „Ancorăm corabia la mal”) ▪ deplasări și ștafete cuprinzând variante de alergare: în zig-zag; cu ocolire de obstacole; cu trecere peste obstacole; cu transport și punere de obiecte („Vizitiul și căluțul”, „Troica”, „Vânătorul”, „Vânătorul, vrabia și albina”, „Șoarecele și pisica”, „Poșta merge”) ▪ jocuri de mișcare cu asumarea responsabilităților rolurilor de conducere (de ex. supravegherea respectării regulilor și a ordinii în desfășurarea jocurilor) ▪ deplasări cu menținerea în echilibru pe bicicletă și role

SUGESTII METODOLOGICE

Jocurile de mișcare pot constitui mijlocul de a reda căldura și bucuria specifică vârstei. În jurul vârstei de 9 ani lumea basmelor se estompează, conștiința se trezește și în prim-plan apare spațiul cu legitățile sale fizico-mecanice. Conform acestora, copilul va fi condus, prin intermediul jocurilor pline de viață, de la grup către el însuși.

Participarea, efortul, exersarea fizică sunt însoțite de trăiri lăuntrice. Sângele este condus către periferia corpului. Îmbujorarea este potențată de trăirea lăuntrică. Se dezvoltă nu doar căldură fizică (ce duce la transpirație), ci și căldură sufletească (entuziasm) stimulate de participare, străduință, reușită etc.

Treptat, copilul trece din trăirea imaginativă a lumii basmelor în aceea de participant activ într-un spațiu, în interiorul căruia trebuie să se miște. El participă la situații care-l includ și prin care își activează forțele corporale.

Separarea progresivă a individului de grup și cultivarea capacității de a acționa singur sau cu alții este un scop principal al programei și necesită parcurgerea mai multor etape. Accentul se menține pe experiența de „noi” și se evită, încă, jocurile cu aspect de concurs.

Formarea unor grupuri separate, uneori rivale, pune problema cum se întâlnesc participanții, din nou, în grupul mare. Despărțirea, jocul și regruparea relevă importanța relațiilor și a bazei lor morale. Acest lucru este facilitat de cunoașterea și respectarea regulilor jocului. În multe privințe, REGULILE SUNT JOCUL însuși. Astfel sunt cultivate valori sociale și morale precum: cinstea, corectitudinea („M-a atins sau nu?”, „Am călcat linia sau nu?”), recunoașterea autorității adecvate (acceptarea părerii colegilor sau a profesorului), onoarea și cooperarea.

Clasa a III-a

Copiii pot viețui bucuria mișcării prin jocuri înveșmântate în mici povești, imagini. Prin alergare, mers liber și sărituri după un ritm simplu, mijlocit prin limbaj, îi putem conduce spre armonizarea mișcărilor și activarea capacităților sociale.

Sunt potrivite:

- Jocuri de control / coordonare a mișcărilor („Mătușica, mătușica, și-a pierdut opinca!” / „Copăcei, copăcei, schimbați-vă!” / „Țările – joc cu mingea”); acestea necesită preluarea și menținerea sub control a unei poziții corporale, câteva secunde; nerăbdarea te poate întoarce la linia de plecare și duce la îndepărtarea de țel; copilul se confruntă astfel cu el însuși pe drumul spre un țel – etapă pregătitoare a viitorului.
- Jocuri de percepție senzorială („Omul de zăpadă”/„Statuile”; „Șarpele cu clopoței”; „Zidul chinezesc”)
- Jocurile de tip „rătăciți în junglă” implicând provocări, constituite din aparatele de gimnastică, și solicitând cățărutul, săritul, rostogolirea, târârea, echilibrul etc.
- Jocuri ritmice, dezvoltate, de exemplu, în forma mișcărilor specifice diferitelor meserii / meșteșuguri („Ghici meseria mea!”)
- Jocuri libere, pline de fantezie

Clasa a IV-a

Copilul devine tot mai conștient de propriul spațiu, în sens interior și exterior. Știind aceasta, copilul trebuie susținut în a-și dezvolta simțul pentru calitățile și dimensiunile spațiului: sus - jos, stânga - dreapta, față - spate și integrarea acestora în propria activitate.

Astfel el este condus, cu precauție, înspre o exersare mai individuală, oferindu-i spațiul în care să se manifeste prin mișcări libere.

Ritmul polarităților, slab și puternic, siguranță și pericol, creație și distrugere, accentuează elementul reglator al contracției și expansiunii.

Sunt potrivite:

- Jocuri dinamice cu schimbări de direcție și viteză de reacție („Șoarecele și pisica”; „Iepurele și vulpea” etc.)
- Jocuri libere; mișcare liberă pe aparate

- Jocuri de aruncare și prindere în situații din ce în ce mai dificile (în echilibru pe o bancă)
 - Jocuri de cooperare și interacțiune („Mingea călătoare pe pod/ prin tunel”; „Podul”)
 - Jocuri care implică concentrarea asupra unui scop anume („Foc și gheață”; „Sperietorile de ciori”; „Vânători și iepuri” etc.)
 - Jocuri de tracțiune / împingere („Lupta urșilor” – împingeri palme în palme / palme pe umeri pentru a-și scoate partenerul de pe saltea – copiii au nevoie să-și încerce puterile/ forțele)
 - Deplasări cu menținerea în echilibru pe bicicletă și role
- Ar trebui evitate, încă, jocurile cu aspect de concurs și cultivate, în schimb, cele în cadrul cărora copilul poate sesiza rolul său în cadrul grupului.

BIBLIOGRAFIE

- Bothmer Fritz von, *Educație prin gimnastică*, Ed. Triade, 2006.
- Brooking-Payne Kim, *Games Children Play. How games and sport help children develop*, Hawthorn Press, 1998.
- Goebel Wolfgang, Glöckler Michaela, *Creșterea și îngrijirea copilului. Practici terapeutice alternative. Ghid medical și pedagogic*, Ed. Polirom, 2004.
- Kischnick Rudolf, *Was die Kinder spielen. 250 Bewegungsspiele für Schulkinder*, Verlag Freies Geistesleben, 1995.
- Steiner Rudolf, *Înnoirea artei pedagogico-didactice prin știința spirituală*, Centrul pentru pedagogie Waldorf din România, 1991.
- Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Educația copilului din punctul de vedere al științei spirituale*, Ed. Triade, 1994.
- ***, *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.
- ***, *Programa școlară pentru disciplina Jocuri de mișcare, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, alternativa educațională Waldorf*, , aprobată prin O.M.E.N. nr. 4825/ 28.10.2014.

PROGRAMA ȘCOLARĂ

pentru disciplina

ABILITĂȚI PRACTICE

Clasele a III-a – a IV-a

ALTERNATIVA EDUCAȚIONALĂ WALDORF

București, 2016

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară a disciplinei *Abilități practice* pentru clasele a III-a – a IV-a face parte din aria curriculară *Tehnologii* și a fost elaborată pentru două ore pe săptămână cuprinse în trunchiul comun.

Învățământul alternativ Waldorf își propune să asigure dezvoltarea completă a personalității copilului, în concordanță cu aptitudinile sale native. Fiecare etapă de dezvoltare a copilului este favorizată de predarea anumitor discipline sau de parcurgerea anumitor activități practice. Predarea abilităților practice în școlile Waldorf are o bază uman-pedagogică. Există o inteligență a activității practice, importantă și necesară pe parcursul întregii vieți, specifică fiecărei meserii, care se dobândește, încă din copilărie, cu ajutorul membrilor. Nu este suficient ca în timpul lucrului elevii să descopere plăcerea de a munci, mai trebuie ca profesorul să știe exact ce etape de evoluție pot fi favorizate prin această activitate.

Abilitățile practice îl ajută pe copilul în creștere să se cunoască pe el însuși. Descoperirea de sine a unui copil se produce și prin faptul că el dobândește o bună experiență de viață. Exersarea simțurilor dezvoltă încrederea în propria capacitate de observare. De aceea copilul are nevoie de impresii nefalsificate ale simțurilor și de încredere în acestea.

Prin mișcările corpului și ale membrilor, abilitățile practice contribuie la dezvoltarea voinței. Scopul, materialele și uneltele utilizate sunt factori ce determină dezvoltarea omului și, în același timp, a domeniilor muncii. Prin munca artistică sunt trezite și forțele sufletești. Abilitățile practice și artele plastice sunt astfel concepute în școală încât să contribuie la dezvoltarea sănătoasă a personalității care să acționeze just, sănătos asupra mediului ambiant. Se are în vedere, de asemenea, și educarea comportamentului social prin lucrări colective și prin întrajutorare în lucru. Motivația și concentrarea se dezvoltă prin activități stimulatoare și interesante și prin participarea copiilor la activități pline de sens, alături de adulți. Astfel copiii pot cunoaște și înțelege corelații simple, observabile, atunci când au posibilitatea de a experimenta procese clare ale muncii.

Disciplina *Abilități practice* pentru învățământul primar urmărește stimularea forțelor sufletești și ale voinței care dezvoltă o inteligență vie și sănătoasă și duc la maturizarea personalității copilului.

În plus, activitățile practice trebuie integrate în curriculum și nu separate de conținuturile și scopurile diferitelor discipline. Astfel, provocarea vine din modul în care aceste activități pot fi integrate în restul curriculumului și cum se poate realiza trecerea spre tehnologia modernă și activitatea cu materiale sintetice.

De aceea toți copiii, băieți și fete, vor parcurge toate conținuturile propuse. Pentru a putea parcurge în mod optim conținuturile propuse, este recomandabil să se împartă clasa pe grupe.

În elaborarea programei școlare au fost avute în vedere următoarele aspecte:

- dezvoltarea abilității de lucru cu diferite materiale și cu instrumentele/ uneltele adecvate;
- însușirea unor tehnici de lucru;
- realizarea unor produse de utilitate practică;
- stimularea copiilor pentru folosirea simțurilor, pentru dobândirea siguranței și a independenței în acțiunile proprii;
- educarea comportamentului social prin lucrări colective și de întrajutorare în lucru;
- dezvoltarea simțului artistic;
- educarea respectului pentru natură;
- cultivarea respectului pentru muncă.

Structura programei școlare include:

- notă de prezentare;
- competențe generale;
- competențe specifice și exemple de activități de învățare;
- conținuturi;

- sugestii metodologice;
- bibliografie.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în diverse contexte particulare.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Abilități practice* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului și care integrează strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate.

Conținuturile învățării se constituie din inventarul achizițiilor necesare elevului pentru dobândirea competențelor de bază.

Sugestiile metodologice prezintă strategii didactice de integrare a conținuturilor în proiectarea și desfășurarea activităților și de adaptare a acestora la nivelul de vârstă al elevilor și la particularitățile claselor de elevi.

COMPETENȚE GENERALE

1. Folosirea cuprinzătoare a simțurilor și percepțiilor
2. Realizarea unor produse lucrate manual
3. Manifestarea simțului estetic în realizarea obiectelor/ ornamentelor lucrate manual
4. Manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice, gospodărești

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Folosirea cuprinzătoare a simțurilor și percepțiilor

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
1.1. Identificarea proprietăților unor materiale naturale și sintetice • evidențierea provenienței materialelor și a calităților lor • discuții însoțite de activități practice de identificare a proprietăților (finețe, duritate, netezime, asprime, plasticitate, elasticitate etc.) unor materiale: lână, bumbac, hârtie, semințe etc. • identificarea posibilității de a utiliza materiale sintetice și din natură 1.2. Descrierea caracteristicilor materialelor folosite (culoare, finețe, netezime, elasticitate, plasticitate, duritate etc.) utilizând limbajul adecvat • descrierea caracteristicilor materialelor folosite • alegerea materialelor potrivite cu destinația obiectului realizat	1.1. Observarea relațiilor între părțile componente ale unui sistem familial • evidențierea provenienței materialelor și a calităților lor • prezentarea proprietăților (finețe, duritate, netezime, asprime, plasticitate, elasticitate etc.) unor materiale: lână, bumbac, hârtie, semințe etc., în limbaj simplu • recunoașterea materialelor după proprietățile lor fizice 1.2. Identificarea caracteristicilor materialelor folosite pornind de la domeniile de utilizare, într-un limbaj adecvat • alegerea materialelor potrivite cu destinația obiectului realizat • evidențierea avantajelor și dezavantajelor utilizării unui material

2. Realizarea unor produse lucrate manual

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.1. Aplicarea, după model, a unor tehnici manuale de lucru cu materiale naturale sau sintetice • împletirea diverselor obiecte • folosirea tehnicilor adecvate tricotatului și brodatului • pregătirea lânii și a acelor • parcurgerea activității de tricotat cu ochiuri pe dos (punct leneș) • realizarea corectă a tricotării ochiului de început și de sfârșit de rând • utilizarea obiectului realizat 2.2. Utilizarea tehnicilor adecvate în vederea proiectării, realizării, evaluării și utilizării unor produse simple • cunoașterea și aplicarea etapelor de realizare a unui produs din fire • realizarea obiectelor cu ornamente brodate • realizarea produselor finite prin combinarea materialelor și tehnicilor studiate	2.1. Combinarea unor tehnici variate de lucru în vederea îndeplinirii unui scop propus • alegerea modelului dorit • alegerea materialului necesar • selectarea instrumentelor de lucru • selectarea metodei/ modelului de lucru • realizarea obiectului propus • finisarea obiectului propus • utilizarea obiectului realizat 2.2. Utilizarea tehnicilor și instrumentelor adecvate în vederea proiectării, realizării, evaluării și utilizării unor produse utilizate simple • proiectarea modelelor și machetelor simple, în scopul realizării unui produs • aprecierea calității produselor/ activităților realizate

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
2.3. Identificarea, conform instrucțiunilor, a diferitelor materiale și unelte de lucru adecvate • utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac, mătase pentru realizarea unor împletituri și cusături simple • utilizarea adecvată a materialelor pentru realizarea felicitărilor și decorațiunilor pentru sărbătorile anului • utilizarea adecvată a materialelor pentru modelat (ceară de modelat, fimo, lut) în funcție de produsul dorit • utilizarea uneltelor simple (ciocan, cuie, ferăstrău mic) și a cuțitașelor pentru activități gospodărești	2.3. Alegerea independentă a diferitelor materiale și unelte de lucru necesare realizării unor lucrări • utilizarea adecvată a firelor de lână, bumbac pentru realizarea unor cusături simple • utilizarea adecvată a materialelor pentru realizarea diverselor obiecte utile • lucrul cu acul pentru realizarea și finisarea lucrării • lucrul cu foarfeca

3. Manifestarea simțului estetic în realizarea obiectelor/ ornamentelor lucrate manual

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
3.1. Realizarea unor obiecte/ ornamente respectând criteriile estetice indicate • confecționarea unor obiecte: căciuliță din lână/ fular din lână/ figurine de animale/ față de masă/ șervet/ săculeț • realizarea ornamentelor pentru sărbători • realizarea unor personaje realizate din materiale naturale • realizarea unor ornamente pentru clasă, în concordanță cu anotimpul	3.1. Realizarea unor obiecte/ ornamente respectând criteriile estetice indicate/identificate autonom • confecționarea unor obiecte: penar, borsetă, trăistuță • realizarea cusăturii în cruciulițe pe etamină (materiale cu urzeală largă) • realizarea unor cusături diverse • realizarea unor ornamente pentru clasă, în concordanță cu anotimpul
3.2. Diferențierea caracteristicilor elementelor de limbaj plastic în modelele/obiectele realizate • îmbinarea armonioasă, din punct de vedere coloristic, a materialelor pentru realizarea ornamentelor • realizarea desenului pentru model	3.2. Identificarea combinației armonioase de culori pornind de la indicațiile primite sau prin activitate autonomă • realizarea desenului pentru model (hârtie cu pătrățele) • îmbinarea armonioasă din punct de vedere coloristic a firelor de lână în cusături simple cu scop practic

4. Manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice, gospodărești

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
4.1. Implicarea responsabilă a elevilor, individual și în grup, în desfășurarea unor activități gospodărești simple • realizarea planificării elevilor pentru desfășurarea activităților gospodărești cotidiane • desfășurarea activităților de păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun • realizarea activităților de îngrijire a plantelor din clasă • așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii • aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare • realizarea unor preparate (coptul pâinii, salată, pregătirea legumelor pentru supă etc.) cu anumite ocazii • realizarea unor lucrări simple de grădinărit, dacă există condițiile necesare	4.1. Asumarea anumitor roluri în proiectarea, executarea și evaluarea unor activități gospodărești cotidiane • stabilirea regulilor de desfășurare a activităților în grup și a responsabilităților fiecărui membru al grupului • executarea activităților de realizare și păstrare a ordinii și curățeniei la fiecare bancă și la fiecare loc de lucru în comun • realizarea individuală a activităților de îngrijire a plantelor din clasă • așezarea și strângerea mesei comune în anumite ocazii • aranjarea materialului didactic la locul lui, după utilizare • realizarea unor lucrări simple de grădinărit în curtea școlii, dacă există condițiile necesare
4.2. Utilizarea tehnicilor studiate/obiectelor realizate în practici cotidiane sugerate • utilizarea practică a obiectelor realizate conform scopului indicat • desfășurarea de activități în echipă/grup, pentru realizarea unor proiecte, construcții, mini-machete, etc., folosind tehnici de lucru învățate și materiale diverse	4.2. Utilizarea tehnicilor studiate/ obiectelor realizate în practici cotidiane identificate individual • utilizarea practică a obiectelor realizate conform scopului identificat • rezolvarea problemelor practice din realitatea cotidiană, utilizând tehnicile învățate

CONȚINUTURI

În formarea competențelor se vor avea în vedere următoarele conținuturi orientative:

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Lucrări din fire de lână: ▪ tehnici de lucru: - punerea ochiurilor pe andrele - trecerea ochiurilor de pe o andrea pe alta - ochiul pe față/ pe dos - ochiul de început și de sfârșit de rând - alternanța culorilor - finisarea/ încheierea lucrului ▪ realizarea de diverse obiecte tricotate: căciuliță din lână/ fular din lână/ figurine de animale ▪ tehnici de lucru: - punerea aței în ac - realizarea nodului - ascunderea capătului de început și de sfârșit ▪ realizarea de diverse obiecte cu broderie simplă: șervet, săculeț (umplut cu grăunțe, pentru a-i da o greutate mai mare)	Lucrări din fire de lână: ▪ tehnici de lucru: - realizarea desenului pentru model (hârtie cu pătrățele) - aplicarea modelului - cusutul în cruciulițe pe etamină ▪ realizarea de diverse obiecte cusute: - semn de carte - borsetă - penar - traistă/ copertă de carte - cordon ▪ tehnici de lucru: - cusutul în urma acului - punctul de feston ▪ lucru cu lână netoarsă: păslărit, tablouri din lână vopsită
Lucrări din hârtie: ▪ tablouri realizate prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă ▪ podoabe/ jucării pentru diferite ocazii	Lucrări din hârtie: ▪ tehnici de ornare: coifuri de carnaval, cărți de vizită, felicitări, podoabe pentru sărbători ▪ tablouri pentru ferestre realizate prin suprapunere de straturi de hârtie transparentă—individuale și/ sau colective
Lucrări cu materiale din natură: ▪ lucrări din ceară sau lut: păsări, animale, macheta unei case ▪ tehnici de ornare: încondeierea ouălor, decorarea lumânărilor	Lucrări cu materiale din natură: ▪ lucrări din lut, ceară: forme de relief, figurine de păsări sau animale studiate ▪ lucrări decorative simple ▪ tehnici de ornare: încondeierea ouălor, decorarea lumânărilor ▪ lucrări tematice prin combinarea materialelor din natură
Lucrări gospodărești: ▪ păstrarea curățeniei în clasă ▪ îngrijirea florilor din clasă ▪ pregătirea legumelor și fructelor pentru salate, supe etc. ▪ frământarea, modelarea și coacerea aluatului	Lucrări gospodărești: ▪ păstrarea curățeniei în clasă ▪ îngrijirea florilor din clasă și/ sau grădină ▪ pregătirea legumelor și fructelor pentru salate, supe etc. ▪ frământarea, modelarea și coacerea aluatului ▪ aranjarea mesei pentru sărbătoare

SUGESTII METODOLOGICE

Fiecare activitate practică trebuie trăită în context și legată de componentele de viață, prin trecerea progresivă de la joacă la muncă, de la imagine la idee, de la gestul arhetipal, prin meșteșug, la tehnologie. Prin urmare, activitățile propuse la abilități practice vor fi realizate de toți copiii, băieți și fete.

Se acordă importanță, în cadrul ciclului primar, creării de ocazii pentru acțiuni cu sens. Copiii nu trebuie să stocheze informații, ci să învețe în situații actuale și reale. În această fază a dezvoltării voinței copilului, baza educațională este aceea de a susține bune deprinderi, de a avea perioade de lucru care se reiau și sarcini fixe care trebuie îndeplinite. Copilul trebuie să trăiască în ritmuri sigure, zilnice, săptămânale și anuale care susțin procesele organice de creștere. Prin experiențele cu propriul corp, copilul poate să își trăiască propriile limite dar și să le depășească prin exersare constantă. Experiențele senzoriale dobândite prin activitate proprie îl ajută, oferindu-i încredere în simțurile sale. Fiecare nou domeniu abordat este simțit ca o victorie, sporindu-i copilului încrederea în sine și sentimentul de a fi conectat la lumea reală. Copiii au nevoie de o conștiință trează pentru a observa ceea ce se întâmplă în jurul lor și cu ei înșiși. Activitățile cu scop precis sunt executate, de regulă, cu râvnă pe perioada ciclului primar. Pe lângă sarcini care le trezesc interesul, copiii de această vârstă solicită, mai ales unii de la alții, străduință, perseverență și concentrare.

Activitățile vizează o varietate de aptitudini și deprinderi. Se pune accentul pe trăiri și experiențe dobândite prin activități care au sens și pot fi urmărite. Mișcarea ritmică, repetată, a mâinilor, prin exerciții potrivite vârstei are ca efect consolidarea abilităților motrice, a puterii de judecată și dezvoltarea gândirii logice.

Creșterea dificultăților de învățare și de comportament printre copii are multe cauze, dar ea poate fi considerată și ca un simptom al lipsei de integrare, ca o desprindere a forțelor sufletești de gândire și de voință. Ceea ce provine din cap nu poate fi realizat de mâini, iar ceea ce membrele învață prin activitate plină de sens nu se transformă în conceptualizare și înțelegere. Învățarea prin acțiune este un mod de învățare care „urcă” de la membre la cap. Reflecția și analiza a ceea ce au făcut mâinile aduce conștiință în inteligența membrilor.

Intelectul se concentrează pe surprinderea de fapte. Acțiunea în concordanță cu indicațiile sau conducerea exterioară este o acțiune intelectuală. Intelectul caută să se conformeze cu ceea ce există deja sau este cunoscut.

Inteligența, în schimb, nu este direcționată spre lucruri finite. Ea înțelege ceea ce este în mișcare sau într-o stare de devenire. În consecință, inteligența este formată prin activitate, prin mișcare și dexteritate manuală.

Mediator între aceste două domenii, al capului și al membrilor, este spațiul afectiv al sentimentului. Aici se face posibilă, pe de o parte, perceperea senzorială a materialelor și a proceselor care creează o viață diferențiată a simțirii, iar pe de alta experiența estetic-artistică, ce transformă acele sentimente în baza judecății sănătoase. Acesta este un proces de schimb ritmic.

După împlinirea vârstei de nouă ani, copiii trăiesc o nouă trezire a conștiinței și fac un pas mai departe în gândire și în trăirea lumii. Ei pot fi dificili, prea conștienți de sine sau anxioși. Ei se interiorizează și se poate observa apariția unei naturi mai gânditoare.

Elevii de clasa a treia sunt mai puțin visători decât cei din clasa a doua, dar cei mai mulți trăiesc încă puternic în fantezie. În același timp, ei pot fi surprinzător de prezenți. Ei intră în perioada de cunoaștere a legilor vieții, perioadă denumită și „marele rubicon” de către Rudolf Steiner, în care copilăria este lăsată în urmă încetul cu încetul.

Astfel, ei au tendința să vadă realitatea în contraste: bine și rău, frumos și urât, drept și nedrept. Lucrul dificil pentru învățător, în această perioadă, este că are de-a face cu treziri treptate, individuale ale copiilor, pe care trebuie să le perceapă și la care trebuie să reacționeze prompt și adecvat.

De aceea, relațiile sociale din clasă în această perioadă nu mai sunt atât de ușoare, iar programa îi poate ajuta să-și exprime personalitatea în moduri cât mai diferite.

Este important, **în clasa a treia**, să fie învățate aspectele tehnice corecte ale tricotatului și, dacă timpul permite, ale cusutului ornamental (broderie).

Punerea ochiurilor pe andrea și tricotatul pe față (punctul leneș) au fost învățate în clasa întâi și exersate în clasa a doua, astfel încât acum pot fi parcurse cu ușurință aceste prime două trepte.

O atenție deosebită trebuie acordată, în realizarea lucrului, la alegerea grosimii firului și a andrelor. O măsurare exactă a circumferinței capului pentru realizarea căciului va putea fi un studiu interesant pentru copii, care vor observa astfel caracteristici individuale. Fiecare copil are o măsură proprie și fiecare trebuie să pună un număr precis de ochiuri pe andrea.

Deci nu se va putea aplica, de la bun început, aceeași măsură pentru fiecare. Acest lucru încurajează inițiativa și alegerea firelor diferite. Se va putea face o mostră de zece ochiuri pentru a se putea măsura câte ochiuri sunt necesare pentru circumferința capului, în centimetri măsurati anterior.

După aceste pregătiri se vor putea lucra punctul de elastic și modele diferite pentru căciulă: bob de orez, pătrate formate din ochiuri pe față și pe dos alternate ș.a.

Importanță este păstrarea interesului constant pentru lucru, urmărirea exactității lucrului și preluarea exactă și curată a schimbării de culoare. Este necesar să se știe din timp care sunt culorile pentru a se asigura material de același tip într-un obiect lucrat.

Acum, când copiii sunt dornici de individualizare și de găsim a propriei expresii, culorile pot fi ordonate de la nuanțe deschise către nuanțe închise, creând impresia de acoperire, de închidere. Fularul, mănușile pot completa această garderobă coloristică proprie.

Variațiuni de mănuși care pot deveni marionete pot trezi deliciul copiilor, care se bucură să poată completa munca și cu elemente artistice.

Aspectele practice ale cusutului și desenelor pentru lucru sunt de asemenea urmărite din punctul de vedere al corectitudinii. Realizarea de lucruri frumoase și utile stimulează sentimentul că frumusețea este o parte din viața de zi cu zi și nu este separată. Frumusețea nu este doar o pictură pe perete. Ar trebui să fie în tot ce facem, în toate gesturile noastre și cu siguranță în toate lucrurile pe care le creăm.

Primul nostru proiect pentru cusut poate fi o mică față de masă. Pe materiale pătrate, de culoare plăcută, din stofă mai groasă (de bumbac) se poate broda cu nuanțe diferite un model ales. Se poate observa cu copiii locul în care poate fi amplasat modelul, în concordanță cu obiectele care vor fi așezate pe el. Mijlocul pătratului va fi astfel lăsat gol, iar modelul va fi realizat de jur împrejur, în funcție de destinația pe care i-o dă fiecare copil în parte. Desenul va fi realizat cu creioane colorate, pe un pătrat de hârtie obținut dintr-un dreptunghi prin îndoire și tăiere. După alegerea atentă a culorilor și a desenului, după exerciții de punere a aței în ac, de înnodare, începerea lucrului va fi urmărită cu mai mare atenție. Împunsăturile trebuie făcute cu cea mai mare exactitate și uniformitate. Obiceiurile pe care și le formează acum trebuie atent îndrumate, pentru a lucra benefic în viitor. Aceasta poate însemna însă și descoaserea frecventă a lucrului și revenirea până la realizarea tehnică optimă. Se învață, de asemenea, ascunsul firului pe spatele lucrării, în loc de înnodare la final. Fața și spatele lucrării trebuie să fie la fel de îngrijit realizate. Realizarea de franjuri poate încheia lucrarea realizată cu grijă.

Când toți sunt ocupați cu cusutul, în clasă este liniște și se lucrează armonios. Acestea sunt momente în care învățătorul poate să-i ajute pe acei copii care au nevoie de el. De asemenea, el poate studia întreaga clasă, observa felul în care fiecare copil își tratează lucrul, dobândind astfel o imagine mai interiorizată a tăriei și slăbiciunii fiecăruia.

Se pot realiza, în continuare, alte obiecte utile, cum sunt săculețe cu grăunțe, cu care se pot juca în loc de minge, jucării ingenioase cu panglici în coadă, ce se pot folosi în clasă, la jocuri lingvistice sau la sport, la matematică etc. Acest proiect îi învață un lucru nou: tăierea materialului pe linia desenată, după ce tiparul a fost fixat cu ace. Coaserea celor două părți ale săculețului cu cusătura înapoia acului și ornarea lor poate fi o temă provocatoare. Fiecare pas este prezentat copiilor numai înainte de a-l face, pentru a nu încărca mintea cu termeni inutili.

Alte proiecte precum: pernițe pentru ace, săculeț pentru lucru de mână, pot fi executate de copiii harnici și îndemnatici.

Într-o asemenea desfășurare de activități, învățătorul trebuie să poată rămâne calm, într-o atmosferă care riscă să devină uneori haotică. Trebuie să poată observa repede ce se întâmplă, iar munca de pregătire trebuie făcută cu mare acuratețe.

În **clasa a patra**, elementele de mitologie locală și europeană sunt o parte importantă a programei. Ele reflectă calitățile sufletești ale ființei umane. Elevii se bucură de înțelepciunea acestor povești și trăiesc în imaginile de lumină și întuneric ce vin în completarea propriilor trăiri.

Unul din proiectele majore din clasa a patra este cusutul în cruciulițe, cu desene simetrice. Cusătura în cruce este similară cu un gest de încrucișare, de închidere, dar și de trezire prin atingere. Ea îi ajută pe copii să devină mai preciși și mai treji în interior și le întărește individualitatea, pe măsură ce se străduiesc să devină ei înșiși.

Temele de lucru pot varia de la pernă pentru ace la trăistuță, cordon, penar, borsetă sau săculeț. Desenele pe care le realizează ca model vor trebui transpuse în modul de lucru al cruciulițelor, iar astfel se va descoperi diferența dintre cusătura liniară a broderiei față de cea pe suprafață a cruciulițelor.

Este potrivit să se înceapă cu o lucrare mai mare, care să le ofere posibilitatea coaserii cruciulițelor pe o perioadă mai lungă de timp, astfel ca întreaga clasă să fie antrenată în aceeași lucrare, chiar dacă elevii au modele diferite.

Există două feluri de lucru în cruciulițe, ambele valabile. Unul este de a trasa o linie de simetrie și de a realiza modelul în mod simetric față de linie. Această metodă se potrivește foarte bine la modelele mici.

O altă metodă este de a transpune desenul prin trasarea lui pe hârtie cu pătrățele (sau milimetrică). Liniile pot fi transformate astfel în pătrățele sau jumătăți de pătrățele, care dau un plus artistic desenului. Pe hârtie cu pătrățele (sau milimetrică) se poate desena, de exemplu, un sfert din suprafață, iar acest model va fi repetat în celelalte sferturi de suprafață, realizându-se astfel un model complet reflectat.

Acest lucru provoacă o trezire a intelectului copiilor mai artistici și cere creativitate de la copiii mai intelectualizați, realizând o situație de echilibru.

La această vârstă, tendința este uneori de a uita lucrul și a vorbi prea mult, iar învățătorul trebuie să fie consecvent în urmărirea și impulsționarea activității, astfel încât aceasta să poată trezi sentimentul de împlinire la final.

BIBLIOGRAFIE

- Dulamă Maria Eliza, Chircev Ioana, *Arta modelajului*, Presa Universitară Clujeană, 2011.
- Hauck Hedwig, *Handwork and Handicrafts*, Research Institute for Waldorf Education, 2008.
- Martin Michael (coord.), *Predarea lucrului manual meșteșugăresc-artistic în școala Waldorf*, Ed. Triade, 2000.
- Mitchell S. David, Livingston Patricia, *Will-Developed Intelligence, The Handwork and Practical Arts Curriculum in Waldorf Schools*, The Association of Waldorf Schools of North America, 1999.
- Richter Tobias, *Sarcina pedagogică și obiectivele de învățământ ale unei școli libere Waldorf*, Ed. Triade, 2001.
- Rawson Martyn, Richter Tobias, *The Educational Tasks and Content of the Steiner Waldorf Curriculum*, Steiner Schools Fellowship Publications, 2000.
- Scripcaru Adriana, *Prima mea carte despre lut*, Piscu-Ciolpani, 2008.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Metodica și didactica*, Ed. Triade, 2001.
- Steiner Rudolf, *Arta educației. Discuții de seminar și conferințe asupra planului de învățământ*, Ed. Triade, 2001.
- *** *Configurarea învățământului din clasele I până într-a VIII-a la școlile Waldorf/ Rudolf Steiner*, Ed. Triade, 2005.
- *** *Programa școlară pentru Arte vizuale și abilități practice, Clasele a III-a - a IV-a*, aprobată prin OMEN nr. 5003/ 02.12.2014.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

